

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΣΧΟΛΗ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΤΟΜΕΑΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΠΜΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΦΡΟΝΤΙΔΑΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΩΝ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΤΣΑΜΟΥΔΑΚΗ ΣΤΥΛΙΑΝΗ
ΑΡ. ΜΗΤΡΩΟΥ 19010

Επιβλέπων Καθηγητής: Σωτήριος Σούλης

ΑΘΗΝΑ ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2021

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ο Καθηγητής

Ο Καθηγητής

Ο Καθηγητής

Σ. Σούλης

Γ. Πιερράκος

Μ. Σαρρής

Υπογραφή

Υπογραφή

Υπογραφή

ΔΗΛΩΣΗ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η κάτωθι υπογεγραμμένη Στυλιανή Τσαμουδάκη του Εμμανουήλ, με αριθμό μητρώου 19010 φοιτήτρια του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΜΟΝΑΔΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ του Τμήματος ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ της Σχολής ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, δηλώνω ότι:

«Είμαι συγγραφέας αυτής της μεταπτυχιακής εργασίας και ότι κάθε βοήθεια την οποία είχα για την προετοιμασία της, είναι πλήρως αναγνωρισμένη και αναφέρεται στην εργασία. Επίσης, οι όποιες πηγές από τις οποίες έκανα χρήση δεδομένων, ιδεών ή λέξεων, είτε ακριβώς είτε παραφρασμένες, αναφέρονται στο σύνολό τους, με πλήρη αναφορά στους συγγραφείς, τον εκδοτικό οίκο ή το περιοδικό, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο. Επίσης, βεβαιώνω ότι αυτή η εργασία έχει συγγραφεί από μένα αποκλειστικά και αποτελεί προϊόν πνευματικής ιδιοκτησίας τόσο δικής μου, όσο και του Ιδρύματος.

Παράβαση της ανωτέρω ακαδημαϊκής μου ευθύνης αποτελεί ουσιώδη λόγο για την ανάκληση του πτυχίου μου».

Επιθυμώ την απαγόρευση πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας μου μέχρι 6 ΜΗΝΕΣ και έπειτα από αίτηση μου στη Βιβλιοθήκη και έγκριση του επιβλέποντα καθηγητή.

Η Δηλούσα

Στυλιανή Τσαμουδάκη

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	11
1.1 Η ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ.....	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	15
ΕΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ.....	15
2.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ.....	15
2.2 ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	17
2.3 Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ ΣΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ	24
2.4 ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	30
3.1 Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	30
3.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ	34
3.3 ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΗΚΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	35
3.4 ΟΙ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΝΟΥΝ ΜΟΡΦΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ.....	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΣΣΕΡΑ	36
Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	36
4.1 ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΓΗΡΑΤΟΣ:	36
4.1.2 ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ ΛΟΓΩ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ	37
4.1.3 ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΗΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΛΟΓΩ ΓΗΡΑΤΟΣ.....	38
4.1.4 ΘΕΜΕΛΙΩΜΕΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	38
4.1.5 ΓΕΝΙΚΑ ΟΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΑΝΔΡΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	40
4.1.6 ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΣΥΝΤΑΞΗ	42
4.1.7 Η ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΥΞΗΣΗΣ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΔΣΕ Νο 102	42
4.1.8 ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ.....	43
4.2 ΒΑΡΕΑ ΚΑΙ ΑΝΘΥΓΙΕΙΝΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	43

4.2.1 ΠΟΙΟΙ ΥΠΑΓΟΝΤΑΙ ΣΤΑ ΒΚΑ	45
4.2.2 ΒΑΡΕΑ ΚΑΙ ΑΝΘΥΓΙΕΙΝΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	47
4.2.3 ΑΝΑΔΡΟΜΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΑ ΒΚΑ ΜΕ ΕΞΑΓΟΡΑ.....	48
4.2.4 ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΕΙΣΦΟΡΑ ΓΙΑ ΒΑΕ	50
4.2.5 ΑΛΛΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΒΑΡΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΥΓΙΕΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ	51
4.3 ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΜΗΤΕΡΩΝ ΚΑΙ ΧΗΡΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΑΝΙΚΑΝΩΝ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΒΙΟΠΟΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΕΚΝΩΝ	53
4.3.1 ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΓΟΝΕΩΝ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΥΖΗΓΩΝ ΚΑΙ ΑΔΕΛΦΩΝ ΑΝΑΠΗΡΩΝ	53
4.3.2 ΤΥΦΛΟΙ	55
4.4 ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΔΙΠΛΟ-ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ	56
4.5 ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΛΟΓΩ ΓΗΡΑΤΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ ΑΠΟ 1.1.1993 (νέοι ασφαλισμένοι)	57
4.6 ΤΑ ΟΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ	58
4.7 ΕΝΕΡΓΟΣ ΓΗΡΑΝΣΗ (active ageing).....	61
4.8 ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΘΕΛΟΥΣΙΑΣ ΕΞΟΔΟΥ.....	63
4.9. ΟΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΛΟΓΩ ΗΛΙΚΙΑΣ.....	65
4.10 Η ΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ	66
4.10.1 ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΗΣ.....	66
4.10.2 ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΑΙΤΙΑΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ	68
4.10.3 ΕΚΔΟΣΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ - ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΣΥΝΤΑΞΗ - ΛΗΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ..	68
4.10.4 ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΣΥΝΤΑΞΗ	69
4.10.5 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ	70
4.10.6 ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΜΙΣΘΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΗΣ (αντιστρεπτικές διατάξεις).....	73
4.10.7 ΕΚΧΩΡΗΣΗ -ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ -ΑΠΑΡΑΓΡΑΠΤΟ –ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΑΧΡΕΩΣΤΗΤΩΣ ΚΑΤΑΒΛΗΘΕΙΣΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ (συμψηφισμός) - Καταβολή σύνταξης σε οφειλέτες ασφαλιστικών εισφορών	73
4.10.8 ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ	77
4.11 ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΠΛΗΡΩΜΗ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ	78
4.11.1 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΕΦΚΑ.....	78
4.11.2 ΑΝΩΤΑΤΟ ΟΡΙΟ ΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ/ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ	79
4.12. ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ.....	81
4.12.1 ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΗΔΗ ΚΑΤΑΒΑΛΟΜΕΝΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ	83
4.12.2 Ο ΝΕΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ (ν. 4387116).....	84
4.13 ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ	85

4.13.1 Η ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΣΤΟΥΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΥΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ	86
4.13.2 ΕΓΓΥΗΣΗ ΕΝΟΣ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ ΑΕΙΟΠΡΕΠΟΥΣ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ	87
4.13.3 ΚΑΤΩΤΑΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΛΟΓΟ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΑΤΥΧΗΜΑΤΟΣ Η ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ.....	89
4.14 Η ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ.....	89
4.14.1 ΣΥΝΤΑΞΙΜΕΣ ΑΠΟΔΟΧΕΣ	90
4.14.2 ΧΡΟΝΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	91
4.14.3 ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΠΑΡΟΧΗ.....	91
4.14.4 ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ν. 612/77.....	92
4.14.5 ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΑΜΟΙΒΟΜΕΝΩΝ ΜΕ ΚΥΜΑΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΠΟΔΟΧΕΣ.....	92
4.14.6 ΤΟ ΙΣΧΥΟΝ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΓΙΑ ΟΣΟΥΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΥΣ ΕΙΧΑΝ ΑΝΑΛΑΒΕΙ ΕΡΓΑΣΙΑ Η ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΠΡΙΝ ΤΗΝ 13.5.1	93
4.15 ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ.....	96
4.15.1 ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΟΡΙΣΜΕΝΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΣΤΗΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗ – ΠΡΟΧΟΝΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ	97
4.15.2 ΕΝΑΡΞΗ ΠΑΡΑΤΑΣΗ ΚΑΙ ΛΗΞΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ.....	98
4.15.3 ΕΠΙΔΟΜΑ (προσαύξηση) ΑΠΟΛΥΤΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ	99
4.15.4 ΕΞΩΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΕΠΙΔΟΜΑ (ΕΠΙΔΟΜΑ ΤΕΤΡΑΠΛΗΓΙΑΣ – ΠΑΡΑΠΛΗΓΙΑΣ).....	101
4.16 ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΛΟΓΩ ΘΑΝΑΤΟΥ	102
4.17 ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΔΙΑΖΕΥΜΕΝΩΝ ΣΥΖΗΓΩΝ	103
4.18 ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ	104
4.18.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ.....	109
4.19 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	112
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ.....	114
ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ	114
5.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ	114
5.1.1 Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΙ ΚΑΠΟΙΟΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΟΠΟΥ ΕΧΕΙ ΕΡΓΑΣΤΕΙ ΚΑΙ ΠΟΙΑ Η ΗΛΙΚΙΑ ΣΥΝΤΑΞΙΔΟΤΗΣΗΣ	117
5.2 ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΧΩΡΩΝ	117
5.2.2 Α΄ ΠΥΛΩΝΑΣ.....	118
5.2.3 Β΄ ΠΥΛΩΝΑΣ.....	123
5.2.4 Γ΄ ΠΥΛΩΝΑΣ	125
5.3 ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΙΤΑΛΙΑΣ	127

5.3.1 ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΗΚΑ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ.....	128
5.3.2 ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΠΡΩΤΟΥ ΑΞΟΝΑ-ΠΥΛΩΝΑ.....	131
5.3.3 ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΜΙΣΘΩΤΟΙ ΚΑΙ ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	132
5.3.4 ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ.....	132
5.3.5 ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ	133
5.3.6 ΕΙΣΦΟΡΕΣ	133
5.3.7 ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΛΟΓΩ ΓΗΡΑΤΟΣ	134
5.3.8 ΤΡΟΠΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ	135
5.3.9 ΚΑΤΩΤΑΤΟ ΟΡΙΟ ΣΥΝΤΑΞΗΣ	137
5.3.10 ΧΡΟΝΟΣ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ	137
5.3.11 ΔΙΑΔΟΧΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ.....	138
5.3.12 ΑΤΥΠΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	139
5.3.13 ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ	139
5.3.14 ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ – Β ΑΞΟΝΑΣ –ΠΥΛΩΝΑΣ.....	140
5.3.15 ΤΡΙΤΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	143
5.3.16 ΕΦΑΠΞ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ (lump sum).....	143
5.3.17 ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ.....	144
5.3.18 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	145
5.4 ΤΟ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ Η/Β.....	146
5.4.1 Α΄ ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	147
5.4.2 ΠΡΩΤΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ:	147
5.4.3 ΜΗ ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ.....	149
5.4.4 ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ	150
5.4.5 ΤΡΙΤΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ	152
5.5 ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΑΝΕΙΑΣ	157
5.5.1 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	159
5.5.2 ΔΗΜΟΣΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗ ΓΗΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ (1 ΠΥΛΩΝΑΣ).....	160
5.5.3 ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΤΟΥΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ	162
5.5.4 ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ.....	163
5.5.5 ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ (2ο ΠΥΛΩΝΑΣ).....	166
5.5.6 ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ (3ο ΠΥΛΩΝΑΣ).....	167
5.5.7 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ.....	167
5.5.8 ΕΘΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΔΑΝΙΑΣ .	168

5.5.9 ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ	170
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ.....	171
6.1 ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΧΩΡΩΝ.....	171
6.2 ΠΩΣ ΟΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ «ΓΕΝΝΟΥΝ» ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ	171
6.3 ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ;.....	172
6.4 ΠΟΣΟ ΣΤΟΙΧΙΖΕΙ ΤΟ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε.;.....	172
6.5 ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΠΡΩΩΡΕΣ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ;.....	173
6.6 ΤΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΕΧΟΥΝ ΓΙΝΕΙ ;.....	173
6.8 ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΟΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ.....	175
6.9 ΤΙ ΙΣΧΥΕΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ - Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	176
6.10 ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ MERCER ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΛΒΟΥΡΝΗ.	177
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ.....	181
7.1 Η ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ: από τον αδύνατο διάλογό στην βίαιη μεταβολή.....	181
7.2 Η ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ.....	182
7.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΣΤΗΝ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ	185
7.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	187
8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	192

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Χρησιμοποιώντας την ανασκοπική μέθοδο και παρουσιάζοντας το «πανόραμα» των ασφαλιστικών συστημάτων των Ευρωπαϊκών κρατών, προσπάθησα να παρουσιάσω το τρόπο οργάνωσης των συνταξιοδοτικών προγραμμάτων, τις εισφορές και τις παρεχόμενες συντάξεις στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με τις τελευταίες εξελίξεις. Τα προβλήματα της κοινωνικής ασφάλισης και ειδικότερα της συνταξιοδοτικής πολιτικής και της δυσχερούς οικονομικής κατάστασης των ασφαλιστικών ταμείων.

Η μελέτη αυτή έγινε στα πλαίσια της διπλωματικής εργασίας «Συγκριτική Ανάλυση των Ευρωπαϊκών Συνταξιοδοτικών Συστημάτων» του ΠΜΣ «Διοίκηση και Διαχείριση Υπηρεσιών Υγείας και Κοινωνικής Φροντίδας» του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής. Χρησιμοποιήθηκε η ανασκοπική μέθοδος στην παρούσα μελέτη και επιχειρήθηκε η ανάδειξη του τρόπου λειτουργίας των ασφαλιστικών συστημάτων των Ευρωπαϊκών κρατών, με εκτενή ανάλυση του τρόπου οργάνωσης των συνταξιοδοτικών προγραμμάτων, των εισφορών και των παρεχόμενων συντάξεων στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με τις τελευταίες εξελίξεις. Αναδείχθηκαν τα προβλήματα της κοινωνικής ασφάλισης και ειδικότερα της συνταξιοδοτικής πολιτικής και της δυσχερούς οικονομικής κατάστασης των ασφαλιστικών ταμείων.

Η εργασία αποτελείται από επτά (7) κεφάλαια, όπου μέσα από την επεξεργασία δεδομένων, παρουσιάζεται αφενός η υφιστάμενη κατάσταση των συνταξιοδοτικών συστημάτων πολλών Κρατών, ιδίως τα τελευταία χρόνια λόγω των ποικίλων προβλημάτων που έχουν ανακύψει στον οικονομικό και στον κοινωνικό τομέα ενώ επιτρέπεται η συγκριτική αποτύπωση αλλά και διαφοροποίηση των αναγκών υγείας, οι οποίες με την σειρά τους διαμορφώνουν διαφορετικές πολιτικές υγείας μεταξύ των κρατών χωρών.

Το πρώτο κεφάλαιο αναφέρεται στον ορισμό της κοινωνικής ασφάλισης και στην προϊστορία της συνταγματοποίησης της κοινωνικής ασφάλισης.

Στο δεύτερο κεφάλαιο επιχειρείται μια σύντομη ανασκόπηση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας και πως η συγκριτική μελέτη αυτών, επιδρά στα εθνικά συστήματα.

Το τρίτο κεφάλαιο αναφέρεται «εν συντομία» στην αρχιτεκτονική της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα και στα γενικά χαρακτηριστικά του συνταξιοδοτικού συστήματος

Το τέταρτο κεφάλαιο αναφέρεται λεπτομερειακώς στη αρχιτεκτονική του συνταξιοδοτικού συστήματος της Ελλάδας.

Το πέμπτο κεφάλαιο αναφέρεται στα συνταξιοδοτικά συστήματα της Γερμανίας, της Ιταλίας, του Ηνωμένου Βασιλείου και της Δανίας.

Στο έκτο κεφάλαιο παρατίθενται κριτικές και συγκρίσεις των διαφόρων συνταξιοδοτικών συστημάτων.

Ολοκληρώνεται η εργασία με το έβδομο κεφάλαιο, όπου αναφέρονται οι αναγκαίες μεταρρυθμίσεις που απαιτούνται, με σκοπό τα ασφαλιστικά συστήματα να είναι αποτελεσματικά και βιώσιμα.

Επιλέχτηκε η μελέτη του συγκεκριμένου θέματος, διότι ο τομέας που δραστηριοποιείται είναι ύψιστης σημασίας και απασχολεί ανεξαρτήτως χώρας, τάξης, εισοδήματος, όλους τους κατοίκους του πλανήτη, με εμφανή πρακτικά αποτελέσματα μέσω των κοινωνικών υπηρεσιών που προσφέρει. Σήμερα περισσότερο από ποτέ, το συνταξιοδοτικό σύστημα είναι ένα από τα κυριότερα θέματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και όλων των χωρών του πλανήτη, από τη δεκαετία του 1980. Η κοινωνική ασφάλιση, που αποτελεί έναν από τους βασικούς τομείς δράσης του Κράτους Πρόνοιας, εξαρτάται σε όλες τις χώρες από τις οικονομικές, δημογραφικές, κοινωνικές και οτιδήποτε καθιστά προβληματική τη λειτουργία του. Προκύπτουν οικονομικοί κίνδυνοι βιωσιμότητας των ασφαλιστικών συστημάτων που δυσκολεύουν την κάλυψη των βασικών κοινωνικών αναγκών.(Σούλης Σ. 2015),(Θεοδώρου Μ., Σαρρής Μ., Σούλης Σ. 2001).

Η ελληνική οικονομική κρίση που συνοδεύτηκε από μια δεκαετία οικονομικής ύφεσης στην Ελλάδα έχει εντείνει τις τεχνικές και οικονομικές συζητήσεις σχετικά με τις κοινωνικοοικονομικές αποφάσεις μελλοντικών πολιτικών, συμπεριλαμβανομένης της νομοθεσίας της κυβέρνησης για την αναδιάρθρωση της ασφάλισης και τις συνεχιζόμενες διαπραγματεύσεις με τους πιστωτές.(Σούλης Σ. 2015). Εξαιτίας όλων των παραπάνω παραμέτρων που παρέθεσα βρήκα πολύ ελκυστικό και ενδιαφέρον το θέμα αυτό και προσπάθησα να διεξάγω συμπεράσματα για την αποτελεσματικότητα και βιωσιμότητα των Ευρωπαϊκών συνταξιοδοτικών συστημάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1.1 Η ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Από τα μέσα του 19ου αιώνα, η κοινωνική ασφάλιση έχει θεσμοθετηθεί στις ανεπτυγμένες βιομηχανικές κοινωνίες, δηλαδή, εμφανίστηκε στους κανόνες της επίσημης αύξησης της εξουσίας πολύ νωρίς.(P.Krause, 1981) (Σούλης ,Σ.1999).Στα συνταγματικά κείμενα διακηρύσσεται ως κοινωνικό δικαίωμα από την περίοδο του μεσοπολέμου, όταν γίνονται προσπάθειες συμβιβασμού της φιλελεύθερης πολιτικής για το κοινωνικό κράτος κατά την «εποχή του πειράματος για την αναγνώριση της κοινωνικής διάστασης των θεμελιωδών δικαιωμάτων» (Δ.Τσάτσου, 1988) ,(Σούλης ,Σ.1999). Καταρχήν στην Ευρώπη, το Σύνταγμα της Βαϊμάρης της 11 Αυγούστου 1919 ενσαρκώνει την εξέλιξη αυτή. Ανάμεσα στις κοινωνικές διατάξεις προβάλλουν η κοινωνική ασφάλιση (άρθρ. 161) και η ασφάλιση ανεργίας (άρθρ. 163, παρ. 2). Με ιδιαίτερη έμφαση, το Σύνταγμα αυτό προβλέπει ότι η οργάνωση στηρίζεται στην συμμετοχή των ασφαλισμένων (Α. Σβώλου- Γ. Βλάχου,1939),(Σούλης ,Σ 2015)

Ο κοινωνικός ρόλος του κράτους διερευνάται, κυρίως, μετά το β' παγκόσμιο. Αυτή η εξέλιξη οφείλεται, σε ένα μεγάλο βαθμό, σε μια αυξητική τάση, μέσω της παραγωγικότητας του κοινωνικού προϊόντος. Το κοινωνικό "πάθος "αντικατοπτρίζεται στα σύγχρονα Συντάγματα, τις περισσότερες φορές, με τη μορφή διακήρυξης κοινωνικών δικαιωμάτων(Α. Σβώλου- Γ. Βλάχου,1939)(Σουλής Σ .1987)

Ωστόσο, αντίθετα προς ότι συμβαίνει με τα άλλα δικαιώματα του status positivus, η "συνταγματοποίηση" της κοινωνικής ασφάλισης παρουσιάζεται λιγότερο πλατιά (Α. Σβώλου- Γ. Βλάχου, 1939). μερικές φορές μπορεί να εκφραστεί άμεσα, και μερικές φορές έμμεσα να συναχθεί από το κράτος πρόνοιας. Στα μέσα του εικοστού αιώνα, ο καθιερωμένος θεσμός εισήλθε στο σύνταγμα, το οποίο οδήγησε στην εξουσία του. Φυσικά, ο δημιουργός του συντάγματος μπορεί να μην είναι σιωπηλός, πράγμα που σημαίνει το αντίθετο (λ.χ. Βελγιο), (Χρ. Αδαλοπούλου, 1955), (J. Muller, 1981).

Στην αναγνώριση ενός δικαιώματος στην κοινωνική ασφάλιση και ευρύτερα στην κοινωνική ασφάλεια συνέβαλαν σημαντικά οι διεθνείς συμβάσεις. Συνήθως το δικαίωμα αυτό συνοψίζεται στην πανηγυρική διακήρυξη του θεσμού ή ορισμένων κλάδων του, χωρίς

καμία ειδικότερη αναφορά στη μορφή του. (Σούλης,Σ.1990). Μια καθαρισμένη οριοθέτηση της Προστασίας είναι απρόσφορη, και αντιθετη με την λογική της κοινωνικής Προστασίας, που είναι υποταγμένη στην συνεχή αλλαγή, κυρίως, λόγω της εξάρτησης της από το επίπεδο της οικονομικής ανάπτυξης της χώρας. Γενικώς, το Σύνταγμα ως κείμενο με αυξημένη τυπική ισχύ, ανθεκτικό στις ιστορικές συγκυρίες, διατυπώνει θεμελιώδεις κανόνες που έχουν για προορισμό να εμπνεύσουν και να καθοδηγήσουν την έννομη τάξη. »(Δ. Τσάτσο 1988), (Σούλης,Σ.1990).

Οι συνταγματικές ρυθμίσεις για την κοινωνική ασφάλιση εμφανίζονται φειδωλές στην διατύπωση τους, προκειμένου να μείνει ανοιχτή η εξέλιξη. Μια τέτοια στάση των συντακτών δεν επιτρέπει την εφαρμογή του σχετικού δικαιώματος, που επιζητά πάντοτε την παρέμβαση του νομοθέτη για να υλοποιηθεί. »(Δ. Τσάτσο 1988), (Σούλης,Σ.1990). Όπως σημειώνει ο Δ. Τσάτσος, τα κοινωνικά δικαιώματα «εξαρτούν την άσκηση τους από την δημιουργία των σχετικών αναγκαίων υλικών και θεσμικών προϋποθέσεων, μέχρι τότε δεν έχουν παρά μόνο υποθετική ισχύ»(Δ. Τσάτσο 1988).

Εκεί όπου ο συνταγματικός νομοθέτης αποφεύγει την αναγνώριση του δικαιώματος στην κοινωνική ασφάλιση, η συνταγματική προστασία του θεσμού στεγάζεται κάτω από την αρχή του κοινωνικού κράτους. Παράδειγμα είναι ο Θεμελιώδης Νόμος της Βόννης του 1949, όπου η προστασία της κοινωνικής ασφάλισης εξασφαλιζετε από την αρχή του κοινωνικού κράτους (άρθρ. 20 I και 28 I) (W. Rujner, 1991).

Πράγματι, γίνεται δεκτό, ότι ανάμεσα στα μέσα που αποβλέπουν στην πραγμάτωση του σκοπού του άρθρ. 20 I GG, περιλαμβάνεται και ο θεσμός της κοινωνικής ασφάλισης. Όπως τονίζεται η νομοθεσία του 1949 δεν ακολουθεί τη ρητή διακήρυξη του Συντάγματος της Βαϊμάρης, γιατί συμπεριέλαβε στο συνταγματικό κείμενό αποκλειστικά κανονισμούς με άμεσες νομικές συνέπειες (W. Rujner, 1991). Αξίζει να υπενθυμίσουμε ότι ρητή αναφορά στην κοινωνική ασφάλιση γίνεται στο άρθρ. 74, αριθ. 12, το οποίο ορίζει ότι η σχετική με την κοινωνική ασφάλισή νομοθεσία ανήκει στη συντρέχουσα νομοθετική αρμοδιότητα: οι χώρες νομοθετούν, όταν η ομοσπονδία δεν κάνει χρήση του νομοθετικού της δικαιώματος (Α. Παντελίδη,1983). Μέχρι πρόσφατα, ο ομοσπονδιακός νομοθέτης έκανε εκτεταμένη χρήση της δυνατότητας αυτής περιορίζοντας, έτσι, στον τομέα αυτόν, το νομοθετικό ρόλο των Χωρών. Οφείλουμε να προσθέσουμε ότι η κοινωνική ασφάλιση προβάλλεται περισσότερο διαμέσου των διατάξεων των Συνταγμάτων των Χωρών (Verfassungen der Lander) (R. U. Schlenker, 1986). (Τήνος ,Π 2003). Ο ήδη διαμορφωμένος θεσμός διακηρύσσεται στο άρθρο 171 της Βαυαρίας, το άρθρο 57 της Βρέμης, το άρθρο 14 του

Βερολίνου, το άρθρο 35 της Έσσης, το άρθρο 53 της Ρηνανίας. Όμως, οι διατάξεις αυτές, λόγω προτεραιότητας του ομοσπονδιακού δίκαιου (Art. 31 GG), στερούνται μιας αυτόνομης συμφωνίας (R. U. Schlenker, 1986),(W. Gitter 1990)

Τα θεμελιώδη δικαιώματα διαμορφώνετε και στο ιταλικό Σύνταγμα της 27 Δεκ. 1948. Μέσα στο συνταγματικό πλαίσιο του κοινωνικού κράτους, αναγνωρίζεται ρητά ο θεσμός της κοινωνικής ασφάλισης. Στο κεφάλαιο (Οικονομικές Σχέσεις) του πρώτου μέρους του σώματος (Δικαιώματα και Υποχρεώσεις Πολιτών), 38. Στη δεύτερη παράγραφο, σύμφωνα με τις ανάγκες των εργαζομένων, πρέπει να περιλαμβάνονται και να προβλέπονται στους εργαζομένους διατάξεις για την αντιμετώπιση ατυχημάτων, ασθενειών , αναπηρία, γήρας και ακούσια ανεργία.(Α. Παντελή,1983), (Τήνος ,Π 2003).

Η διάταξη που αφορά κυρίως τα νομοθετικά όργανα, προσφέρει μια νομιμοποιητική βάση σε ολόκληρο το κοινωνικό – ασφαλιστικό οικοδόμημα (T. Simons, 1983). Ακόμη, γίνεται ορατό ότι το ιταλικό Σύνταγμα ξεπερνά τα όρια της κοινωνικής ασφάλισης, προσφέροντας σοβαρά ερείσματα για ένα σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Κατά το άρθρ. 38 I, κάθε άνικανος για εργασία πολίτης που στερείται τα απαραίτητα μέσα διαβίωσης, έχει δικαίωμα συντήρησης και κοινωνικής πρόνοιας.(D. Beland, 2005). Στο ίδιο πνεύμα, τα άρθρ. 30, 31 και 32 επιβάλλουν στο κράτος την υποχρέωση να υιοθετεί κανόνες για την προστασία της οικογένειας, της παιδικής ηλικίας και υγείας. (T. Simons, 1983)

Θεσμικές βάσεις σε συνταγματικό επίπεδο ανευρίσκονται και στο Ολλανδικό Σύνταγμα του 1983. Έκφραση των σύγχρονων αντιλήψεων αποτελεί το άρθρ. 20, που προβλέπει ότι το κράτος λαμβάνει μέτρα που εγγυώνται σε όλο τον πληθυσμό την ασφάλεια ύπαρξης και την κατανομή των καρπών ευδαιμονίας. Στα πλαίσια της υποχρέωσης αυτής, αναπτύσσεται η κοινωνική ασφάλεια (E. Jong,1984). Χωρίς να ορίζονται τα ειδικότερα χαρακτηριστικά του καθεστώτος, εντάσσεται ο θεσμός στην λογική της αναδιανομής των πόρων. Ομοίως οι κοινωνικές διατάξεις δεν είναι άγνωστες στην συνταγματική παράδοση της Γαλλίας. (E. Jong,1984). Για πρώτη φορά, η κληρονομιά της επανάστασης του 1789 που εκφράζεται με το τρίπτυχο « ελευθέρια – ισότητα – αδελφότητα », βρίσκει έκφραση στη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη, που αποτελεί το Προοίμιο του Συντάγματος της 24^η Ιουνίου 1793. Στο άρθρ. 31 συναντάμε την υποχρέωση του κράτους, το ιερό του χρέος (dette sacree), να προστατεύει την εργασία και να διασφαλίζει την διαβίωση εκείνων που δεν μπορούν να εργαστούν (Y. Suini-Jours, 1984). Η προσήλωση, όμως, στις ιδέες του οικονομικού φιλελευθερισμού δεν ευνόησε την «κοινωνικοποίηση» των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Μεταπολεμικά καθιερώνεται η προστασία των κοινωνικών δικαιωμάτων. (Y.

Suini-Jours, 1984). Το Προοίμιο (Preamble) του συντάγματος του 1946, στο οποίο παραπέμπει και το ισχύον Σύνταγμα του 1958, διάκρισή ότι «Το Έθνος εξασφαλίζει στο άτομο και στην οικογένεια του τις αναγκαίες συνθήκες για την ανάπτυξη τους». Ειδικότερα, «Εγγυάται σ όλους, ιδίως στο παιδί, την μητέρα και τους απόμαχους της εργασίας, την προστασία της υγείας, την υλική ασφάλεια, την ανάπαυσή και την αναψυχής(J. Rivero et G. Vedel, 1988,). Κάθε ανθρώπινο ον, το οποίο, λόγω της ηλικίας, της φυσικής η διανοητικής κατάστασης του, βρίσκεται σε ανικανότητα να εργασθεί, έχει δικαίωμά να τύχει μέσω διαβίωσης που αρμόζουν, από την κοινότητα» (11 alinea). Στο οριστικό κείμενο εγκαταλείφθηκε η αρχική πρόβλεψη ότι η εγγύηση του δικαιώματος διασφαλίζεται μέσω δημοσίων οργανισμών κοινωνικής ασφάλειας (J. Rivero et G. Vedel, 1988,). Ωστόσο, γίνεται φανερό ότι το δικαίωμα στην υλική ασφάλεια (droit a la securite materielle) ικανοποιείται και με την συνδρομή του θεσμού της ασφάλειας (Y. Gaudemet, 1991) . Το Συνταγματικό Συμβούλιο ομολογεί ότι εμπίπτει στην αρμοδιότητα του νομοθέτη και της κυβέρνησης ο ορισμός των μέσων για την υλοποίηση των αρχών που διακηρύσσονται από την al. II . Όπως γίνεται δεκτό, η διάταξη αυτή δεν θεμελιώνει αγωγήμες αξιώσεις, αλλά υποχρεώνει τον νομοθέτη να σεβαστεί ορισμένους στόχους και προσανατολισμούς (Y. Gaudemet, 1991).

Οι νεότεροι συνταγματικοί κανόνες στην Ευρώπη υιοθετούν τα κοινωνικά δικαιώματα, λ.χ. το σύνταγμά της Ισπανίας που θεσπίστηκε το 1978 περιέχει έναν εκτενή κατάλογο κοινωνικών δικαιωμάτων(Κ. Μαυριά – Α. Παντελή, 1990). Ειδικότερα, στο τρίτο κεφάλαιο (κατευθυντήριες αρχές της κοινωνικής και οικονομικής πολιτικής), περιλαμβάνει το άρθρο 41, σύμφωνα με το οποίο, «Οι δημόσιες αρχές θα διατηρούν για όλους τους πολίτες ένα δημόσιο καθεστώς κοινωνικής ασφάλισης, που θα εξασφαλίζει την βοήθεια και επαρκής κοινωνικές παροχές σε περιπτώσεις ανάγκης, και ιδιαίτερα σε περίπτωση ανεργίας. Μπορούν να υπάρξουν και συμπληρωματικές παροχές και βοήθεια» (Κ. Μαυριά – Α. Παντελή, 1990). Ακόμη κατά το άρθρ. 50, «οι δημόσιες αρχές θα εγγυώνται, με την καταβολή κατάλληλων και παροδικά παρεχόμενων συντάξεων, επαρκείς οικονομικούς πόρους στους πολίτες κατά την διάρκεια των γηρατειών». Πρόκειται μάλλον για προγραμματικές αρχές, όπως υποδηλώνεται άλλωστε από το σχετικό τίτλο του κεφαλαίου (H-J. Reinhard, 1988), οι οποίες δεν επιτρέπουν στον νομοθέτη παρέκκλιση από τους στόχους που περιέχουν (K-P. Sommermann, 1984).

Ένα Σύνταγμα που υιοθετεί μια πιο συγκεκριμένη αντίληψη για την κοινωνική προστασία, είναι το ελβετικό. Σύμφωνα με την συνταγματική επιταγή του άρθρ. 34 quater

(αναθεώρηση της 3 Δεκ. 1972), η ασφάλιση έναντι κινδύνων γήρατος, αναπηρίας και του θανάτου πρέπει να πραγματώνεται σε τρία επάλληλα επίπεδα (Drei-Saulen-Prinzip): Το πρώτο επίπεδο προσανατολίζεται, στηριζόμενο σε μια ευρύτερη αλληλεγγύη, στην κάλυψη των βασικών αναγκών (Grundsicherung), το δεύτερο επίπεδο είναι επαγγελματικής προέλευσης (berufliche Vorsorge) και επιτρέπει στους ηλικιωμένους, τους ανάπηρους και τους επιζώντες την διατήρηση των εισοδημάτων της ενεργού ζωής τους, και το τρίτο επίπεδο προορίζεται στην διευκόλυνση της ιδιωτικής αποταμίευσης (private Vorsorge) σε όλες τις μορφές της (ιδιωτικές ασφαλίσσεις, καταθέσεις, κλπ.) (J. F. Charles, 1984). Εντέλει συνταγματικές λειτουργίες μιας κοινωνικής νομοθεσίας υπάρχουν και στα σκανδιναβικά κράτη (λ.χ. άρθρ., 75, παρ. 2 του Συντάγματος της Δανίας του 1953), (C. Bergh, 1980), ενώ η πλειονότητα των χωρών των κεντρικών και ανατολικών Ευρωπαϊκών κρατών (πρώην σοσιαλιστικών), όταν υιοθέτησαν την οικονομία της αγοράς, χωρίς πρόθεση να απορυθμίσουν το προηγούμενο κοινωνικό-ασφαλιστικό καθεστώς. (M. Voirin, 1993). Το σοσιαλιστικό και το πατερναλιστικό κράτος έχει αντικατασταθεί από τις αρχές της ελευθερίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης (M. Voirin, 1993).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΝΟΙΟΛΟΓΙΚΗ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

2.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Στις κοινωνικές ασφαλίσεις, μεταπολεμικά και έκτοτε, σημειώνετε μια ανανέωση με νέες ιδέες και τα μοντέλα κοινωνικής ασφάλειας (Σούλης, Σ 1993).

Ο όρος «κοινωνική ασφάλιση» είναι τόσο οικείος και ταυτόχρονα τόσο άγνωστος (Σούλης, Σ.1993). Η όποια αβεβαιότητα των ορισμών οφείλεται στον εξελισσόμενο και ανοιχτό χαρακτήρα του θεσμού (Α. Στεργίου, 1994). Πράγματι, το δικαίωμα στην κοινωνική ασφάλιση είναι ένα δικαίωμα κατεξοχήν δυναμικό, που απαιτεί την αναπροσαρμογή του στο διηνεκές. Η ρευστότητα υπαγορεύεται είτε από την μέριμνα

διασφάλισης της οικονομικής βιωσιμότητας είτε από την φροντίδα κάλυψης νέων (κοινωνικών) αναγκών. (Σούλης ,Σ.1993), (Α. Στεργίου, 1994).

Από την άλλη, δεν υφίσταται ένας παραδεκτός ορισμός της κοινωνικής ασφάλισης (καθώς επίσης και της κοινωνικής ασφάλειας,) (Γ. Ρωμανιά 2007). Συνήθως η έννοια του όρου προκύπτει από την περιγραφή του νομικού πλαισίου. Οι νομοθέτες αποφεύγουν να υιοθετήσουν γενικευμένους κανόνες . Ενίοτε αρκούνται να θέσουν κάποιες βασικές αρχές(Γ. Ρωμανιά 2007). Επομένως, για παράδειγμα, ο «γαλλικός νόμος περί κοινωνικής ασφάλισης» ορίζει σαφώς ότι η κοινωνική ασφάλιση βασίζεται στην εθνική ενότητα. (J-P. Laborde ,2005).

Ο ορισμός της κοινωνικής ασφάλισης που προέρχεται από διεθνή κείμενα επικεντρώνεται συνήθως στην προστασία των εργαζομένων (ή των πολιτών) από ασφαλιστικούς (κοινωνικούς) κινδύνους (D. Pieters, 2006). Αυτό γίνεται με την απαρίθμηση ορισμένων τυπικών κοινωνικών κινδύνων (κοινωνικοί κίνδυνοι.), (D Pieters, 2006). Σε διεθνή κείμενα, η περιγραφή του μηχανισμού δεν είναι η πιο σημαντική, αλλά ο σκοπός της είναι να διασφαλίσει την οικονομική ασφάλεια των ατόμων (υπαλλήλων) από υπάρχοντες μη ασφαλείς παράγοντες (D. Pieters, 2006).

Η κοινωνική ασφάλιση είναι ένα δημόσιο νομικό σύστημα που έχει σχεδιαστεί για να διασφαλίζει την οικονομική ασφάλεια των εργαζομένων (X. Κοντιάδης, 2008), (Σούλης Σ 2015). Διασφάλιση της διαβίωσης σε περίπτωση βλαβερών συνεπειών των ασφαλιστικών (κοινωνικών) κινδύνων (X. Κοντιάδης, 2008)) (Σούλης Σ 20152015) Με ευρεία έννοια, οι εργαζόμενοι και τα προστατευόμενα μέλη της οικογένειάς τους είναι υποχρεωτική νομική ασφάλιση για οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης (X. Κοντιάδης, 2008) (Σούλης Σ 2015). Ειδικότερα, στην περίπτωση ενός από τους κλασικούς κινδύνους που ορίζει ο νόμος, ο ασφαλισμένος αναμένει να παρέχει τις παροχές που παρέχονται με την καταβολή τελών. (Ξ. Κοντιάδη,2008)),(Σούλης Σ 2015) .

Ωστόσο, ο ανώτερος ορισμός παραμένει περιγραφικός (οργανικός), στο μέτρο που δεν αποδίδει την πεμπτούσια του θεσμού, την πραγματική του λειτουργία. Δεν προβάλλετε το ίδιο της προστασίας που επιτυγχάνεται μέσω της κοινωνικής ασφάλισης. Με αυτόν δεν τονίζονται τα ακόλουθα: α) η συνεισφορά των ασφαλισμένων, και ο κανόνας της ασφαλιστικής αρχής (αναλογιστική βάση). Η προστασία παρέχεται «επί τη βάσει δωρισμένων οικονομικών μέσων, κατά μαθηματικών σύστημα υπολογιζόμενων» (Χρ. Αγαλλόπουλου, 1955) (Σ . Σούλης ,1990). Η υγιείς αναλογιστική βάση δεν είναι μια απλή τεχνική πλευρά του θεσμού, αλλά ουσιαστικό συστατικό του. Έχει να κάνει με την

βιωσιμότητα των φορέων και εν τέλει με την αιτιολόγηση της νομοθέτησης μέτρων υπέρ της διατήρησης της) (Σ . Σούλης ,1990), (Ο. Αγγελοπούλου, 2008). Πολλές φορές ο μη σεβασμός της αναλογιστικής βάσης καθιστά το θεσμό ελλειμματικό, ενώ αφήνει να ενυπάρχουν οι όποιες ανισότητες, και β) η κοινωνική αλληλεγγύη. Πριν από όλα, η κοινωνική ασφάλισή έχει κοινωνικό (συλλογικό) χαρακτήρα. Είναι αυτό το χαρακτηριστικό που προσδίδει στο θεσμό μια ξεχωριστή οντότητα και τον διαφοροποιεί από τις ιδιωτικές (κερδοσκοπικές, αγοραίες) μορφές ασφάλισης (Σ . Σούλης ,1990), (Ο. Αγγελοπούλου, 2008).

2.2 ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Σύμφωνα με τον κ. Σωτήρη Σούλη, καθηγητή Οικονομικών της Υγείας και Κοινωνικής Προστασίας στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής στο βιβλίο του «Εφαρμοσμένη Κοινωνική Πολιτική»

νέες τάσεις και κατευθύνσεις διαμορφώθηκαν στην εννοιολογική προσέγγιση της κοινωνικής ασφάλειας(Σούλης ,Σ 2015). Με την οικονομική ανάπτυξη που ακολούθησε, τα καταναλωτικά αγαθά και το χρήμα, διαφάνηκε η δυνατότητα της «καλής ζωής» (Σούλης ,Σ 2015). από τις αρχές της δεκαετίας του 1970, οι άνθρωποι συζητούν την έννοια της ποιότητας ζωής, εστιάζοντας στα ατομικά δικαιώματα, την ατομική ελευθερία και την κοινωνική ευημερία. Επομένως, οι πιο σημαντικοί καθοριστικοί παράγοντες είναι η κοινωνική ασφάλιση και οι γάτες. Η επέκταση και η ποιότητα ζωής που ακολουθούν δεν σχετίζονται μόνο με τις κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες ανάπτυξης και ασφάλειας, αλλά επίσης σχετίζονται με τη σωματική και ψυχολογική ευημερία των ανθρώπων στη σύγχρονη κοινωνία. (Σούλης ,Σ 2015). Είναι επίσης σημαντικό η σχέση μεταξύ των παραγόντων και των παραμέτρων της ατομικής και κοινωνικής ζωής να ανταποκρίνεται στην κοινωνική ηθική ζωή, την αυτοεκτίμηση και την αυτοπραγμάτωση των ατόμων στην κοινωνία. (Σούλης ,Σ 2015). Σήμερα, η κοινωνική ασφάλιση είναι μια πολυδιάστατη κοινωνική ρύθμιση, η οποία έχει πλέον γίνει ευρέως αποδεκτή και γενικά αποδεκτή, και η λειτουργία της διέπεται από τις αρχές της καθολικότητας και της εξατομίκευσης, αλλά και της εκπλήρωσης όλων των αναγκών του ανθρώπου. (Σούλης ,Σ 2015).

Για την επίλυση των κοινωνικών προβλημάτων ή έστω για την κάλυψη αυτών των βασικών αναγκών απαιτείται παροχή εξειδικευμένων εξατομικευμένων υπηρεσιών από άτομα που διαθέτουν ευρεία και βαθιά γνώση της φύσης και των αναγκών του

καθημερινότητας (Σούλης ,Σ 2015). Η ανάπτυξη ενός σύγχρονου συστήματος κοινωνικής ασφάλειας απαιτεί πλέον όχι μόνο την ειδική αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων αλλά και την πρόληψη τους, όχι μόνο την επίτευξη κάποιων απαραίτητων, βέβαια, μινιμαλιστικών στόχων αλλά και τη διασφάλιση μιας διαρκούς βελτίωσης και προαγωγής της κοινωνικής ασφάλειας και ευεξίας του σύγχρονου ανθρώπου (μείζονες – μαξιμαλιστικοί στόχοι). (Σούλης ,Σ 2015).

- Όπως διαφαίνεται από τα ανωτέρω, απώτερος και επιθυμητός σκοπός της κοινωνικής ασφάλειας είναι η διασφάλιση της συνεχούς ανάπτυξης της ψυχοκοινωνικής υπόστασης και της προσωπικής ποιότητας του κοινωνικού ατόμου, καθώς και η εξασφάλιση συνθηκών υψηλής στάθμης της ποιότητας ζωής του (Σούλης Σ,1990)
- Επισημαίνοντας τις προσδοκίες και τους οραματισμούς του Beveridge και αξιολογώντας την αποτελεσματικότητα του συστήματος κοινωνικής ασφάλειας, όπως αυτό έχει αναπτυχθεί ιστορικά, διαπιστώνεται μια ισχυρή συσχέτιση μεταξύ ποιότητας ζωής και κοινωνικής ασφάλειας, μεταξύ μέγιστων και ελάχιστων στόχων ενός σύγχρονου συστήματος κοινωνικής ασφάλειας (Σούλης Σ,1990)

Όταν το 1942 ο Beveridge δημοσιοποίησε τις απόψεις του για κοινωνική προστασία, προσδοκώντας μια καλύτερη ζωή για κάθε άτομο προσδιόρισε ταυτόχρονα και τις βασικές αρχές λειτουργίας ενός σύγχρονου συστήματος κοινωνικής ασφάλειας ως εξής:

- Οικουμενικότητα: Κοινωνική προστασία σε όλο τον πληθυσμό.
- Καθολικότητα: Κάλυψη των κοινωνικών-οικονομικών κινδύνων
- Μοναδικότητα: Διαχείριση του συστήματος κοινωνικής ασφάλειας από έναν δημόσιο φορέα.
- Ενιαιοποίηση: Ενιαίες παροχές και όχι αναλογικές, προσφέροντας, για παράδειγμα, δωρεάν υπηρεσίες υγείας από ένα Εθνικό Σύστημα Υγείας (Σούλης, Σ1990)

Σαράντα χρόνια μετά τον Beveridge, η κοινωνική ασφάλεια ορίζεται από τη Διεύθυνση Κοινωνικών Υποθέσεων της ΕΟΚ ως το πεδίο που καλύπτεται από την κοινωνική ασφάλιση, συμπεριλαμβανομένης της ανεργίας, των υπηρεσιών υγείας και των οικογενειακών παροχών. (Σούλης,Σ 1990)

- Το Διεθνές Γραφείο Εργασίας επισημαίνει: «Η κοινωνική ασφάλιση είναι η προστασία που παρέχει η κοινωνία στα μέλη της μέσω μιας σειράς δημόσιων μέτρων κατά της οικονομικής και κοινωνικής φτώχειας, τα οποία θα οδηγήσουν σε σοβαρή απώλεια εισοδήματος, τοκετό ή ασθένεια, εργατικά ατυχήματα ή επαγγελματικές ασθένειες, ανεργία, αναπηρία, γήρας και θάνατος.

(Σούλης,Σ 1990).

Η κοινωνική ασφάλεια, επομένως μπορεί να οδηγήσει στην επίτευξη τριών βασικών στόχων:

- Κάλυψη όλων των κινδύνων, οι οποίοι, χωρίς υπαιτιότητα του εργαζόμενου, μπορούν να του στερήσουν τις αποδοχές του, και παροχή βοήθειας με την ιατρική περίθαλψη και τα οικογενειακά επιδόματα. (Σούλης,Σ 1990).
- Επέκταση της προστασίας σε κάθε άτομο που αδυνατεί να ικανοποιήσει τις ανάγκες του.
- Πρόβλεψη Παροχών που επιτρέπουν στους δικαιούχους να διατηρούν ένα γενικά παραδεκτό επίπεδο ζωής, οι οποίες χορηγούνται με βάση δικαιώματα ρητώς καθοριζόμενα από τον νόμο. .(Σούλης,Σ 1990)

Η κοινωνική ασφάλεια προσπαθεί λοιπόν να εξασφαλίσει:

- Εργασιακή ικανότητα, με κανόνες για την προστασία του ατόμου από ασθένειες και επαγγελματικά ατυχήματα, και εξασφάλιση παροχών ιατρικών φροντίδων. (Σούλης,Σ 1990).
- Απασχόληση και ασφάλεια εισοδήματος, συμπεριλαμβανομένων κανόνων εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης, συλλογικών συμβάσεων διαπραγματεύσεως, αποζημιώσεων και παροχών λόγω θανάτου ή αναπηρίας, επιδοτήσεις και αποζημιώσεις λόγω φυσικών καταστροφών κ.ά. (Σούλης,Σ 1990).
- Τα σύγχρονα συστήματα κοινωνικής προστασίας αποσκοπούν στην κάλυψη και προστασία του πληθυσμού, μέσω της επίτευξης μιας σύνθεσης και ενός συνδυασμού μάκρο και μικροστόχων (Σούλης,Σ 1990).
- Οπού μέσω αυτών επιδιώκεται η εξασφάλιση ενός αξιοπρεπούς ορίου διαβίωσης, τη συμμετοχή στην κοινωνικοοικονομική λειτουργία του συστήματος, τη συμμετοχή στις κοινωνικές υπηρεσίες, την προαγωγή της κοινωνικής ζωής, τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, την καταπολέμηση των κοινωνικών, πολιτισμικών και οικονομικών ανισοτήτων, τη διάγνωση των αιτιώδης ένδειας και την καταπολέμησή τους για την

ανάπτυξη ανταποκρινόμενων σε αυτές κοινωνικών προνομιακών προγραμμάτων, την ορθολογική λειτουργία του προνομιακού συστήματος για τη μείωση των κοινωνικοοικονομικών και πολιτισμικών ανισοτήτων, την αποτελεσματική και αποδοτική κατανομή των κοινωνικών πόρων. (Σούλης,Σ 1990).

- Επομένως, η κοινωνικής ασφάλισης στοχεύει στη διασφάλιση της κοινωνική προστασία και την προσωπική ποιότητα ζωής μέσω της οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ισορροπίας.(Σούλης,Σ 1990). (Λυμπεράκη,Α., Τήνιος,Π ., Φιλαλήθης ,Α.2009)

Η σύγκλιση των κοινωνικοοικονομικών ανισοτήτων επιτυγχάνεται με την εφαρμογή μιας πολιτικής αναδιανεμητικής οικονομικής δικαιοσύνης, καθώς και με την παράλληλη επίτευξη μιας αυξανόμενης παραγωγικής αποτελεσματικότητας που οδηγεί σε μια γενικότερη ανάπτυξη (Σούλης,1990) Επίσης, η σύγκλιση των κοινωνικό-πολιτισμικών ανισοτήτων επιτυγχάνεται με την εφαρμογή μιας πολιτικής ανάπτυξης των συντελεστών της ποιότητας ζωής, στηριζόμενη στο αξίωμα του δικαιώματος της διαφορετικότητας, των εξατομικευμένων αναγκών και της πνευματικότητας του σύγχρονου ανθρώπου. (Λυμπεράκη,Α., Τήνιος,Π ., Φιλαλήθης ,Α.2009), (Σ.Σούλης 2015).

Οι μαξιμαλιστικοί στόχοι του συστήματος κοινωνικής ασφάλειας προσδιορίζονται από την ανάπτυξη της προσωπικότητας του ατόμου, τη βελτίωση της ποιότητας ζωής, τη προαγωγή της υγείας και της ολικής ευεξίας (σωματικής, ψυχο-συναισθηματικής, κοινωνικής) του ατόμου και όχι απλά ως η απουσία ή η αντιμετώπιση της νόσου. (Σ.Σούλης 2015).

Πρωταρχικό στοιχείο επίτευξης των μαξιμαλιστικών στόχων αποτελεί η ηθική, η ελευθερία, η πνευματικότητα. (Σ.Σούλης 2015).

Παράλληλα, οι μινιμαλιστικοί στόχοι περιλαμβάνουν τη διατήρηση της ανθρώπινης ζωής (ασθένεια, τοκετός, γήρας, αναπηρία) και την κοινωνική διαβίωση (κατοικία, εκπαίδευση, εργασία). (Σ.Σούλης 2015).

Γίνεται κατανοητό ότι με την κάλυψη του ασφαλιστικού κινδύνου του γήρατος, μέσω της σύνταξης ως είδος παροχής, επιτυγχάνεται η ικανοποίηση της ανάγκης της

επιβίωσης (μινιμαλιστικός στόχος), αλλά παράλληλα η απομόνωση των ανθρώπων της τρίτης ηλικίας, η μη άσκηση δημιουργικών δραστηριοτήτων, η έλλειψη επικοινωνίας δεν επιτρέπουν την επίτευξη έστω κάποιων μαξιμαλιστικών στόχων για την ομάδα αυτή του πληθυσμού. (Σ.Σούλης 2015).

Η αδυναμία επίτευξης των μαξιμαλιστικών στόχων οφείλεται, για παράδειγμα στη μη λειτουργία της γειτονιάς, στην πολεοδομική στενότητα, στην απουσία της παραδοσιακής αγοράς, στις μεγάλες αποστάσεις, στα έντονα κυκλοφοριακά προβλήματα και στον ταχύτατο καταναλωτικό ή αναλώσιμο τρόπο ζωής, όπως ακόμη και στον τρόπο θεραπευτικής αντιμετώπισης των νοσημάτων της τρίτης ηλικίας. (Σ.Σούλης 2015).

Η ανάληψη πρωτοβουλιών από ένα σύγχρονα οργανωμένο σύστημα κοινωνικής ασφάλειας για τη διευκόλυνση της επίτευξης ορισμένων μαξιμαλιστικών στόχων θα επέτρεπαν την διαμόρφωση εκείνων των προϋποθέσεων και των συνθηκών ανάπτυξης για την εθελοντική συμμετοχή των ατόμων της τρίτης ηλικίας σε πολιτισμικές δραστηριότητες της κοινότητας, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα ή τις δεξιότητες που δημιούργησαν και ανέπτυξαν από την εμπειρία της ζωής τους. (Σ.Σούλης 2015).

Επίσης είναι σαφώς ότι με την κάλυψη του ασφαλιστικού κινδύνου της ασθένειας, μέσω των παροχών σε είδος (ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, επιδόματα ασθένειας ή αναπηρίας), επιδιώκεται η επίτευξη του μινιμαλιστικού στόχου της ικανότητας για εργασία, αλλά τόσο η ποιότητα ζωής όσο και η προαγωγή της υγείας (μαξιμαλιστικοί στόχοι) δεν φαίνεται να ικανοποιούνται ως πρωταρχικές ανάγκες του σύγχρονου ανθρώπου. (Σ.Σούλης 2015).

Επίσης η μόλυνση του περιβάλλοντος, ο καταναλωτικός τρόπος ζωής, η κοινωνική παθητικότητα δεν συμβάλλουν στην ψυχο-συναισθηματική και κοινωνικό-πολιτισμική ανάπτυξη του ατόμου. Η επιμήκυνση και η παράταση της διάρκειας ζωής (υψηλό προσδόκιμο ζωής χάριν της υψηλής βιομετρικής τεχνολογίας) δεν συνάδει πάντα με την ικανοποίηση του ατόμου ως προς την ποιότητα ζωής του. (Σ.Σούλης 2015).

Η αυτή αναντιστοιχία - ασυμβατότητα μεταξύ των μινιμαλιστικών και μαξιμαλιστικών στόχων της κοινωνικής ασφάλειας διαπιστώνεται και σε άλλες κατηγορίες ασφαλιστικών

κινδύνων, όπως για παράδειγμα στις περιπτώσεις των παροχών σε είδος ή σε χρήμα για την προστασία των α μεΕΑ ή των οικογενειακών επιδομάτων για την αντιμετώπιση της υπογεννητικότητας. (Σ.Σούλης 2015).

Παρά την εφαρμογή της επιδοματικής πολιτικής και την παροχή κοινωνικής προστασίας, όπως αυτή οροθετείται με την επίτευξη των μινιμαλιστικών στόχων, η επαγγελματική κοινωνική αποκατάσταση των ΑμεΕΑ, η κοινωνική τους ένταξη και αποδοχή από το κοινωνικό σύνολο παραμένει ακόμα ένας ανεκπλήρωτος μαξιμαλιστικός στόχος. Παρομοίως, παρά τη χορήγηση των οικογενειακών επιδομάτων, η υπογεννητικότητα ακολουθεί έναν σταθερά αυξανόμενο ρυθμό, καθιερώνοντας μια διαρκώς φθίνουσα υπογεννητικότητα και υποδηλώνοντας μια συνεχιζόμενη υπόπνευματικότητα του σύγχρονου ανθρώπου(Σ.Σούλης 2015).

Η αδυναμία προσέγγισης των μαξιμαλιστικών στόχων στην περίπτωση αυτή τεκμηριώνει την άποψη ότι η υπογεννητικότητα δεν συσχετίζεται μόνο τόσο με το εισόδημα όσο κυρίως με το κοινωνικό-πολιτισμικό μόρφωμα μιας ραγδαίας μεταβαλλόμενης εποχής κρίση παραδοσιακών κοινωνικό-ηθικών αξιών και ρόλων, αδιαμόρφωτη ρευστότητα νέων αξιών, φαινόμενα ανομίας κ.ά. (Σ.Σούλης 2015).

Τη διαπίστωση της παράλληλης και εναλλασσόμενης σχέσης των ελάχιστων και μέγιστων στόχων της κοινωνικής ασφάλειας στηρίζουν, ως επί το πλείστον, ψυχοκοινωνικά και πολιτισμικά κυρίως επιχειρήματα. Ως σπουδαιότερο επιχείρημα αναδύεται αυτό που αναφέρεται στην έννοια του κοινωνικού δικαιώματος.(Θεοδώρου .Μ, Σαρρής.Μ, Σούλης ,Σ 2001), (Σ.Σούλης 2015). Ο εννοιολογικός προσδιορισμός του κοινωνικού δικαιώματος έναντι του οποίου ένα σύστημα κοινωνικής ασφάλειας επιδιώκει να ανταποκριθεί είναι υποκειμενικός, διαφοροποιείται από άτομο σε άτομο, δεν είναι ποτέ στατικός, αλλά συνεχώς διαμορφούμενος και εξελισσόμενος. Υποκειμενική είναι και αυτή ακόμα η έννοια της ένδειας.(Θεοδώρου .Μ, Σαρρής.Μ, Σούλης ,Σ 2001), (Σ.Σούλης 2015).

Επομένως, ένα σύγχρονο σύστημα κοινωνικής ασφάλειας οφείλει να λαμβάνει υπόψη του τις διαφοροποιούμενες αυτές αντιλήψεις περί κοινωνικών δικαιωμάτων, να σφυγμομετρεί και να σέβεται το κοινό αίσθημα περί του πραγματικά αναγκαίου. (Σ.Σούλης

2015). Αυτό θα πρέπει έχει ένα σταθμιστικό κανόνα των παρεχόμενων υπηρεσιών, και όχι μόνο τα αυστηρά οικονομικά δεδομένα μιας επιδοματικής και αναδιανεμητικής πολιτικής. (Θεοδώρου .M, Σαρρής.M, Σούλης ,Σ 2001), (Σ.Σούλης 2015). Τα επιχειρήματα αυτά προβάλλονται σε μία εποχή κατά την οποία, λόγω της στενότητας των δημόσιων οικονομικών, αμφισβητούνται έντονα οι μέγιστοι στόχοι της κοινωνικής ασφάλειας. Πράγματι, δημογραφικά και άλλα οικονομικά δεδομένα, αλλά κυρίως ο ανταποδοτικός και επιδοματικός χαρακτήρας των ασφαλιστικών συστημάτων, έχουν κλονίσει σοβαρότατα την πρακτική αλλά και τη δυνατότητα των ασφαλιστικών συστημάτων, τα οποία προσπαθούν να ανταποκριθούν στους ελάχιστους στόχους της κοινωνικής ασφάλειας.(Θεοδώρου .M, Σαρρής.M, Σούλης ,Σ 2001), (Σ.Σούλης 2015). Η κοινωνική ασφάλεια προβάλλει πλέον ως ένα πολυδιάστατο φαινόμενο και ως εκ τούτου έχει ανάγκη από μια μετά-θεωρία ολικής ποιότητας.(Θεοδώρου .M, Σαρρής.M, Σούλης ,Σ 2001), (Σ.Σούλης 2015).Μια μετά-θεωρία που συνθέτει προ υπάρχουσες και δημιουργεί νέες επιμέρους θεωρίες αποτελεί σήμερα ικανή και αναγκαία συνθήκη για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας ενός συστήματος κοινωνικής ασφάλειας, ώστε να διακρίνεται από τη μέγιστη δυνατή προσέγγιση και σύγκλιση των ελάχιστων και μέγιστων στόχων του .(Θεοδώρου .M, Σαρρής.M, Σούλης ,Σ 2001), (Σ.Σούλης 2015).

Η ανθρώπινη ζωή είναι ιεραρχικά δομημένη και οργανωμένη σε παράλληλα και σειριακά επίπεδα. Ένα σύστημα κοινωνικής ασφάλειας για να χαρακτηρίζεται από αποτελεσματικότητα και χρησιμότητα θα πρέπει να διασφαλίζει την ύπαρξη επαρκούς ποσότητας και ποιότητας των συστατικών της στοιχείων σε κάθε επίπεδο της ανθρώπινης ζωής.(Θεοδώρου .M, Σαρρής. M, Σούλης ,Σ 2001), (Σ.Σούλης 2015).

Επομένως ένα σύστημα κοινωνικής ασφάλειας οφείλει αφενος να προσλαμβάνει χαρακτηριστικά ενός σύγχρονου ανοικτού κοινωνικού συστήματος, του οποίου η λειτουργία διέπεται από τις αρχές της καθολικότητας και της εξατομίκευσης, της ικανοποίησης και της πραγματικότητας, και αφετέρου να προσδώσει στο περιεχόμενο των μαξιμαλιστικών και μινιμαλιστικών του στόχων τη σημασία και βαρύτητα που αρμόζει σε όλα τα επίπεδα της ανθρώπινης ζωής. (Σ.Σούλης 2015).

Ένα σύστημα κοινωνικής ασφάλειας οφείλει να λαμβάνει υπόψη του όχι μόνο τα νέα κοινωνικό-πολιτισμικά, δημογραφικά και περιβαλλοντικά δεδομένα, αλλά και τις

εξατομικευμένες πρωταρχικές ανάγκες του χρήστη των υπηρεσιών του. (Σ.Σούλης 2015).

Με αυτόν τον τρόπο αναμένεται να συμβάλει, με την κατάλληλη επεξεργασία των λειτουργικών του στόχων, στην ανάπτυξη του σύγχρονου κοινωνικού ατόμου προς την κατεύθυνση της διασφάλισης και της διαρκούς βελτίωσης της ποιότητας ζωής του (Σ.Σούλης 2015).

2.3 Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ ΣΤΑ ΕΘΝΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ

Η κοινωνική ασφάλεια αποκρυσταλλώνει συχνά ιδεολογικούς και ταξικούς ανταγωνισμούς που προσιδιάζουν στις ιστορικές συνθήκες της κάθε χώρας (R. Walker, 2005). Ωστόσο, αν εστιάσουμε στις αρχές των συστημάτων, οι διάφορες παραλλαγές του κοινωνικού κράτους μπορούν να ομαδοποιηθούν σε ορισμένους τύπους. Σύμφωνα με τη γνωστή τυπολογία του Gosta Esping-Andersen, υπάρχουν τρία βασικά μοντέλα κοινωνικής προστασίας ομαδοποιούν τις εθνικές εμπειρίες του δυτικού κόσμου : το φιλελεύθερο, το σοσιαλδημοκρατικό και το συντηρητικό-κορπορατιστικό. (R. Walker, 2005) Μετά το 1945, τα περισσότερα κράτη ανέπτυξαν τα συνταξιοδοτικά τους συστήματα, εγκαταλείποντας τη μέθοδο της κεφαλαιοποίησης που κλονίστηκε με την κρίση των ετών του '30 προς όφελος του διανεμητικού συστήματος(R. Walker, 2005). Ενώ μεταπολεμικά με τον Keynes αυξήθηκαν οι δημόσιες (συνταξιοδοτικές) δαπάνες, τα τελευταία χρόνια, η νέα οικονομική ορθοδοξία των διεθνών οργανισμών προκρίνει τη δραστική περικοπή των κοινωνικών δαπανών και τη μείωση της συμμετοχής του κράτους από τη χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης. (R. Walker, 2005)

Να μην ξεχνάμε ότι η κοινωνική ασφάλιση αναδύθηκε στην Ελλάδα με βάση τα ξένα παραδείγματα. (D. Pleters, 2006). Το πανόραμα των συστημάτων, με μια συγκριτική διάθεση (benchmark), είναι πάντα χρήσιμο προκειμένου να εντοπιστούν διεθνώς οι καλές πρακτικές. (D. Pleters, 2006). Η σύγκριση αφενός βοηθά στην εύρεση δοκιμασμένων καλών ιδεών στην κοινωνική ασφάλιση, αφετέρου δημιουργεί το αναγκαίο υπόβαθρο για την υιοθέτηση των διεθνών κειμένων (D. Pleters, 2006). Για την αξιοποίηση του συγκριτικού δικαίου έχει προταθεί η λεγόμενη «αποτελεσματική ερμηνεία» εκδοχή της τελολογικής ερμηνείας. (D. Pleters, 2006). Πρόκειται για ερμηνεία των αλλοδαπών

μοντέλων, καθώς και των διεθνών κείμενων, κατά τρόπο που να είναι δυνατή η πρόσφορη αξιοποίησή τους και στην περίπτωση της Ελλάδος (Κ. Κρεμελή, 2016). Δηλαδή, για μια προσαρμογή των καλών πρακτικών στις ελληνικές ιδιαιτερότητες. (Κ. Κρεμελή, 2016). .

2.4 ΜΙΑ ΣΥΝΤΟΜΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Η ποικιλότητα στο οικοσύστημα της κοινωνικής ασφάλειας είναι τέτοια που δεν μπορεί να την περικλείσει κανείς στα στενά όρια της διάκρισης ανάμεσα σε συστήματα Bismarck και Beveridge (Χ. Γαλέμη , 2002). Σε όλη την Ευρώπη συναντάμε συστήματα κοινωνικής προστασίας, αναπτυγμένα ωστόσο σε διαφορετικό βαθμό. (Χ. Γαλέμη , 2002). Οι πρώην «σοσιαλιστικές λαϊκές δημοκρατίες» Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης είχαν καθολικά συστήματα κοινωνικής προστασίας(Σούλης Σ 1984-2014), (Χ. Γαλέμη , 2002). Με την μετάβαση τους στην οικονομία της αγοράς υιοθέτησαν στην πλειονότητα τους το σύστημα των τριών πυλώνων. Επιχείρησαν βαθιές μεταρρυθμίσεις/ανατροπές των συστημάτων τους, συχνά υπό την καθοδήγηση της Παγκόσμιας Τράπεζας(Σούλης Σ 1984-2014), (Χ. Γαλέμη , 2002).

➤ **ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ**

Αν και με ισχυρή φιλελεύθερη κληρονομιά, η Μεγάλη Βρετανία οικοδόμησε ένα εκτεταμένο κοινωνικό κράτος που άρχισε να οπισθοδρομεί με την έλευση στην εξουσία της Thatcher (1978) (Χ. Δεληγιάννη-Δημητράτου, 1998). . Ειδικότερα, το βρετανικό μοντέλο αποτελεί συνδυασμό καθολικής προστασίας με ανταποδοτικά (επαγγελματικά) σχήματα. Σε ορισμένους κινδύνους η πρόσβαση εξασφαλίζεται με τη βάση τη διαμονή (residence), ενώ για άλλους απαιτείται η επαγγελματική δραστηριότητα. Δυο οργανισμοί έχουν αναλάβει την κοινωνική προστασία: το «National insurance» που με πόρους από εισφορές των εργαζομένων και των εργοδοτών χορηγεί ανταποδοτικές παροχές, και το «Consolidated Fund» που αντλώντας τις πηγές του από την φορολογία καταβάλει στους δικαιούχους μη ανταποδοτικές παροχές. Οι εισφορές εισπράττονται από τον Οργανισμό HM Revenue and Customs (Χ. Δεληγιάννη-Δημητράτου, 1998)(Σούλης Σ 1984-2014),.

Η βασική σύνταξη γήρατος (basic state pension) είναι ομοιόμορφη (flat rate) και χαμηλή. Χορηγείται τόσο σε ασφαλισμένους που δεν έχουν εξέλθει από το δημόσιο σύστημα (not contracted out) Η αρχή του «contracting out» ισχύει για τα συμπληρωματικά συστήματα και επέτρεψε την ανάπτυξη των εργοδοτικών σχημάτων με τη μορφή του «pension trust» (Χ. Δεληγιάννη-Δημητράτου, 1998). Το βρετανικό σύστημα προσφέρει

ευρεία περιθώρια επιλογών ανάμεσα στο ιδιωτικό και το δημόσιο. Οι εισφορές παρακρατούνται είτε υπέρ του δημοσίου (State Second Pension, πρώην SERPS), είτε υπέρ ενός ιδιωτικού (contracted out) συμπληρωματικού συνταξιοδοτικού συστήματος. Όσοι επιλέξουν ένα ιδιωτικό σχήμα, μπορούν να προσχωρήσουν σε ένα εργοδοτικό καθεστώς (Occupational pension scheme) ή σε ένα καθεστώς που διαχειρίζεται Τράπεζα η ασφαλιστική εταιρεία (personal pension ή Stakeholder pension). (Χ. Δεληγιάννη-Δημητράτου, 1998). Τα συμπληρωματικά συστήματα αποτελούν στο Ηνωμένο Βασίλειο κύριο τμήμα του συστήματος κοινωνικής ασφάλειας. Τις τελευταίες δεκαετίες δόθηκε ώθηση στις ιδιωτικές επαγγελματικές συντάξεις που απέδειξαν τις αβεβαιότητες τους (Σούλης Σ 1984-2014),. (Χ. Δεληγιάννη-Δημητράτου, 1998).

➤ ΓΑΛΛΙΑ

Είναι γνωστή η υστέρηση εισαγωγής ενός συστήματος κοινωνικής ασφάλισης στην Γαλλία . Γενικά η Γαλλία χαρακτηρίζεται από έναν κρατισμό που έπαιξε ρόλο «χορηγού ευημερίας» . (JJ. Dupeyroux ,2011).

Την επομένη του πολέμου (1945) διακηρύχθηκε πανηγυρικά η κοινωνική ασφάλεια. Οι εμπνευστές του σχεδίου του 1945, με πρωτεργάτης τον P. Laroque, επιθυμούσαν την εγκαθίδρυση ενός ενιαίου για όλους τους γάλλους πολίτες, καθεστώτος. Πολύ πριν γενικευτεί η κοινωνική ασφάλεια είχε προηγηθεί η αλληλοβοήθεια (“mutualite” ιδιαίτερα μετά το νόμο της 1^{ης} Απρ. 1898) που εξέφραζε την ταξική αλληλεγγύη. (JJ. Dupeyroux ,2011).

Ωστόσο λόγω των περιορισμένων πόρων της, δεν μπόρεσε να αποκτήσει έναν καθολικό ρόλο στην κοινωνική προστασίας (JJ. Dupeyroux ,2011).

Το συνταξιοδοτικό σύστημα της Γαλλίας συντίθεται από το πρώτο δημόσιο επίπεδο (regime general), όπου εντάσσονται και οι (υποχρεωτικές) επικουρικές συντάξεις οι «retraites complementaires” αντιστοιχούν στον αγγλικό όρο «supplementary pension scheme”. Οι υποχρεωτικές επικουρικές συντάξεις αναπτύσσονται σε κλαδικό επίπεδο μέσω συλλογικών διαπραγματεύσεων. (JJ. Dupeyroux ,2011).

Ο νομός της 29 Δεκ. 1972 κατέστησε υποχρεωτική την ασφάλιση σ’ έναν οργανισμό retraite complementaire. Τα συστήματα αυτά συν διοικούνται από εργαζομένους και εργοδότες (parite). Ο δεύτερος πυλώνας περιλαμβάνει τα συμπληρωματικά συστήματα (regimes supplementaires που αντιστοιχούν στον αγγλικό όρο «occupational pension scheme”), κυρίως στις τραπεζοασφαλιστικές εταιρείες. (JJ. Dupeyroux ,2011).

Το Regime general (Ordonnance du 19 Octobre 1945) περιεχει τέσσερις κλάδους : α) τον κλάδο ασθένειας , μητρότητας, αναπηρίας θανάτου, β) τον κλάδο εργατικών ατυχημάτων, γ) τον τομέα γήρατος, δ) τον τομέα οικογενειακών επιδομάτων. Η συνταξιοδότηση λόγω γήρατος προϋποθέτει τη συμπλήρωση του 62^{ου} έτους της ηλικίας και 164 τρίμηνων ασφαλιστικής κάλυψης (trimestres). Μια πρόσθετη παροχή χορηγείται στους συνταξιούχους με ανεπαρκείς πόρους από το Fonds national de solidarite. Από το γενικό καθεστώς εξαιρούνται τα ειδικά (regimes speciaux) που χορηγούν συντάξεις με πιο ευνοϊκούς όρους. Στον τομέα της υγείας το 1999 στις ήδη υπάρχουσες μορφές κάλυψης της ασθένειας προστέθηκε η CMU (Couverture Maladie Universelle) που προσφέρει σε όσους στερούνταν πρόσβασης στο σύστημα, βασική προστασία με κριτήριο τη διαμονή. (J.J. Dupeyroux ,2011).

➤ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Η πρόταση των κοινωνικών ασφαλίσεων αναδύθηκε για πρώτη φορά στη Γερμάνια (X. Μορφακιδη , 2016). Αρχετυπικά «συντηρητικό» μοντέλο, το γερμανικό, συντίθεται από τρεις πυλώνες: το διανεμητικό σύστημα, το προαιρετικό που είναι οργανωμένο σύμφωνα με κεφαλαιοποιητικούς κανόνες σε συλλογικό επίπεδο (επιχείρησης) και οι αποταμιευτικές συνταξιοδοτικές συμβάσεις (Riester) (X. Μορφακιδη 2016) Οι τελευταίες που συνάπτονται ατομικά και χρηματοδοτούνται από εισφορές, καλύπτουν μόλις το 28% των μισθωτών. Το κράτος ενθαρρύνει την προσφυγή στις ιδιωτικές συντάξεις με την καθιέρωση φορολογικών κινήτρων. Η ασφάλιση ασθενείας πραγματώνεται μέσω ποικιλίας οργανισμών, όπως τα τοπικά ταμεία, τα ταμεία της επιχείρησης τους συνεταιρισμούς(X. Μορφακιδη , 2016).

➤ ΣΟΥΗΔΙΑ

Το σουηδικό σύστημα κατατάχθηκε στο «σοσιαλδημοκρατικό» τύπο. Έντονη είναι η παρουσία της αρχής της καθολικότητας της προστασίας. Όλοι λαμβάνουν επιδόματα και όλοι είναι υποχρεωμένοι να πληρώνουν (Α. Στεργίου,2009). Από τη δεκαετία του '90 προκειμένου να ενσωματωθούν καλύτερα οι ανάγκες της οικονομίας και του πληθυσμού μακροπρόθεσμα, το συνταξιοδοτικό σύστημα της Σουηδίας έχει εξελιχθεί από ένα σύστημα αναδιανομής εισοδήματος σε ένα ασφαλιστικό σύστημα (Μ. Μπακάκου 2015) και επιδιώκει να διαχωρίσει την κοινωνική ασφάλιση (κοινωνική ασφάλιση).), η οποία είναι κυρίως μια μη αντισταθμιστική κοινωνική πολιτική που διατυπώνεται για την κάλυψη της ζήτησης.

Η Σουηδία προσφέρει ένα επιτυχημένο μοντέλο μετάλλαξης και συγκεκριμένα μετάβασης από διανεμητικό σύστημα σε δημόσιο σύστημα ατομικών λογαριασμών της κεφαλαιοποίησης (Α. Στεργίου.2009), (Μ.Μπακαβου,2015)

➤ **ΙΤΑΛΙΑ**

Η Ιταλία είναι στην ομάδα των κρατών με έντονα στοιχεία κορπορατισμού (νοτιοευρωπαϊκό μοντέλο). Με τους νόμους των Amato 1992. Dini 1995 και Prodi 1997 ξέγινε προσπάθεια ριζικής μεταρρύθμισης του συνταξιοδοτικού συστήματος. Η μεταρρύθμιση αυτή όμως θα αναπτύξει πλήρως τα αποτελέσματα της από το 2040. .(G. Bonoli - D.Natali ., 2012).

Το ιταλικό σύστημα συντίθεται από τους εξής θεσμούς: το INPS (Istituto Nazionale della Previdenza Sociale) που χορηγεί συντάξεις γήρατος, αναπηρίας και θανάτου και το INAIL (Istituto Nazionale per l' Assicurazione contro gli infortuni sul Lavoro) που καλύπτει τους κινδύνους των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματιών ασθενειών.(G. Bonoli - D.Natali ., 2012)

➤ **ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ**

Ο πρόεδρος Roosevelt ήταν εκείνος που αποφάσισε να αμφισβητήσει βαθιά τη φιλελεύθερη ιδεολογία με την υιοθέτηση της social security act της 14^{ης} Αυγούστου 1935. Στο πλαίσιο του New Deal, κατά τη διάρκεια της κρίσης (Great Depression). Θεσπίστηκε σε ομοσπονδιακό επίπεδο η ασφαλιστή γήρατος και θανάτου, οικονομημένης πάνω στο κλασικό πρότυπο της κοινωνικής ασφάλισης (Old Age and Survivors insurance OASI). Το OASI μετατράπηκε σε OASDI 1953 με την ένταξή στο ασφαλιστικού Σύστημα του κίνδυνου της αναπηρίας. Ειδικότερά, για πρώτη φορά οι πολιτικές της κοινωνικής ασφαλείας χρησιμοποιήθηκαν για την τόνωσή της ζήτησής (η λεγόμενοι πολιτική rump priming) (JJ. Dupeyroux-M. Borgetto-R. Lafor, 2011) .Έγινε επίκληση οικονομικών επιχειρημάτων για την επέκταση των κοινωνιών πολιτικών. Ωστόσο, η πρωτοπορία υιοθέτηση του ορούς «κοινωνική ασφάλεια» δεν σήμαινε και τη γενέθλια πράξη οικοδόμησης της σύγχρονης κοινωνικής ασφάλειας (JJ. Dupeyroux-M. Borgetto-R. Lafor, 2011). Το ομοσπονδιακό σύστημα εγγυάται ένα πόσο περίπου 40% του μέσου αμερικάνικου μισθού στο 90% των συνταξιούχων. Για τους ομοσπονδιακούς δημόσιους υπαλλήλους, η κυβέρνησή θεσμοθέτησε το 1986 το «Thrift Savings plan» Πρόκειται για ένα σύστημα, χαμηλοί διοικητικοί κότσους, επιλογής από περιορισμένοι αριθμό χαρτοφυλακίων (portfolios) (JJ. Dupeyroux-M. Borgetto- R. Lafore, 2011).

Η βασική προστασία συμπληρώνεται από επαγγελματικά ταμεία σε επίπεδο επιχείρησης (J.J. Dupeyroux-M. Borgetto- R. Lafore, 2011). Για τα ταμεία αυτά ισχύει μια αντασφάλιση από Pension Benefit Guaranty Corporation (pbgc). Πάντως, τα ιδιωτικά σχήματα καλύπτουν ένα μικρό ποσοστό του πληθυσμού, περίπου το 30%. Τα τελευταία χρόνια διαπιστώνεται μια στροφή στην ιδιωτικοποίηση (privatization) και τη μείωση του αναδιανεμητικού ρόλου του συνταξιοδοτικού Συστήματος (D. Beland, 2005).

Η ασφάλιση ασθενείας γενικεύτηκε με τον Obamacare. Στις ΗΠΑ το 50% των εργαζόμενων καλύπτεται από προγράμματα ασφάλισης, ασθενείας, του εργοδότη (επαγγελματικά Ταμεία). όσον αφορά το Medicare (προνοιακό πρόγραμμα υγείας), απευθύνεται στους φτωχούς, τους οποίους καλύπτει μετά από έλεγχο ποριών. Το ποσοστό των ακάλυπτων από κάθε μορφή προστασίας ανέρχεται στο 15% που μετά τη μεταρρύθμιση Obamacare μειώθηκε στο 13%.(D. Beland, 2005).

➤ **ΚΥΠΡΟΣ**

Η κοινωνική ασφάλιση οργανώθηκε σε δημόσια, επαγγελματική και ανταποδοτική βάση. Το μεμονωμένο ίδρυμα είναι το λεγόμενο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, το οποίο διασφαλίζει όλους όσοι ασχολούνται με τα προς το ζην στην Κύπρο.(Σούλης Σ,2006). (G. Amitsis, 2015.).

Οι ασφαλισμένοι υπάγονται σετρεις κατηγορίες, σε μισθωτούς, αυτοαπασχολούμενους και προαιρετικά ασφαλισμένους (Σούλης Σ, 2006). (G. Amitsis, 2015.).

Οι εισφορές παραμένουν σχετικά χαμηλές. Η χρηματοδότηση από εισφορές των εργοδοτών, των ασφαλισμένων και του Κράτους. Από 1^η Ιανουαρίου 2014, η ολική εισφορά για τους μισθωτούς είναι 20,2% των αποδοχών τους μέχρι ένα ανώτατο όριο το οποίο για το 2014 είναι 1046 ευρώ την εβδομάδα ή 4.533 ευρώ το μήνα(Σούλης Σ ,2006). (G. Amitsis, 2015.).

Από την ολική εισφοράς του 20,2%, 7,8% καταβάλετε από τον ίδιο το μισθωτό, 7,8% από τον εργοδότη του και 4,6% από το Κράτος. Από την πρώτη Δευτέρα του έτους εισφορών 2014, η εισφορά για τους αυτοτελώς εργαζόμενου ισούται με 19,2% των εισοδημάτων τους, από το οποίο 14,6% καταβάλετε από τον αυτοτελώς εργαζόμενό και 4,6% από το Κράτος. (G. Amitsis, 2015.).

Η εισφορά για τους προαιρετικά ασφαλισμένους (εσωτερικού) από την πρώτη Δευτέρα του έτους εισφορών του 2014 είναι 17,1% του ασφαλιστέοι εισοδήματος τους, από το οποίο 13% πληρώνεται από τον προαιρετικά ασφαλισμένο και 4,1% από το Κράτος. (G. Amitsis, 2015.).

Από την 1η Ιανουαρίου 2014, η υποχρέωση των εργαζομένων που απασχολούνται στο εξωτερικό ανέρχεται στο 20,2% των μισθών τους, έως και 1.046 ευρώ την εβδομάδα ή 4.533 ευρώ το μήνα το 2014. Από το 20,2% των συνολικών εισφορών, το 15,6% καταβάλλεται από τον προαιρετικό ασφαλισμένο και 4,6% από το κράτος.(G. Amitsis, 2015.).

Από το 1980, το σχέδιο καλύπτει όλους τους κλασικούς κινδύνους, με έντονο το στοιχείο της αλληλεγγύης και της καθολικότητας. Το πρόγραμμα παρέχει οικονομική βοήθεια για γάμο, τοκετό, ασθένεια, ανεργία, χήρα, αναπηρία, ορφανά, γηρατειά, αγνοούμενο σύζυγο, θάνατο, εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες. Παροχή ιατρικών υπηρεσιών σε δικαιούχους σύνταξης αναπηρίας και ασφαλισμένα άτομα που έχουν υποστεί προσωπικό τραυματισμό λόγω επαγγελματικών ατυχημάτων ή επαγγελματικών ασθενειών. Ένα καθολικό σύστημα υγειονομικής περίθαλψης δεν έχει ακόμη καθιερωθεί.(Σούλης Σ,2006). (G. Amitsis, 2015.).

Η φροντίδα της υγείας είναι διασπασμένη ανάμεσα σε ιδιωτικούς και δημόσιους παρόχους. Ισχύει δε η αρχή «non-duplication of rights» που σημαίνει, όταν ο ασφαλισμένος έχει δικαίωμα σε περισσότερες παροχές, κατά την ίδια περίοδο, λαμβάνει τη μεγαλύτερη. Τέλος για τους ασφαλιστήκα ακάλυπτους, προβλέπεται η χορήγηση ομοιόμορφων (flat-rate) παροχών. Οι στρατευόμενοι νέοι, κατά διάρκεια της θητείας τους, λαμβάνουν παροχές, μετά από έλεγχο πόρων. (G. Amitsis, 2015).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3.1 Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Το ελληνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης αντιστοιχεί στους κύριους στόχους του εθνικού μοντέλου κοινωνικής προστασίας και εξυπηρετείται από τα ακόλουθα ιδρύματα:

- Κοινωνική ασφάλιση για την προστασία των εργαζομένων,
- Κοινωνική πρόνοια, φροντίδα των άπορων και
- Εθνικό σύστημα υγείας που καλύπτει όλους τους κατοίκους της Ελλάδας. (Τηνιος Π.2010), (Σούλης Σ. 2015). Ο κύριος άξονας του ελληνικού μοντέλου κοινωνικής προστασίας, η λειτουργία του και η διαμόρφωσή του ιστορικά προσπάθησαν να καλύψουν

τους κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι και να πληρώσουν παροχές και υπηρεσίες για να αντισταθμίσουν τη μείωση ή απώλεια εισοδήματος από την εργασία (Χρ. Αγαλλόπουλου, 1955). Οι κύριες και επικουρικές δημόσιες ασφάλειες χωρίζονται με βάση αυτόνομα ασφαλιστικά ιδρύματα. Αυτά τα ιδρύματα είναι ο πρώτος πυλώνας της Ελλάδας. (Κ Τσουκαλά, 1986), (Σούλης Σ. 2015).

1ος πυλώνας: Κύρια και επικουρική ασφάλιση

Ο πρώτος πυλώνας της ασφάλισης βασίζεται στο δημόσιο δίκαιο, το οποίο εγγυάται το σύνταγμα, και έχει τα χαρακτηριστικά του δημόσιου, καθολικού, υποχρεωτικού, φυσικά και αναδιανομής (δηλαδή, χρηματοδοτείται από εισφορές) (Κ. Τσουκαλάς, 1986).

Περιλαμβάνει δύο επίπεδα ασφάλισης: πρωτοβάθμια ασφάλιση (το πρώτο επίπεδο-80% όλων των συντάξεων) και συμπληρωματική ασφάλιση (δεύτερο επίπεδο). Επίπεδο 1: Κυρίως υποχρεωτική δημόσια κοινωνική ασφάλιση Η κύρια ασφάλιση καταβάλλεται από τη γενική υπηρεσία κοινωνικής ασφάλισης ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Τα κύρια ασφαλιστικά ταμεία είναι τα ΙΚΑ (εργαζόμενοι), ΟΓΑ (αγρότες) και ΟΑΕΕ (αυτοαπασχολούμενοι). Συντάξεις εργαζομένων και ατομικές συντάξεις είναι προκαθορισμένες παροχές. (Σούλης Σ. 2015). Επίπεδο 2: Υποχρεωτική συμπληρωματική δημόσια κοινωνική ασφάλιση Παρόμοιες ομάδες υπόκεινται σε ασφάλιση, επαγγέλματα και επιχειρήσεις, και είναι αυτοαπασχολούμενοι.

Οι εργαζόμενοι και οι εργοδότες πληρώνουν εισφορές και οι αποδοχές είναι απόλυτες ή μερικές αποδοχές. Σκοπός του είναι να αυξήσει το ποσοστό αντικατάστασης της σύνταξης, έτσι ώστε η σύνταξη του ασφαλισμένου να σχετίζεται με τον μισθό που λαμβάνεται. Περιλαμβάνει κυρίως υπαλλήλους και μια μικρή ομάδα αυτοαπασχολούμενων ατόμων, και συνήθως παρέχει ένα επιπλέον ποσοστό αντικατάστασης έως και 20%. Η συμπληρωματική ασφάλιση πληρώνεται από πολλές συμπληρωματικές ασφαλιστικές εταιρείες, η σημαντικότερη από τις οποίες είναι η ΕΤΕΑΜ, η οποία είναι υποκατάστημα του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ., (Σούλης Σ. 2015).

2ος πυλώνας: Συμπληρωματικά – Προαιρετικά συστήματα Κοινωνικής Ασφάλισης – Επαγγελματικά ταμεία (Επαγγελματικές συντάξεις)

Ο δεύτερος πυλώνας που ορίζετε ως επαγγελματικό σύστημα ασφάλισης και επαγγελματικής σύνταξης εισήχθη από την Ελλάδα στα άρθρα 7 και 8 του νόμου 3029/2002. Από νομική άποψη, μπορείτε να δημιουργήσετε και να λειτουργήσετε ένα ταμείο επαγγελματικής ασφάλισης ως μη κερδοσκοπική ιδιωτική νομική οντότητα υπό την επίβλεψη του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και υπό τον έλεγχο ενός εθνικής αναλογιστικής αρχής.,(Σούλης ,Σ. 2015).

Η εποπτεία του ταμείου επαγγελματικής ασφάλισης υπάγεται στο Γραφείο Ασφάλισης Εργασίας της Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, προκειμένου να συμμορφώνεται με το νόμο, δηλαδή τον έλεγχο της νομιμότητας για τη διασφάλιση των συμφερόντων των ασφαλισμένων και ο ασφαλισμένος. Αξιοπιστία: Το Αναλογιστικό Γραφείο είναι μια ανεξάρτητη διοικητική υπηρεσία που εποπτεύεται από τον Υπουργό Εργασίας και Κοινωνικής Προστασίας, ο οποίος ελέγχει το ταμείο επαγγελματικής ασφάλισης.(Σούλης ,Σ. 2015).

Ο σκοπός του ταμείου είναι να παρέχει συνεχώς συμπληρωματική ασφαλιστική προστασία στους ασφαλισμένους και τους δικαιούχους, καθώς και υποχρεωτική ασφάλιση για τους ηλικιωμένους, αναπηρία, θάνατο, επαγγελματικό ατύχημα, ασθένεια και κινδύνους απόλυσης. Η εργασία κ.λπ. είναι ασφαλισμένη ταυτόχρονα με δημόσια ασφάλιση. Οι πληρωμές που χορηγούνται μπορούν να είναι σε είδος ή σε μετρητά και καταβάλλονται τακτικά (μηνιαία).
,(Σούλης ,Σ. 2015).

Τα επαγγελματικά ασφαλιστικά ταμεία μπορούν να είναι εθελοντικά από την εταιρεία ή το τμήμα του εργαζομένου, με πρωτοβουλία του εργαζομένου ή του εργοδότη, ή ακόμα και με τη συγκατάθεση του εργοδότη και του εργαζομένου, καθώς και από αυτοαπασχολούμενους ή αυτοαπασχολούμενους ή αγρότες εγκατεστημένους ή επαγγελματικές οργανώσεις. (Κ. Κρεμαλή, 2016).

Νομικό πλαίσιο των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης

A. Κατάλογος Νομοθεσίας

- Ν. 3029/2002, άρθρα 7 και 8 (ΦΕΚ 160 Α)
- Ν. 3385/2005, άρθρο 12 (ΦΕΚ 210 Α)

B. Οι κάτ. εξουσιοδότηση του Ν. 3029/2002 με τις σχετικές Υπουργικές Αποφάσεις

- Υ.Α. Φ. επαγγ.ασφ./οικ.16/09.04.2003 (ΦΕΚ 462 Β), σχετικά με τους όρους λειτουργίας των Ταμείων Επαγγελματικής Ασφάλισης
- Υ.Α. Φ. επαγγ. ασφ./43/13.11.2003 (ΦΕΚ 1703 Β), σχετικά με τη διαδοχική ασφάλιση στα Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης
- Υ.Α. Φ. 51010 /1821/16/16.02.2004 (ΦΕΚ 370 Β), σχετικά με την επιβολή διοικητικών κυρώσεων

Γ. Κοινοτικό Δίκαιο

- Οδηγίες 96/97/ΕΚ και 86/378/ΕΟΚ, όπως ενσωματώθηκαν στην ελληνική έννομη τάξη με το π.δ. 87/2002 (ΦΕΚ 66 Α)
- Οδηγία 98/49/ΕΚ, όπως ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με το π.δ. 227/2004 (ΦΕΚ 212 Α)
- Οδηγία 41/2003/ΕΚ

3ος Πυλώνας: Τα προγράμματα Ιδιωτικής Ασφαλιστικής Κάλυψης

Περιλαμβάνουν προσωπική προαιρετική συνταξιοδοτική ασφάλιση, αποταμιεύσεις και ιδιωτικές ασφάλειες ζωής. Οι εισφορές που καταβάλλει ο ασφαλισμένος είναι αμοιβαίες. Οι παροχές ασφάλισης ζωής του τρίτου πυλώνα παρέχονται με τη μορφή εφάπαξ πληρωμής και σπάνια με τη μορφή ετήσιας πληρωμής. (Ο. Αγγελοπούλου, 1955), (Κ. Κρεμαλή, 2016) ,(Σούλης ,Σ. 2015).

3.2 ΟΡΙΣΜΟΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Σύνταξη είναι η περιοδική (μηνιαία) συνήθως, εφ' όρου ζωής χρηματική καταβολή αναπληρώνοντας κατά κανόνα την απώλεια του εισοδήματος από εργασία μερικώς, λόγω επέλευσης των ασφαλιστικών κινδύνων του γήρατος, της αναπηρίας ή του θανάτου (Χ. Αγαλλόπουλου, 1955). Η περιοδικότητα της σύνταξης και συγκεκριμένα η καταβολή του ποσού της ανά μήνα έχει προβλεφθεί το άρθρο 2, παρ. 4 του ν. 4387/16. Για το χαρακτηρισμό μιας παροχής ως σύνταξης, δεν προέχει η ονομασία της (Κ. Κρεμαλή, 2016), αλλά η λειτουργία την οποία επιτελεί. Η ιδιότητα του συνταξιούχου αποτελεί δικαιοϊκή κατάσταση από την οποία πηγάζουν δικαιώματα και υποχρεώσεις (ΕλΣυν 33/00 Ολομ., ΔΕΝ 2001).

Οι συντάξεις χορηγούνται σε υπαλλήλους που έχουν εργαστεί για το μεγαλύτερο μέρος της ηλικίας παραγωγής τους και έχουν καταβάλει νομικά τέλη στην σχετική ασφαλιστική εταιρεία για να διασφαλίσουν ότι μετά την επίτευξη του σχετικού ορίου ηλικίας, λαμβάνοντας υπόψη την προβλεπόμενη «ποιότητα ζωής» της προβλεπόμενης ηλικιωμένης ζωής και οποιαδήποτε αύξηση άλλη ζήτηση

(ΔιοικΕφΑθ 2527/08, ΔιΔικ 2010).

Ειδικότερα, οι συντάξεις εντός ενός στατικά διανεμητικού συστήματος (PAYG system), δεν αποτελούν μορφή αποταμίευσης ή επιστροφής εισφορών, εκπληρώνουν πρώτιστα προστατευτική λειτουργία για τους ηλικιωμένους (Η Zacher 1991), αφού αποβλέπουν στην οικονομική τους ασφάλεια, στη διατήρηση του κεκτημένου, κατά τη διάρκεια του ενεργού τους βίου, επιπέδου ζωής. Το ποσό της σύνταξης δεν πρέπει βασικά να εξαρτάται από τις διάφορες συνθήκες της εργασίας και της ζωής τους (άρθρο 2 του νόμου αριθ. 4387/1, παράγραφος 2) ορίζεται ως υπήκοος και συντάξεις με σκοπό να εξασφαλιστεί ένα αποδεκτό βιοτικό επίπεδο. είναι όσο το δυνατόν πιο κοντά στην κατάσταση του ασφαλισμένου κατά τη διάρκεια της εργασίας του.

Σε κάθε περίπτωση, η παρεχόμενη ασφάλεια δεν μπορεί να υπολείπεται της αξιοπρεπούς διαβίωσης. Επομένως, δεν ερευνάται από το δικαστή αν τα ποσά των συντάξεων ήταν όχι πολλαπλάσια των ασφαλιστικών εισφορών που είχαν καταβάλει οι συνταξιούχοι, κατά τον ασφαλιστικό τους βίος (Το Σύνταγμα δεν εγγυάται ένα συγκεκριμένο σύστημα συνταξιοδότησης. Οποιοδήποτε σύστημα μπορεί να διασφαλίσει την προστατευτική λειτουργία των συντάξεων και μέσω αυτής την οικονομική ασφάλεια των συνταξιούχων βρίσκεται εντός του Συντάγματος. Ωστόσο, αυτό επιτυγχάνεται συνήθως μέσω του

διανεμητικού συστήματος)(Φ, Χατζηδημητρίου, 2016)

3.3 ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΗΚΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Ο κύριος όγκος των κοινωνικών δαπανών, περίπου το ήμισυ, κατευθύνεται προς τις συντάξεις, σε βάρος της υγείας και των λοιπών λειτουργιών του κοινωνικού κράτους (οικογένεια, ανεργία, κ.α.) (Π. Τήνιου, 2010). Το ελληνικό σύστημα ήταν και παραμένει, παρά τον πρόσφατο μεταρρυθμιστικό καταγιγισμό ένα σύστημα αναποτελεσματικό και άδικο (Μ . Ματσαγγάνη, 1999). Ειδικότερα, από άποψη αναδιανομής εισοδήματος, τα αποτελέσματα του είναι ισχνά. Στην Ελλάδα, η αύξηση των κοινωνικών δαπανών είχε μικρές επιδόσεις ως προς τη μείωση της φτώχειας (Μ. Matsaganis, M. Ferrera, L. Capucha, L. Moreno, 2004,). Όλα τα συστήματα παρουσιάζουν, σε κάποιο βαθμό, αναποτελεσματικότητα, ωστόσο, στην Ελλάδα απαντάται η εξής αντίφαση: υψηλό ποσοστό φτώχειας μεταξύ των ηλικιωμένων παρά τις υψηλές συνταξιοδοτικές δαπάνες (η αποτελεσματικότητα της κοινωνικής ασφάλισης κρίνεται από τα εξής: πόσες φτωχές οικογένειες εξέρχονται μετά τις μεταβιβάσεις της κοινωνικής ασφάλειας και πόσες παραμένουν στην κατάσταση αυτή παρά την ύπαρξη συστημάτων κοινωνικών μεταφορών. Ανάμεσα στις διαχρονικές παθογένειες της μεταπολεμικής περιόδου είναι η ανισότητα. Η άνιση ασφαλιστική μεταχείριση οφείλετε κυρίως στην πλειονότητα ασφαλιστικών φορέων και καθεστώτων. (Α. Πετρόγλου, 2001). Η επίδειξη ενός μεταπολεμικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης με μια «Βαβυλωνιακή πτυχή» που υπακούει στη λογική των πελατών που μοιράζονται προνόμια σε πολιτικά προτιμώμενα επαγγέλματα. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο τα κοινά ιδρύματα συνήθως «υποτιμούν» χαμηλού επιπέδου παροχές, ενώ οι ειδικοί μεταβαίνουν σε (παράλογα) υψηλά επίπεδα ασφάλισης.

Το ελληνικό σύστημα καλλιεργεί το χάσμα γενεών, ενώ δεν αφήνει να λειτουργήσει η αλληλεγγύη μεταξύ των μελών ίδιας γενεάς (Α. Πετρόγλου, 2001). Η έξοδος από την κρίση του δανεισμού της Ελλάδος του 2010 μεθοδεύτηκε κυρίως σε βάρος των μελλοντικών γενεών(Α. Πετρόγλου, 2001).

3.4 ΟΙ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΕΝΣΩΜΑΤΩΝΟΥΝ ΜΟΡΦΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Οι συντάξεις συνυπάρχουν με δύο κύριες μορφές δικαιοσύνης: δικαιοσύνη αποζημίωσης και δικαιοσύνη διανομής. Το ίδρυμα πρέπει να πληροί δύο ηθικούς (αλλά ταυτόχρονα νόμιμους) χώρους: «σύμφωνα με το έργο του», που σημαίνει ότι όλοι θα προστατεύονται σύμφωνα με την αξία τους (Αριστοτέλης, Ηθικά Νικομάχεια Ε'), και ταυτόχρονα να συναντηθούν τις ανάγκες του "στην υπόθεση". Με άλλα λόγια, στην κοινωνική ασφάλιση, η κατανομή πόρων που χρηματοδοτείται από άτομα ικανοποιεί τις ανάγκες τους. Οι ανταμοιβές για τη δημιουργία κοινωνικού (εθνικού) πλούτου δομούνται / συμπληρώνονται από την κάλυψη αναγκών. Σύμφωνα με τη διάκριση του Αριστοτέλη, πληρώστε ή η διορθωτική δικαιοσύνη μπορεί να οδηγήσει σε τεράστια ανισότητα, γι 'αυτό απαιτείται συστηματική παρέμβαση αναδιανομής. Αυτό το πρότυπο και το επίπεδο αναγκαιότητας σχετίζονται ιστορικά και πολιτικά.

Η ακριβής θέση των δυο μορφών δικαιοσύνης καθορίζεται στο πλαίσιο της δημοκρατικής συλλογικότητάς. Η τρίτη μορφή της αριστοτελικής δικαιοσύνης η αμοιβαιότητα , είναι επίσης συμπαντική για τη συντηρείς την ενότητα του συστήματος(Χρ. Αγαλλόπουλου, 1955).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΣΣΕΡΑ

Η ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

4.1 ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΓΗΡΑΤΟΣ:

Η συμπλήρωση του ορίου ηλικίας και άλλων όρων (περίοδος ασφάλισης) δεν θα αναγκάσει τον ασφαλισμένο να συνταξιοδοτηθεί. Το όριο ηλικίας θεωρείται ως η ελάχιστη ηλικία και ο ασφαλισμένος μπορεί να ζητήσει σύνταξη οποιαδήποτε στιγμή (αργότερα) μετά την ολοκλήρωση. (Χρ. Αγαλλόπουλου, 1955). Δηλαδή, ο

ασφαλισμένος μπορεί να ασκήσει οποτεδήποτε το θεμελιωμένο του δικαίωμα. Ο καθορισμός ασφαλιστικών δικαιωμάτων που προκύπτουν αυτόματα με τη βοήθεια νομικών προϋποθέσεων διαφέρει από την άσκηση αυτών των δικαιωμάτων, τα οποία απαιτούν από τον ασφαλισμένο να αναλάβει ενεργές ενέργειες.

Από άποψη εργατικού δικαίου, η συμπλήρωση των προϋποθέσεων για την συνταξιοδότηση του εργαζόμενου δεν συνεπάγεται συνηθώς την αυτοδίκαιη λύση της σύμβασης εργασίας(ΕφΠειρ 611/15).

4.1.2 ΑΠΟΜΑΚΡΥΝΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥ ΛΟΓΩ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ

Ο «εργατικός νόμος» ορίζει ότι, λόγω της τήρησης των προϋποθέσεων πλήρους σύνταξης (άρθρο 8 του νόμου 3198/55) 28, οι εργαζόμενοι απολύονται ή παραιτούνται (εκτός από περιπτώσεις όπου δεν λαμβάνουν σύνταξη λόγω αναπηρίας) (ΕφΑθ 1 124/06, ΔΕΕ 2006) Απολύθηκε αυθόρμητα ένας δημόσιος υπάλληλος όταν έφτασε τα 35 του χρόνια (άρθρο 155 του Αστικού Κώδικα). (Το άρθρο 8B του νόμου 3198/55), ορίζει μόνο ότι ο εργοδότης δύναται να απολύσει τον εργαζόμενο χωρίς τη συγκατάθεση του εργαζομένου, εφόσον ο εργαζόμενος πληροί τους όρους συνταξιοδότησης και δεν ευνοεί την παράταση της επαγγελματικής του ζωής.

Η εν λόγω διάταξη μπορεί να στοχεύει στην ανανέωση του προσωπικού της επιχείρησης, καθώς και στην παροχή στους νέους ευκαιριών για εξεύρεση εργασίας, αποθαρρύνει ωστόσο τη συνέχιση της εργασίας του ηλικιωμένου εργαζόμενου και είναι έμμεσα αναγκασμένος, λόγω της απόλυσης του, να ασκήσει το συνταξιοδοτικό του δικαίωμα. Έτσι, *μέσω αυτής της εργοδοτικής ευχέρειας για απόλυση, τα ελάχιστα όρια ηλικίας μετατρέπονται συχνά σε ανώτατα όρια παραμονής στον εργασιακό και ασφαλιστικό βίο*. Εξάλλου, τα προ συνταξιοδοτικά προγράμματα εξωθούν πολλούς εργαζομένους στη συνταξιοδότηση, προκειμένου να εξυπηρετηθούν εργοδοτικές ανάγκες. (*E-E. Γαληνού - Σ. Πετροπουλάκος, 2015*).

Από την άποψη της κοινωνικής ασφάλισης, τα κίνητρα για τη διατήρηση και τη συνταξιοδότηση αποτελούν μέρος της διασφάλισης της βιωσιμότητας του συστήματος. Όσον αφορά το εργατικό δίκαιο, η πρόσληψη ηλικιωμένων εργαζομένων είναι ένα πιο δίκαιο ζήτημα, σπάνια λόγω της εργασίας στη μεταμοντέρνα κοινωνία. Η επαγγελματικές απαιτήσεις(*E-E. Γαληνού - Σ. Πετροπουλάκος, 2015*).

Αντί να στεγανοποιήσουμε και να απομονώσουμε ης διαφορετικές λογικές είναι προτιμότερο και σύμφωνα με την τελολογική ενότητα των δυο κλάδων να προσπαθήσουμε να τις εναρμονίσουμε. Από τη μία πλευρά, οι εργατικοί νόμοι πρέπει να υποστηρίζουν το στόχο της επίτευξης περιορισμών συνταξιοδότησης, ενώ η κοινωνική ασφάλιση πρέπει να λαμβάνει υπόψη τα δεδομένα και δεν μπορεί να τα αγνοήσει επιδεικτικά. (Ε-Ε. Γαληνού - Σ. Πετροπουλάκος, 2015).

4.1.3 ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΗΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΛΟΓΩ ΓΗΡΑΤΟΣ

Η προϋπόθεση για την καταβολή συντάξεων είναι να πληρούνται οι ακόλουθες δύο προϋποθέσεις: όριο ηλικίας (βλ. Άρθρα 241 και 242 του Αστικού Κώδικα) και ο ελάχιστος αριθμός εργάσιμων ημερών (ΓΕ Σ40/276/6. 12.201 3, ΔΕΝ 2014). Σύμφωνα με τη νομολογία, ορισμένες κατηγορίες ατόμων επιτρέπεται να καθορίσουν όρους που είναι πιο ευνοϊκοί από τους γενικούς πραγματικούς όρους συνταξιοδότησης, αλλά η προϋπόθεση είναι ότι αυτός ο κανονισμός εφαρμόζεται για λόγους δημοσίου συμφέροντος. Ταυτόχρονα, πρέπει να δοθεί προσοχή τη διατήρηση του ασφαλιστικού κεφαλαίου (ΔιοικΕφΑθ 3677/12, Διδι κ 2013, σελ. 728 (ιπτάμενοι φροντιστές). Αντιθέτως, το άρθρο 22 παράγραφος 3 επιτρέπει την αύξηση του ορίου ηλικίας.

Όλες οι μειωμένες αυξήσεις ηλικίας συνταξιοδότησης έληξαν στις 31.12. 2021. Από την 1.1.2022, ο οργανισμός κοινωνικής ασφάλισης θεσπίζει τον περιορισμό της ηλικίας συνταξιοδότησης για πλήρη ή μειωμένη σύνταξη λόγω ηλικίας. Τώρα ομοιόμορφη για όλες τις χώρες (άρθρο 2 Ε ενότητα Ε3 του Συντάγματος) Νο. 4336/15 Νόμος) (ΕΕ Γαληνού-Σ. Πετροπουλάκος, 2015). Όσοι έχουν καθιερώσει το δικαίωμα σε οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης, συμπεριλαμβανομένης της Τράπεζας της Ελλάδος, λόγω της απαιτούμενης περιόδου ασφάλισης και του ορίου ηλικίας έως την 1η Αυγούστου 2015, δεν επηρεάζονται από τις επικείμενες αλλαγές, (Γι' αυτούς, άλλωστε, δεν ισχύουν οι νέοι πλασματικοί χρόνοι του άρθρου 40 ν. 3996/1 1, αλλά μόνο οι χρόνοι του άρθρου 40 ν. 2084/92).

4.1.4 ΘΕΜΕΛΙΩΜΕΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Το δικαίωμα θεωρείται στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, Όταν ο ασφαλισμένος πληροί τις προϋποθέσεις σωρευτικά, το απαιτούμενο όριο ασφάλισης και το όριο ηλικίας, (Για το Δημόσιο ισχύει διαφορετική ρύθμιση). Όσοι έχουν θεμελιώσει δικαίωμα σε σύνταξη, δεν χρειάζεται να προβούν σε κάποια ενέργεια προς το φορέα τους. Ποιες είναι οι συνέπειες

για τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα που έχουν ήδη θεμελιωθεί; Η συνέχιση της εργασίας μετά τη θεμελίωση του δικαιώματος δεν καθιστά τη θέση του ασφαλισμένου χείρονα σε περίπτωση δυσμενούς μεταβολής της νομοθεσίας. Η νομοθετική επιβεβαίωση των ανωτέρω επήλθε με τους ορους του άρθρου 10 παρ. 9 του ν. 3863/1 Ο για τους ασφαλισμένους των ασφαλιστικών φορέων πλην Δημοσίου. Την επιβεβαίωση της προστασίας των θεμελιωμένων δικαιωμάτων για τους ασφαλισμένους των λοιπών φορέων περιλαμβάνει και η υποπαραγρ. Ε3 της παρ. Ε του άρθρου 2 ν. 4336/15. Ο ν. 4336/15 επίσπευσε την εφαρμογή των νέων αυξημένων ορίων συνταξιοδότησης στους ασφαλισμένους οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης, συντομεύοντας ακόμη περισσότερο τη μετάβαση. Με τις αλλαγές ν. 4336/15 καταργήθηκε ο καινοφανής όρος «κατοχυρωμένο» συνταξιοδοτικό δικαίωμα (Ο.Αγγελοπούλου, 2013) (Δ. Μπούρλου, 2015) που σήμαινε ότι διατηρούνταν, για ορισμένες κατηγορίες ασφαλισμένων οι προϋποθέσεις (χρόνος ασφάλισης και όριο συνταξιοδότησης) που είχαν διαμορφωθεί, σύμφωνα με τον ισχύοντα νόμο, η περίοδος ασφάλισης ή το όριο ηλικίας συμπληρώνεται ανάλογα με την κατάσταση (ν.4093/12). Η κατοχύρωση δεν ταυτιζόταν με την θεμελίωση δικαιώματος, αλλά συνίστατο στη νομοθετική επιβεβαίωση ότι δεν θα μεταβάλλονταν οι μεταβατικές διατάξεις (άρθρο 10, παρ. 11 του ν. 3863/10).

Η σταδιακή αύξηση των ορίων ηλικίας προβλέπεται από τους πίνακες του άρθρου 2, παρ. Ε υποπαραγρ. Ε3 ν. 4336/15. Ειδικότερα, τα όρια ηλικίας των ασφαλισμένων με τον πίνακα σε αυτό το άρθρο, οι ασφαλισμένοι ελληνικών τραπεζών, συμπεριλαμβανομένης της Τράπεζας της Ελλάδος, δεν είχαν το δικαίωμα να λάβουν όλες ή μειωμένες συντάξεις πριν από τη θέσπιση του νόμου, οι οποίες σταδιακά αυξήθηκαν με τις αποφάσεις 1.1.2022.Υ.Α.Α.Π.Φ.11321/οικ.47523/23.1 Ο.2015,Εγγρ.ΓΓΚΑΦ.80000/54411 /1797/30.11.2015, ΕΔΚΑ 2015, σελ. 849.(. Κ. Λαναρά, 2017,)

Μετά τις πρόσφατες αλλαγές του (ν.3863/10,3996/11, 4093/12, 4336/15) τα όρια ηλικίας, όπως και ο χρόνος ασφάλισης, αυξήθηκαν, ενοποιήθηκαν και απλοποιήθηκαν. Στο εξής από 1.1.2022, οπότε και θα ενοποιηθούν σχεδόν τα όρια προβλέπονται οι εξής εναλλακτικές περιπτώσεις συνταξιοδότησης (Για το «ποιοι» εμπίπτουν στους Πίνακες του ν. 4336/15,. Εγκ.ΙΚΑ-ΕΤΑΜ 52/2015.

4.1.5 ΓΕΝΙΚΑ ΟΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΑΝΔΡΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Όρια Ηλικίας	Χρόνος Ασφάλισης
Για πλήρη σύνταξη 67 ^ο έτος της ηλικίας	4500 ημέρες εργασίας ή 15 χρόνια ασφάλισης
ή 62 ^ο έτος ηλικίας	12000 ημέρες εργασίας ή 40 χρόνια ασφάλισης
Για μειωμένη σύνταξη (όπου αυτή προβλέπεται, σύμφωνα με τις ισχύουσες γενικές, ειδικές ή καταστατικές διατάξεις των φορέων) 62 ^ο έτος της ηλικίας	4500 ημέρες εργασίας ή 15 χρόνια ασφάλισης Οι συνταξιούχοι μειωμένης σύνταξης υφίστανται μια μείωση κατά 1/200 ή 0.50% για κάθε μήνα που υπολείπεται από το όριο ηλικίας για πλήρη σύνταξη. Ακόμη, επιβάλλεται ποσοστό μείωσης ύψους 10% επι του ποσού της σύνταξης που προκύπτει από το άρθρο 145 παρ.3 του ν. 3655/08, μέχρι την συμπλήρωση του διαμορφωμένου, κατά περίπτωση νέου ορίου ηλικίας πλήρους συνταξιοδότησης (άρθρο 2 παρ. Ε ν. 4336/15)

Με τον νόμο 4093/12 όπως επιταχύνθηκε από το νόμο 4336/15 αναθεώρησε το «πρόσωπο της σύνταξης». Από 1.1.2013 πλέον απαιτείτε η συμπλήρωση των 15 ετών 4500 ημέρες εργασίας και του 67^ο έτους της ηλικίας. Πρόκειται για μια βίαιη και ξαφνική αύξηση του ορίου ηλικίας χωρίς την πρόβλεψη μιας ομαλής μετάβασης (Δ. Μπούργου, 2013). Οι ρυθμίσεις του άρθρου 10 ν. 3863/10 αποτελούσαν μεταβατικές διατάξεις της κατάργησης των ευνοϊκών περιπτώσεων συνταξιοδότησης (πριν το γενικό όριο των 65-67 ετών).

Η εναλλακτική περίπτωση του 62^ο ορίζει χρόνο ωρίμανσης 40 ετών πιθανόν 33 ετών μετά την αναγνώριση, κατ' ανώτατο όριο, 7 (επτά) πλασματικών ετών. Έχοντας ως δεδομένο την καθυστερημένης εισόδου των νέων στην αγορά εργασίας, εξαιτίας των υψηλών ποσοστών ανεργίας τους, στην πραγματικότητα, ωθείται το όριο πέραν του 62^ο έτους της ηλικίας . Η αύξηση του ορίου ηλικίας ωφελεί όσους έχουν μεγαλύτερο προσδόκιμο επιβίωσης, ενώ η αύξηση του χρόνου ασφάλισης ευνοεί τη συνεχή επαγγελματική απασχόληση. (Π. Τήνιου, 2010)

Το ελληνικό σύστημα όχι μόνο αύξησε τα γενικά όρια συνταξιοδότησης, έκλεισε και πολλά μονοπάτια που οδηγούσαν στην πρόωρη έξοδο. Στα περισσότερα συστήματα διαπιστώνεται μια υπολογίσιμη απόσταση ανάμεσα στο γενικό όριο συνταξιοδότησης και το πραγματικό, λόγω ύπαρξης αρκετών εναλλακτικών οδών για πρόσβαση στη σύνταξη (περίπου 6-7 χρόνια) (Π. Παπαρρηγοπούλου-Πεχλιβανίδη, 2010). Πριν από λίγα χρόνια, στο ΙΚΑ μόνο το 23% των ασφαλισμένων του συνταξιοδοτούταν στην κανονική ηλικία οι υπόλοιποι έβρισκαν διέξοδο προς την συνταξιοδότηση μέσω των ειδικών καθεστώτων (Το 2006 μόνο το 15% των ανδρών και το 30% των γυναικών επικαλούνταν το γενικό όριο.) (Π. Τήνιου, 2010), (Π. Παπαρρηγοπούλου-Πεχλιβανίδη, 2010), (Ο. Αγγελοπού, 2010).

4.1.6 ΜΕΙΩΜΕΝΗ ΣΥΝΤΑΞΗ

Για τη μειωμένη σύνταξη ορίζετε η ειδικής προϋπόθεση των 100 ημερών ασφάλισης ανά έτος την τελευταία πενταετία πριν από το έτος υποβολής της αίτησης (Αν ο ασφαλισμένος δεν έχει 100 ημέρες εργασίας ανά έτος κατά την τελευταία πριν από την υποβολή της αίτησης για συνταξιοδότηση πενταετίας, λόγω ασθένειας ή ανεργίας, δεν μετατίθεται η πενταετία (ΣτΕ 24/1 7, τυπ. ΝΟΜΟΣ). Ο χρόνος επιδότησης από τον ΟΑΕΔ λόγω τακτικής ανεργίας και ο χρόνος επιδότησης λόγω ασθένειας λαμβάνονται υπόψη για τη συμπλήρωση της ειδικής αυτής προϋπόθεσης (άρθρο 40 ν. 2084/92) (Γνμδ ΝΣΚ 35/2016, τυπ ΝΟΜΟΣ). Εξάλλου, τη χορήγηση μειωμένης σύνταξης, οι ενδιαφερόμενοι δεν πρέπει να λαμβάνουν σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από το δημόσιο ή ΝΠΔΔ ή άλλο ασφαλιστικό φορέα .

Η μειωμένη σύνταξη γίνεται κατανοητή σε αντιπαράθεση με την πλήρη, αφού αφορά πρόσωπα που συνταξιοδοτούνται λόγω γήρατος από 7 μέχρι 5 έτη νωρίτερα της πλήρους σύνταξης. Το ποσό της σύνταξης είναι μειωμένο κατά 1/200 για κάθε μήνα που λείπει από το προβλεπόμενο όριο (άρθρο 145 παρ. 3 ν. 3655/08). Ο υπολογισμός της μείωσης αρχίζει από τον μήνα υποβολής της αίτησης. Η μείωση είναι οριστική και δεν επαναυπολογίζεται με την συμπλήρωση του νόμιμου ορίου ηλικίας δεν είναι οριστική σε περίπτωση απασχόλησης του συνταξιούχου, οπότε η σύνταξη επαναυπολογίζεται τόσο για νέο δικαίωμα όσο και για το ποσό αυτής (Εγκ. Φ. 80000/5441 1/1 797/30-11 -2015, ΔΕΝ 2015, σελ. 1557.)

4.1.7 Η ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΑΥΞΗΣΗΣ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΔΣΕ Νο 102

Η αύξηση του γενικού ορίου για συνταξιοδότηση στο 67ο (ν. 4093/ 12) αποτελεί δοκιμασία για τα ελάχιστα όρια της ΔΣΕ Νο 102. Η Διεθνής Σύμβαση Εργασίας Νο 102 του 1952 (άρθρο 26 παρ. 2 κυρωτικού νόμου 3251/55) προδιαγράφει, τις ελάχιστες εγγυήσεις της κοινωνικής ασφάλισης, το 65 έτος ως ανώτατο όριο ηλικίας για την προστασία των ηλικιωμένων. Οι αρχές μπορούν να ορίζουν ανώτερη ηλικία, λαμβανομένης υπ' όψιν της ικανότητας ορός εργασία των ηλικιωμένων προσώπων (άρθρο 26, παρ. 2). Για την εφαρμογή των Συμβάσεων και των Συστάσεων (Social

Security Protection in old age, 1989), για να είναι επιτρεπτό το 67 έτος της ηλικίας ως όριο συνταξιοδότησης, θα πρέπει οι κάτοικοι που είναι άνω των 67 ετών να ανέρχονται τουλάχιστον στο 10% του συνόλου των κατοίκων ηλικίας μεταξύ 68 και 83 ετών. Κατά τη γνώμη μας, το ζήτημα του ορίου δεν περιορίζεται στο προσδόκιμο, αλλά αφορά εξίσου την ικανότητα προς εργασία τόσο από ιατρική άποψη, όσο από άποψη αγοράς εργασίας(Ο. Αγγελούπουλου,2013).

4.1.8 ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

Η ηλικία των ημεδαπών προσδιορίζετε από το δελτίο της ταυτότητας που παρέχετε από την αστυνομία. Αν δεν υπάρχει αυτό, η ηλικία αποδεικνύεται με ληξιαρχική πράξη γέννησης. Σε περιπτώσεις αμφισβητήσεων, η ηλικία καθορίζεται με απόφαση της επιτροπής καθορισμού ηλικίας (άρθρο 8 παρ. 3 ν. 1035/82). Η παραπομπή στην Επιτροπή γίνεται μετά από αίτηση στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (ΕΦΚΑ). Όσον αφορά τον συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας, οι εθνικοί φορείς δεσμεύονται από πιστοποιητικά προσωπικής κατάστασης που εκδόθηκαν από τις αρμόδιες αρχές άλλων κρατών μελών, εκτός αν υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι το περιεχόμενό τους είναι ανακριβές (ΔΕΚ Απόφ. 2.12.1 997),(Ευθαλία Δαφέκη, C-336/94, Συλλ. 1-6761, Απόφ. 14.3.2000),(Κοσακ, C-102/98 και C-21 1/98, Συλλ. 1-1287).

4.2 ΒΑΡΕΑ ΚΑΙ ΑΝΘΥΓΙΕΙΝΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

Μελέτες κατέληξαν την στενή σχέση του προσδόκιμου ορίου επιβίωσης με την επαγγελματική κατηγορία και τους εργασιακούς παράγοντες. Η φύση της εργασίας, λόγω του επιβαρυσμένου για την υγεία των εργαζομένων, δεν μπορεί να εξαιρεθεί από το σχεδιασμό των ορίων ηλικίας. (Υ. Struillou, 2003). Αν απουσίαζε ο θεσμός των ΒΑΕ, η ασφάλιση γήρατος Θα προκαλούσε μια αφανή μεταβίβαση πόρων από τους εργαζομένους σε κοπιαστικές και ανθυγιεινές εργασίες προς τους εργαζομένους υπό κανονικές συνθήκες. Η ένταξη ενός επαγγέλματος στα ΒΑΕ συνεπάγεται πρόωρη συνταξιοδότηση όσων απασχολούνται σε αυτά. Τα μικρότερα ηλικιακά όρια των υπαγομένων στα ΒΑΕ δεν αποτελούν προνομιακή ρύθμιση, αλλά τρόπο αποκατάστασης μιας ανισότητας (Υ. Struillou, 2003).

Τα προβλεπόμενα όρια για τα ΒΑΕ αυξήθηκαν με τον (ν. 4093/12.) Από τα νέα όρια του ν. 4336/15 εξαιρέθηκαν ρητά οι υπαγόμενοι σε βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα (άρθρο 2 παρ. Ε, υποπαρ. Ε3, περ. 4 ν. 4336/15). Ομοίως, οι ασφαλισμένοι που πληρούν τις διατάξεις του άρθρου(31 του ν. 4075/12) χρόνο ασφάλισης στα ΒΑΕ από εξαιρεθείσα ειδικότητα του οικείου πίνακα ΒΚΑ, εξαιρούνται από την σταδιακή αύξηση των ορίων ηλικίας του ν. 4336/15 (ΓΕ Σ42/8/30-8-2016, ΔΕΝ 2016).

Όριο Ηλικίας	Ημέρες Ασφάλισης
(Άνδρες και γυναίκες) 62 ^ο για πλήρη (δεν προβλέπεται μειωμένη σύνταξη)	4500 ΗΕ από τις οποίες τουλάχιστον οι 3600 στα ΒΚΑ και εξ αυτών 1000 να έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία 13 χρόνια πριν από την συμπλήρωση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης Για τους νέους ασφαλισμένους απαιτούνται 4500 ΗΕ από τις οποίες τα Ύ σε ειδικότητες που καλύπτονται από τον ΚΒΚΑ

Ακόμη, υπάρχει η κάτωθι εναλλακτική περίπτωση συνταξιοδότησης όσων ανήκουν στα ΒΚΑ, που χάνει όμως βαθμηδόν της αξίας της. Αφού το όριο για πλήρη σύνταξη θα ανακαθορισθεί από το 2015 στο 62^ο. Η σημασία της περίπτωσης αυτής διατηρείται, όσον αφορά τη μειωμένη σύνταξη. Για τους ασφαλισμένους που συνταξιοδοτούνται συμπληρώνοντας 10.500 ημέρες από τις οποίες τουλάχιστον οι 7.500 ημέρες στα ΒΚΑ ισχύουν τα εξής όρια ηλικίας για πλήρη και μειωμένη σύνταξη (άρθρο 1Ο, παρ. 1 ν. 825/78, όπως ισχύει μετά την τροποποίηση του από την παρ.1 του άρθρου 143 ν. 3655/08, την παρ. 2 του άρθρου 1Ο ν. 3863/1 Ο και το ν. 4093/12.)

Έτος συμπλήρωσης των 10500 ημερών ασφάλισής από τις οποίες οι 7.500 ημέρες στα ΒΚΑ	Ημέρες Ασφάλισης	Όριο ηλικίας για πλήρη σύνταξη	Όριο ηλικίας για μειωμένη σύνταξη
2010	10500	55	53
2011	10500	55 και 9 μήνες	και 9 μήνες
2012	10500	και 6 μήνες	και 6 μήνες
2013	10500	και 9 μήνες	και 9 μήνες
2014	10500	και 6 μήνες	και 6 μήνες
2015	10500	?	

4.2.1 ΠΟΙΟΙ ΥΠΑΓΟΝΤΑΙ ΣΤΑ ΒΚΑ

Μόνο υπό την προϋπόθεση παροχής απασχόλησης, μόνο οι εργαζόμενοι με συγκεκριμένα επαγγέλματα σε συγκεκριμένα επαγγέλματα μπορούν να λάβουν την ασφάλιση «Κωδικός Σοβαρών και Ανθυγιεινών Επαγγελμάτων» (ΚΒΑΕ).

(άρθρο 104 παρ. 2 του Κανονισμού Ασφάλισης ΙΚΑ-ΕΤΑΜ). Η παρ. 1 άρθρου 104 αντικαταστάθηκε από την απόφαση Φ. 10221/26816/929/2.12.2011 (νέος Πίνακας Βαρέων και Ανθυγιεινών Επαγγελμάτων). Νέες κατηγορίες εργαζομένων εντάχθηκαν στον Πίνακα, όπως το νοσηλευτικό προσωπικό των νοσοκομείων, οι εργαζόμενοι σε βιολογικούς καθαρισμούς, κ.α., ενώ εξαιρέθηκαν οι καμαριέρες, οι κομμωτές-κομμώτριες, ζαχαροπλάστες, κ.α., στο νέο καθεστώς μένουν εργαζόμενοι των οποίων οι ειδικότητες εξαιρούνται, αλλά οι ίδιοι έχουν συμπληρώσει μέχρι 31.12.2015 12 έτη ασφάλισης στα ΒΑΕ 3600 ημέρες. Ο νέος Πίνακας δεν στηρίζεται σ' έναν αντικειμενικό προσδιορισμό της

επικινδυνότητας (με μετρήσεις βλαπτικών παραγόντων), καθώς και σε δείκτες νοσηρότητας, αλλά μάλλον σε εμπειρικά στοιχεία

Στο άρθρο 104 του Κανονισμού Ασφάλισης ΙΚΑ περιγράφονται περιοριστικά ποιες ειδικότητες ή εργασίες περιλαμβάνονται στις βαριές και ανθυγιεινές. Είναι αποδεκτό ότι οι διατάξεις για την υπαγωγή των εργαζομένων στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα είναι στενός ερμηνευτής. Σύμφωνα με τη νομολογία, αυτό συνάδει με τις αρχές του Νόμου περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων, όπου, εκτός από τους βασικούς κανόνες, η παροχή προνομίων πρέπει πάντα να ερμηνεύεται κυριολεκτικά και δεν μπορεί να επεκταθεί ή να εφαρμοστεί αναλογικά (ΔιοικΕφΑθ619/13, ΔιΔικ 2015). Το βάρος της απόδειξης του τύπου της απασχόλησης που ανήκει στην κατηγορία ΒΑΕ βαρύνει τον ασφαλισμένο και όχι από τον οργανισμό. (Στ5 / 07, ΔιΔικ2008). Οι διατάξεις του Άρθρου 106, παράγραφος 2 του Κανονισμού Ασφαλίσεων του ΙΚΑ, προκειμένου να αποδειχθεί ότι οι ασφαλισμένοι που απασχολούνται στις κατηγορίες και ιδιαιτερότητες που αναφέρονται στο Άρθρο 104, παράγραφος 1 του ίδιου Κανονισμού, θα χρησιμοποιηθούν για την περίοδο πριν από 1.1.64, που απαιτούν τη χρήση εργοδοτών εκτός από πιστοποιητικά μαρτύρων ή πιστοποιητικά επαγγελματικής ένωσης ή δημόσια πιστοποιητικά, ακόμη και δήμους ή κοινοτικές αρχές, και τυχόν κατάλληλα μέσα.

Μετά την 1.1.64 η απασχόληση στα ΒΑΕ αποδεικνύεται μόνο από τα ασφαλιστικά βιβλιάρια των ασφαλισμένων με βάση τα ειδικά ένσημα που έχουν επικολληθεί σ' αυτά. Ο ασφαλισμένος, πέρα από την υποβολή αίτησης για την αναγνώριση χρόνου ασφάλισης στα ΒΑΕ, μπορεί, εντός των χρονικών περιορισμών του άρθρου 26, παρ. 8, να υποβάλλει σχετική καταγγελία. Στην τελευταία αυτή περίπτωση, η Διοίκηση και τα επιλαμβανόμενα δικαστήρια, για την απόδειξη της απασχόλησεως σε ΒΑΕ, δεν δεσμεύονται από τους περιορισμούς (άρθρο 26 παρ. 8 του Α.Ν. 1846/51). Η δεκαετής χρονική διάρκεια άρχετε από την ισχύ του άρθρου 106, αλλά μπορούν να χρησιμοποιήσουν κάθε πρόσφορο μέσο (ΣτΕ 2723/09, 3492/05).

Η κατοχύρωση χρόνου εργασίας ως χρόνου εργασιακού και η ειδικότητα βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελμάτων με την μετατροπή των σχετικών ενσήμων από κοινά σε βαρέα και ανθυγιεινά μπορεί να ζητηθεί εντός δεκαετούς προθεσμίας την πρώτη ημέρα του επόμενου έτους από εκείνο κατά το οποίο η ασφαλιστέα εργασία παρασχέθηκε. Ο εν λόγω χρονικός περιορισμός σχετίζεται με την προθεσμία παραγραφής της αξίωσης του τ. ΚΑ-ΕΤΑΜ. Μετά την πάροδο της δεκαετίας, η αναγνώριση αποκλείεται ακόμη και αν

αποδεικνύεται πλήρως η απασχόληση και ο εργοδότης οικειοθελώς καταβάλλει τη διαφορά εισφορών (ΣτΕ 4233/1 5, με παρατηρήσεις *Αγγελοπούλου*, ΔιΔικ 2017). Η αίτηση συνταξιοδότησης δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι περιέχει και αίτημα μετατροπής ενσήμων.

Η Επιτροπή Κρίσεως Βαρέων και Ανθυγιεινών Επαγγελμάτων (άρθρο 32 ν. 1902/90) έχει την αρμοδιότητα και γνωμοδοτεί σχετικά με την υπαγωγή εργασιών, ειδικοτήτων ακόμα και χώρων εργασίας στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα όλων των φορέων κοινωνικής ασφάλισης. (άρθρο 32 ν. 1902/90)

4.2.2 ΒΑΡΕΑ ΚΑΙ ΑΝΘΥΓΙΕΙΝΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

Η προστασία του ΒΑΕ θεωρείται εγγυημένη και υποχρεωτική. Η μείωση του ορίου ηλικίας μπορεί να αντισταθμίσει τις σχετικές ευκαιρίες απασχόλησης. Σε γενικές γραμμές, εκτός εάν αυτές οι θέσεις εργασίας εξακολουθούν να είναι επιβλαβείς για την υγεία των εργαζομένων και αφού ληφθούν όλα τα απαιτούμενα μέτρα υγείας και ασφάλειας στον χώρο εργασίας, αυτά τα μέτρα μείωσης δεν πρέπει να νομοθετηθούν. Η κοινωνική ασφάλιση δεν αντέχει το κόστος των παραβιάσεων, οι οποίες θα εμποδίσουν τη συμμόρφωση. (Πόρισμα της Επιτροπής 2008 (www.gg.ka.g.r)).

Στα περισσότερα κράτη-μέλη ΕΕ δεν υπάρχει αντίστοιχος κατάλογος, αλλά μόνο ειδική συνταξιοδοτική προστασία για κάποιες κατηγορίες εργαζομένων (λ.χ. Αυστρία). Έτσι, μια κατηγορία που επωφελείται δικαίως της πρόωρης συνταξιοδότησης είναι οι ανθρακωρύχοι. (Πόρισμα της Επιτροπής 2008 (www.gg.ka.g.r)).

Στην Ελλάδα, τα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα αναπτύχθηκαν με όρους πελατειακούς σε βάρος της πραγματικής φύσης της εργασίας της πρόληψης. Με τη βοήθεια των ΒΑΕ μεθοδεύτηκε πολλές φορές η καθιέρωση μιας πρόωρης συνταξιοδότησης (Πόρισμα της Επιτροπής 2008 (www.gg.ka.g.r)). Ο κατάλογος των βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελμάτων εμπλουτίστηκε υπό την πίεση των συνδικαλιστών, με τρόπο αδιαφανή και χωρίς καμία επιστημονική τεκμηρίωση. Περίπου το 35% ο των ασφαλισμένων του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ υπαγόntonουσαν μέχρι πρόσφατα στα Β.Α.Ε. Η αναμόρφωση του Πίνακα ΒΑΕ αποτέλεσε αντικείμενο περισσότερων Επιστημονικών Επιτροπών και έντονου δημόσιου διαλόγου (Πόρισμα της Επιτροπής 2008 (www.gg.ka.g.r)). Με τον πρόσφατο πίνακα έγινε προσπάθεια περιορισμού του αριθμού των απασχολούμενων στα ΒΑΕ. Ωστόσο, δεν αποφεύχθηκαν οι αδικαιολόγητες παραλείψεις (λ.χ. αποχαρκτηρίστηκαν οι καμαριέρες) (Πόρισμα της

Επιτροπής 2008 (www.gg ka.g r).

Για την κατοχύρωση απαιτείται η απασχόληση σε οικονομική μονάδα της οποίας το αντικείμενο συμπεριλαμβάνεται στις περιγραφόμενες εργασίες από τον κανονισμό. Η απασχόληση μπορεί να αφορά τμήμα της οικονομικής μονάδας και όχι ολόκληρη την μονάδα. Στην συνέχεια διαπιστώνετε αν ο ασφαλισμένος ασχολείται σε ειδικότητα που αναγράφεται έναντι της αντίστοιχης δραστηριότητας. (*Κ. Γκανιάτσου*, 1989).

Η ασφάλιση στα βαρέα και ανθυγιεινά αφορά πραγματική και αυτοπρόσωπη απασχόληση (ΔιοικΕφαθ 619/13, ΔιΔικ 2015). Τα πρόσωπα που υπάγονται πρέπει να απασχολούνται κατά κύριο λόγο στα εν λόγω επαγγέλματα. Απασχολούμενος σε υπαγόμενη στα ΒΚΑ ειδικότητα υπάγεται στο εν λόγω καθεστώς, έστω κι αν απασχολείται μόνο 3 ώρες ημερησίως, εφόσον δεν απασχολείται σε ποσοστό άνω του 50% του συνολικού χρόνου απασχόλησης και σε άλλη ειδικότητα μη υπαγόμενη στα ΒΚΑ (ΤριμΔιοικΠρωτΑΘ 3528/16, ΔΕΝ 2017).

Η «πρόσκαιρη μετάθεση», δηλαδή η μετακίνηση που δεν διαρκεί πέρα από το μισό του χρόνου απασχόλησης κάθε μισθολογικής περιόδου, δεν συμπεριλαμβάνετε στην ασφάλιση στα ΒΚΑ. Ο χρόνος άδειας και ασθενείας, μέχρι ένα μήνα το χρόνο κατ' ανώτατο όριο για καθεμιά από δύο αυτές περιπτώσεις, αναγνωρίζεται ως χρόνος που περιλαμβάνετε στην ασφάλιση των ΒΑΕ (άρθρα 12 παρ. 4 ν. 1469/8 και 27 παρ. 3 ν. 1902/90). Οι ημέρες επιδότησης ανεργίας δεν υπολογίζονται στην ασφάλιση των βαριών και ανθυγιεινών επαγγελματιών• Ακόμη, στα ΒΑΕ υπάγονται οι καθαρίστριες με πλήρη απασχόληση .(ΓΕ Α32/1 150/6/14.1.2013, ΔΕΝ 2013).

4.2.3 ΑΝΑΔΡΟΜΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΣΤΑ ΒΚΑ ΜΕ ΕΞΑΓΟΡΑ

Η αναδρομική εφαρμογή της ειδικής αυτής ασφάλισης είναι αποδεκτή, πριν την ένταξη των αναγνωρισθέντων ειδικοτήτων στα ΒΚΑ, επειδή η αρνητική επίδραση αρχίζει από την πραγματική απασχόληση. Για να συμπεριληφθεί ο χρόνος απασχόλησης, πριν από την ένταξη κάποιου επαγγέλματος στα ΒΚΑ, πρέπει ο ασφαλισμένος να καταβάλει προσθετή εισφορά 3,60% (*Φ. Χατζηδημητρίου - Γ. Ψηλού*, 1996),(ΕΛΙΝΥΑΕ ,2008). Σύμφωνα με τις ρυθμίσεις της παρ. 2 του άρθρου 106 του κανονισμού ασφαλίσεως ΙΚΑ, προς απόδειξη της απασχόλησης ασφαλισμένου στις κατηγορίες και ειδικότητες που απαριθμούνται στο άρθρο 104 παρ. 1 του ίδιου κανονισμού, για το χρονικό διάστημα πριν την 1.1.1964, προβλέπετε η χρήση βεβαιώσεων εργοδοτών ή βεβαιώσεων κλαδικών επαγγελματικών σωματείων ή

πιστοποιητικών δημοσίου, δημοτικών ή κοινοτικών αρχών, καθώς και κάθε πρόσφορου μέσου, πλην μαρτύρων (ΣτΕ 1221/04, ΣτΕ 666/08). Από 1.1.64 και εντεύθεν η απασχόληση στα ΒΑΕ αποδεικνύεται μόνο από τα ασφαλιστικά βιβλιάρια των ασφαλισμένων βάσει των ειδικών ενσήμων που έχουν επικολληθεί σ' αυτά.

Αναγνώριση με την εξαγορά του χρόνου πραγματικής απασχόλησης της περιόδου από 1/1/1012 έως 31/12/2015 σε εργασίες και ειδικότητες που εξαιρέθηκαν από το νέο πίνακα ΒΑΕ (άρθρα 17 παρ. 1 ν. 3863/10 και 31 ν. 4075/12).

Με το τελευταίο άρθρο παρέχεται η δυνατότητα τόσο σε παλαιούς όσο και νέους ασφαλισμένους να συνεχίσουν την ασφάλισή τους στο καθεστώς ασφάλισης των ΒΑΕ, προκειμένου να συμπληρώσουν (με ή χωρίς εξαγορά) τις ελάχιστες ειδικές προϋποθέσεις για κύρια και επικουρική σύνταξη, σύμφωνα με τις διατάξεις των ΒΑΕ . (Εγκ.ΙΚΑ-ΕΤΑΜ 4/13

Ειδικότερα, ο νέος Πίνακας Βαρέων και Ανθυγιεινών Επαγγελμάτων εφαρμόζεται από 1.1.2011

α) Οι απασχολούμενοι σε εργασίες ή επαγγέλματα, τα οποία εξαιρούνται από το νέο Πίνακα Βαρέων και Ανθυγιεινών Επαγγελμάτων, διατηρούν το δικαίωμα να ασφαλίζονται σύμφωνα με αυτόν, με την προϋπόθεση ότι μέχρι 31.12.2011, οι μεν υπαχθέντες για πρώτη φορά σε φορέα κοινωνικής ασφάλισης έως 31.12.1992 έχουν πραγματοποιήσει τουλάχιστον 3.600 ημέρες ασφάλισης σε βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα, οι δε ασφαλισμένοι σε φορέα κοινωνικής ασφάλισης από 1.1.1993 και εφεξής τουλάχιστον 3.375 ημέρες ασφάλισης σε βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα. (άρθρο 5 ν. 4225/14).

β) Οι απασχολούμενοι σε εργασίες ή επαγγέλματα, τα οποία εξαιρούνται από το νέο Πίνακα Βαρέων και Ανθυγιεινών Επαγγελμάτων, δύνανται, κατόπιν σχετικής αίτησης, να αναγνωρίσουν με εξαγορά το χρόνο πραγματικής απασχόλησης τους κατά το διάστημα από 1.1.2012 έως 31.12.2075 σε εργασίες ή επαγγέλματα τα οποία εξαιρούνται από το νέο Πίνακα των ΒΑΕ, προκειμένου να συμπληρώσουν τις ελάχιστες προϋποθέσεις χρόνου ασφάλισης, ήτοι 3.600 ημέρες ασφάλισης στα ΒΑΕ εκ των οποίων οι 1000 την τελευταία 13ετία πριν από την συμπλήρωση του προβλεπόμενου ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης για τους υπαχθέντες για πρώτη φορά σε φορέα κοινωνικής ασφάλισης έως 31.12.1992 ή 3.375 για τους ασφαλισμένους από 1.1.1993 και εφεξής. Η εξαγορά του παραπάνω χρόνου που δεν μπορεί να υπερβαίνει τις 1.200 ημέρες ασφάλισης, γίνεται στο μεν ΙΚΑ - ΕΤΑΜ για κάθε μήνα με ποσοστό εισφοράς 3,60% στους δε φορείς επικουρικής ασφάλισης με ποσοστό εισφοράς 2% επί του 25πλάσιου του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη όπως αυτό ίσχυε την 31.12.2011. Η εξόφληση του ποσού της εξαγοράς γίνεται είτε εφάπαξ εντός τριμήνου από την κοινοποίηση της σχετικής απόφασης αναγνώρισης οπότε παρέχεται έκπτωση 15% είτε σε μηνιαίες δόσεις ο αριθμός των οποίων ισούται με τον αριθμό των αναγνωριζόμενων μηνών με παρακράτηση του ποσού κάθε δόσης από τη σύνταξη. (άρθρο 5 ν. 4225/14).

4.2.4 ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΕΙΣΦΟΡΑ ΓΙΑ ΒΑΕ

Όσοι ασφαλισμένοι απασχολούνται σε ΒΑΕ, λόγω πρόωρης συνταξιοδότησης, καταβάλλουν πρόσθετη εισφορά σε ποσοστό 2,20% υπέρ του κλάδου σύνταξης, ενώ οι εργοδότες καταβάλλουν πρόσθετη εισφορά 1,40% (Μικτά συν Βαρέα 41,56%: εργοδότης 25,86% - ασφαλισμένος 15,70%) (Μικτά συν Βαρέα συν Επαγγ. Κινδύνου: 42,56% εργοδότης 26,86% - 15,70 ασφαλισμένος). Ακόμη, για ορισμένες κατηγορίες (υπερβαρέα) προβλέπεται ειδική εισφορά (λ.χ. για απασχολούμενους σε υπόγειες στοές μεταλλείων-λιγνιτωρυχείων πρόσθετη ειδική εισφορά σε ποσοστό 3% (1% ασφαλισμένος - 2% εργοδότης). Για τους ασφαλισμένους στο ΕΤΕΑ απασχολούμενους σε ΒΑΕ ορίζεται ενιαίο ποσοστό ειδικής εισφοράς 20 (1,25% εργατική εισφορά και 0,75% εργοδοτική εισφορά (άρθρο 5 ν. 4225/14). (ΕΛΙΝΥΑΕ, 2008).

4.2.5 ΑΛΛΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΒΑΡΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΥΓΙΕΙΝΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ

Εξαιρούνται από την αύξηση των ορίων ηλικίας του ν. 4336/15 και διατηρούν τα ειδικά τους όρια ηλικίας: α) οι απασχολούμενοι σε υπόγειες στοές μεταλλείων-λιγνιτωρυχείων και σε υποθαλάσσιες στοές (άρθρο 20 παρ. 1 ν. 997/79, άρθρο 48, παρ. 2 ν. 2084/92), β) οι απασχολούμενοι στην επιφάνεια μεταλλείων-λιγνιτωρυχείων οι οποίοι ασφαλίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις (άρθρου 13, παρ. 2 ν. 2335/95,) όπως ισχύουν, γ) οι υπαγόμενοι στα βαρεα και ανθυγιεινά επαγγέλματα της τέως Διεύθυνσης Ασφάλισης Προσωπικού ΔΕΗ και οι απασχολούμενοι σε ορυχεία, σταθμούς παραγωγής και δίκτυα, οι οποίοι ασφαλίζονται στον τομέα ΤΑΠ ΔΕΗ του ΙΚΑ ΕΤΑΜ.

	ΗΛΙΚΙΑ	
ΗΜΕΡΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
4050 τουλάχιστον σε υπόγειες στοές μεταλλείων λιγνιτωρυχείων	57	57
4500 αποκλειστικά σε υπόγειες στοές μεταλλείων λιγνιτωρυχείων	52	52
4500 τουλάχιστον οι 3600 σε υπόγειες στοές μεταλλείων λιγνιτωρυχείων	62	57

Οικοδόμοι

Ημέρες Εργασίας	Όριο Ηλικίας
Από 1.1.2013	
Άνδρες 4.500 ΗΕ από τις οποίες οι 3600 σε βαριές οικοδομικές ή τεχνικές εργασίες (άρθρο 43 ν. 1543/85) και από αυτές 1000 τα τελευταία 13 έτη από τη συμπλήρωση του ορίου ή 4.500 ΗΕ όλες σε οικοδομικές ή τεχνικές εργασίες από τις οποίες οι 500 τα τελευταία 13 έτη από τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας	60 ^ο έτος της ηλικίας
Γυναίκες 4.500 ΗΕ από τις οποίες οι 3600 σε βαριές οικοδομικές ή τεχνικές εργασίες και από αυτές 1000 τα τελευταία 13 έτη από τη συμπλήρωση του ορίου ή 4.500 ΗΕ όλες σε οικοδομικές ή τεχνικές εργασίες από τις οποίες οι 500 τα τελευταία 13 έτη από τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας	55 ^ο έτος της ηλικίας

Προσωπικό ΟΤΑ

Χρόνος Ασφάλισης	Όριο Ηλικίας
4500 ΗΕ από τις οποίες οι 3600 στις ειδικότητες του ν. 1694/87 (καθαριότητα) και από αυτές 1000 τα τελευταία 13 ετη πριν την συμπλήρωση του ορίου ηλικίας	60 ^ο έτος της ηλικίας

4.3 ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΜΗΤΕΡΩΝ ΚΑΙ ΧΗΡΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ ΑΝΙΚΑΝΩΝ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΒΙΟΠΟΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΕΚΝΩΝ

Από τη σταδιακή αύξηση των ορίων ηλικίας του ν. 4336/15 εξαιρέθηκαν οι μητέρες - οι χήροι πατέρες ανικάνων για κάθε βιοποριστική εργασία παιδιών (άρθρο 144, παρ. 1 ν. 3655/08 και παρ. 6 άρθρου 24 ν. 2084/92 σε συνδυασμό με το τελευταίο εδάφιο της παρ. 17ε του άρθρου 10 ν. 3863/10). Οι εν λόγω διατάξεις έχουν εφαρμογή και στις ανύπαντρες και διαζευγμένες μητέρες. Τα παιδιά πρέπει να κριθούν από τα ΚΕΠΑ ως ανίκανα για κάθε βιοποριστική ηλικία και δεν έχει σημασία αν η ανικανότητα επήλθε πριν ή μετά τη συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους. Στο συντάξιμο χρόνο δεν συνυπολογίζεται χρόνος από αναγνώριση χρόνων των άρθρων 39, 40 και 41 ν. 3996/11. Ειδικότερα, από 1.1.2073 (άρθρο 1 παρ. 1Α4, περ. 1-3 ν. 4093/12) ισχύουν τα εξής νέα όρια:

Πλήρης 5500 ημέρες Κατά τη συμπλήρωση του χρόνου αυτού ·θα πρέπει να συντρέχει η ανηλικότητα του παιδιού	67 ^ο έτος
Μειωμένες 5500 ημέρες	62 ^ο έτος

4.3.1 ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΓΟΝΕΩΝ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΥΖΗΓΩΝ ΚΑΙ ΑΔΕΛΦΩΝ ΑΝΑΠΗΡΩΝ

Προκειμένου οι ασφαλισμένοι γονείς να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τις αυξημένες ανάγκες φροντίδας των ανάπηρων παιδιών, τους παρασχέθηκε μια δυνατότητα πρόωρης συνταξιοδότησης. Συγχρόνως, καταβλήθηκε προσπάθεια αποτροπής της καταχρηστικής προσφυγής στη δυνατότητα αυτή (ΕΛΙΝΥΑΕ, 2008).

Σύμφωνα με το άρθρο 37 ν. 3996/11, γονείς και αδέρφια ατόμων άγαμων με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω, τα οποία δεν εργάζονται και δεν νοσηλεύονται σε ιδρύματα με δαπάνη ασφαλιστικού ή άλλου δημοσίου φορέα, καθώς και σύζυγοι αναπήρων με ποσοστό 80% και άνω, εφόσον έχουν διανύσει τουλάχιστον δεκαετή έγγαμο βίο, ασφαλισμένοι σε φορείς κύριας και επικουρικής ασφάλισης. θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με την συμπλήρωση 7500 ημερών εργασίας ή 25 ετών πραγματικής ασφάλισης, με τις εξής διακρίσεις μετά το ν. 4336/15 (Υ.Α. 11321/2015):

Ημέρες Ασφάλισης	Όριο ηλικίας
Ο ασφαλισμένος έχει συμπληρώσει 7.500 μέχρι 18-8-2015	Χωρίς όριο ηλικίας
Ο ασφαλισμένος συμπληρώνει 7.500 από 19-8-2015 και μετά	τουλάχιστον το 550 που αυξάνει βαθμηδόν με κριτήριο το έτος κατά το οποίο συμπληρώνεται ο απαιτούμενος χρόνος ασφάλισης

Ο έτερος, μη συνταξιοδοτούμενος γονέας θα πρέπει, κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης του γονέα που ασκεί το δικαίωμα, να μην λαμβάνει ή να μην έχει θεμελίωση δικαίωμα. Να έχει πραγματοποιήσει τουλάχιστον 2400 ημέρες ή 8 έτη πραγματικής ασφάλισης, εκ των οποίων οι 600 ημέρες ή τα 2 έτη να έχουν πραγματοποιηθεί τα τελευταία 4 χρόνια. Σε περίπτωση διαζευγμένων γονέων δυο αναπήρων τέκνων, με καθένα γονέα να έχει κρατήσει την επιμέλεια ενός ανάπηρου τέκνου, δεν είναι δυνατή η θεμελίωση δικαιώματος σε σύνταξη, παρά μόνο από τον ένα από τους δυο, υπό την προϋπόθεση ότι ο άλλος γονέας παραιτείται από την συνταξιοδότηση κατ' εφαρμογή των ευνοϊκών διατάξεων του άρθρου 37 ν. 3996/11 –πρόκειται για αυστηρή ερμηνεία, αντίθετη στην αρχή της ισότητας (ΝΣΚ 414/2012, ΕΔΚΑ 2016).

4.3.2 ΤΥΦΛΟΙ

Για να συνταξιοδοτηθούν, οι τυφλοί και από τους δύο οφθαλμούς είτε είχαν την πάθηση πριν από υπαγωγή τους είτε μεταγενέστερα αυτής- πρέπει να συγκεντρώνουν τις κάτωθι προϋποθέσεις.

Χρόνος Ασφάλισης	Όριο Ηλικίας
4.050 HE Για τους τυφλούς ισχύει προνομιακός υπολογισμός σύνταξης, Το ποσό της σύνταξης αντιστοιχεί στις 10.500 HE, Δεν αποκλείεται η χορήγηση του επιδόματος απόλυτης αναπηρίας	Ανεξάρτητα ορίου ηλικίας

Όσοι συνταξιούχοι είτε με βάση τις διατάξεις του (ν. 612/77) είτε με βάση τις διατάξεις που παραπέμπουν σε αυτές εξαιρούνται από την αύξηση των ορίων ν. 4336/15. Ειδικότερα οι προϋποθέσεις, συνταξιοδότησης και ο προνομιακός υπολογισμός σύνταξης των τυφλών ισχύουν και :σε όσους πάσχουν από β ομόζυγο Μεσογειακή ή Δρεπανοκυτταρική Αναιμία με ποσοστό τουλάχιστον 67% και υποβάλλονται σε μετάγγιση, β) στους τετραπληγικούς ή παραπληγικούς, γ) στους νεφροπαθείς (άρθρο 2, παρ. 2 ν. 3075/02). Η σύνταξη καθίσταται οριστική με την προϋπόθεσή ότι ο συνολικός χρόνος ασφάλισης που απαιτείται για την θεμελίωση του δικαιώματος έχει διανθεί κατά το χρόνο που ο ασφαλισμένος βρίσκεται στο τελευταίο στάδιο χρόνιας νεφρικής ανεπάρκειας (ΔιοικΕφΑθ 1397/15, ΔιΔικ 2016, σελ. 116), δ) σε όσους πάσχουν από αιμορροφιλία τύπου Α' ή Β', καθώς και στους μεταμοσχευμένους από συμπαγή όργανα που βρίσκονται σε συνεχή ανοσοκαταστολή (άρθρο 5 παρ. 1 ν. 3232/04) (Με ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 67% (άρθρο 5 παρ, 1 ν, 3232/04), ε) στους ακρωτηριασμένους κατά τα δυο άνω ή κάτω άκρα ή κατά το ένα άνω άκρο και ένα κάτω άκρο (άρθρο 61 παρ. 4 ν. 3518/06, στ) σε όσους έχουν υποβληθεί σε μεταμόσχευση μυελού των οστών, ζ) σε όσους πάσχουν από σκλήρυνση κατά πλάκας που επιφέρει παραπληγία – τετραπληγία, η) στους πάσχοντες από κυστική ίνωση ή μόνιμη ορθοκυστική διαταραχή (άρθρο 37 παρ. 4 ν. 3996/11)

4.4 ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΔΙΠΛΟ-ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΩΝ

Όριο Ηλικίας	Χρόνος Ασφάλισης
Για το όριο ηλικίας που ορίζετε από την νομοθεσία για την απονομή πλήρους σύνταξης 67 ^ο έτος της ηλικίας (πλήρης)	6.000 ημέρες εργασίας
Το όριο ηλικίας που ορίζετε από την νομοθεσία για την απονομή πλήρους σύνταξης 67 ^ο έτος της ηλικίας πλήρη (μειωμένη)	4.800 ημέρες εργασίας (μειωμένη σύνταξη κατά 50%)

Διπλό-συνταξιούχος είναι ο ασφαλισμένος ο οποίος υποβάλλει αίτηση για συνταξιοδότηση του λόγω γήρατος ή αναπηρίας σε φορέα κυρίας ασφάλισης, πλην ΟΓΑ, και είναι ήδη συνταξιούχος από άλλο φορέα ή το Δημόσιο (ΣτΕ 4033/1 Ο, ΘΠΔΔ 4/2011). Δεν αρκεί το γεγονός και μόνο ότι έχουν απλώς υποβληθεί οι σχετικές αιτήσεις για συνταξιοδότηση (ΣτΕ 4267/11, ΔιΔικ 2013). Για τους δυπλο-συνταξιούχους ισχύουν *αυξημένες χρονικές προϋποθέσεις και αυξημένα όρια*. Η σχετική ρύθμιση δεν εφαρμόζεται σε περίπτωση: α) αναπήρων και θυμάτων πολέμου, και β) μητέρων που συνταξιοδοτήθηκαν με το άρθρο 63 παρ. 4 ν. 1892/90 (πολύτεκνες). Σύμφωνα με το(άρθρο 42 παρ. 5 ν. 3996/11), ο ασφαλισμένος που λαμβάνει σύνταξη γήρατος ή αναπηρίας από άλλο φορέα, πλην ΟΓΑ, ή το Δημόσιο, δικαιούται από το ΙΚΑ (πλήρη) σύνταξη γήρατος, εφόσον έχει πραγματοποιήσει τουλάχιστον 6.000 ημέρες ασφάλισης και έχει συμπληρώσει το όριο ηλικίας που απαιτείται από τη νομοθεσία για την απονομή πλήρους σύνταξης (670). Για μειωμένη σύνταξη γήρατος κατά 50%, απαιτείται ο ασφαλισμένος να έχει καλύψει τουλάχιστον 4.800 ημέρες ασφάλισης και να έχει συμπληρώσει το 670 έτος της ηλικίας του (Από 1.1.2013 και εφεξής).

4.5 ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΛΟΓΩ ΓΗΡΑΤΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΜΕΝΩΝ ΑΠΟ 1.1.1993 (νέοι ασφαλισμένοι)

Τα άτομα που έχουν συμπεριληφθεί στην υποχρεωτική ασφάλιση οποιουδήποτε ιδρύματος κοινωνικής ασφάλισης για πρώτη φορά από την 1η Ιανουαρίου 1993, δηλαδή άτομα που δεν έχουν προηγούμενο για υποχρεωτική ασφάλιση αυτοαπασχόλησης έως τις 31 Δεκεμβρίου 1992(Φ. Χατζηδημητρίου - Γ. Ψηλού, 1993), θεμελιώνουν δικαίωμα για απονομή σύνταξης γήρατος με τις εξής προϋποθέσεις (Φ.80000/οικ.27040/1798 (21.11.2012).

α) Συνταξιοδότηση ασφαλισμένων (άνδρες και γυναίκες) από 1.1.2013 με 40 έτη ασφάλισης και ηλικία 62 ετών (ν. 4093/12, άρθρο 10 παρ. 10 ν. 3863/10) (Για το διάστημα 1.1.2011 έως 31.12.2012 είναι 60 ετών).

β) Οι ασφαλισμένοι που μέχρι 31.12.2012 συμπληρώνουν 15 έτη ασφάλισης (4.500 ΗΕ) και το 650 έτος της ηλικίας τους (ή το 60ό έτος για μειωμένη σύνταξη), έχουν θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα και μπορούν να συνταξιοδοτηθούν με τις προϋποθέσεις αυτές και μετά την 1.1.2013. Αν οι ασφαλισμένοι συμπλήρωσαν τις προηγούμενες ημέρες ή έτη ασφάλισης, από τις οποίες 750 ημέρες ή 2,5 έτη μέσα στην τελευταία πριν από την υποβολή της αίτησης πενταετία, δικαιούνται σύνταξη γήρατος μειωμένη κατά το 1/200 της πλήρους μηνιαίας συντάξεως για κάθε μήνα, που λείπει από το όριο ηλικίας που προβλέπεται και μέχρι εξήντα (60) το πολύ μήνες κατά περίπτωση. Για τη συμπλήρωση της ειδικής αυτής προϋπόθεσης λαμβάνεται υπόψη και ο χρόνος επιδότησης λόγω τακτικής ανεργίας από τον ΟΛ.ΕΔ και μέχρι 200 ημέρες συνολικά, εφόσον η επιδότηση λόγω τακτικής ανεργίας έχει λάβει χώρα κατά την κρίσιμη πενταετία (ΓΕ Σ86/7/12- 6-2015, ΔΕΝ 2015).

γ) Οι ασφαλισμένοι (άνδρες και γυναίκες) που συμπληρώνουν 15 έτη ασφάλισης ή το 650 έτος της ηλικίας τους (ή το 60ό έτος για μειωμένη σύνταξη), από 1.1.2013 και μετά, δικαιούνται σύνταξη με τη συμπλήρωση 15 ετών (4.500 ημέρες ασφάλισης) και ηλικία 67 ετών (ή ηλικία 62 ετών για μειωμένη σύνταξη)

δ) οι μητέρες ανήλικων τέκνων που συμπληρώνουν 6000 ημέρες ασφάλισης από 1.1.2013 και μετά, δικαιούνται σύνταξη με τη συμπλήρωση του 67ου έτους της ηλικίας (ή 62ου για μειωμένη).

ε) για τους ασφαλισμένους που συνταξιοδοτούνται με 4.500 ΗΕ, από τις οποίες οι 3.375 σε βαριά και ανθυγιεινά επαγγέλματα ασφάλισης από 1.1.2013 και μετά, δικαιούνται σύνταξη με τη συμπλήρωση του 67ου έτους της ηλικίας (ή 62ου για μειωμένη).

στ) για ασφαλισμένους εργαζόμενους στις υπόγειες στοές μεταλλείων – λιγνιτωρυχείων που συνταξιοδοτούνται με 4.500 ΗΕ από τις οποίες οι 3.375 σε υπόγειες στοές μεταλλείων-λιγνιτωρυχείων, το όριο ηλικίας αυξάνεται από 1.1.2013 από το 55° για πλήρη σύνταξη στο 57° έτος και από 50° στα 52° έτος, (άρθρο 24, παρ. 5 ν. 2084/92).

4.6 ΤΑ ΟΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ

Στα πρώτα βήματα του Θεσμού, τη σύνταξη γήρατος απολάμβαναν οι λίγοι τυχεροί της λοταρίας της ζωής. Πράγματι, στις αρχές του 20ού αιώνα, η σύνταξη γήρατος απέβλεπε στην προστασία όσων αδυνατούσαν, λόγω φυσιολογικής φθοράς των σωματικών ή πνευματικών τους δυνάμεων, να παραμείνουν στην παραγωγική διαδικασία. Το όριο ηλικίας, κατά την αρχική του σύλληψη, σήμαινε ότι πέραν αυτού το άτομο δεν πληροί τις προϋποθέσεις να εργαστεί, ώστε να εξασφαλίσει την επιβίωση του (Ο. Pieters, 2006.). Στις βιομηχανικές κοινωνίες, δεδομένης της ανάγκης της απασχόλησης, η ανικανότητα για εργασία λόγω γηρατειών προσδιορίστηκε, σύμφωνα με την προκαθορισμένη ηλικία. (Ο. Pieters, 2006). (ΕΛΙΝΥΑΕ ,2008).

Αυτή η στενή πρόσληψη της σύνταξης οδηγούσε σε «τετριμμένους» εργαζομένους με το ένα πόδι στον τάφο. Μεταπολεμικά, η μετεξέλιξη της σύνταξης γήρατος σε δικαίωμα στον ελεύθερο χρόνο αποτέλεσε μια ανθρωπολογική αλλαγή, τη σημαντικότερη έκφανση του

κοινωνικού κράτους. (*O. Pieters, 2006.*). Το γήρας από κίνδυνος -ως γνωστόν, ο κίνδυνος δεν επέρχεται σε όλους, ειδάλλως δεν είναι κίνδυνος- μεταβλήθηκε περίπου σε βεβαιότητα. Η αβεβαιότητα του «αν» -γεράσει κανείς- αντικαταστάθηκε από την αβεβαιότητα του «πότε».. Η προοπτική μιας σύνταξης-ελεύθερου χρόνου ανυψώθηκε σε δικαίωμα στη ζωή μετά την εργασία (σε μετεργασιακή μέριμνα). (*P. Bourdelais, 1993*)

Μεταπολεμικά, η σύνταξη γήρατος μεταβλήθηκε βαθμηδόν σε προσωπικό σχέδιο ζωής (και ίσως καλύτερης) που απευθύνεται σε όλους τους πολίτες και οργανώνεται συλλογικά με τη συμβολή του κράτους. (*P. Bourdelais, 1993*)

Η κοινωνία με τους συνταξιοδοτικούς μηχανισμούς προσφέρει πλέον στα μέλη της το ανάπαυση και ελεύθερο χρόνο για περίπου 25 χρόνια. Για όλο και λιγότερους ανθρώπους, τα γηρατειά με τη βιολογική τους πρόσληψη -από αυτή την άποψη, υπάρχει σοβαρή ιατρική διχοστασία- δεν ταυτίζονται με το όριο ηλικίας για συνταξιοδότηση. (*P. Bourdelais, 1993*)

Του λοιπού, η κοινωνική κατασκευή του γήρατος μεθοδεύεται μέσω των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης που χαράσσονται μ' έναν τρόπο που δεν υπακούει στην αρχική λογική της ανικανότητας για εργασία λόγω φυσιολογικής φθοράς. Υπάρχουν πολλοί τρόποι να ζήσει κανείς ως ηλικιωμένος, αλλά κάθε κοινωνία επιλέγει τον τρόπο που προτιμά ή ανέχεται. (*P. Bourdelais, 1993*)

Το όριο συνταξιοδότησης είναι ένας κοινωνικός συμβιβασμός. Δεν έχει να κάνει με τη γήρανση. *Ο ορισμός του ορίου ηλικίας είναι μια πολιτική επιλογή που ενσωματώνει τη διαχείριση της απασχόλησης και τη δυνατότητα της κοινωνίας να προσφέρει ή όχι στα μέλη της το ένα τρίτο της ζωής τους με ανάπαυση (σχόλη) και ελεύθερο χρόνο* (*P. Bourdelais, 1993*)

Η σύνταξη λόγω γήρατος αποδεσμεύτηκε σιγά-σιγά από την ιδέα ενός προαναγγελθέντος θανάτου. Άρχισε να λειτουργεί ως ένας «μικρός παράδεισος» {Ένα διάσημο σύνθημα που αρχίζει να λησμονείται, ήταν «ελευθερία στα 55», δηλαδή ολοκλήρωση της επαγγελματικής ζωής σε μια μέση ηλικία (συνταξιοδότηση μεσηλικών). (*G. Espirig-Andersen, 2006.*).

Αρκετά μέχρι πολλά χρόνια, σε καλή φυσική κατάσταση (βέβαια)(χάριν των επιτευγμάτων της ιατρικής), με (ή με σχεδόν) επαρκείς (μέχρι πρόσφατα) πόρους και το κυριότερο χωρίς την πίεση ενός εργοδότη ή το φόβο της ανεργίας. Εξάλλου, αυτοί

οι μικροί παράδεισοι δεν εκλαμβάνονται πλέον ως «δώρο», αλλά ως κάτι κοινωνικά οφειλόμενο, ως κοινωνικό δικαίωμα. (G. Espirig-Andersen, 2006.). Σημασία, βέβαια, έχει όχι μόνο η αύξηση του προσδόκιμου ορίου, αλλά και η διαβίωση σε καλή κατάσταση υγείας. Η αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης με την αύξηση του προσδόκιμου θα επιτείνει τις αφανείς μεταβιβάσεις πόρων από τους (με μικρότερο προσδόκιμο όριο ζωής) προς τους πλούσιους (πιο μακροβιότερους, λόγω καλύτερων συνθηκών ζωής). (G. Espirig-Andersen, 2006.).

Η έναρξη των γηρατειών. με τη συνταξιοδότηση τοποθετήθηκε (αρχικά) αυθαίρετα στο 65 έτος της ηλικίας. Αποτελεί δημιούργημα του αρχετυπικού κράτους πρόνοιας. Οι μαρτυρίες για το καθορισμό του όριο από το Bismarck είναι αποκαλυπτικές. Κατά τις αφηγήσεις, ο Μπίσμαρκ κάλεσε κάποιο στατιστικόλόγο (δημογράφο) και τον ρώτησε: «Πόσο ζει κατά μέσο όρο ένας εργάτης;». Η απάντηση ήταν: «Πάνω-κάτω, ζει εξήντα χρόνια το πολύ». Τότε ο Μπίσμαρκ αποφάνθηκε: «Εξαιρετικά. Ας ορίσουμε να αρχίζει η πληρωμή των συντάξεων στα 65» (Η έναρξη των γηρατειών στα 65 ήταν ένα ξεκάθαρο δημιούργημα του κράτους πρόνοιας. (A. Πίντενς, 1994.)

Ο προηγούμενος διάλογος, δηλωτικός των αρχικών προθέσεων, φανερώνει ότι η συνταξιοδότηση λόγω γήρατος αποτελούσε, στην πρώιμη περίοδο της κοινωνικής ασφάλισης, προνόμιο μόνο λίγων εργατών. (Δ. Κρεμαλή, 2008). ο καθορισμός της ηλικίας συνταξιοδότησης δεν πρέπει να αγνοεί μια θλιβερή εργασιακή πραγματικότητα. Η παράταση της ασφαλιστικής ζωής για τη διασφάλιση βιώσιμων συντάξεων καθιστά την κατανομή της εργασίας μεταξύ διαφορετικών γενεών πιο δίκαιη (Δ. Κρεμαλή, 2008). Στην αγορά εργασίας όπου η αξιοπρεπής εργασία δεν είναι εγγυημένη για όλες τις ηλικιακές ομάδες και η ανεργία των νέων είναι υψηλή, η συνταξιοδότηση πρέπει να συντονίζεται με την προσφορά και τη ζήτηση της αγοράς εργασίας λόγω της συνταξιοδότησης γήρατος.

(Δ. Κρεμαλή, 2008).

Το πραγματικά αντιφατικό και άδικο είναι αφενός να παραπίνεις το όριο ηλικίας για συνταξιοδότηση και από την άλλη να μειώνεις τα standards προστασίας των νέων (μείωση μισθού, προσωρινότητα) για να αντιμετωπίσεις την ανεργία τους. (C. Euzeby, 2008.). Δεν είναι σκόπιμο να αυξήσουμε τα όρια συνταξιοδότησης ή να αυστηροποιήσουμε την προϋπόθεση του απαιτούμενου χρόνου ασφάλισης ή να παρατείνουμε με ισχυρά κίνητρα τον ασφαλιστικό βίο, χωρίς να καταστήσουμε δυνατή, στην πράξη, την παράταση αυτή για τους πιο ώριμους σε ηλικία εργαζομένους (C.

Euzeby, 2008.). Διαφορετικά, μια αυτιστική αύξηση των ορίων ηλικίας, χωρίς την ύπαρξη μιας δυναμικής αγοράς εργασίας, δεν θα οδηγούσε πουθενά αλλού παρά στην αύξηση της ανεργίας, καθώς και του ποσοστού φτώχειας των ηλικιωμένων. (C. Euzeby, 2008). Ειδικότερα, επιβάλλεται μια ευρεία νομοθετική παρέμβαση για τη στήριξη της εργασίας μετά τα 50 (προσαρμογή των Θέσεων εργασίας, ανάθεση λιγότερο επίπονων εργασιών, μερική απασχόληση, επιδοτούμενες Θέσεις, κ.α.). (C. Euzeby, 2008) . Πράγματι, η παράταση του ασφαλιστικού βίου Θα παραμείνει γράμμα κενό αν δεν συνοδευτεί από μια ανάλογη επέμβαση στο εργασιακό καθεστώς των ηλικιωμένων (B.I.T., 1984) Ο εργοδότης θα πρέπει να αποδεικνύει ότι ο εργαζόμενος δεν είναι ικανός να εκτελέσει καμία εργασία, πριν τον εξαναγκάσει να συνταξιοδοτηθεί. Με άλλα λόγια, πρέπει να θεσμοθετηθεί μια υποχρέωση ανακύκλωσης των ηλικιωμένων εργαζομένων, προσαρμοσμένη στη βιολογική εξέλιξη των ικανοτήτων τους. (B.I.T., 1984).

Ομοίως, η Λευκή Βίβλος ("Αρκετά, επαρκή και βιώσιμη ατζέντα συντάξεων το 2012") ορίζει ότι με την υιοθέτηση κατάλληλων μέτρων για την υγεία, τον χώρο εργασίας και την απασχόληση, η αύξηση της ηλικίας συνταξιοδότησης θα επιτρέψει στα άτομα να έχουν περισσότερο χώρο στην αγορά εργασίας.

Στις ευρωπαϊκές νομοθεσίες υπάρχει μια τάση για αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης -αν και στη Γερμανία παρατηρήθηκε πρόσφατα μια μείωση του ορίου. Συγχρόνως, αυξάνεται ο απαιτούμενος χρόνος ασφάλισης. Τα συστήματα όλο και μειώνουν το βάρος των δημοσίων συντάξεων, ενώ αυξάνουν το μερίδιο του ιδιωτικού τομέα, με αποτέλεσμα την όξυνση των ανισοτήτων.

4.7 ΕΝΕΡΓΟΣ ΓΗΡΑΝΣΗ (active ageing)

Την δεκαετία του '70 η πρόωρη έξοδος των ηλικιωμένων από την αγορά εργασίας αποτελούσε την κυρίαρχη τάση στα περισσότερα αναπτυγμένα κοινωνικά κράτη. Επειδή οι νομοθεσίες προέβλεπαν κίνητρα για πρόωρη συνταξιοδότηση δημιουργήθηκε μια κουλτούρα γρηγορότερης εξόδου από τον εργασιακό βίο. (G. Esping-Andersen, 2006).

Τις τελευταίες δεκαετίες παρατηρείται μια αναστροφή της τάσης. Η αποχώρηση των ηλικιωμένων γίνεται σε όλο και προχωρημένη ηλικία. Η μεγαλύτερη διάρκεια ζωής, η καλύτερη υγεία, η βελτίωση των συνθηκών εργασίας δημιουργούν ευνοϊκές συνθήκες για την παράταση της εργασιακής ζωής. Η επιμήκυνση της εργασίας, εμφανίζεται ως η καλύτερη εναλλακτική λύση μπροστά στην υποβάθμιση του επιπέδου διαβίωσης, λόγω μείωσης των

δημοσίων συντάξεων(*G. Esping-Andersen, 2006*).

Από τη δεκαετία του '90 παρατηρήθηκε μια αλλαγή παραδείγματος, γνωστή ως ενεργός γήρανση. Πράγματι, η τάση ανεστράφη με τη «Job Study» του ΟΟΣΑ (1994) και τη Στρατηγική της Λισαβόνας 1999. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στη Στοκχόλμη (2001) καθόρισε ως στόχο την αύξηση της απασχόλησης των ατόμων μεταξύ 55-64 στο 50% του ενεργού πληθυσμού μέχρι το 2010. Η ενεργός γήρανση αποτελεί κοινό στόχο τόσο της Ευρώπης για την απασχόληση όσο και της ευρωπαϊκής πολιτικής για τις συντάξεις. Η παράταση του εργασιακού βίου όχι μόνο μειώνει τις συνταξιοδοτικές δαπάνες, αλλά αυξάνει και τα έσοδα από εισφορές. Συγχρόνως, ενισχύει την οικονομική ανάπτυξη (*E. Ebbinghaus 2011*),(*D.Natali, 2012*). Τα μέτρα που θεσμοθετήθηκαν για την παραμονή των ηλικιωμένων στην αγορά εργασίας, είναι τα εξής: η αποθάρρυνση (ή κατάργηση) των πρόωρων συνταξιοδοτήσεων, η ενίσχυση της ανταποδοτικότητας των συντάξεων, τα πρόσθετα ασφαλιστικά οφέλη για την απασχόληση μετά τη συμπλήρωση των ορίων ηλικίας, η δυνατότητα συνδυασμού σύνταξης και εργασίας, οι εργονομικές διευθετήσεις για τους ηλικιωμένους εργαζομένους. (*D.Natali, 2012*). Η αγορά εργασίας θα πρέπει να δημιουργήσει θέσεις εργασίας που να ανταποκρίνονται στην κατάσταση των ηλικιωμένων εργαζομένων. (*D.Natali, 2012*).

Ωστόσο, αποτελεί κοινή παραδοχή ότι η παράταση του ασφαλιστικού βίου θα παραμείνει γράμμα κενό αν δεν συνοδευτεί από ανάλογες επεμβάσεις στο εργασιακό καθεστώς των ηλικιωμένων. (*D.Natali, 2012*). Ο εργοδότης θα πρέπει να αποδεικνύει ότι ο εργαζόμενος δεν είναι ικανός να εκτελέσει καμία εργασία, πριν τον εξαναγκάσει να συνταξιοδοτηθεί. Με άλλα λόγια, πρέπει να θεσμοθετηθεί μια υποχρέωση ανακύκλωσης των ηλικιωμένων εργαζομένων, προσαρμοσμένη στη βιολογική εξέλιξη των ικανοτήτων τους. (*D.Natali, 2012*). Στις σημερινές συνθήκες οι ευκαιρίες απασχόλησης των ηλικιωμένων, καθώς και η κουλτούρα των επιχειρήσεων δεν ευνοούν μια τέτοια τάση. Οι ηλικιωμένοι εργαζόμενοι που χάνουν την εργασία τους, είναι σχεδόν αδύνατον να επανέλθουν στην εργασία. Από την άλλη, σοβαρή παράμετρος της επιμήκυνσης του επαγγελματικού ορίζοντα των ατόμων αποτελεί η βαρύτητα των εργασιών. Θα πρέπει να ληφθεί σχετική μέριμνα και η τεχνολογία προσφέρει τις κατάλληλες λύσεις. (*D.Natali, 2012*).

4.8 ΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΘΕΛΟΥΣΙΑΣ ΕΞΟΔΟΥ

Τα προγράμματα εθελουσίας εξόδου στοχεύουν, κατά τη διαδικασία οικονομικής εξυγίανσης και οργανωτικής αναδιάρθρωσης της επιχείρησης, στη μείωση του προσωπικού. Ειδικότερα, ως καταργητικές συμβάσεις, οι συμφωνημένες απολύσεις εμπίπτουν στην έννοια της ελευθερίας των συμβάσεων (*Α. Πούλλος, 2012*). Τα κίνητρα ή τα πρόσθετα ανταλλάγματα θα πρέπει να επιβαρύνουν μόνο τον εργοδότη, αφού μόνο αυτός επωφελείται από την εθελούσια έξοδο κατά βάση απευθύνονται σε όσους συγκεντρώνουν τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης, έχουν άμεσες επιπτώσεις στο επίπεδο βιωσιμότητας των Ταμείων και κατ' επέκταση στην κοινωνική ασφάλιση (*Α. Πούλλος, 2012*), (*Α. Στεργίου, 2017*). Η οικονομική ελευθερία του εργοδότη δεν μπορεί να ασκείται με διαβρωτικό τρόπο για την κοινωνική ασφάλιση. Το βάρος της εθελουσίας εξόδου δεν πρέπει να βαρύνει το σχηματισθέν κεφάλαιο από τις εισφορές των ασφαλισμένων. Δεν πρέπει να μετατραπεί η κοινωνική ασφάλιση σε ανέξοδο όχημα της εθελουσίας εξόδου και κατ' επέκταση των εργοδοτικών συμφερόντων (Η οικονομική ελευθερία του εργοδότη, στο πλαίσιο της οποίας ο τελευταίος εφαρμόζει στην επιχείρησή του ένα πρόγραμμα εθελουσίας εξόδου, μπορεί να ελεγχθεί δικαστικά, βάσει των άρθρων 25 παρ. 3 του Συντ/τος και 281 ΑΚ. Η αντίθεση στις προηγούμενες διατάξεις προκύπτει, όταν από την εφαρμογή του προγράμματος επιβαρύνεται σημαντικά το οικείο Ταμείο και έτσι παρεμποδίζεται ή ακόμη και αναιρείται η εκπλήρωση των κοινωνικοασφαλιστικών του σκοπών (άρθρο 22, παρ. 5) (*Α. Στεργίου, 2017*)

Τα προγράμματα εθελουσίας εξόδου δεν μπορούν φυσικά να απαγορευτούν. Η εφαρμογή τους στις επιχειρήσεις του δημόσιου τομέα γίνεται με νομοθετικές παρεμβάσεις, όπως τα άρθρα (74 ν. 3371/05) και (34 ν. 3762/09) για τον ΟΤΕ, ο(ν. 371 7/08) για Ολυμπιακή Αεροπορία, κ.α. Οι κίνδυνοι ενός προγράμματος εθελουσίας εξόδου για την κοινωνική ασφάλιση αποτελούν τη δικαιολογητική βάση του άρθρου(26 ν. 3863/1 Ο). Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, λόγω των διατάξεων του Άρθρου 1 (6 του Ν. 1256/82), ο εικονικός χρόνος στο ευρύτερο επιχειρηματικό σχέδιο του δημόσιου τομέα έχει οριστεί ως χρόνος εθελοντικού διαχωρισμού εκπαιδευμένου προσωπικού. Μετά από αυτό, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης που είναι υπεύθυνο για τον καθορισμό συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων ή την αύξηση του ποσού των συντάξεων δεν αναγνωρίζει την αποτελεσματικότητα αυτού του νόμου.

Αυτός ο κανονισμός απαριθμεί τα διαδικαστικά εμπόδια στην τροποποίησή του, κάτι που δεν είναι απλώς επιθυμία, διότι εκφράζει συνταγματικές προϋποθέσεις. Λόγω των διατάξεων του άρθρου 22, παράγραφος 5 των εθελοντικών κατευθυντήριων γραμμών, μια ειδική αναλογιστική μελέτη, ή γενικότερα επιστημονικά επιβεβαιωμένη μελέτη, πρέπει να προετοιμάζεται για κάθε επιβάρυνση του ιδρύματος λόγω της εφαρμογής του προγράμματος εθελοντικής απόσυρσης εργαζομένων.

Στο ανώτερο πνεύμα το (άρθρο 69 του ν. 3371 /05) ορίζει ότι σε περίπτωση προγραμμάτων εθελουσίας εξόδου τα πιστωτικά Ιδρύματα βαρύνονται εξ ολοκλήρου με το κόστος της δαπάνης αυτής. Το άρθρο 69 διατηρήθηκε σε με το τελευταίο εδάφιο του άρθρου (146 ν. 3655/08) καθώς και με την παρ.(4 άρθρου 15 ν. 3863/1 Ο). Κατά το άρθρο (10, παρ. 6 του ν. 3620/07), η αληθής έννοια της διάταξης της παρ. 1 του άρθρου(69 ν. 3371 /05) είναι ότι τα πιστωτικά ιδρύματα βαρύνοντάς εξ ολοκλήρου, συμπληρωματικά προς τα ποσά των εισφορών που προκύπτουν από τις μελέτες των άρθρων 59 περ. γ' και 63 περ. α' του νόμου αυτού και με το κόστος της δαπάνης οποιασδήποτε εθελουσίας εξόδου ή πρόωρης συνταξιοδότησης που δεν καλύπτεται από τις διατάξεις του νόμου αυτού και δεν έχει προβλεφθεί στις μελέτες των άνω άρθρων. Με τη διάταξη αυτή επιδιώχθηκε η άρση μιας παθογένειας του συστήματος της κοινωνικής ασφάλισης των τραπεζοϋπαλλήλων που συνίστατο στην αναδιάρθρωση του τραπεζικού κλάδου «δαπάνες» των ασφαλιστικών τους φορέων.

Η διάταξη του άρθρου (69, παρ. 1 του ν. 3371 /05) δεν αποτελεί απλή ευχή, αλλά είναι πλήρως δεσμευτική, αφού παράγει άμεσα έννομα αποτελέσματα. Συγκεκριμένα, εισάγει σε βάρος των Τραπεζών υποχρέωση να καλύψουν εξ ολοκλήρου το ασφαλιστικό κόστος των προγραμμάτων εθελουσίας εξόδου. Μάλιστα, η υποχρέωση είναι συμπληρωματική εκείνης των άρθρων 59 και 63 του ίδιου νόμου. Ως προς τα τελευταία άρθρα, να υπενθυμίσουμε ότι η αποδέσμευση των τραπεζών από τις υποχρεώσεις τους απέναντι στο ΕΤΕΑΜ και το ΕΤΑΤ έγινε με οικονομική τους επιβάρυνση (άρθρο 63 ν. 3371 /05). Έτσι, στους πόρους του ΕΤΑΤ συμπεριλήφθηκε το ποσό εισφορά κάθε πιστωτικού ιδρύματος, το προσωπικό του οποίου μεταφέρθηκε στο ΕΤΑΤ. Η μη προηγούμενη εκπόνηση οικονομικής μελέτης δεν καθιστά τη διάταξη ανενεργό. Η αποτίμηση της δαπάνης του προγράμματος εθελουσίας εξόδου για το Ταμείο είναι παρεπόμενη της ίδιας της υποχρέωσης. Το άρθρο 69, παρ. 1 ορίζει το πόθεν οι ασφαλιστικοί οργανισμοί θα προσπορίζονται τους αναγκαίους πόρους για την

κάλυψη των συνεπειών από την εφαρμογή του προγράμματος εθελουσίας εξόδου, χωρίς να απαιτεί τη σύνταξη ειδικής οικονομικής μελέτης.

Στο πλαίσιο της όλης ερμηνευτικής μας προσπάθειας, θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε ότι η διάταξη του άρθρου (69, παρ. 1 ν. 3371/05), αν και ειδική, αφού αναφέρεται μόνο στα πιστωτικά ιδρύματα, έχει μια γενικότερη εφαρμογή σε όλο το δημόσιο και ιδιωτικό τομέα. Καμία επιχείρηση δεν μπορεί να επιβαρύνει την κοινωνική ασφάλιση για ίδιους σκοπούς. Δεν υπάρχει λόγος να περιοριστεί το άρθρο 69, παρ. 1 μόνο στα πιστωτικά ιδρύματα. Ένας τέτοιος περιορισμός θα ήταν αντίθετος και στην αρχή της ισότητας. Το πρόγραμμα εθελουσίας εξόδου είναι ένα «εργαλείο» στα χέρια του εργοδότη και πρέπει να τον επιβαρύνει, αφού είναι εκείνος που επωφελείται κύρια από αυτό.

4.9. ΟΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΛΟΓΩ ΗΛΙΚΙΑΣ

Τα όρια ηλικίας του συνταξιοδοτικού συστήματος, δεν συνιστούν από μόνα τους άμεση διάκριση λόγω ηλικίας. Άμεση διάκριση ενδέχεται να συνιστά η αδικαιολόγητη σύνδεση των ορίων με την αυτοδίκαιη λύση της σύμβασης εργασίας. Το όριο ηλικίας αντιμετωπίζεται ως ελάχιστο κι ο ασφαλισμένος μπορεί, από τη στιγμή που θεμελιώσει το σχετικό δικαίωμα, να το ασκήσει οποτεδήποτε. Το ΔΕΕ δέχθηκε στην υπόθεση C-411/05 (Palacios de la Villa)⁹⁶ ότι η Οδηγία 2000/78 για την απαγόρευση των άμεσων ή έμμεσων διακρίσεων λόγω ηλικίας δεν θίγει την αρμοδιότητα των κρατών-μελών να καθορίζουν τις ηλικίες συνταξιοδότησης.

Κατά το ΔΕΕ (Απόφ. της 12.10.2010, C-45/09 Rosenbladt), τα ηλικιακά όρια παραμονής αποτελούν από μακρού τμήμα των νομικών παραδόσεων των κρατών μελών, σημείο εξισορρόπησης αντικρουόμενων πολιτικών, οικονομικών, κοινωνικών, δημογραφικών ή/και, δημοσιονομικών συνιστωσών. Επομένως, η εξισορρόπηση του εργατικού δικαίου και της κοινωνικής ασφάλισης συνιστά θεμιτό στόχο που δικαιολογεί τις όποιες διακρίσεις λόγω ηλικίας. Ωστόσο, η απότομη μεταβολή των ορίων ηλικίας και η μη ύπαρξη μιας εύλογης (πλήρους) σύνταξης μπορεί να οδηγήσει σε διαφορετική μεταχείριση λόγω ηλικίας που δεν είναι ανάλογη προς τους θεμιτούς σκοπούς και ως εκ τούτου είναι αντίθετη στην Οδηγία 2000/78/ΕΚ (Απόφ. 6.11.2012, C-286/12, Επιτροπή κατά Ουγγαρίας).

4.10 ΗΧΟΡΗΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

4.10.1 ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΗΣ

Σύμφωνα με τους κανόνες που καθορίζουν τις δυνατότητες των ασφαλιστικών ιδρυμάτων, οι ασφαλισμένοι πρέπει να εκφράσουν την προθυμία τους να χορηγούν συντάξεις υποβάλλοντας σχετικές αιτήσεις, δηλαδή απαιτώντας από τα ενδιαφερόμενα μέρη να συμμετάσχουν στην έκδοση αποφάσεων συνταξιοδότησης (άρθρο 10 του νόμου περί ασφαλίσεων). Κανονισμοί Ασφαλιστικής Ικανότητας (ΙΚΑ). Αυτή η εφαρμογή έχει υποχρεωτικές προϋποθέσεις για την άσκηση δικαιωμάτων συνταξιοδότησης, όχι για την απόκτηση σύνταξης (Διαχειριστής 575/13, Divik 2014), (H. Creutz, 2016), όπως όλοι γνωρίζουμε, αυτή η αίτηση δεν αποτελεί μέρος διοικητικών ενεργειών. την κατάσταση απελευθέρωσης των διοικητικών ενεργειών (Ε. Σπηλιωτόπουλου, 2014), οι οποίες μπορούν να υποβληθούν χωρίς διακοπή της αμειβόμενης εργασίας. Αντίθετα, σε ορισμένες βιομηχανίες (γιατροί, μηχανικοί, δικηγόροι), οι δραστηριότητες πρέπει να σταματήσουν. (Ε. Σπηλιωτόπουλου, 2014).

Από την 1η Ιουλίου 2014, όλα τα ασφαλισμένα άτομα ΕΦΚΑ (πρώην ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) και ΕΤΕΑΕΡ (ΕΤΕΑ) πρέπει να υποβάλουν ηλεκτρονική αίτηση για να λάβουν υπόψη το γήρας ή την αναπηρία τους. Κατόπιν, πρέπει να υποβάλουν τα απαιτούμενα δικαιολογητικά (.γγκ.ΙΚΑ-ΕΤΑΜ46 / 37-6-2014, ΔΕΝ2014) εντός τριάντα (30) ημερών. Μέσω αυτού του συστήματος, οι υποψήφιοι συνταξιούχοι μπορούν να παρακολουθούν ηλεκτρονικά την πρόοδο των αιτήσεών τους.

Η καλύτερη της υποβολής αίτησης του ασφαλισμένου νομοθετική ρύθμιση εφαρμόζεται στην περίπτωση υπόθεσης που είναι εκκρεμής ενώπιον των ασφαλιστικών οργάνων κι όχι των δικαστηρίων της ουσίας (ΣτΕ 1435/11.). Όταν εκκρεμούν ενώπιον του φορέα τόσο αίτηση χορήγησης σύνταξης λόγω αναπηρίας, όσο και αίτηση χορήγησης σύνταξης, λόγω γήρατος, τότε προηγείται η κρίση για το αίτημα συνταξιοδότησης λόγω γήρατος, γιατί έτσι κρίνεται οριστικά το συνταξιοδοτικό δικαίωμα (ΣτΕ 1294/04, ΕΔΚΑ 2005).

Όταν το αίτημα της αίτησής είναι αόριστο πρέπει να προσαρμόζεται από τα ασφαλιστικά όργανα στις ανάγκες και τις επιθυμίες του ενδιαφερομένου. Η νομολογία δέχεται ότι η αίτηση πρέπει να περιέχει αίτημα διατυπωμένο με σαφή και ρητό τρόπο (ΣτΕ 333/88, ΕΔΚΑ Λ;),(Κ. Κρεμαλή, 2014) ,(Σούλης ,Σ. 2015). Εάν ο ασφαλισμένος πιστεύει λανθασμένα ότι δημιουργεί δικαιώματα σχετικά με τον αριθμό των

ασφαλιστικών ημερών που έχει συμπληρώσει κατά την κατάθεση της αίτησης, και ως εκ τούτου δεν απαιτούσε αναγνώριση ορισμένων ψευδών χρόνων στην αρχική αίτηση, ακόμη και αν ο αιτών δεν συμπλήρωσε το έντυπο αίτησης Μετά τις σχετικές πληροφορίες (Εγκ. Φ80/2013 Εγγρ. ΓΓΚΑ 25.2.2013), ο παραπάνω ψευδής χρόνος θα πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη ή να ξεπεραστεί μετά την επιλογή των σχετικών μερών και γραπτή συγκατάθεση, σχετικά με τον χρόνο υποβολής αιτήσεων επιβεβαίωσης εικονικής ασφάλισης βάσει αυτού Ν. 3996/2011) ,(Σούλης ,Σ. 2015).

Αν και η νομολογία δεν δέχεται μια γενική υποχρέωση των οργάνων για ενημέρωση, τη στιγμή της υποβολής της αίτησης αυτά υποχρεούνται να κατευθύνουν τον ενδιαφερόμενο στις πιο συμφέρουσες γι' αυτόν επιλογές. Ιδιαίτερα, ενημέρωση απαιτείται όταν ο νόμος προβλέπει τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος και ο ασφαλισμένος από άγνοια νόμου κινδυνεύει να απολέσει το θεμελιώδες αυτό δικαίωμά του (ΣτΕ 3625/03 με μειοψ., ΔιοικΠρωτΑΘ 239/2007. Δεν επιβάλλεται η ενημέρωση του ασφαλισμένου αυτό τον εκάστοτε υπάλληλο του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για το οποιοδήποτε δικαίωμα που έχει κάθε φορά, αλλά θα πρέπει οι ίδιοι οι διοικούμενοι να ενδιαφέρονται και να έχουν γνώση των δικαιωμάτων τους.) ,(Σούλης ,Σ. 2015).

Η αίτηση μπορεί να ανακληθεί το αργότερο μέχρι να εκδοθεί η σχετική απόφαση του αρμόδιου οργάνου. Σύμφωνα με το άρθρο 3, παρ. 1 ΚΔιοικΔιαδ, ο αιτούμενος μπορεί, πριν από την έκδοση της διοικητικής πράξης, να παραιτηθεί από την αίτησή του. Κατόπιν ισχύουν τα περί ανάκλησης νόμιμων ευμενών διοικητικών πράξεων. Εξάλλου, είναι δυνατή η υποβολή νέας αίτησης μετά την απόρριψη της προηγούμενης, εφόσον προέκυψαν νέα στοιχεία. Ανάκληση της παραίτησης δεν είναι επιτρεπτή. (Σούλης ,Σ. 2015).

Ειδικότερα, αίτηση για επανεξέταση οριστικής πράξης δεν για τα ασφαλιστικά όργανα υποχρέωση για ανάκληση ή τροποποίηση αυτής με μόνη την επίκληση των πλημμελειών της πράξης αυτής. Κατά τη νομολογία, υποχρέωση επανεξέτασης υφίσταται μόνο: α) αν επήλθε μεταβολή της νομοθεσίας που διέπει τη συγκεκριμένη υπόθεση και έχει εφαρμογή επ' αυτής, β) αν επήλθε μεταβολή της νομολογίας του ΣτΕ επί του κρίσιμου ζητήματος ή γ) αν προέκυψαν νέα κρίσιμα στοιχεία τόσο οψιγενή όσο και προϋφιστάμενα της έκδοσης της πράξης, άγνωστα όμως στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και στον αιτούντα την επανεξέταση, ή εκείνα των οποίων η έγκαιρη υποβολή ήταν αδύνατη ενόψει των εκάστοτε συνθηκών (ΣτΕ 462/15, ΕΔΚΑ 2015),(Σούλης ,Σ. 2015).

Σε περίπτωση εφαρμογής του Κανονισμού 883/2004 (συντονισμός συστημάτων

κοινωνικής ασφάλειας κρατών μελών ΕΕ, η αίτηση για τη χορήγηση σύνταξης υποβάλλεται στον αρμόδιο φορέα ή, ενόψει διοικητικής απλοποίησης της διαδικασίας, στο φορέα του τόπου κατοικίας του αιτούντος ο οποίος τη διαβιβάζει στη συνέχεια στον αρμόδιο φορέα (Κανονισμός ΕΚ 987/2009). Η αίτηση επιφέρει αυτόματα την ταυτόχρονη χορήγηση των παροχών δυνάμει των νομοθεσιών όλων των κρατών μελών, τις προϋποθέσεις των οποίων πληροί ο αιτών (Αποφ. ΔΕΚ 24.10.1996, υποθ. C-335/95, Michel Picard, ΕΔΚΑ 1997).

4.10.2 ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΑΙΤΙΑΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ

Επιτρέπεται η μετατροπή του λόγου συνταξιοδότησης, όταν ο ασφαλισμένος έχει συμπληρώσει μεταγενέστερα τις προϋποθέσεις μιας άλλης σύνταξης. Η μετατροπή γίνεται για να επωφεληθεί αυτός μιας πληρέστερης προστασίας. Από τη στιγμή που συντρέχουν οι προϋποθέσεις της συνταξιοδότησης από άλλη αιτία, δεν ασκεί καμία επιρροή το γεγονός ότι ο ασφαλισμένος συνταξιοδοτείται ήδη από διαφορετική αιτία. Απόκειται στον ίδιο το δικαιούχο η επιλογή του λόγου συνταξιοδότησης (Πρβλ. ΕλΣυν 228/99 Ολομ., ΕΔΚΑ ΜΑ.) Το αίτημα μετατροπής αποτελεί άσκηση αυτοτελούς συνταξιοδοτικού δικαιώματος (Σούλης ,Σ. 2015).

4.10.3 ΕΚΔΟΣΗ ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ - ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΣΥΝΤΑΞΗ - ΛΗΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ

Οι συντάξιμες αποδοχές αρχίζουν από την ημέρα κατά την οποία υπεβλήθη από τον ασφαλισμένο η σχετική αίτηση (άρθρο 29, παρ. 5 Α.Ν. 1846/51), οπότε πρέπει να υπάρχουν και οι προϋποθέσεις για την καταβολή της (ΣτΕ 408/09, ΔΕΝ 2009) Το δικαίωμα στη σύνταξη για οποιαδήποτε αιτία είναι अपαράγραπτο (άρθρο 31 ν. 1027/80) (Γ. Ψηλού, 2001), (ΔΕΝ 2001). Η συνταξιοδοτική απόφαση του Διευθυντή του Υποκ/τος προσβάλλεται εντός 60 ημερών ενώπιον της ΤΔΕ. Το δικαίωμα του ασφαλισμένου για χορήγηση συνταξιοδοτικών παροχών μπορεί να ασκηθεί χωρίς χρονικούς περιορισμούς. Οι μηνιαίες καταβολές αν δεν εισπραχθούν μέσα σ' ένα (1) έτος από το τέλος του μήνα που αφορά η πληρωμή, παραγράφονται.

Δεν είναι δυνατή η αλλαγή της διοικητικής πράξης σύμφωνα με την οποία έχει καταστεί

κάποιος συνταξιούχος (νόμιμος ευμενής διοικητική ατομική διοικητική πράξη). Οι ιδιώτες δεν αποκλείουν ούτε ρυθμίζουν τις νομικές σχέσεις που διέπονται από κανονισμούς δημόσιας πολιτικής. Διαφορετικά, η εγκατάλειψη των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων δεν είναι έγκυρη.(ΓΕ Σ82/2/28).

Η υποχρέωση λήψης τελικής απόφασης συνταξιοδότησης καθορίστηκε εντός τριών (3) μηνών από την υποβολή των δικαιολογητικών και εντός έξι (6) μηνών για αιτήσεις συνεχούς ασφαλιστικής ρήτηρας. Εάν η αρμόδια αρχή δεν μπορεί να συμμορφωθεί με την προαναφερόμενη αποκλειστική περίοδο, είναι υποχρεωμένη να εκδώσει προσωρινή σύμβαση σύνταξης (άρθρο 38 ν. 3996/1 1).

4.10.4 ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΣΥΝΤΑΞΗ

Στην περίπτωση που είναι αδύνατη η έκδοση οριστικής συνταξιοδοτικής απόφασης εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας, ο ασφαλιστικός φορέας εκδίδει τη πράξη προσωρινής σύνταξης μέσα σε χρονικό διάστημα δύο μηνών από την υποβολή της αίτησης με βάση την υπεύθυνη δήλωση του άρθρου (8 ν. 1599/86) σχετικά με το χρόνο ασφάλισης στα οικεία ασφαλιστικά ταμεία και την υποβολή των δικαιολογητικών που απαιτούνται. Η προθεσμία ισχύει και στις περιπτώσεις όπου υφίσταται χρόνος διαδοχικής ασφάλισης στους εντασσόμενους φορείς του ΕΦΚΑ. Στην περίπτωση της διαδοχικής ασφάλισης, σε καταβολή προσωρινής σύνταξης υποχρεούται ο τελευταίος φορέας. Αν ο απονέμων είναι διαφορετικός από εκείνον που χορηγεί τη σύνταξη, τα ποσά που καταβλήθηκαν συμψηφίζονται με ποσά σύνταξης που οφείλει να καταβάλλει ο απονέμων οργανισμός. Η προσωρινή σύνταξη χορηγείται με προτεραιότητα στους δικαιούχους που είναι άτομα με αναπηρία, με χρόνιες παθήσεις και στους γονείς και νόμιμους κηδεμόνες που προστατεύουν άτομα με αναπηρία ή για όσους συνταξιοδοτούνται με βάση τις διατάξεις του ν. 612/77 είτε με βάση τις διατάξεις που αναφέρονται στα πρόσωπα του τετάρτου εδαφίου της περίπτωσης α' της παρ. 1 των άρθρων 1 και 26 Π.Δ. 169/2000 είτε με βάση τις διατάξεις που παραπέμπουν σε αυτές όπως ισχύουν κάθε φορά.(ν. 612/77).

4.10.5 ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Αν ο ενδιαφερόμενος δεν επιθυμεί προσωρινή σύνταξη, πρέπει να το δηλώσει. Σύμφωνα με το άρθρο (29 ν. 4387/16), το ύψος της προσωρινής σύνταξης υπολογίζεται ως εξής: α) Στους μισθωτούς το 50% του μέσου όρου των μηνιαίων αποδοχών του ασφαλισμένου κατά τους δώδεκα (12) μήνες ασφάλισης πριν την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησης. Ο μέσος αυτός όρος υπολογίζεται ως το πηλίκο της διαίρεσης του συνόλου των μηνιαίων αποδοχών, οποτεδήποτε και αν χορηγήθηκαν, δια του 12, β) Σχετικά με τους αυτοαπασχολούμενους, τους ελεύθερους επαγγελματίες και τους ασφαλισμένους στον Ο.Γ.Α, όπως αυτοί ορίζονται στα άρθρα 39 και 40, το 50% του μέσου μηνιαίου εισοδήματος των δώδεκα (12) τελευταίων μηνών ασφάλισης που προηγούνται της υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης. (άρθρο 29 ν. 4387/16), Ως μέσο μηνιαίο εισόδημα εκλαμβάνετε αυτό που προκύπτει από το πηλίκο του συνόλου των τρεχουσών εισφορών κύριας ασφάλισης που καταβλήθηκαν κατά τους μήνες αυτούς, διαιρουμένου δια του 20% και δια του 12. Η προσωρινή σύνταξη δεν είναι λιγότερη του ποσού που αντιστοιχεί στην εθνική σύνταξη που αντιστοιχεί σε είκοσι (20) έτη ασφάλισης και να υπερβαίνει το ποσό που αντιστοιχεί στο διπλάσιο αυτής, στο ύψος που διαμορφώνεται κάθε φορά. Ειδικότερα για τους ασφαλισμένους, σύμφωνα με το άρθρο 40, το ποσό της προσωρινής σύνταξης δεν μπορεί να είναι λιγότερο του ποσού που αντιστοιχεί στο 80% της εθνικής σύνταξης που αντιστοιχεί για είκοσι (20) έτη ασφάλισης. Τα ανωτέρω ισχύουν στις περιπτώσεις αίτησης για πλήρη σύνταξη λόγω γήρατος. Σε περιπτώσεις αίτησης για μειωμένη σύνταξη λόγω γήρατος το ποσό της προσωρινής σύνταξης μειώνεται κατά ποσοστό 1/200 για κάθε μήνα που υπολείπεται από τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας που προβλέπεται για την πλήρη σύνταξη (άρθρο 29 ν. 4387/16), (. Εγκ. ΙΚΑ 84/2077).

Στην περίπτωση αίτησης σύνταξης λόγω αναπηρίας, το ποσό της προσωρινής σύνταξης μειώνεται αντίστοιχα κατά το ποσοστό που ορίζεται στο άρθρο 27, παράγραφος 2 παραπάνω. Σε περίπτωση αίτησης συνταξιοδότησης, λόγω θανάτου, το ποσοστό πληρωμής της προσωρινής σύνταξης που αποτελείται από τους παραπάνω κανονισμούς είναι 50%. Το ποσοστό κατανέμεται μεταξύ των δικαιούχων σύμφωνα με το ποσοστό σύνταξης. (άρθρο 29 ν. 4387/16), (. Εγκ. ΙΚΑ 84/2077).

Μετά την έκδοση της οριστικής απόφασης συνταξιοδότησης τα καταβληθέντα ποσά προσωρινής σύνταξης συμψηφίζονται με τις διαφορές που τυχόν προκύψουν βάσει του τελικού ποσού σύνταξης. Σε περίπτωση που μετά τον έλεγχο των δικαιολογητικών για την έκδοση της οριστικής απόφασης συνταξιοδότησης διαπιστωθεί ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης, τα ποσά συντάξεων που εισπράχθηκαν αναζητούνται ως αχρεωστήτως καταβληθέντα και μάλιστα εντόκως, υπό την προϋπόθεση ότι θα αποδειχθεί δόλος του ασφαλισμένου. Σε αρνητική περίπτωση, δηλαδή αν ο ασφαλισμένος ενήργησε καλόπιστα τα ποσά αυτά επιστρέφονται άτοκα (.Εγκ. ΙΚΑ 84/2077).

Στην περίπτωση ασφαλισμένου με διαδοχικό χρόνο ασφάλισης στους εντασσόμενους στον Ε.Φ.Κ.Α. φορείς, τομείς, κλάδους και λογαριασμούς, η αίτηση για προσωρινή σύνταξη υποβάλλεται και εξετάζεται από τον Ε.Φ.Κ.Α., σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον παρόντα νόμο για την επαγγελματική δραστηριότητα στην οποία υπαγόταν ο ασφαλισμένος κατά την τελευταία χρονική περίοδο πριν από την αίτησή του. Αν για τον υπολογισμό του ποσού της προσωρινής σύνταξης, ο απαιτούμενος χρόνος ασφάλισης της παρ. 1 δεν επαρκεί, λόγω αλλαγής επαγγελματικής δραστηριότητας του ασφαλισμένου, λαμβάνεται υπόψη και διαδοχικά διανυθείς χρόνος ασφάλισης και καταβάλλεται ποσό προσωρινής σύνταξης, όπως προβλέπεται στο παρόν (ΔιοικΕφαθ 2527/08, Δίδικ 2010, σελ. 191. Πρβλ. ΕλΣυν Ολομ 477/14, ΘΠΔΔ 2/2014, σελ. 182. Βλ. επιφυλάξεις Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής (ν. 4488/17).

Η προσωρινή σύνταξη δεν χορηγείται (άρθρο 29):

- α) Όταν ο ασφαλισμένος με δήλωσή του δεν επιθυμεί την έκδοση προσωρινής σύνταξης,
- β) Όταν δεν πληρούνται οι νόμιμες προϋποθέσεις συνταξιοδότησης,

γ) Όταν για τη συνταξιοδότηση πρέπει να εφαρμοστούν οι Κανονισμοί 883/2004 για το συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας και 987/2009 για καθορισμό της διαδικασίας εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 883/2004- για το συντονισμό των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας, καθώς και οι διμερείς συμβάσεις κοινωνικής ασφάλειας εκτός των περιπτώσεων που θεμελιώνεται αυτοτελές συνταξιοδοτικό δικαίωμά μόνο με το χρόνο ασφάλισης σε ελληνικό ασφαλιστικό φορέα,

δ) Όταν δεν έχουν κατατεθεί τα απαραίτητα δικαιολογητικά,

ε) Όταν λαμβάνεται ταυτόχρονα και άλλη κύρια σύνταξη για την ίδια αιτία,

στ) Όταν δεν έχει διακοπεί η εργασία κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης, ζ) Όταν είναι απαραίτητη η προηγούμενη αναγνώριση χρόνων ασφάλισης για θεμελίωση συνταξιοδοτικών προϋποθέσεων. Στην περίπτωση αυτή ο λόγος θεωρείται ότι δεν υφίσταται, εφόσον μετά την υποβολή σχετικής αίτησης εκ μέρους του ενδιαφερομένου, εκδοθεί η απόφαση αναγνώρισης χρόνου ασφάλισης ακόμα και αν η εξαγορά του χρόνου αυτού γίνει τμηματικά με παρακράτηση του σχετικού ποσού από τη σύνταξη του δικαιούχου,

η) Στην περίπτωση οφειλών από ασφαλιστικές εισφορές ποσού που υπερβαίνει τα προβλεπόμενα από τις σχετικές διατάξεις ποσά. Εάν αργότερα εκλείψει ο λόγος αυτός, η προσωρινή σύνταξη καταβάλλεται από την επομένη υποβολής σχετικής νέας αίτησης του ενδιαφερόμενου.

Το δικαίωμα στη σύνταξη ολοκληρώνετε με το θάνατο του συνταξιούχου ή με την έκλειψη των προϋποθέσεων χορήγησης της (λ. χ. με την επανάκτηση της βιοποριστικής ικανότητας στη περίπτωση σύνταξη αναπηρίας). Η σύνταξη αναστέλλεται αν ο συνταξιούχος εκτίει ποινή στερητικοί της ελευθέριας μεγαλύτερη του ενός (1) έτους, και με την προϋπόθεση ότι το αδίκημα που καταδικάστηκε , στρέφεται κατά του ασφαλιστικού φορέα (άρθρο 27 ν. 4488/17). Στην περίπτωσή αυτή, η σύνταξη μεταβιβάζεται στους τυχόν δικαιούχους σύνταξης λόγω θανάτου. Η τελευταία διάταξη έρχεται πιθανώς σε αντίθεση με το άρθρο 1 του Π.Π.Π. της ΕΣΔΑ, καθώς και με την αρχή της αναλογικότητας, ενώ δεν είναι σύμφωνη με το άρθρο 22, παρ. 5 του Συν/τος. (ΔιοικΕφΑθ 2527/08, Δίδικ 2010, σελ. 191. Πρβλ. ΕλΣυν Ολομ 477/14, ΘΠΔΔ 2/2014, σελ. 182. Βλ. επιφυλάξεις Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής (ν. 4488/17).

4.10.6 ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΜΙΣΘΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΤΑΞΗΣ (αντιστρεπτικές διατάξεις)

Κατ' αρχήν, δεν απαγορεύεται η συρροή (σώρευση) περισσότερων της μιας συντάξεων υπό την επιφύλαξη του ισχύοντος ανώτατου ορίου (plafond). Παρόλα αυτά, υπάρχουν αντισωρευτικές διατάξεις που απαγορεύουν, σε κάποιο μέτρο, τη λήψη περισσότερων συντάξεων από τον ίδιο φορέα (άρθρο 29 παρ. 3 ΑΝ 1846/51, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 9 ν. 4476/55) ή και από άλλο φορέα (ρήτρα ΟΓΑ για τη βασική σύνταξη). Η καταβολή του μισθού μπορεί να συνδυαστεί με τη χορήγηση σύνταξης λόγω γήρατος, αναπηρίας ή θανάτου. Για συνταξιούχους σε χώρες με τα ίδια δικαιώματα, καθώς και για όλα τα ιδρύματα, ταμεία, υποκαταστήματα ή λογαριασμούς που ανήκουν στην ΕΦΚΑ, εκείνοι που ασχολούνται με εργασία ή αποκτούν περιουσία ή δραστηριότητες που πρέπει να υπόκεινται σε ασφάλιση ΕΦΚΑ 117, το άθροισμα της κύριας σύνταξης είναι υπόκειται μόνο Με πρόσληψη ή διατήρηση ιδιότητας ή δραστηριοτήτων, μπορείτε το κόστος να μειωθεί κατά 60%.

4.10.7 ΕΚΧΩΡΗΣΗ - ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ - ΑΠΑΡΑΓΡΑΠΤΟ - ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΑΧΡΕΩΣΤΗΤΩΣ ΚΑΤΑΒΛΗΘΕΙΣΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ (συμψηφισμός) - Καταβολή σύνταξης σε οφειλέτες ασφαλιστικών εισφορών

Κατ' αρχήν, οι συντάξεις δεν εκχωρούνται (άρθρο 40, παρ. 3 ΑΝ 1846/51). Με βάση όμως συμβολαιογραφικό έγγραφο επιτρέπεται η εκχώρηση του 1/4 μηνιαίας σύνταξης συνταξιούχου υπέρ της πρώην συζύγου για την κάλυψη της υποχρέωσης διατροφής. Η εκχώρηση αυτή παύει με το θάνατο (Πρβλ. ΕλΣυν 33/00 Ολομ., ΔΕΝ 2001)

Η εκχώρηση της αξίωσης, βάσει των επιτρεπόμενων ποσοστών δεν θα προκαλέσει εξαγορές και στην πραγματικότητα δεν θα προκαλέσει ένα ορισμένο ποσοστό της συνταξιοδοτικής ικανότητας του εκδοχέα.

Το μόνο που επάγεται είναι η κτήση από τον τελευταίο του εκχωρούμενου ποσοστού της σύνταξης.

Οι συντάξεις δεν κατάσχονται (άρθρο 40 παρ. 3 Α.Ν. 1846/51) (άρθρο 40 παρ. 3 ΑΝ 1846/51). Είναι όμως επιτρεπτή η κατάσχεση της σύνταξης: α) μέχρι του 1/4 του ποσού της για τη διατροφή συζύγου, μ' ένα όριο, το εναπομένον ποσό δεν μπορεί να είναι κατώτερο

των 1.500 ευρώ, β) εις χείρας της τράπεζας ως τρίτης από ιδιώτες δανειστές για έναν και μοναδικό ατομικό ή κοινό λογαριασμό και σε ένα μόνο τραπεζικό ίδρυμα πέραν του ποσού των 1.250 ευρώ (ακατάσχετο ποσό στις καταθέσεις μέχρι του ποσού των 1.250 ευρώ) (ν. 4336/1 5) (Αποφ. Πολ. 1222/2015 Υπ. Οικονομικών, ΔΕΝ 2015, σελ. 1336.), γ) πέραν ενός ορίου για χρέη προς το δημόσιο και το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (ΕΦΚΑ). Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 5 του νόμου 4336/1, αξιώσεις για χρεώσεις που οφείλονται στο κράτος, τακτικές συντάξεις και ασφαλιστικές παροχές οποιουδήποτε είδους δεν χορηγούνται εάν το μηνιαίο ποσό είναι μικρότερο από 1.000 Κατάσχεση (1.000) .) Εάν το ποσό υπερβεί αυτό το ποσό, το ποσό που ξεπερνά τις χίλιες (1.000) ευρώ έως χιλιάδες πεντακόσια (1.500) ευρώ επιτρέπεται να κατασχεθεί σε Υ2 (έχει καθοριστεί ότι η κατάσχεση βρίσκεται στα χέρια του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ως ένα τρίτο μέρος (άρθρο ΚΕΔΕ 30), μέρος της σύνταξης που παρέχεται στο κράτος για να πληροί τις απαιτήσεις του δεν παραβιάζει το άρθρο 20, παράγραφος 2 των κανονισμών συντονισμού.).

Εάν υπάρχει λογαριασμός πιστωτικού όρου για συνταξιοδοτικά και ασφαλιστικά επιδόματα, θα πρέπει να γνωστοποιείται μόνο αυτός ο λογαριασμός,(άρθρο τρίτο παρ. α' περ. 4 ν. 4254/14, ακατάσχετο εις χείρας τρίτων) (Γενικά, το ακατάσχετο δεν μπορεί να ορίζεται κατά τρόπο αυθαίρετο, αλλά πρέπει να συναρτάται από ένα ελάχιστο ποσό σύνταξης που είναι ικανό να διασφαλίσει αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης στους συνταξιούχους και όχι απλά ένα ελάχιστο εισόδημα.

Στην περίπτωση της κοινωνικής ασφάλισης, ο θεσμός της παραγραφής πλήττει κυρίως τους οικονομικά ανίσχυρους που στερούνται γραμματικών γνώσεων. Γι' αυτό και η κατάργησή της από το άρθρο 31, παρ. 1 ΠΔ 1027/80 Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, «Το δικαίωμα εις σύνταξιν και εφ' άπαξ παροχήν παρά των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφαλίσεως αρμοδιότητας του Υπουργείου Κοινωνικών Υπηρεσιών είναι απαράγραπτον»,ως προς τις συνταξιοδοτικές και εφάπαξ παροχές, εναρμονίζεται πλήρως με τους συνταγματικούς σκοπούς της κοινωνικής ασφάλισης (Βλ. ΣτΕ 542/99 Ολομ. (σχόλιο Γ. Αμίτση), ΔτΑ 4/1999),.(Α. Πετρόγλου, 1980), (Γ. Ψη λού, 2001.)

Η κατάργηση της παραγραφής των ασφαλιστικών παροχών αποτελεί δείγμα μιας προσπάθειας απεγκλωβισμού των ασφαλιστικών οργάνων από μια σχολαστική τήρηση των τύπων. Λόγω του απαράγραπτου του συνταξιοδοτικού δικαιώματος, η αίτηση μπορεί να υποβάλλεται οποτεδήποτε, χωρίς να επηρεάζεται το τυχόν νομίμως κτηθέν συνταξιοδοτικό δικαίωμα.

Σύμφωνα με το άρθρο 103 ν. 4387/16, κάθε χορηγηση που έχει καταβληθεί από το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (ΕΦΚΑ) αχρεώστητα, επιστρέφεται ανεξαρτήτως υπαιτιότητας του ασφαλισμένου και αναζητείται, σύμφωνα με τις διατάξεις του ΚΕΔΕ. Σε περίπτωση υπαιτιότητάς του αναζητείται εντόκως, με επιτόκιο 3%. Σε περίπτωση που δεν διαπιστώνεται υπαιτιότητα του λαβόντος, θα πρέπει να εκδοθεί απόφαση του Διευθυντή με την οποία θα αναζητείται το επιστρεπτέο ποσό άτοκα (Εγκ. ΙΚΑ 29/2016). Η πρόβλεψη για έκδοση απόφασης καταλογισμού από τον Διευθυντή διασφαλίζει τη νομιμότητα της διοικητικής διαδικασίας, προκειμένου να ασκούνται τα προβλεπόμενα ένδικα μέσα.

Οι συμψηφιζόμενες απαιτήσεις δεν απαιτείται να προέρχονται από τις ίδιες αιτίες (*Φ.Χατζηδημητρίου Πολίτη - Γ. Ψηλού,1991.*) Η νομιμότητα της διοικητικής πράξης συμψηφισμού εξαρτάται από τη νομιμότητα της πράξης καταλογισμού, καθόσον ο συμψηφισμός προϋποθέτει την ύπαρξη νόμιμης απαίτησης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ κατά του Λαβόντος (ΔιοικΕφαθ 5378/13, ΕΔΚΑ 2014). Θα πρέπει ωστόσο να επισημάνουμε ότι η γενική αρχή της μη αναζήτησης αχρεωστήτως καταβληθεισών παροχών δεν παραμερίζεται.

Επιτρέπεται ο συμψηφισμός οποιασδήποτε οφειλής προς τον ΕΦΚΑ (τ. ΙΚΑ ΕΤΑΜ) με το σύνολο των χορηγούμενων παροχών, που τυχόν δικαιούται ο οφειλέτης. Ο συμψηφισμός πραγματοποιείται σε μηνιαίες δόσεις, το ύψος καθεμίας από τις οποίες δεν μπορεί να υπερβαίνει το 1/3 του μεικτού ποσού που αντιστοιχεί στις χορηγούμενες παροχές, ή εφάπαξ, εφόσον το συνολικό ποσό της οφειλής δεν υπερβαίνει το 1/3 του ποσού που αντιστοιχεί στις χορηγούμενες παροχές. Ο καταλογισμός και ο τυχόν διενεργούμενος συμψηφισμός εκτελείται με απόφαση του Διευθυντή του αρμοδίου Υποκ/τος.

Γενικά, δεν πρέπει το ύψος των παροχών που υπόκεινται σε συμψηφισμό, να προσδιορίζεται σε επίπεδα κατώτερα του ορίου φτώχειας, όπως αυτό διαμορφώνεται από την Eurostat για την Ελλάδα, καθώς ο συμψηφισμός δεν μπορεί να οδηγεί στην οικονομική εξαθλίωση του οφειλέτη (*Συνήγορος του ΑΠ 151191/30134/2012, 209740/37466/2016*).

Αν ο οφειλέτης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ αποβιώσει, οι οφειλές του συμψηφίζονται με τυχόν οφειλόμενες σε αυτόν και στους νόμιμους κληρονόμους του αναδρομικές παροχές, προς απομείωση του χρέους, ενώ το υπόλοιπο ποσό αναζητείται από αυτούς κατά την κληρονομική τους μερίδα, σύμφωνα με τις διατάξεις του ΚΕΔΕ. (Γ.Ε. Ε57/22/3.7.2014, ΔΕΝ 2014, σελ. 1010).

Σε περίπτωση που μεταξύ των κληρονόμων υπάρχουν πρόσωπα τα οποία έλκουν συνταξιοδοτικά και ασφαλιστικά δικαιώματα από τον οφειλέτη, το ανεξόφλητο ποσό της οφειλής κατά την κληρονομική τους μερίδα, παρακρατείται από το σύνολο των συνταξιοδοτικών παροχών που τους μεταβιβάζονται ή τους καταβάλλονται, σε μηνιαίες δόσεις ή εφάπαξ, όπως προβλέπεται ανωτέρω. Εφόσον η οφειλή δεν είχε βεβαιωθεί όσο ο οφειλέτης βρισκόταν εν ζωή, εκδίδεται απόφαση από τον αρμόδιο Διευθυντή, με την οποία καθίστανται υπόχρεοι προς εξόφληση της οφειλής οι νόμιμοι κληρονόμοι του, με τις προαναφερθείσες διαδικασίες του ΚΕΔΕ και του συμψηφισμού οφειλών προς τις καταβαλλόμενες παροχές. (Γ.Ε. Ε57/22/3.7.2014, ΔΕΝ 2014, σελ. 1010).

Η παραγραφή αξίωσης του ΕΦΚΑ (ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) να αναζητήσει χρηματικές παροχές που καταβλήθηκαν από αυτό αχρεωστήτως, είναι εικοσαετής από την τελευταία καταβολή (περ. 2 της υποπαραγρ. ΙΑ6 πρώτου άρθρου ν. 4093/12). Εξάλλου, στην περίπτωση αυτή υπάρχει υποχρέωση υποβολής μηνυτήριας αναφορά από τον (δημόσιο) υπάλληλο του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (άρθρο 37 ΚΠΔ). Μόνο όταν οι οφειλέτες προσέρχονται εντός τριμήνου και επιστρέφουν οικειοθελώς τις αχρεωστήτως καταβληθείσες συντάξεις τις οποίες εισέπραξαν μετά το θάνατο συνταξιούχου, δεν υφίσταται υποχρέωση υποβολής μηνυτήριας αναφοράς (Γ.Ε. Ε57/22/3.7.2014, ΔΕΝ 2014, σελ. 1010).

Όσον αφορά την καταβολή σύνταξης σε οφειλέτες ασφαλιστικών εισφορών (Για την επιστροφή αχρεωστήτως καταβληθεισών παροχών ισχύει το άρθρο 103 ν. 4387/16.) από 17.10.2015 επανήλθαν σε ισχύ οι (δυσμενέστερες) διατάξεις του άρθρου 61, παρ. 4 ν. 3863/10 (Με το ν. 4337/15 καταργήθηκαν οι διατάξεις των παρ. 1-3 του άρθρου 38 ν. 4331/15). όπως αντικαταστάθηκαν με τις διατάξεις του άρθρου 43 ν. 3996/11 και συμπληρώθηκαν σε ό,τι αφορά τον ΟΑΕΕ με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 32 ν. 4075/12. Για αιτήσεις συνταξιοδότησης που υποβάλλονται μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της νέας διάταξης, δηλαδή μετά την 17.10.2015, η κοινοποίηση της οφειλής ασφαλιστικών εισφορών από οποιαδήποτε αιτία (κύρια οφειλή, πρόσθετα τέλη ή τόκοι λόγω καθυστέρησης καταβολής, λοιπές επιβαρύνσεις, καθώς και τυχόν οφειλές από αναγνωρίσεις χρόνων ασφάλισης για την έναρξη συνταξιοδότησης, θα διενεργείται με ανώτατο όριο παρακράτησης το ποσό των 15.000 ευρώ μέχρι τις 40 μηνιαίες δόσεις (Εγκ.ΙΚΑ 12/2016.).

4.10.8 ΚΑΤΑΒΟΛΗ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Ουδείς μπορεί να λάβει από το πρ. ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (ΕΦΚΑ) πάνω από μια συντάξη εξ ιδίας αυτού εργασίας (άρθρο 29 παρ. 4 Α.Ν. 1846/51) (Η μη καταβολή διπλής σύνταξης έχει κριθεί ως θεμιτή. Η απαγόρευση ισχύει και στο Δημόσιο (Ε.Σ. 1983/09 Ολομ., ΕΔΚΑ ΝΑ; σελ. 37). Αν ο ασφαλισμένος δικαιούται πλείονες λαμβάνει την μεγαλύτερη. Η προηγούμενη απαγόρευση σύνταξης δεν ισχύει όταν έχει απονεμηθεί σύνταξη από ασφαλιστικό οργανισμό που συγχωνεύτηκε στο Ίδρυμα, και β) όταν έχει απονεμηθεί σύνταξη από ασφαλιστικό οργανισμό, από τον οποίο μεταφέρθηκε εν συνεχεία η κατηγορία του συνταξιούχου στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, το οποίο ανέλαβε την υποχρέωση να συνεχίσει την καταβολή των συντάξεων της κατηγορίας αυτής (ΣτΕ 142/08, ΔιΔικ 2009) Η μεταφορά εξομοιώνεται, από την άποψη της εφαρμογής της διάταξης αυτής, με συγχώνευση.

4.11 ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΠΛΗΡΩΜΗ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ

Το σύστημα ΗΛΙΟΣ (ν. 4093/12), το Ενιαίο Σύστημα Ελέγχου Πληρωμής Συντάξεων, αποτυπώνει τον αριθμό των συνταξιούχων, το ποσό των συντάξεων και τη συνολική καταβαλλόμενη δαπάνη. Συνδέοντας διαφορετικά συστήματα πληρωμών συντάξεων, περίπου 93 λόγω πολυδιάσπασης, το ΗΛΙΟΣ συγκεντρώνει όλες τις πληρωμές σε μια ενιαία βάση. Πέρα από την εξοικονόμηση πόρων (μείωση διοικητικού κόστους), το σύστημα αυτό οδηγεί στην εξάλειψη της παραβατικότητας από κοινού με την ΑΡΙΑΔΝΗ που διασυνδέει τους φορείς με τα ληξιαρχεία της χώρας, ενώ ενισχύει τη διαφάνεια (έχουμε πλέον μια εικόνα για το ύψος των χορηγούμενων συντάξεων). Από 1.7.2013 η ΗΔΙΚΑ ΑΕ καθίσταται ενιαίος φορέας ελέγχου και πληρωμών συντάξεων των δικαιούχων των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης και του Δημοσίου.

Από 1.12.2012 η Η.ΔΙ.Κ.Α. Α.Ε. συγκεντρώνει, ελέγχει και διασταυρώνει τα στοιχεία των συντάξεων των δικαιούχων των Φ.Κ.Α. και υπολογίζει το ποσό της μείωσης για τους συνταξιούχους, καθώς και για όσους λαμβάνουν συντάξεις από περισσότερους του ενός φορέα. Η ενιαία αρχή θα διασυνδεθεί με το διατραπεζικό σύστημα ΔΙΑΣ. Οι φορείς κοινωνικής ασφάλισης και εποπτείας των Υπουργείων Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, Εθνικής Άμυνας και το Δημόσιο αποστέλλουν έως τη 10η ημέρα κάθε μήνα στην Η.ΔΙ.Κ.Α. Α.Ε., σε ηλεκτρονική μορφή μηνιαίο αρχείο πληρωμών συντάξεων, στο οποίο περιέχονται αναλυτικά και ανά συνταξιούχο τα ποσά των συντάξεων που καταβάλλει ο κάθε φορέας. Τα Αρχεία Πληρωμών Συντάξεων περιέχουν όλα τα αναγκαία στοιχεία ταυτοποίησης (ΑΜΚΑ, ΑΦΜ). Σε περίπτωση ελλείψεων η επεξεργασία υλοποιείται στα διαθέσιμα στοιχεία και στους τακτοποιημένους συνταξιούχους (περ. 8 της υποπαραγρ. ΙΑ.6 του πρώτου άρθρου ν. 4093/12). Δημιουργήθηκε δε ηλεκτρονική ψηφιακή βάση σύνταξης και συνταξιούχων στην ΗΔΙΚΑ (άρθρο 18 ν. 4144/13).

4.11.1 ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΕΣ ΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΕΦΚΑ

Για συνταξιούχους από συνεργάτες ΟΑΕΕ και ΟΓΑ, η ημερομηνία πληρωμής της μηνιαίας σύνταξης της ΕΦΚΑ ορίζεται στην πρώτη εργάσιμη ημέρα κάθε μήνα. Για συνταξιούχους

από άλλα συνδεδεμένα και συνταξιοδοτικά ιδρύματα, η προτελευταία εργάσιμη ημέρα του προηγούμενου μήνα όπως ορίστηκε από το δημοσιο με το (άρθρο, 34, παρ. 7 του ν. 4111/13, άρθρο 57 του ν. 4144/13).

4.11.2 ΑΝΩΤΑΤΟ ΟΡΙΟ ΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ/ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ

Για τις συντάξεις που θα χορηγηθούν με το νέο τρόπο υπολογισμού των συντάξεων (ν.4387/16), δεν προβλέπεται κάποιο ανώτατο όριο, επειδή σπάνια θα είναι πολύ υψηλές. Στο ανώτατο όριο υπάγονται μόνο οι καταβαλλόμενες κατά την 12/5120 16 κύριες και επικουρικές συντάξεις (Εγγρ. Φ.80000/οικ.48653/1856/30-11-2016, ΔΕΝ 2017). (Το άρθρο 13 ν. 4387/16 προβλέπει ότι μέχρι 31/ 12/20 18 αναστέλλεται η καταβολή κάθε ατομικής μηνιαίας σύνταξης των προσώπων που είχαν ήδη καταστεί συνταξιούχοι μέχρι την έναρξη ισχύος του νόμου (1215120 16), κατά το μέρος που υπερβαίνει τις δύο χιλιάδες (2.000) ευρώ κατά το προηγούμενο καθεστώς, το όριο της σύνταξης ήταν υψηλότερο. (Γ. Ψηλού, 2012). Προκειμένου να εφαρμοστεί το ανώτατο όριο σύνταξης, η συνολική μηνιαία πρωτοβάθμια σύνταξη ενός ατόμου θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τη συνολική πρωτογενή σύνταξη, συμπεριλαμβανομένων όλων των τύπων αυξήσεων. Επίδομα απόλυτης αναπηρίας, επίδομα εκτός ιδρύματος, ειδική αύξηση του ΤΣΜΕΔΕ αύξηση του ΤΣΑΥ για τους μονίμους συνταξιούχους, μειώσεις και εξαιρέσεις σύμφωνα με τους κανονισμούς ν. 4024/11 (άρθρο 2, παρ. 1-2), ν. 4051/12 (άρθρο 6 παρ. 1), ΥΑ 476/12, ν. 4093/12 (άρθρο πρώτο παρ. ΙΑ υποπαρ. ΙΑ5 περ. 1 και παρ. Β υποπαρ. 83 περ. α).

Για την εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων, καθώς το ποσό πληρωμής της μηνιαίας συμπληρωματικής σύνταξης του ατόμου, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το συνολικό ποσό της μηνιαίας συμπληρωματικής σύνταξης του ατόμου και διάφορες αυξήσεις (επίδομα τέκνου, συζύγου), επιδόματα αναπηρίας διατηρούνται στους κανονισμούς ν. 4024/11 (άρθρο 2, παρ. 3 και 4), ν. 4051/12 (άρθρο 6 παρ. 2-5), ν. 4052/12 (άρθρο 42, παρ. 1), ν. 4093/12 (άρθρο πρώτο παρ. ΙΑ υποπαρ. ΙΑ5 περ. 1).

Επί του ποσού των 2.000 ευρώ, που προκύπτει σύμφωνα με τα ανωτέρω, υπολογίζεται η Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων υπέρ ΑΚΑΓΕ του άρθρου 38 ν. 3863/10, όπως συμπληρώθηκε με την παρ. 10 του άρθρου 44 του ν. 3986/11, καθώς και η κράτηση της παρ. 11 του άρθρου 44 ν. 3986/11 ($6\% \times 2000 = 120$ ευρώ). Επί του εναπομείναντος ποσού, όπως προκύπτει μετά την αφαίρεση από το ποσό των 2.000 ευρώ των Προηγούμενων

κρατήσεων, υπολογίζεται η εισφορά υγειονομικής περίθαλψης υπέρ του ΕΟΠΥΥ [(2000-120)χ6%=112, 80]. Το καθαρό ποσό προ φόρου του ανώτατου ορίου σύνταξης ανέρχεται σε 2000-120-112, 80= 1767,20 ευρώ.

Ακόμη, το σύνολο του καθαρού ποσού των συντάξεων των παραπάνω φορέων, που δικαιούται κάθε ασφαλισμένος από οποιαδήποτε αιτία από το Δημόσιο, ΝΠΔΔ ή οποιονδήποτε ασφαλιστικό φορέα κύριας ή επικουρικής ασφάλισης δεν μπορεί να υπερβαίνει τις τρεις χιλιάδες (3.000) ευρώ (άρθρο 13, παρ. 2). Στον καθορισμό του ανώτατου ορίου καταβολής σύνταξης στα άτομα με αναπηρία ή χρόνια πάθηση όπως και των οικογενειών που έχουν μέλη με αναπηρία, δεν λαμβάνονται υπόψη τα προνομιακά επιδόματα, καθώς και τα επιδόματα αναπηρίας (επίδομα αναπηρίας, εξωιδρυματικό επίδομα. Ο έλεγχος για την υπέρβαση του ανώτατου ορίου κύριας και επικουρικής μηνιαίας σύνταξης των 2.000 ευρώ προηγείται του ελέγχου για την υπέρβαση του ανώτατοί ορίου συντάξεων των 3.000 ευρώ. Το ποσό της μείωσης που προκύπτει λόγω ανώτατου ορίου επιμερίζεται ανάλογα σε κάθε σύνταξη.

Παράδειγμα. Συνταξιούχος έχει να λάβει δύο συντάξεις: η πρώτη στο καθαρό ποσό προ φόρου των 1.767,20 ευρώ και η δεύτερη σύνταξη ανέρχεται στο καθαρό ποσό προ φόρου των 1.350 ευρώ. Στην περίπτωση αυτή το άθροισμα των δύο καταβαλλόμενων συντάξεων ανέρχεται σε 3.117,20 ευρώ (1.767,20 + 1350). Το ποσό αυτό υπερβαίνει το ανώτατο όριο των 3.000 ευρώ κατά 117,20 ευρώ. Επομένως, το συνολικό ποσό των συντάξεων θα περιοριστεί στο ποσό των 3.000 ευρώ, με αναλογικό επιμερισμό του ποσού των 117,20 ευρώ σε αυτές. Η πρώτη θα μειωθεί κατά 66,44 ευρώ και η δεύτερη κατά 50,76 ευρώ.

Τα ανώτατα ποσά συντάξεων που, κατά τη νομολογία ΣτΕ, είναι συμβατά με το Σύνταγμα (ΣτΕ 3125/92, ΕΔΚΑ 1994, σελ. 145 (147). Πρβλ. ΣτΕ (Ολ.) 2263/82, ΕΔΚΑ 1983, σελ. 74, ΣτΕ 4427/84 (Ολ.), ΕΔΚΑ 1985, σελ. 92.), θεσπίστηκαν από το ν. 4387/16 *γι' ένα χρονικά περιορισμένο διάστημα* και συγκεκριμένα μέχρι να ολοκληρωθεί το προγράμματος της δημοσιονομικής προσαρμογής. Κατά την ανωτέρω διάταξη, το επιπλέον του ανώτατου ορίου τμήμα της σύνταξης δεν περικόπτεται οριστικά, αλλά αναστέλλεται. Από 1-1-2019 επαναχορηγείται, αναπροσαρμοσμένο, κατά τα άρθρα 14,33, 73Α, 96 ν. 4387/16 (ΕΔΔΑ Mateus και Januario κατά Πορτογαλίας, απόφ. 8.10.2013, προσφυγές 62235/12 και

57725/12, ΕΔΚΑ 2013)

Σκοπός των ανωτάτων ορίων είναι η οικονομική εξυγίανση του ασφαλιστικού συστήματος. Τα ποσά που εξοικονομούνται λόγω των ανωτάτων ορίων από τελούν έσοδο των οικείων φορέων και ουσιαστικά του ΕΦΚΑ. Η ανώτατη σύνταξη είναι μια παράμετρος του συστήματος που επηρεάζει τον κοινωνικό του χαρακτήρα και τα αναδιανεμητικά του αποτελέσματα. Η συνταγματικότητα του ανώτατου ορίου θα πρέπει να εξετάζεται υπό όρους αν το υπό εξέταση όριο θα ζημίωνε ή όχι τις απαιτήσεις της κοινωνίας και τα δικαιώματων των συνταξιούχων. Η θεσμοθέτηση ενός ανώτατου ορίου δεν θα πρέπει να θίγει ουσιωδώς το ανταποδοτικό τμήμα της σύνταξης. Σε συντάξεις που έχουν αμιγώς ανταποδοτικό χαρακτήρα, δεν επιτρέπεται η εισαγωγή ανώτατου ορίου σύνταξης.

4.12. ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Ο Προσδιορισμός της σύνταξης είναι κοινός για τα τρία είδη συντάξεων (γήρατος, αναπηρίας, θανάτου). Στη συνέχεια όμως εξειδικεύεται με βάση ιδιαίτερους παράγοντες όπως είναι λ.χ. η βαθμίδα αναπηρίας, βαθμός συγγένειας με τον θανούντα. Εξάλλου, ο υπολογισμός της σύνταξης γήρατος δεν εξαρτάται από την ειδικότερη αιτία ή το καθεστώς συνταξιοδότησης (15ετια, μεικτή ασφάλιση ΒΑΕ) (N. Barr - P. Diamond, 2008,)

Το συνταξιοδοτικό σύστημα εκφράζει αντιλήψεις περί κοινωνικής δικαιοσύνης. Η οικονομική ασφάλεια των ηλικιωμένων, που τους διασφαλίζει μια προσωπική αυτονομία, εξαρτάται από ένα αποτελεσματικό συνταξιοδοτικό σύστημα. Ο τρόπος υπολογισμού των συντάξεων δεν είναι ουδέτερος, αλλά εκφράζει ένα σύστημα αξιών(N. Barr - P. Diamond, 2008,).

Μόνο με την αναφορά στις αξίες που ενσαρκώνει, το κάθε συνταξιοδοτικό σύστημα αποκτά τη διάυλο νομιμοποίησή του. Διαφορετικά υπηρετεί την ανισότητα και την αδιαφάνεια. Γενικά, τα συνταξιοδοτικά συστήματα είναι τρόποι κατανομής ενός συνόλου πόρων και πλούτου σε μια δεδομένη στιγμή, με βάση κυρίως δύο κριτήρια: το κριτήριο της «αξιοσύνης», ανταποδοτικότητα από συμμετοχή σε αγορά εργασίας (ανταπόδοση της παραγόμενης ωφέλειας από την εργασία) και το κριτήριο της ανάγκης, ένα από-εμπορευματικό δηλαδή κριτήριο. (N. Barr - P. Diamond, 2008,).

Με άλλα λόγια, κάθε συνταξιοδοτικό σύστημα οφείλει να συνδυάζει δύο αρχές κοινωνικής

δικαιοσύνης. Με όρους αναλογίας, θα πρέπει στον καθένα να δίνεται ότι του αναλογεί (ανταποδοτική δικαιοσύνη). (N. Barr - P. Diamond, 2008,)

Το μερίδιο που του αναλογεί ορίζεται με βάση την εισφοροδοτική του προσπάθεια. Το σύστημα αποτυπώνει την αριστοτελική εκδοχή της δικαιοσύνης (τα οφειλόμενα εκάστω αποδίδονται). Από την άλλη, η σύνταξη θα πρέπει να επιτελεί μια αναδιανομή εισοδήματος υπέρ των ασθενέστερων, υπέρ όσων δεν μπόρεσαν να έχουν ένα συνεχή και επαρκώς αμειβόμενο εργασιακό βίο. Κάτω από μια άλλη οπτική, το συνταξιοδοτικό σύστημα κατανέμει σε όλο το βίο την καταναλωτική δύναμη των ατόμων (piggybank function), ενώ ταυτόχρονα καταπολεμά φτώχεια (Robin Hood function) (N. Barr - P. Diamond, 2008,)

Τα σύγχρονα συνταξιοδοτικά συστήματα θα πρέπει να προστατεύουν με ελάχιστες παροχές όσους είχαν ένα ασυνεχές εργασιακό ιστορικό. Θα πρέπει να καλύπτονται οι περίοδοι φροντίδας παιδιών και ηλικιωμένων, καθώς και οι περίοδοι ανεργίας. Όταν η εργασία είναι κοινωφελής ή η έξοδος από τον εργασιακό βίο αναγκαστική, τα δημόσια συστήματα δεν παραμένουν αυστηρά ή αδιάφορα.

Οι οδηγίες της Ε.Ε. έχουν περιγράψει αρκετά εύγλωττα τους στόχους που θα πρέπει να έχει ένα συνταξιοδοτικό σύστημα. Σύμφωνα με τη Σύσταση 92/442/ΕΟΚ (Από τη Σύσταση αυτή δεν συνάγεται κάποια δέσμευση του νομοθέτη και της διοίκησης (ΣτΕ 317/09, ΕΔΚΑ 2009). Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι και οι πολιτικές κοινωνικής προστασίας, σε συνδυασμό με τη σύσταση 92/441 σχετικά με την επάρκεια πόρων και παροχών στο σύστημα κοινωνικής προστασίας, το συνταξιοδοτικό σύστημα πρέπει να παρέχει στους συνταξιούχους ένα ελάχιστο βιοτικό επίπεδο, ενώ από την άλλη πλευρά πρέπει να παραμείνει ενεργός στην εργασία Η ισορροπία μεταξύ των συμφερόντων του πληθυσμού και των συμφερόντων των συνταξιούχων. Με δεδομένη τη στοχοθεσία, οι εθνικοί νομοθέτες οφείλουν να υιοθετήσουν τους πιο πρόσφορους μηχανισμούς. Κι αντίστροφα όλοι οι μηχανισμοί, όσο ορθολογικοί κι αν εμφανίζονται, ελέγχονται ως προς την ικανοποίηση των στόχων αυτών. (ΣτΕ 317/09, ΕΔΚΑ 2009).

4.12.1 ΑΝΑΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΗΔΗ ΚΑΤΑΒΑΛΟΜΕΝΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ

Οι ήδη χορηγούμενες συντάξεις συνεχίζουν να καταβάλλονται στο ύψος που ίσχυε στις 31.12.2014 με όλες τις προβλεφθείσες περικοπές (η Ολομ. ΣτΕ (2287/15, 2288/15, 2289/15, 2290/15) έκρινε αντισυνταγματικές τις διατάξεις των ν. 4051/12 και 4093/12 για την περικοπή κύριων και επικουρικών συντάξεων.) Ωστόσο, θα επανυπολογιστούν με βάση το νέο τρόπο. Από 1.1.2019, σε περίπτωση που το καταβαλλόμενο ποσό των συντάξεων αυτών είναι μεγαλύτερο από αυτό που προκύπτει από τον υπολογισμό τους βάσει των ενιαίων κανόνων, περικόπτεται το υπερβάλλον ποσό μέχρι ποσοστού 18% (άρθρο 1, παρ. 2 και 3 ν. 4472/17) (επικουρικών συντάξεων). Πρβλ. άρθρο 27, παρ. 1 για εφαρμογή των ρυθμίσεων και στον ιδιωτικό τομέα. Το Ελεγκτικό Συνέδριο (2η ειδική συνεδρίαση της Ολομ. της 8ης Μαΐου 2017) αμφισβήτησε τη συμβατότητα της περικοπής μέχρι 18% των ήδη καταβαλλόμενων συντάξεων με το άρθρο 1 του ΠΠΠ της ΕΣΔΑ.). Διατηρείται δε η προσωπική διαφορά μόνο σε περίπτωση που το εναπομένον μετά την εφαρμογή της περικοπής ποσό εξακολουθεί να υπερβαίνει το προκύπτων βάσει του ως άνω τρόπου προσαρμογής. Σε περίπτωση που το καταβαλλόμενο ποσό των συντάξεων είναι μικρότερο από αυτό που προκύπτει από τον υπολογισμό τους βάσει της παρ. 1 του άρθρου 14 ν. 4387/16, τότε αυτό προσαυξάνεται, από την 1.1.2019, κατά 1/5 της διαφοράς, σταδιακά και ισόποσα εντός πέντε ετών.

Από τα προηγούμενα προκύπτει ότι η διάκριση μεταξύ των γενεών μετατοπίστηκε από το χρόνο υπαγωγής για πρώτη φορά στην ασφάλιση ενός ασφαλιστικού φορέα -όπως συνέβη με το ν. 2084/92, κριτήριο που δημιουργεί απότομο χάσμα ανάμεσα στις γενεές και μετακυλύει το κόστος προσαρμογής αποκλειστικά στους μελλοντικούς ασφαλισμένους, στο χρόνο επαλήθευσης του κινδύνου (Α. Στεργίου, 2006), (Γ. Βακαλόπουλου, 1992). Γενικά, η μεταβατική περίοδος είναι σημαντική για την επιτυχία μιας ασφαλιστικής μεταρρύθμισης. Η απώθηση στο μέλλον του νέου καθεστώτος, ενώ μπορεί μακροπρόθεσμα να δίνει λύσεις, ενδέχεται να μην εξυπηρετεί το στόχο της βιωσιμότητας βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα (Α. Στεργίου, 2006), (Γ. Βακαλόπουλου, 1992).

4.12.2 Ο ΝΕΟΣ ΤΡΟΠΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ (ν. 4387/16)

Ενώ για τη θεμελίωση των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων ο νομοθέτης είχε προβλέψει μεταβατικές διατάξεις, για τον υπολογισμό των συντάξεων με το νέο τρόπο δεν υπήρξε καμία μετάβαση. Οι συντάξεις μετά τη ψήφιση του ν. 4387/16 θα υπολογίζονται με βάση το νέο σύστημα. Δεν προστατεύτηκαν τα θεμελιωμένα δικαιώματα, δηλαδή όσοι είχαν θεμελιώσει δικαίωμα, αλλά δεν το είχαν ασκήσει μέχρι τη ισχύ του νόμου. Ειδικότερα, με το άρθρο 94 του ν. 4387/16, οι αιτήσεις συνταξιοδότησης εκκρεμούν, σχετικά με τον τρόπο υπολογισμού της σύνταξης του ασφαλισμένου σύμφωνα με τους κανόνες που ισχύουν για κάθε ίδρυμα, έχει υποβληθεί και κριθεί πριν τεθεί σε ισχύ ο νέος νόμος κατά την 31.12.2014, δηλαδή σύμφωνα με τις καταστατικές του διατάξεις ο ν. 3863/10 δεν εφαρμόστηκε καθόλου ως προς τον τρόπο υπολογισμού των συντάξεων.

Λαμβάνεται μέριμνα μόνο όταν το μέγεθος της ανατροπής είναι σημαντικό. Όταν ο νέος τρόπος οδηγεί σε σύνταξη κάτω από ένα όριο, τότε προβλέπεται η χορήγηση ενός ποσού εξομάλυνσης. περίπτωση των αιτήσεων που θα υποβλήθηκαν εντός του 2016, αν το ποσό της σύνταξης υπολείπεται του ποσού της σύνταξης που θα απονεμόταν κατά το προ ίσχυσαν καθεστώς σε ποσοστό άνω του 20%, το ήμισυ της διαφοράς καταβάλλεται στον δικαιούχο ως προσωπική διαφορά, με ανάλογη προσαρμογή της παρ. 2, άρθρου 14 (προστασίας καταβαλλόμενων συντάξεων). Όσον αφορά αιτήσεις που υποβλήθηκαν το 2017, καταβλήθηκε στον δικαιούχο ως προσωπική διαφορά το 1/3 της διαφοράς, και επι αιτήσεων που κατατέθηκαν το 2018, το 1/4 της διαφοράς.

Σύμφωνα με τη νέα αρχιτεκτονική των συντάξεων, η κύρια σύνταξη λόγω γήρατος η αναπηρίας και θανάτου μπορεί να καταβάλλεται ενιαία από τον ΕΦΚΑ, αποτελεί ωστόσο άθροισμα δυο τμημάτων, της εθνικής και της. Ανταποδοτικής (άρθρο 2, παρ. 1 ν. 4387/16) (Α. Στεργίου - Θ. Σακελλαρόπουλου 2010). Η λογική της διχοτόμησης αυτής συνίσταται στην αποσαφήνιση των πηγών χρηματοδότησης του κάθε τμήματος: η εθνική σηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό και η ανταποδοτική από τις εισφορές. Η διάκριση εθνικής και ανταποδοτικής σύνταξης αποτελεί ένα νεωτεριστικό στοιχείο για το συνταξιοδοτικό σύστημα (Μ. Ματσαγγάνη, 2010) είχε πρωτοεισαχθεί με ν. 3863/10 (Ο ν. 3863/10 είχε συγκεντρώσει την κριτική όλων των μελετητών, διαφορετικών ιδεολογικών καταβολών. (Π. Τήνιου, 2010), (Π. Παπαρρηγοπούλου-Πεχλιβανίδη, 2010) (Ο. Αγγελόπουλου, ΕφημΔΔ 5/2010). Εκλογικεύοντας τα αντίστοιχα πεδία ευθύνης των εμπλεκόμενων μερών, πιθανολογείται ότι θα διασφαλιστεί ο διανεμητικός και αναδιανεμητικός ρόλος των συντάξεων (J. Myles, 2002), (G. Esping-Andersen, 2002).

Το συνταξιοδοτικό σύστημα οφείλει να εγγυάται αφενός ένα ελάχιστο επίπεδο διαβίωσης, αφετέρου, μετά από πλήρη σταδιοδρομία, ένα εισόδημα που δεν υφίσταται ουσιωδώς του βιοτικού επιπέδου που απολάμβαναν οι συνταξιούχοι, ενώ όσο εργάζονταν. Για την πραγματοποίηση των προηγούμενων στόχων, στο πνεύμα της διαγενεακής ισότητας, θα πρέπει να διατηρείται μια ισορροπία μεταξύ των συμφερόντων του ενεργού πληθυσμού και των συμφερόντων των συνταξιούχων. Δηλαδή, η μια γενεά δεν θα πρέπει να επιβαρύνεται δυσανάλογα σε σχέση με τις άλλες. Αν το συμβόλαιο γενεών δεν είναι δίκαιο, τότε το διανεμητικό σύστημα απειλείται με αποδόμηση. Από την πρόσφατη ασφαλιστική μεταρρύθμιση του (ν. 4387/16), όλοι βγαίνουν χαμένοι, ωστόσο, οι νυν εργαζόμενοι (μελλοντικοί συνταξιούχοι) περισσότερο.

Στο μέτρο που δεν μεταβάλλεται η λογική του, το συνταξιοδοτικό σύστημα παραμένει στατικά διανεμητικό προκαθορισμένων παροχών. Ο ν. 4387/16 δεν προχώρησε, ως προς τις κύριες συντάξεις, σε δομικές αλλαγές του συστήματος, δηλαδή σε μια αλλαγή της φιλοσοφίας του. Απλώς, κατέστησε το διανεμητικό σύστημα πιο αυστηρό με την ελπίδα να το σώσει. Επιχείρησε την ισορροπία ανάμεσα στις παροχές και τις εισφορές.(ν. 4387/16).

4.13 ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ

Ο ΕΦΚΑ χορηγεί κρατικές συντάξεις σύμφωνα με τις διατάξεις (άρθρο 7, παρ. 1) (Πρβ λ. ΕλΣυν 592/02, ΕΔΚΑ 2003, σελ. 123. Η εθνική σύνταξη χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό.. Σύμφωνα με το νόμο, η λειτουργία της εθνικής σύνταξης αναδιανέμεται αφενός, επειδή η αύξηση της σύνταξης θα έχει ως αποτέλεσμα υψηλότερη σύνταξη από την αυστηρή απόδειξη αμοιβαιότητας · από την άλλη πλευρά, επειδή η εθνική σύνταξη παρέχει τη λιγότερη προστασία για όλους, Μπορεί να εγγυηθεί το όριο φτώχειας και τον κοινωνικό αποκλεισμό. (Πρβ λ. ΕλΣυν 592/02, ΕΔΚΑ 2003.)

Η νέα αρχιτεκτονική του συστήματος προσδίδει στην εθνική σύνταξη ένα διτό σκοπό. Όταν η ανταποδοτική σύνταξη είναι χαμηλή και δεν αρκεί για να εγγυηθεί ένα ελάχιστο όριο διαβίωσης, η εθνική σύνταξη αποβλέπει στην καταπολέμηση της φτώχειας. Στις άλλες περιπτώσεις, η εθνική επαυξάνει ουσιαστικά το τελικό ποσοστό αναπλήρωσης (ενίσχυση της ανταποδοτικότητας). Οι ανταποδοτικές συντάξεις, χωρίς το συνυπολογισμό του ποσού της εθνικής, θα οδηγούσαν σε ακόμη χαμηλότερα ποσοστά αναπλήρωσης(Πρβ λ. ΕλΣυν 592/02, ΕΔΚΑ 2003.)

Ως προς τη νομική της μορφή, η εθνική σύνταξη αποτελεί ασφαλιστική παροχή ή καλύτερα απορροφάτε από την κυρίως ασφαλιστική παροχή που είναι η ανταποδοτική. Ο χαρακτηρισμός υπακούει στα μορφολογικά χαρακτηριστικά της παροχής κι εδώ πρωτεύουσα είναι η στενή σύνδεση με την ανταποδοτική σύνταξη. Χορηγείται, εφόσον θεμελιώσει κάποιος συνταξιοδοτικό δικαίωμα. Ως εκ τούτου, η εθνική σύνταξη δεν μπορεί να ενταχθεί στην κατηγορία των κοινωνικών παροχών μη ανταποδοτικού χαρακτήρα που κατά κανόνα χορηγούνται με εισοδηματικά κριτήρια αυτές είναι παροχές των οποίων η καταβολή τους δεν εξαρτάται από την εργασία του δικαιούχου ή τη σύνδεσή τους με ασφαλιστική σχέση με κάποιο φορέα (Πρβ λ. ΕλΣυν 592/02, ΕΔΚΑ 2003, σελ. 123.)

Η καθιέρωση της εθνικής σύνταξης δεν έχει μεταβάλει τη φιλοσοφία του ισχύ όντος συστήματος, μετατρέποντάς το σε σύστημα τύπου «Beveridge» (Ρομπόλης και Β. Μπέτσης, 2016). Απλώς νόθευσε την προέχουσα βισμαρκιανή λογική με στοιχεία κοινωνικής ασφάλειας. Εκείνο που ανατρέπει τη φυσιολογία, είναι η απαίτηση, πέραν του χρόνου ασφάλισης (εργασίας), και χρόνου διαμονής στην Ελλάδα. Είναι φανερό ότι η εργασία ταυτίζεται συνήθως με τη διαμονή. Επομένως, κάποιος με τα ελάχιστα έτη ασφάλισης/εργασίας (τουλάχιστον 15) για να απολαύσει, όπως θα δούμε, το πλήρες ποσό της εθνικής σύνταξης (εθνική αλληλεγγύη) θα πρέπει να δικαιολογήσει μια μακρόχρονη και νόμιμη διαμονή (40 ετών) στην Ελλάδα. (Ρομπόλης και Β. Μπέτσης, 2016)

Η κοινωνική αλληλεγγύη αποκτά εμμέσως πλην σαφώς τα «εθνικά της σύνορα». Το δικαίωμα στη σύνταξη αναγνωρίζεται στους μετανάστες, μόνο όταν έχουν αφομοιωθεί (ενσωματωθεί) στις δομές της κοινωνίας που προκύπτει από τη μακρά και νόμιμη διαμονή τους στη χώρα. (Ρομπόλης και Β. Μπέτσης, 2016)

4.13.1 Η ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΣΤΟΥΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΥΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Η εθνική σύνταξη είναι άμεσα ανάλογη με το βαθμό αναπηρίας (άρθρο 27, παράγραφος 2α, σε συνδυασμό με το άρθρο 7, παράγραφος 4). Εάν θέλετε να συνταξιοδοτηθείτε με ποσοστό αναπηρίας 80% ή περισσότερο, καταβάλλετε πλήρως την εθνική σύνταξη. Οι ασφαλισμένοι που λαμβάνουν μειωμένη σύνταξη αναπηρίας θα λάβουν το 75% της κρατικής σύνταξης εάν το ποσοστό αναπηρίας τους μειωθεί από

670 / ο σε 79,99%, και το 50% του ποσοστού αναπηρίας από 50% σε 66,99%. Γενικά, δεν πρέπει να συνδέσετε το ποσό της εθνικής σύνταξης με τον βαθμό αναπηρίας. Ο κίνδυνος φτώχειας είναι ο ίδιος για όλα τα άτομα με αναπηρία. Άρθρο 27, παράγραφος 2α, σε συνδυασμό με το άρθρο 7, παράγραφος 4)

Οι συνταξιούχοι με αναπηρία δεν απαιτούν νόμιμη και μόνιμη διαμονή στην Ελλάδα, ούτε χρειάζονται 15 χρόνια ασφάλισης. Τα ακόλουθα θα περιορίσουν περαιτέρω το ποσό της εθνικής σύνταξης ανάλογα με το βαθμό της αναπηρίας: , παράγραφος 6). Οι συνταξιούχοι με ποσοστό αναπηρίας 55% και 6 χρόνια ασφάλισης θα λάβουν 172,9 ευρώ (345,60x50%) ως κρατική σύνταξη β) Όσοι έχουν ασφάλιση 15 έως 19,9 ετών θα λάβουν εθνική σύνταξη. Η σύνταξη είναι το ποσό που προκύπτει από την εφαρμογή του άρθρου 7, παράγραφος 6. Το ποσοστό των ατόμων που συνταξιοδοτούνται λόγω αναπηρίας είναι 67% και έχουν ασφάλιση 18 ετών. Θα λάβουν 276,48 ευρώ (368,64x75%) ως κρατική σύνταξη. Γ) Για όσους έχουν 20 χρόνια ασφάλισης ή περισσότερα, ο υπήκοος σύνταξη Το ποσό είναι 384 ευρώ. (Άρθρο 27, παράγραφος 2α, σε συνδυασμό με το άρθρο 7, παράγραφος 4)

4.13.2 ΕΓΓΥΗΣΗ ΕΝΟΣ ΕΛΑΧΙΣΤΟΥ ΑΞΙΟΠΡΕΠΟΥΣ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Μπορεί ο πυρήνας του 22, παρ. 5 του συντάγματος να εγγυάται το υψηλότερο δυνατό επίπεδο που μπορεί να λάβει ο ασφαλισμένος κατά τη διάρκεια της εργασίας του, αλλά η εγγύηση περιλαμβάνει μια πλήρη ασφαλιστική ζωή. Όταν πληρούνται οι ελάχιστοι όροι συνταξιοδότησης-ένα μικρό ποσό ασφάλισης συσσωρεύει «πλούτο, χαμηλό δεδουλευμένο εισόδημα από σύνταξη», το άρθρο 22, παράγραφος 5 πλησιάζει το άρθρο 2, παράγραφος 5 Στην τελευταία περίπτωση, η σύνταξη θα πρέπει να διασφαλίζει τουλάχιστον ένα ελάχιστο βιοτικό επίπεδο, δηλαδή να προστατεύει τους συνταξιούχους από την επιδείνωση του βιοτικού τους επιπέδου, γεγονός που τους θέτει σε μειονεκτική (Πρβ λ. ΕΔΔΑ υποθ. Κουφάκη και ΑΔΕΔΥ κατά Ελλάδα, αποφ. 7.5.2013, προσφυγές 57665/12, 57657/12, ΕΔΚΑ 2013, σελ. 780.)

Ένας χαμηλόμισθος εργαζόμενος, με διακοπτόμενο εργασιακό βίο, δεν επιτρέπεται ως συνταξιούχος να ζήσει στην ανέχεια της φτώχειας (Α. Στεργίου, 2012),(Σ. Κτιστάκη, 2012).

Είναι ευνόητο ότι η κατώτατη σύνταξη αποκτά κεντρική σημασία για την προστασία του ηλικιωμένου πληθυσμού ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικής κρίσης και γι' αυτό,

άλλωστε, δεν θα πρέπει να περικόπτεται ούτε να συνδέεται με τον προηγούμενο ασφαλιστικό βίο. Το ελληνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, όπως διαμορφώθηκε από τη μέχρι σήμερα πορεία του, έχει ενσωματώσει την προστασία των φτωχών συνταξιούχων (Π. Παπαρρηγοπούλου-Πεχλιβανίδη, 2004) Δεν μπορεί να αποξενωθεί από αυτήν τη λειτουργία του, χωρίς τη βαθμιαία και συμπληρωματική εισαγωγή υποκατάστατων μέτρων.

Κατώτατο όριο σύνταξης προβλέπεται και από τα διεθνή κείμενα που έχει επικυρώσει η Ελληνική κυβέρνηση . Η ΔΣΕ 102 του 1951 (κυρώθηκε με το ν. 3251/55) στο άρθρο 65 βλ. και σχεδόν παρόμοιο άρθρο 65 Ευρωπαϊκό Κώδικα Κοινωνικής Ασφάλειας (ν. 1136/81) προβλέπει τη χορήγηση μιας ελάχιστης σύνταξης γήρατος που για την Ελλάδα οφείλει να ανέρχεται τουλάχιστον στο 40% των αποδοχών τορναδόρου στη μηχανουργία (584,88 ευρώ). Όπως προκύπτει από το διεθνές κείμενο, η εγγύηση της ελάχιστης εγγυημένης σύνταξης εξαρτάται από την υιοθέτηση «συγκεκριμένης και δικαστικώς ελέγξιμης μεθοδολογίας» (Ο. Αγγελοπούλου 2010), (Κ. Κρεμαλή, 2016)

Ειδάλλως, δημιουργούνται για το νομοθέτη ευρεία περιθώρια διακριτικής ευχέρειας, ικανά να σχετικοποιήσουν την έννοια της κατώτατης σύνταξης. Στο ποσό της κατώτατης σύνταξης θα πρέπει να συνυπολογίσουμε τα οικογενειακά επιδόματα, καθώς και το ποσό της επικουρικής σύνταξης την τελευταία λόγω της κοινής με την κύρια σύνταξη λειτουργίας της.

Κατ' αρχήν, το κατώτατο όριο σύνταξης έχει καταργηθεί ως αυτοτελής από το ν. 4387/16. Δεν υπάρχει πρόβλεψη ότι το άθροισμα εθνικής και ανταποδοτικής δεν μπορεί να υπολείπεται ενός συγκεκριμένου ποσού (αντίθετα άρθρο 3, παρ. 3 του ν. 3863/1 Ο). Θα μπορούσε κανείς να εκλάβει ως κατώτατη σύνταξη την εθνική. Από την άποψη αυτή, δεν υπάρχει μια κατώτατη σύνταξη, αλλά μάλλον περισσότερες ανάλογα με τις διακυμάνσεις της εθνικής (άρθρο 96, παρ. 5 ν. 4387/16) Στην καλύτερη περίπτωση, η κατώτατη σύνταξη που είναι το είναι το άθροισμα της εθνικής και της ελάχιστης ανταποδοτικής σύνταξης (με βάση τον κατώτατο μισθό), διαμορφώνεται περίπου στα 463 ευρώ (κύρια) και 44 (επικουρική). Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις, το ποσό υπολείπεται του ορίου φτώχειας, χωρίς δυνατότητα συμπλήρωσης του. Ο φτωχός εργαζόμενος τιμωρείται συνταξιοδοτικά για το φτωχό ασφαλιστικό του βίο.

Το ύψος της σύνταξης οφείλει να διευκολύνει την συμμετοχή του κάθε συνταξιούχου στην «κανονική» ζωή (σχετική φτώχεια). Αυτό υπονοείται από το άρθρο 25 του Χάρτη των

Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο απαιτεί από τους ηλικιωμένους να έχουν το δικαίωμα σε μια αξιοπρεπή και ανεξάρτητη ζωή και να συμμετέχουν στην κοινωνική και πολιτιστική ζωή. Παρομοίως, το άρθρο 23 του Αναθεωρημένου Κοινωνικού Χάρτη (Νόμος 4359/16) απαιτεί κατάλληλα μέτρα για να διασφαλιστεί ότι υπάρχουν επαρκείς πόροι που θα επιτρέψουν στα ηλικιωμένα άτομα να ζήσουν μια αξιοπρεπή ζωή.

Ο δικαστής επαληθεύει το υπόλοιπο του ελάχιστου ποσοστού κάλυψης και ελέγχει τον τρόπο υπολογισμού του - από αυτή την άποψη, τη νομολογία (Νόμος 3869 / 10), (ν. 3869/10) , (Βενιέρη - Θ. Κατσά, 2013,,) που χαρακτηρίζεται από υπερβολικό χρέος. Ως εκ τούτου, η διαδικαστική πτυχή καθίσταται πολύ σημαντική, η οποία είναι το τέλος της κατάλληλης μεθόδου που υιοθέτησαν οι νομοθέτες για την αξιολόγηση των πραγματικών αναγκών που αντιστοιχούν στο ελάχιστο αποδεκτό όριο διαβίωσης.

4.13.3 ΚΑΤΩΤΑΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΛΟΓΟ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΑΤΥΧΗΜΑΤΟΣ Η ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΣΘΕΝΕΙΑΣ

Για ασθένειες που οφείλονται σε αναπηρία λόγω εργατικών ατυχημάτων ή επαγγελματικών ασθενειών, καθορίζεται το κύριο όριο σύνταξης (άρθρο 31, παράγραφος 2 του νόμου 4387/16). Ειδικότερα, για άτομα με ειδικές ανάγκες λόγω εργατικών ατυχημάτων ή επαγγελματικών ασθενειών, το ποσό της σύνταξης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να είναι μικρότερο από το διπλάσιο του ποσού της εθνικής σύνταξης που ισοδυναμεί με 20 έτη ασφάλισης (επί του παρόντος ισοδυναμεί με 768 ευρώ). Εάν το ποσό της εθνικής σύνταξης με βάση την περίοδο ασφάλισης και το συνταξιοδοτικό εισόδημα (εγχώριο-αντισταθμιστικό) είναι υψηλότερο από το μέγιστο ποσό, χρησιμοποιείται το υψηλότερο ποσό (άρθρο 31 παράγραφος 2 του νόμου 4387/16)

4.14 Η ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ.

Η κρατική σύνταξη συνοδεύεται από αντισταθμιστική σύνταξη. Σύμφωνα με τους σχετικούς κανονισμούς, οι κύριοι ασφαλισμένοι των οποίων τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα περιορίζονται λόγω γήρατος, αναπηρίας ή θανάτου δικαιούνται το αντισταθμιστικό μέρος της σύνταξης, το οποίο δημιουργείται με βάση τις εισφορές που καταβλήθηκαν και την περίοδο ασφάλισης. Και το ποσοστό αντικατάστασης των συνταξιοδοτικών εισοδημάτων

(άρθρο 28, παράγραφος 1). Το άθροισμα των κρατικών και αντισταθμιστικών συντάξεων στοχεύει στη διασφάλιση ενός αξιοπρεπούς βιοτικού επιπέδου όσο το δυνατόν πιο κοντά στο βιοτικό επίπεδο του ασφαλισμένου κατά τη διάρκεια της εργασίας του (νόμος 4387/16, άρθρο 2, παράγραφος 3).

4.14.1 ΣΥΝΤΑΞΙΜΕΣ ΑΠΟΔΟΧΕΣ

Δεδομένου ότι υπολογίζεται το συνταξιοδοτικό εισόδημα του κύριου μέρους της κύριας ασφαλιστικής σύνταξης του υπαλλήλου λόγω ηλικίας, αναπηρίας ή θανάτου, ο μέσος μηνιαίος μισθός του ασφαλισμένου καθ' όλη τη διάρκεια της ασφαλιστικής του ζωής (άρθρο 28, παράγραφος 2). Η μέση αξία υπολογίζεται διαιρώντας το συνολικό μηνιαίο εισόδημα του ασφαλισμένου με την καταβληθείσα εισφορά. Το συνταξιοδοτικό τμήμα είναι η συνολική περίοδος ασφάλισης από την 1η Ιανουαρίου 2002 έως την ημέρα πριν από την υποβολή της αίτησης σύνταξης. Το συνταξιοδοτικό εισόδημα περιλαμβάνει δώρα διακοπών και επιδόματα διακοπών, καθώς πρέπει επίσης να καταβληθούν. Επομένως, για τους υπαλλήλους του ιδιωτικού τομέα που λαμβάνουν μισθό 14 μηνών κάθε χρόνο, το συνολικό συνταξιοδοτικό εισόδημα διαιρείται με 12.

Σύμφωνα με το άρθρο 6 του νόμου 4488/17, εάν δεν υπάρχει ασφαλιστική περίοδος τουλάχιστον πέντε (5) ετών (πραγματική, εικονική, προαιρετική περίοδος ασφάλισης ή άλλη ορατή Είναι η περίοδος ασφάλισης της σύνταξης), ο χρόνος ασφάλισης που απαιτείται για τον υπολογισμό το συνταξιοδοτικό εισόδημα (πραγματικός, εικονικός, προαιρετικός χρόνος ασφάλισης ή άλλος χρόνος που θεωρείται συντάξιμος) πρέπει να είναι πριν από την 1η Ιανουαρίου 2002 Μέχρι να ολοκληρωθεί η ασφάλιση των πέντε (5) ετών. Για αιτήσεις σύνταξης, εάν δεν υπάρχει ασφαλιστική περίοδος τουλάχιστον δέκα (10) ετών από την 1η Ιανουαρίου 2002 έως τη συνταξιοδότηση (η πραγματική προαιρετική ασφάλιση, η ονομαστική περίοδος ή άλλες περιόδους που πρέπει να θεωρηθούν συνταξιοδοτικές), τότε ο χρόνος θα υπολογιστεί σε υπολογίστε τη συνταξιοδοτική ασφάλιση εισοδήματος (πραγματικός, εικονικός, προαιρετικός χρόνος ασφάλισης) ή άλλος που υπολογίζεται ως συντάξιμος και κατά το πριν την 1.1.2002 χρονικό διάστημα μέχρι τη συμπλήρωση έως δέκα (10) ετών ασφάλισης.

Από τις 31 Δεκεμβρίου 2016, οι υπάλληλοι εταιρειών και επαγγελματιών των οποίων οι μισθοί κυμαίνονται και απασχολούνται σε συγκεκριμένες κατηγορίες έχουν καταβάλει ασφάλιστρα ανά κατηγορία ασφάλισης. Για αυτήν την κατηγορία, εάν το πραγματικό ποσό πληρωμής για κάθε μήνα ασφάλισης λαμβάνεται ως μηνιαία πληρωμή, το συνταξιοδοτικό

εισόδημα που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό της συνταξιοδοτικής εισφοράς ορίζεται ως το ποσό που αντιστοιχεί στο ασφαλισμένο μηνιαίο εισόδημα (άρθρο 96, μέρος 1). 5 β. 4387/1 6). Για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου 2002 έως 31 Δεκεμβρίου 2016, ο μισθός που λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό του συνταξιοδοτικού μισθού για κάθε ημερολογιακό έτος είναι ασφαλισμένος βάσει του εκτιμώμενου μισθού, ο οποίος αναφέρεται στον αριθμό των ασφαλιστικών ημερών στην ασφάλιση Το προϊόν της κόλασης στο οποίο ανήκει έχει αυξηθεί φέτος κατά τη διάρκεια της ετήσιας αλλαγής του δείκτη τιμών καταναλωτή (Φ.80000 / οικ.60271 / 2195). Από 1.1.2017 λαμβάνονται υπόψη οι πραγματικές αποδοχές που υπόκεινται σε εισφορές του κλάδου σύνταξης.

4.14.2 ΧΡΟΝΟΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Η ανταποδοτική σύνταξη σχετίζεται με τις ασφαλιστικές εισφορές , όπως ορίζεται στο άρθρο 34 του ν. 4387/16. Ο χρόνος ασφάλισης αντιστοιχεί σε πραγματική απασχόληση, αλλά και στις προβλεπόμενες περιπτώσεις της κατοχύρωσης των πλασματικών χρόνων. Οι πλασματικοί χρόνοι που αναγνωρίστηκαν χωρίς εξαγορά δεν συνυπολογίζονται για τον υπολογισμό του ποσού της ανταποδοτικής σύνταξης (άρθρο 28, παρ. 2). Εξάλλου, για τους μισθωτούς ως χρόνος ασφάλισης αναγνωρίζεται κι ο χρόνος για τον οποίο οφείλονται εισφορές (από τον εργοδότη) αυτό δεν ισχύει για τους αυτοαπασχολούμενους. Για τον καθορισμό του ύψους λαμβάνετε το σύνολο του χρόνου ασφάλισης λαμβάνεται υπόψη με μαθηματική ακρίβεια δύο δεκαδικών ψηφίων. (Φ.80000/οικ.60271 /21 95/23-1 2-2016.)

4.14.3 ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΠΑΡΟΧΗ

Τα επιδόματα τέκνων, για όσους συνταξιοδοτηθούν με το νέο καθεστώς θα ενσωματωθούν στο γενικότερο πλαίσιο των οικογενειακών επιδομάτων των νόμων 4093/12, 4141/13 (άρθρο 10 ν. 4387/16) φορέας καταβολής των τελευταίων είναι ο ΟΓΑ. Συγκεκριμένα, η προσαύξηση της σύνταξης οικογενειακών βαρών καταργήθηκε σαν τέτοια και ο συνταξιούχος μπορεί του λοιπού να διεκδικήσει αποκλειστικά το ενιαίο επίδομα στήριξης τέκνων, καθώς και το ειδικό επίδομα σε τρίτεκνες και πολύτεκνες οικογένειες, με εισοδηματικά κριτήρια. Μπορεί τα οικογενειακά επιδόματα να στρεβλώνουν την ανταποδοτικότητα και να ευνοούν όσους βγαίνουν σε νεότερη ηλικία, ωστόσο, δεν πρέπει να παραβλέπουμε την περίπτωση των συντάξεων αναπηρίας.

Αποδεδειγμένα τις συντάξεις από την οικογενειακή πολιτική, ο νέος νόμος προχώρησε και στην κατάργηση του επιδόματος συζύγου, για όσους θα συνταξιοδοτηθούν με το νέο τρόπο υπολογισμού της σύνταξης (άρθρο 27, παρ. 3 ν. 4387/16)

4.14.4 ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ Ν. 612/77

Στους μισθωτούς που συνταξιοδοτούνται βάση των διατάξεων του ν. 612/77 και τις παρατιθέμενες διατάξεις, και ισχύει σε κάθε υπόθεση. Το ποσοστό αντικατάστασης της αντισταθμιστικής σύνταξης είναι 35 έτη. Εάν ο χρόνος είναι μικρότερος από 35 έτη, εάν υπερβαίνει τα 35 έτη, υπολογίζεται με βάση ολόκληρη την περίοδο ασφάλισης. Επιπλέον, ο υπολογισμός του συνταξιοδοτικού εισοδήματος λαμβάνει υπόψη το μέσο μηνιαίο εισόδημα όλων των περιόδων ασφάλισης από την 1η Ιανουαρίου 2002 έως την τελευταία περίοδο αίτησης συνταξιοδότησης. Σύμφωνα με τις ελληνική στατιστική αρχή, ο μέσος ετήσιος μισθός του έτους αυξάνεται κατά τη διάρκεια κάθε ημερολογιακού έτους. (παρ. 2 του άρθρου 28 ν. 4387/16).

4.14.5 ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΑΜΟΙΒΟΜΕΝΩΝ ΜΕ ΚΥΜΑΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΠΟΔΟΧΕΣ

Οι εργαζόμενοι που έχουν μεταβλητούς μισθούς και απασχολούνται σε ορισμένους τύπους εταιρειών και επαγγελμάτων μπορούν να ταξινομηθούν ως 37.72.206 το μέγιστο στην ασφαλιστική κατηγορία των εκτιμώμενων μισθών και οι εισφορές τους υπολογίζονται με βάση αυτές τις κατηγορίες. Στην περίπτωση αυτή, έως τις 31 Δεκεμβρίου 2016, το άρθρο 28, παράγραφος γ, παράγραφος 2, του Ν. 4387/16, δηλαδή το συνταξιοδοτικό εισόδημα που χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό των αντισταθμιστικών συντάξεων, ορίζεται ως το ποσό που αντιστοιχεί στο μηνιαίο εισόδημα ασφάλισης, εάν χορηγείται, είναι το ποσό της ασφάλισης που καταβάλλεται πραγματικά για κάθε μήνα μηνιαίων εισφορών. Επομένως, ο μηνιαίος μισθός υπολογίζεται πολλαπλασιάζοντας τον αριθμό των μηνιαίων ασφαλιστικών ημερών με τον εκτιμώμενο μισθό που αντιστοιχεί στο έτος βάσης (Νόμος 4387/16, άρθρο 28).

Για την περίοδο αίτησης σύνταξης από την 1η Ιανουαρίου 2017 έως την προηγούμενη σύνταξη, ο μισθός που λαμβάνεται υπόψη κατά τον υπολογισμό του συνταξιοδοτικού μισθού είναι ο πραγματικός αντίστοιχος μισθός και απαιτείται η συνεισφορά του τμήματος συντάξεων. Εάν θα εξετάσετε το εισόδημα κάθε ημερολογιακού έτους, είτε πριν είτε μετά την 1η Ιανουαρίου 2017, εάν θα εξετάσετε την αύξηση του εισοδήματος κάθε ημερολογιακού έτους κατά τη διάρκεια της ετήσιας αλλαγής μισθού; Καθορίζεται από την Ελληνική Στατιστική

Υπηρεσία. (το άρθρο 28 του ν. 4387/16)

4.14.6 ΤΟ ΙΣΧΥΟΝ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΓΙΑ ΟΣΟΥΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΥΣ ΕΙΧΑΝ ΑΝΑΛΑΒΕΙ ΕΡΓΑΣΙΑ Η ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΠΡΙΝ ΤΗΝ 13.5.1

Οι διατάξεις του Άρθρου 20 του Ν. 4387/16 αφορούν πρόσωπα που έχουν απασχοληθεί ή μη μισθωτούς μετά την έκδοση του παρόντος νόμου (13-5-2016), ή άτομα που έχουν συνταξιοδοτηθεί μέχρι την προαναφερθείσα ημερομηνία και εκείνα που έχουν ασχοληθεί με εργασίες / δραστηριότητες που αρχίζουν μετά και μετά (άρθρο ΕΦΚΑ 33/2017). Επομένως, οι διατάξεις του Άρθρου 36 του Ν. 2676/99 εξακολουθούν να ισχύουν και εξακολουθούν να ισχύουν και αντικαθίστανται από τον Νόμο 3863/10. Συγκεκριμένα, οι νομοθέτες επέλεξαν να απαγορεύσουν τη σωρευτική καταβολή συντάξεων (πρωτογενής και επικουρική) και μισθούς (αναστολή πληρωμής) πριν από την ηλικία των 55 ετών, και να απαγορεύσουν τη μείωση των συντάξεων (άρθρο 16 ν. 3863/10 (την από 31.12.2012 ΠΝΠ, Εγκ. ΙΚΑ 36/2013). που τροποποιήθηκε μεταγενέστερα από το ν. 3996/11) (Γ. Ψηλού, 2011) (Ο. Κουτσοσίμου, ΕΔΚΑ 2000) Το 550 τέθηκε περισσότερο για να αποθαρρύνει τις πρόωρες συνταξιοδοτήσεις που απειλούν τη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος. Οι διατάξεις του άρθρου 16 του νόμου 3863 / 10 δεν εφαρμόζονται (άρθρο 76 παράγραφος 1 του νόμου 3863/10): α) επιζώντες συζύγων, β) συνταξιούχοι του ΟΓΑ, γ) μεγαλύτερες οικογένειες τουλάχιστον Ένα παιδί που είναι ανήλικος ή σπουδάζει σε ανώτερο σχολείο και έχει ολοκληρώσει ή δεν μπορεί να αναλάβει εργασία διαβίωσης έως την ηλικία των 24, δ) Άτομα 71 και 574/72 που ορίζονται στον Κανονισμό (ΕΟΚ) 1408, και διμερείς συμβάσεις κοινωνικής ασφάλισης, ε) Χορηγείται σε άτομα (πιλότους, συνοδούς κ.λπ.) που συνταξιοδοτούνται σύμφωνα με τον Νόμο 3185/2003 και φτάνουν την ηλικία των 55 ετών. Το άρθρο 42 παράγραφος 1 του νόμου 3996/11 διευρύνει το πεδίο εφαρμογής των αποκλεισμένων ατόμων: οι διατάξεις αυτές δεν ισχύουν για συνταξιούχους ασφαλιστικών οργανισμών που έχουν συνταξιοδοτηθεί σύμφωνα με το ισχύον άρθρο 11612/77. Ένας συνταξιούχος που λαμβάνει σύνταξη.(Εγκ. ΙΚΑ-ΕΤΑΜ 35/17.6.2013, ΔΕΝ 2013, σελ. 1549.)

Εκτός από τις ουσιαστικού περιεχομένου διατάξεις, έχουν θεσμοθετηθεί σε βάρος των συνταξιούχων αυστηρές υποχρεώσεις αναγγελίας της απασχόλησης. Ο συνταξιούχος λόγω γήρατος ή αναπηρίας υποχρεούται, πριν αναλάβει μισθωτή εργασία ή πριν κάνει έναρξη της αυτοαπασχόλησης, να δηλώσει την πρόθεσή του αυτή στον ασφαλιστικό φορέα

από τον οποίο λαμβάνει την κύρια σύνταξη. Αν λαμβάνει κύρια σύνταξη από περισσότερους του ενός φορείς (διπλο-συνταξιούχος), η δήλωση υποβάλλεται σε όλους τους φορείς. Η υποχρέωση αναγγελίας εξυπηρετεί την ανάγκη ελέγχου. Ο εργοδότης, από την πλευρά του, πρέπει να δηλώσει την εν λόγω ιδιότητα του εργαζομένου σε κάθε παραστατικό προς το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ή την Επιθεώρηση Εργασίας (Γ. Ψηλού, 2011).

Η παράληψη της δήλωσης σημαίνει ότι οι συνταξιούχοι πρέπει να παρακρατούν χρήματα κατά τη διάρκεια της περιόδου εργασίας ή αυτοαπασχόλησης, το οποίο χρεώνεται με ετήσιο επιτόκιο 4,56% και ο οργανισμός έχει το δικαίωμα να αντισταθμίσει τη μελλοντική σύνταξη και το 1/4 της σύνταξης (Άρθρο 68, παράγραφος 3 του Ν. 4316/14). Εάν δεν υπάρχει όριο στο ποσό της σύνταξης, η παράλειψη της δήλωσης εργασίας δεν θα έχει συνέπειες. Είναι προφανές ότι, όπως και οι προηγούμενες κυρώσεις, υπήρξε μετάβαση από πολύ σοβαρές «κυρώσεις» σε πολύ ήπιες κυρώσεις. Για τη δήλωση ότι η υποχρέωσή της να υποβάλει πριν από τη δημοσίευση του Ν. 4316/14 (πριν από τις 24.1.2014) μειώθηκε, το προβλεπόμενο τέλος στην προηγούμενη παράγραφο μειώθηκε κατά 50%.

καταλαμβάνει τους συνταξιούχους που είχαν αναλάβει εργασία μέχρι τις 24.1.2014, την οποία δεν είχαν δηλώσει μέχρι την προηγούμενη, δηλαδή το αργότερο μέχρι τις 23.1.2014 (Εγκ.Ι ΚΑ-ΕΤΑΜ 13/2015.). Να θυμίσουμε ότι όσοι είχαν καταστεί συνταξιούχοι ή είχαν θεμελιώσει συνταξιοδοτικό δικαίωμα μέχρι την 5.1.1999 καταλαμβάνονται από τις διατάξεις του άρθρου 63 ν. 2676/99. Εξάλλου, ο καταλογισμός αυτός, κατά τη νομολογία, δεν αντίκειται στη γενική αρχή της μη αναζήτησης των καλόπιστων ληφθεισών παροχών (ΣτΕ 1910/05, ΔΕΝ 2006.) (ΣτΕ 3/07, ΘΠΔΔ 2008). Δεν επιτρέπεται η αναζήτηση μέχρι έκδοση πράξης αναστολής της σύνταξης.

Μετά την ηλικία των 55 ετών, οι συνταξιούχοι που προσλαμβάνονται ως υπάλληλοι θα λαμβάνουν τη συνολική μηνιαία κύρια ή κύρια σύνταξη που αντιστοιχεί στον μισθό των τριάντα (30) ανειδίκευτων εργαζομένων που ιδρύθηκαν στις 31 Δεκεμβρίου του προηγούμενου έτους. Η συνολική κύρια ή κύρια σύνταξη που καταβλήθηκε για τους μισθούς περισσότερων από τριάντα ανειδίκευτων εργαζομένων μειώθηκε κατά 70%. Για το 2012, οι μισθοί των ανειδίκευτων εργαζομένων συμπεριλήφθηκαν στα 33,57 ευρώ (άρθρο 138, άρθρο 1 του νόμου 4052/1). Έχει καθοριστεί ότι η μείωση του μισθού της δεν έχει υπολογιστεί. ΠΥΣ 6/12 (ν. 4052/1 2).

Για κάθε ανήλικο παιδί που έχει σπουδάσει σε μια τριτοβάθμια εκπαίδευση ή ένα ανώτερο σχολείο και έχει ολοκληρώσει έως το 24ο έτος ή δεν είναι σε θέση να ασχοληθεί με οποιαδήποτε εργασία διαβίωσης, οι παραπάνω μισθοί θα αυξήσουν τους μισθούς έξι

ανειδίκευτων εργαζομένων με κάθε σχηματισμό. Εάν πρόκειται για συνεχή σύνταξη, μειώστε το ποσό της μεγαλύτερης σύνταξης, εάν δεν είναι αρκετό, μειώστε το υπόλοιπο ποσό και, στη συνέχεια, αφαιρέστε την επόμενη ή την επόμενη κύρια σύνταξη. Η διακοπή της εργασίας και η αυτοαπασχόληση απαιτούν την αποπληρωμή της αρχικής σύνταξης, η οποία αυξάνεται ακόμη και με τη χρήση ταυτόχρονης ασφάλισης.

Για τους δικαιούχους του βασικού ορίου σύνταξης, όσο συνεχίζεται η εργασία, η σύνταξη περιορίζεται στο οργανικό ποσό και εάν το ποσό της οργανικής σύνταξης ή της οργανικής σύνταξης υπερβαίνει το αντίστοιχο όριο εισοδήματος, όπως περιγράφεται παραπάνω.

, περικόπτεται αναλόγως (άρθρο 16, παρ. 1). Ο περιορισμός αυτός γίνεται ανεξάρτητα της ηλικίας του συνταξιούχου.

Συνταξιούχοι που είναι αυτοαπασχολούμενοι λόγω γήρατος. Η ηλικία συνταξιοδότησης είναι η κύρια ασφαλιστική εταιρεία που ασχολείται με δραστηριότητες που καλύπτονται από τον ΟΑΕΕ και την ΕΤΑΑ. Λόγω της ηλικίας συνταξιοδότησης, θα ανασταλεί από την καταβολή της κύριας σύνταξης και της συμπληρωματικής σύνταξης μέχρι την ηλικία των 55 ετών. Εκτός από την αναστολή της σύνταξης, ο μισθωτός συνταξιούχος πρέπει επίσης να καταβάλει τις εισφορές που παρέχονται σε άλλους ασφαλισμένους, όπως απαιτείται από άλλους σχετικούς κανονισμούς του οργανισμού.

Μέχρι την ηλικία των 55 ετών, είναι υποχρεωμένοι να καταβάλουν τα τέλη που προβλέπονται από σχετικούς κανονισμούς, αύξηση κατά 50% (50%). Εάν το ποσό της κύριας σύνταξης ή της κύριας σύνταξης υπερβαίνει το εξήντα (60) φορές το μισθό των ανειδίκευτων εργαζομένων, διότι σχηματίζονται κάθε φορά και ισχύουν στις 31 Δεκεμβρίου του προηγούμενου έτους, το ποσό που υπερβαίνει το παραπάνω όριο.

Ειδικά, για τους συνταξιούχους των οποίων η αυτοαπασχόληση ασφαλίζεται στο ΕΤΑΑ, καταβάλλονται ως εισφορές οι αναλογούσες για τους νέους ασφαλισμένους (άρθρο 16, παρ. 2). Αξιοποίηση του χρόνου ασφάλισης. Κατά τη διάρκεια της απασχόλησής τους, οι συνταξιούχοι ασφαλιζονται κανονικά για σύνταξη και ασθένεια. Ακόμη, υπάγονται στον κλάδο ανεργίας²³⁴. Οι εισφορές που βαρύνουν τον εργοδότη και τον ασφαλισμένο (άρθρο 16, παρ. 1 ν. 3863/1 Ο), υπολογίζονται επί των αποδοχών. Σύμφωνα με τους ισχύοντες κανονισμούς για τους διπλούς συνταξιούχους, η περίοδος ασφάλισης των μισθωτών συνταξιούχων μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αύξηση των συντάξεών τους ή για τη δημιουργία νέων συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων, ακόμη και αν η σύνταξη μειώνεται ή καταβάλλεται χωρίς αύξηση ή μη αύξηση της συνταξιοδότησης Στην περίπτωση της ασφάλισης χρυσού ασφάλιστρο: Τώρα είναι απαραίτητο να ανασταλεί η σύνταξη για τον

υπολογισμό του χρόνου ασφάλισης.(άρθρο 16,παρ. 1 ν. 3863/1 Ο).

Όταν χρησιμοποιείτε την περίοδο ασφάλισης στο ίδρυμα από το οποίο ο συνταξιούχος λαμβάνει τη σύνταξη, η αύξηση της καταβαλλόμενης σύνταξης υπολογίζεται με ποσοστό 1,714% της αμοιβής με σύνταξη και το ποσό αυτό δεν θα υπερβαίνει τις 25 φορές του ανειδίκευτου εργαζομένου ή σύμφωνα με την κατηγορία ασφάλισης, η σύνταξη πρέπει να υπολογίζεται ετησίως ή 300 εργάσιμες ημέρες. Η ασφαλιστική εταιρεία του συνταξιούχου συμμετείχε στα έξοδα συνταξιοδότησης και ετοίμασε σύνταξη για να λύσει το πρόβλημα.(άρθρο 2 του ν. 3232/2004.)

4.15 ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Μετά τη φραγή των πρόωρων συνταξιοδοτήσεων και τη σημαντική αύξηση του ορίου ηλικίας (670), αναμένεται να ασκηθούν μεγάλες πιέσεις στο σύστημα μέσω αναπηρίας. Εφεξής η μονοί ανοιχτή οδό για πρόωρη συνταξιοδότηση θα είναι η επίκληση ενός σοβαρού προβλήματος υγείας. Η ιδικά η δομική ανεργία θα επιτείνει τον κίνδυνο διόγκωσης του αριθμού των συνταξιούχων αναπηρίας.

Επειδή η κρίση της αναπηρίας αφήνει στα οικεία όργανα περιθώρια ελευθερίας, θα μεθοδευθούν περιορισμοί μέσω αυστηροποίησης της εκτίμησης της αναπηρίας, για δημοσιονομικούς λόγους ή λόγους βιωσιμότητας. Από την πλευρά του, ο δικαστής θα πρέπει να αναδειχθεί σε θεσμικό αντίβαρο σε αυτή την αναμενόμενη αυστηρότητα των κρίσεων, σε εγγυητή της ορθής/επιεικούς εκτίμησης της αναπηρίας. Ο ρόλος αυτός επιβάλλει την αποδέσμευσή του από ερμηνευτικές αρτηριοσκληρώσεις. Η προστασία του ανάπηρου επιβάλλει παρέκκλιση από δογματικές λύσεις, όπως η απαγόρευση υποκατάστασης του στο έργο της διοίκησης (*Η. Κουβαρά,2015*).

Σημαντική προεπιλογή, θα είναι ο κοινωνικός σκοπός του Θεσμού και ειδικότερα ο σκοπός των συντάξεων αναπηρίας. Να μην λησμονείται ότι οι τελευταίες δεν καλύπτουν μόνο την λειτουργική ανικανότητα για εργασία, αλλά επεκτείνονται στην αδυναμία βιοπορισμού από την εργασία, λόγω πάθησης ή βλάβης ή εξασθένησης (**ενδεικτικά ΣτΕ 1344/09**).

Για να επέλθει ο κίνδυνος της αναπηρίας από τη παθηση, η βλάβη της υγείας να αναγκάζει σε μειωμένη βιοποριστική ικανότητα του ατόμου από την οποία θα μπορούσε να ποριστεί ένα εισόδημα. Η έννοια της αναπηρίας εδραιώνεται, κατά κύριο λόγο, σε τρία πορίσματα: την ανατόμο-φυσιολογική βλάβη, τη διάρκειά της και τη μείωση της

βιοποριστικής ικανότητας στην οποία οδηγεί. Από τη συνεκτίμηση των τριών αυτών στοιχείων προκύπτει ο συνολικός βαθμός της αναπηρίας. Η απώλεια της βιοποριστικής ικανότητας λόγω μιας πάθησης είναι μετρήσιμο μέγεθος, αλλά η μέτρησή της ενέχει μια ελαστικότητα που απορρέει από τα κριτήρια σύγκρισης που υιοθετεί το κάθε ασφαλιστικό σύστημα. Κάθε βλάβη της υγείας δεν οδηγεί απαραίτητα στην αναπηρία, αφού είναι δυνατόν να μη συνεπάγεται απώλεια ή μείωση της βιοποριστικής ασφάλισης του ασφαλισμένου. Ο Έλληνας νομοθέτης, μέσα από την εξέλιξη του θεσμού, επιχείρησε να δώσει απάντηση στο ερώτημα τι είδους εργασία μπορούμε να αξιώσουμε από έναν εργαζόμενο που, εξαιτίας μιας βλάβης στην υγεία του, αδυνατεί να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της προηγούμενης απασχόλησής του. Το άρθρο 28, παρ. 2 του Α.Ν. 1846/51 (τ. ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ΕΦΚΑ) (Ορίζεται από τη διάταξη του άρθρου 28, παρ. 5 του Α.Ν. 1846/51, όπως έχει τροποποιηθεί με το άρθρο 27, παρ. 5 ν. 1902/90 και τις παρ. 4 και 5 του άρθρου 12 ν. 1976/91.) επέδειξε μια συμφιλιοτική στάση ανάμεσα στη στενή έννοια της αναπηρίας, την επαγγελματική, και την ευρεία, τη γενική (Χρ. Αγαλλόπουλο, 1955) παρόμοιες ρυθμίσεις συναντάμε και σε άλλους φορείς. Για την απονομή της σύνταξης αναπηρίας, δεν χρειάζεται να είναι ο ασφαλισμένος ανίκανος να εργαστεί σε οποιαδήποτε εργασία, αλλά αρκεί η αδυναμία του να απασχοληθεί, σε ορισμένο βαθμό, εντός του κύκλου του επαγγέλματός του. (Σαρρής Μ.2001).

Σύμφωνα με τη διεθνή σύμβαση εργασίας αριθ. 102 του 1952, ο ορισμός του ελάχιστου ορίου ασφάλειας καθορίζει περίπου τον κίνδυνο αναπηρίας. Αναγνωρίστε την αναπηρία ως την αδυναμία εκτέλεσης οποιασδήποτε εργασίας προς το ζην. Σύμφωνα με το ΔΣΕ, η αναπηρία αναφέρεται στην ικανότητα να μην είναι σε θέση να ασκήσει επαγγελματικές δραστηριότητες σε κάποιο βαθμό. Αυτή η ικανότητα μπορεί να είναι μόνιμη και είναι ο αριθμός των φορών που υπάρχει μετά την καταβολή παροχών ασθενείας.

(άρθρο 54)(Σαρρής Μ,2001).

4.15.1 ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗ ΟΡΙΣΜΕΝΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΣΤΗΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗ - ΠΡΟΧΟΝΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Ο ασφαλισμένος λαμβάνει σύνταξη αναπηρίας από τα ΙΚΑ ΕΤΑΜ (ΕΦΚΑ), εφόσον είναι ανάπηρος κατά την έννοια του νόμου, δηλαδή έχει συντάξιμο ποσοστό αναπηρίας και επιπλέον έχει συμπληρώσει ορισμένο χρόνο ασφάλισης, σύμφωνα με τις παρακάτω τρεις κατηγορίες: α) αν έχουν συντρέξει οι χρονικές προϋποθέσεις για τη χορήγηση σύνταξης

γήρατος που είναι 4.500 τουλάχιστον ημέρες εργασίας. β) αν έχει πραγματοποιήσει στην ασφάλιση 1.500 τουλάχιστον ημέρες εργασίας, από τις οποίες 600 το λιγότερο μέσα στα τελευταία 5 έτη τα αμέσως προηγούμενα από εκείνο που κατέστη ανάπηρος. Εάν κατά τη διάρκεια αυτών των 5 ετών, ο ασφαλισμένος λάβει επιδοτήσεις λόγω ασθένειας ή ανεργίας ή έχει συνταξιοδοτηθεί, η πενταετής περίοδος παρατείνεται στην αντίστοιχη περίοδο επιδότησης ή περίοδο συνταξιοδότησης. γ) Εάν έχει συμπληρώσει τουλάχιστον 300 εργάσιμες ημέρες και δεν έχει συμπληρώσει την ηλικία του 21 ετών. Μετά την ολοκλήρωση του 21ου έτους, μέχρι το 54ο έτος να φτάσει τις 4.200 εργάσιμες ημέρες, οι παραπάνω 300 εργάσιμες ημέρες θα αυξηθούν κατά μέσο όρο 120 ανά έτος για κάθε ηλικιακή ομάδα. Στην πρώτη περίπτωση, 300 ημέρες πρέπει να συμβούν εντός των τελευταίων 5 ετών από την ημερομηνία της αναπηρίας του ασφαλισμένου.

Η συμπλήρωση των χρονικών προϋποθέσεων δεν απαιτείται, στην περίπτωση εφαρμογής της αρχής της ενότητας της ασφαλιστικής περίπτωσης, κατά το χρόνο της επανεμφάνισης ή επιδείνωσης της πάθησης, αλλά αρκεί η συνδρομή τους κατά το χρόνο αρχικής εμφάνισης της αναπηρίας.

Το σημείο εκκίνησης για τον καθορισμό των απαιτούμενων συνθηκών χρόνου είναι συνήθως ο χρόνος υποβολής της αίτησης σύνταξης. Η βούληση του ασφαλισμένου είναι να προκαλέσει βλάβη στην υγεία του, γιατί παρά την αναπηρία του, δεν του απαγορεύεται να διπλασιαστούν οι προσπάθειές του και να συνεχίσει να εργάζεται σκληρά για αυτόν. Ωστόσο, εάν η αναπηρία μειωθεί ιατρικά σε κάποιο χρονικό διάστημα πριν από την αίτηση, είναι δυνατή η επανεγκατάσταση. Οι υγειονομικές επιτροπές αποφαινόμενες ως προς το χρόνο ένταξης της αναπηρίας ένταξης (Σαρρής Μ.2001)

4.15.2 ΕΝΑΡΞΗ ΠΑΡΑΤΑΣΗ ΚΑΙ ΛΗΞΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΒΟΛΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Η επίκληση της αναπηρίας ως λόγου συνταξιοδότησης εναπόκειται στη βούληση του ασφαλισμένου. Απαιτείται μια αίτηση για να ξεκινήσει η διαδικασία χορήγησης συντάξεων αναπηρίας. Παρά την αναπηρία του, δεν του απαγορεύτηκε να συνεχίσει να εργάζεται και δεν χρειάστηκε να συνταξιοδοτηθεί μετά. Σε γενικές γραμμές, είναι σημαντικό να μετακινηθούν οι ζωές των ατόμων με αναπηρία προς μια θετική κατεύθυνση, όπως η διατήρηση της απασχόλησής τους, και το κράτος δικαίου και τα συνταξιοδοτικά συστήματα θα πρέπει να τους ενθαρρύνουν ή τουλάχιστον να τους

αποθαρρύνουν.

Η χορηγηση σύνταξης λόγω αναπηρίας αρχίζει από τη στιγμή της υποβολής της αίτησης συνταξιοδότησης με τα απαιτούμενα δικαιολογητικά. Νέα αίτηση με νέα στοιχεία που υποβάλλονται για πρώτη φορά, ερευνάται ως αυτοτελής αίτηση και παράγει αποτελέσματα από την υποβολή. Οι Υ.Ε. ΚΕΠΑ καθορίζουν δεσμευτικά το χρόνο επέλευσης της αναπηρίας, καθώς και τη διάρκειά της. Η διάρκεια της ασφαλιστικής αναπηρίας δεν αφορά χρόνο πέραν εκείνου για τον οποίο έχει προσδιοριστεί η ιατρική αναπηρία από τα υγειονομικά όργανα.

Για να κινηθεί η διαδικασία παράτασης της σύνταξης λόγω αναπηρίας, όταν είναι ορισμένου χρόνου, δεν απαιτείται η υποβολή αίτησης από το συνταξιούχο. Η διαδικασία αυτή κινείται αυτεπάγγελα από το φορέα (άρθρο 66 ν. 4144/13, όπως αντικαταστάθηκε από άρθρο 28 ν. 4488/17). Όταν το συνταξιοδοτικό δικαίωμα λόγω αναπηρίας εκπίπτει και εφόσον εκκρεμεί στις υγειονομικές επιτροπές ΚΕ.Π.Α. ιατρική κρίση, ελλείψει υπαιτιότητας του ασφαλισμένου, το δικαίωμα συνταξιοδότησής τους λόγω αναπηρίας μπορεί να παραταθεί για ένα εξάμηνο, ίσο με το ποσό των συνταξιούχων που λήφθηκαν πριν από τη λήξη του δικαιώματος, υπό την προϋπόθεση ότι το δικαίωμα καθορίζεται από την αρμόδια επιτροπή υγείας με το ποσοστό της αναπηρίας είναι τουλάχιστον 67%. Εάν η Επιτροπή Υγείας της ΚΕΠΑ διατυπώσει γνώμη και κρίνει ότι αυτοί οι ασφαλισμένοι δεν έχουν δεδουλευμένο συνταξιοδοτικό ποσοστό αναπηρίας ή χαμηλότερο ποσοστό αναπηρίας, θα διεκδικήσουν άτοκες παροχές και θα αφαιρέσουν το 20% της μηνιαίας έκπτωσης του χορηγού εάν δεν παρέχονται παροχές, αναζήτηση σύμφωνα με τους κανονισμούς του ΚΕΔΕ (πρβλ. και άρθρο 103 ν. 4387/16).

Ο ασφαλισμένος παύει να έχει δικαίωμα στη σύνταξη από τη στιγμή που δεν εμφανίζει ένα ποσοστό αναπηρίας που να δικαιολογεί τη χορήγησή της. Οι παροχές αναπηρίας διακόπτονται, όταν παρέλθει ο κίνδυνος της αναπηρίας, δηλαδή μόλις βελτιωθεί η κατάσταση υγείας του ενδιαφερομένου, βελτίωση που οδηγεί σε ανάκτηση της βιοποριστικής του ικανότητας σε ποσοστό τουλάχιστον 50%. Η επανάληψη της επαγγελματικής δραστηριότητας, όχι μόνο της πρότερης, αλλά κι οποιασδήποτε άλλης, φανερώνει ανάκτησης της βιοποριστικής ικανότητας ενδιαφερομένου.

4.15.3 ΕΠΙΔΟΜΑ (προσαύξηση) ΑΠΟΛΥΤΗΣ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ

Η απόλυτη αναπηρία, αν και τυπικά δεν συνιστά βαθμίδα αναπηρίας. μπορούσε,

ωστόσο, να θεωρηθεί ως ιδιαίτερη μορφή βαριάς αναπηρίας, Αποτελεί μια κατάσταση που υπερβαίνει τη γενική εργασιακή ανικανότητα (Α Ματθαίου, 1996). Το εν λόγω επίδομα που εμφανίζεται ως παρεπόμενη (κοινωνικοασφαλιστική) παροχή της σύνταξης λόγω αναπηρίας ((ΣτΕ 1088/16, τνπ ΝΟΜΟΣ), δικαιούται ο συνταξιούχος , όταν δεν μπορεί, συμφωνά με την κρίση της υγειονομικής επιτροπής, να αυτοεξυπηρετηθεί στις στοιχειώδεις λειτουργίες του ανάγκες. Το επίδομά έχει ως σκοπό να επιτρέψει τον δικαιούχο να αντιμετωπίσει τις αυξημένες ανάγκες της καθημερινής ζωής με την προσφυγή στην εν' αμοιβή συμπαράσταση ενός τρίτου προσώπου, Αποτελεί δε μορφή κατ' οίκον φροντίδας των αναπήρων, για να αποφευχθεί η εισαγωγή τους σ' ένα ίδρυμα.

Το ύψος της καταβαλλομένης σύνταξης λόγω αναπηρίας προσαυξάνεται κατά 50%, εφόσον ο ανάπηρος ευρίσκεται διαρκώς σε κατάσταση που απαιτεί συνεχή επίβλεψη, περιποίηση και συμπαράσταση ετέρου προσώπου (παλαιοί ασφαλισμένοι)(άρθρο 42 παρ., 3 ν, 1140/81). Το ποσό της προσαύξησης δεν μπορεί να υπερβεί το 20πλάσιο του εκάστοτε ισχύοντος τεκμαρτού ημερομισθίου ανειδίκευτου εργάτη το οποίο αντιστοιχεί με αυτό της 31.1.2001, δηλαδή 33,57 ευρώ (άρθρο 6, παρ., 6 ν, 4051/12), Για τους ασφαλισμένους από 1.1.1993 το ποσό της σύνταξης προσαυξάνεται κατά 25% του κατά το έτος 1991 μέσου μηνιαίου κατά κεφαλήν ΑΕΠ, αναπροσαρμοσμένου κάθε φορά με το εκάστοτε ποσοστό αύξησης των συντάξεων των δημοσίων υπαλλήλων. Ο τρόπος αυτός υπολογισμού της προσαύξησης δεν ισχύει, ωστόσο, για τους νέους ασφαλισμένους τυφλούς και από τους δύο οφθαλμούς συνταξιούχους λόγω γήρατος (άρθρο 26 παρ. 1, 2 ν. 4075/12), αφού οι τελευταίοι εξομοιώνονται με τους παλαιούς ασφαλισμένους (Η προσαύξηση λόγω απόλυτης αναπηρίας εξαιρείται της παρακράτησης της ειδικής εισφοράς συνταξιούχων επικουρικής ασφάλισης (άρθρο 44 ν. 3986/12)).

Η Επιτροπή Υγείας είναι υπεύθυνη για την αξιολόγηση της κατάστασης του ασφαλισμένου που απαιτεί συνεχή παρακολούθηση. Οι αποφάσεις για το ανθρώπινο δυναμικό, εάν υπάρχουν βάσιμοι λόγοι, είναι δεσμευτικοί για το ασφαλιστικό ίδρυμα και το εμπλεκόμενο διοικητικό δικαστήριο (StE 236/12, 7,) Υπό τους ίδιους όρους, το ποσό σύνταξης των μελών της οικογένειας του αποθανόντος ασφαλισμένου ή συνταξιούχου αυξήθηκε κατά 50%, ενώ το ποσό σύνταξης των άλλων μελών της οικογένειας που δικαιούνται τη σύνταξη δεν μειώθηκε. Εάν ο δικαιούχος της σύνταξης είναι τυφλός, η σύνταξη θα έχει μια προσαύξηση.(ΣτΕ 3847/04).

4.15.4 ΕΞΩΙΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΕΠΙΔΟΜΑ (ΕΠΙΔΟΜΑ ΤΕΤΡΑΠΛΗΓΙΑΣ – ΠΑΡΑΠΛΗΓΙΑΣ)

Πρόκειται, κατά τη νομολογία, για ιδιόμορφη παροχή κοινωνικής ασφάλισης, όπου συγγέεται η ασφαλιστική τεχνική με τα προνομιακά στοιχεία, με κυρίαρχο πάντως τον ασφαλιστικό χαρακτήρα (δεσμός) (ΣτΕ 151/90 Ολομ., ΔΕΝ 46, σελ. 1127.), προϋποθέτει ύπαρξη ασφαλιστικής σχέσης (ΣτΕ 1088/16,) .

Χορηγείται για την αντιμετώπιση των αυξημένων δαπανών, αφού οι καλυπτόμενες παθήσεις καθιστούν τους δικαιούχους ανίκανους αυτοεξυπηρέτησης. Η εν λόγω παροχή εστιάζει πρωτίστως στην κατ'οίκον φροντίδα των αναπήρων και άρα στην αποφυγή δραματοποίησής τους Το εξωιδρυματικό επίδομα τελεί σε σχέση αντιστοιχίας με τη δαπάνη για την αμοιβή προσώπου, απασχολουμένου με την επίβλεψη, περιποίηση και συμπαράσταση του δικαιούχου(Α.Π. 163/12, ΝοΒ 2012, σελ. 1407).

Σύμφωνα με τη νομολογία, το επίδομα χορηγείται, για την ταυτότητα του λόγου και σύμφωνα με την αρχή της ισότητας και τον κανόνα της ανάθεσης στο Κράτος της μέριμνας για την προστασία των αναπήρων-, και στους πάσχοντες από ασθένειες που επιφέρουν την ίδια μορφή αναπηρίας με την παραπληγία-τετραπληγία (λ.χ. εγκεφαλική αγγειοσκλήρυνση μεγάλου βαθμού) . (ΣτΕ 1435/2011, ΣτΕ 3619/92, ΕΔΚΑ ΛΕ; 774, ΣτΕ 2960/90, ΕΔΚΑ ΛΓ; 232).

Γι' αυτό άλλωστε η γνωμάτευση της Υγειονομικής Επιτροπής είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένη, όταν δεν περιέχει ειδική κρίση σχετικά με το αν οι παθήσεις, ανεξαρτήτως της ονομασίας τους, επέφεραν ή όχι την ίδια ή ισοδύναμη από λειτουργική άποψη μορφή αναπηρίας με εκείνη της ή με τις συναφώς αναφερόμενες παθήσεις της κείμενης νομοθεσίας (ΔιοικΕφθεσ 63/14, Αρμ. 2014, σελ. 1041, ΔιοικΠρωτΚερκ 66/14).

Στους ασφαλισμένους το εξωιδρυματικό επίδομα καταβάλλεται, εφόσον έχουν συμπληρώσει τις προϋποθέσεις για την παροχή ιατρικής περίθαλψης. Το επίδομα καταβάλλεται από μια μόνο πηγή, από την ημερομηνία της υποβολής της αίτησης με τα σχετικά δικαιολογητικά. Είναι δε δυνατή η σώρευση του εξωιδρυματικού επιδόματος με τη σύνταξη λόγω αναπηρίας. Το ποσό του επιδόματος είναι ίσο για όλους τους δικαιούχους με το 20πλάσιο του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη, όπως ισχύει την 31. 12.201 7 (άρθρο 6, παρ. 6 ν. 4051 /1 2) (άρθρου 2 ν. 4024/11.). Οι δικαιούχοι του δεν δικαιούνται συγχρόνως προσαύξηση απολύτου αναπηρίας, εκτός αν είναι μεγαλύτερη, οπότε

δικαιούνται τη διαφορά. Η καταβολή του επιδόματος δεν αναστέλλεται για όσο χρόνο ο νοσηλεύεται με δαπάνη του τ. ΙΚΑ- ΕΤΑΜ (άρθρο 7 ν. 4331/15).

4.16 ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΛΟΓΩ ΘΑΝΑΤΟΥ

Σε μια παραδοσιακή μορφή οικογένειας, ο θάνατος του ασφαλισμένου ή συνταξιούχου, έχει αναχθεί σε ασφαλιστικό κίνδυνο, γιατί προκαλεί μόνιμη απώλεια εισοδήματος για τα λοιπά (προστατευόμενα) μέλη της, θέτοντας σε διακινδύνευση τη διαβίωσή τους (Η. Creutz, 2016)Τη διαρκή αυτήν απώλεια εισοδημάτων προορίζονται να αντισταθμίσουν οι συντάξεις θανάτου (ή άλλως επιζώντων). Εκτός από τον/την σύζυγο, αξίωση για απονομή σύνταξης έχουν και τα τέκνα του θανούντος (ορφανικές συντάξεις). Το άρθρο 12, όπως και το (άρθρο 16 του ν. 4387/16) ρυθμίζουν την κατά μεταβίβαση σύνταξη, εισάγοντας ενιαίους κανόνες για όλους τους ασφαλισμένους του ΕΦΚΑ, εφόσον ο θάνατος έχει επέλθει από 13/5/2016 και εφεξής.

Σε περίπτωση θανάτου, η σύνταξη του δικαιούχου καταβάλλεται από την πρώτη ημέρα του δεύτερου μήνα κατά τον οποίο συνέβη ο θάνατος. Η πληρωμή της σύνταξης δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες από την ημερομηνία κατάθεσης της αίτησης σύνταξης (νόμος αριθ. 1846/51, άρθρο 29, άρθρο 5) (νόμος 4387/16, άρθρο 95, άρθρο 2). Εάν ο ασφαλισμένος ή ο συνταξιούχος κηρύξει απουσία, μπορούν επίσης να καταβληθούν συντάξεις (πορίσματα του Επιθεωρητή, ΕΔΚΑ 2004, σ. 796) (Άρθρο 9, παράγραφος 1 του Ν. 1846/51). Στην περίπτωση αυτή, η σύνταξη λόγω θανάτου του δικαιούχου θα καταβληθεί από τον πρώτο μήνα του δεύτερου έτους και όταν το δικαστήριο κηρύξει άγνωστο τον αγνοούμενο στο τέλος του δεύτερου μήνα (άρθρο 29 του νόμου 1846 Παράγραφος 5, 51). Σε αυτήν την περίπτωση, σύμφωνα με τους κανονισμούς, ο χρόνος έναρξης της σύνταξης δεν μπορεί να υπερβαίνει τους έξι μήνες μετά την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησης.(ΣτΕ 953/05, ΔιΔικ 2005),(Σ. Κουρνιανού 2008)

Όταν ο ασφαλισμένος γίνει ανάπηρος από πρόθεση ή συνεπεία κακουργήματος ή πλημμελήματος παρ' αυτού διαπραχθέντος, τα μέλη οικογένειάς του αποκτούν αξίωση για απονομή σύνταξης Θανάτου (άρθρο 28, παρ. 3) (Γ. Ψηλού, 2010). Ομοίως, δικαίωμα σε σύνταξη αναγνωρίζεται στα μέλη οικογενείας, σε περίπτωση που ο συνταξιούχος εκτίει ποινή στερητική της ελευθερίας (29, παρ. 7 α' του Α.Ν. 1846/51) πέραν των έξι (6) μηνών. Με αυτό τον τρόπο, ο νόμος μεριμνά για τη διαβίωση των μελών της οικογένειας

που δεν έχουν αναμειχθεί στην αξιόποινο πράξη του συνταξιούχου

Η αιτία του θανάτου είναι γενικά αδιάφορη, ακόμη κι αν πρόκειται για αυτοκτονία (Χρ. Αγαλλόπουλου, 1955). Η αναλογία της προστασίας των δικαιούχων δεν σχετίζεται με τη συμπεριφορά του ασφαλισμένου. Είναι θεμιτό, όταν ο θάνατος του ασφαλισμένου αποδίδεται σε εγκληματική ενέργεια μέλους της οικογένειάς του εφόσον έχει προηγηθεί καταδικαστική απόφαση ποινικού δικαστηρίου το οποίο αντλεί εξ αυτού δικαίωμα, να στερείται το ίδιο κι όχι οι λοιποί δικαιούχοι κάθε δικαιώματος σε σύνταξη (άρθρο 28 παρ. 13 Α.Ν. 1846/51). Η αιτία θανάτου άνακτα τη σημασία της με το εργατικό ατύχημα ή την εργατική ασθένεια, αφού στην περίπτωση αυτή δεν απαιτείται η συμπλήρωση των προβλεπόμενων χρονικών προϋποθέσεων, ενώ το ποσού της σύνταξης ορίζεται κατά τρόπο διαφορετικούς (πιο προνομιακούς) από το κοινούς (άρθρο 31, παρ. 2 του ν. 4387/16).

4.17 ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ ΔΙΑΖΕΥΜΕΝΩΝ ΣΥΖΗΓΩΝ

Με το ν.3232/04 έγινε μια πρώτη και ατελής προσπάθεια για εισαγωγή παραλλαγής του συστήματος καταμερισμού των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων μεταξύ συζύγων σε περίπτωση διαζυγίου. Ο καθιερωθείς θεσμός δεν ανταποκρίνεται παρά στοιχειωδώς στο αίτημα της ισότητας των φύλων για θεμελίωση αυτοτελούς δικαιώματος του πρώην συζύγου σε μέρος από σύνταξη του ετέρου (Α. Στεργίου, 2002). Σε περίπτωση που ο ένας των συζύγων επωμιστεί το αποκλειστικό βάρος της ανατροφής των παιδιών και εγκαταλείψει (ή μειώσει) την επαγγελματική του απασχόληση, βρίσκεται, με τη λύση του γάμου με διαζύγιο, χωρίς να έχει πραγματοποιήσει καθόλου (ή μικρότερο) χρόνο ασφάλισης, με αποτέλεσμα να παραμένει απροστάτευτος ή με χαμηλότερη σύνταξη. Σύμφωνα με την κατανομή των ρόλων που απορρέει από την επικρατούσα (ακόμη) κοινωνική διαίρεση, συνήθως είναι οι γυναίκες που βαρύνονται, κατ' αρχήν, με τη φροντίδα των παιδιών αλλά και των ηλικιωμένων (Α. Στεργίου, 2002). Ειδικότερα, η ισότητα των φύλων αποκαθίσταται με τη συμμετοχή του οικονομικά ανενεργού (ή του μερικά απασχολούμενου) συζύγου, σε περίπτωση λύσης του γάμου με διαζύγιο ή ακύρωσή του, στα ασφαλιστικά δικαιώματα που απέκτησε ο άλλος των συζύγων κατά τη διάρκεια του γάμου (Α. Στεργίου, 2002).

Με την απόδοση των περιουσιακών στοιχείων, κατά τη διάρκεια του γάμου,

συνταξιοδοτικών μονάδων, ο σύζυγος που δεν εργάστηκε, μπορεί να αποκτήσει αυτοτελές δικαίωμα σε σύνταξη. Έτσι, το δικαίωμα σε σύνταξη του πρώην συζύγου αποδεδεσμεύεται από την προηγούμενη κοινωνική βιογραφία του. Ο εν λόγω θεσμός εμφανίζεται ως διορθωτικό μέτρο μιας ανεπιείκειας της κοινωνικής ασφάλισης που δεν ασφαλίζει την οικιακή εργασία της συζύγου, καθώς και την παροχή οικογενειακής φροντίδας. Επομένως, κάθε φορά που έχουμε ρήξη ενός συζυγικού/συντροφικού δεσμού (λόγω θανάτου ή διαζυγίου), θα πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα για τη γυναίκα (ή συμβία) που έχει προσφέρει στον κοινό βίο τη μη αμειβόμενη εργασία της.

4.18 ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ

Στην παράγραφο 5 του άρθρου 8 του ν. 4387/2016 ο πίνακας των ποσοστών αναπλήρωσης αριθμείται σε πίνακα 1, αντικαθίσταται το εδάφιο πριν τον πίνακα 1, προστίθεται νέο εδάφιο και πίνακας 2. Το άρθρο 8 του ν. 4387/2016 διαμορφώνεται ως εξής:

Οι δημόσιοι υπάλληλοι και το στρατιωτικό προσωπικό έχουν το δικαίωμα να λαμβάνουν συντάξεις με βάση τα δικά τους δικαιώματα, την ανικανότητα ή τα δικαιώματα μεταφοράς σύμφωνα με τους σχετικούς κανονισμούς, και το δικαίωμα να λαμβάνουν το αντισταθμιστικό μέρος της σύνταξης, το οποίο είναι η δεύτερη παράγραφος του παρόντος άρθρου που προκύπτει από συνταξιοδοτικό εισόδημα αυτής της παραγράφου, Η περίοδος που ορίζεται στο άρθρο 15 της ρήτηρας ασφάλισης και το ετήσιο ποσοστό αντικατάστασης (όπως φαίνεται στον πίνακα που αναφέρεται στην παράγραφο 5) πρέπει να συμμορφώνονται με τις διατάξεις των ακόλουθων παραγράφων.

Ο μέσος μηνιαίος μισθός του ασφαλισμένου καθ' όλη τη διάρκεια της ασφαλιστικής περιόδου περιλαμβάνεται στο συνταξιοδοτικό εισόδημα για τον υπολογισμό του ίδιου δικαιώματος, ανικανότητας ή μεταβιβάσιμης κύριας σύνταξης. Ο μέσος όρος υπολογίζεται ως ο συνολικός μηνιαίος μισθός διαιρούμενος με τη συνολική περίοδο ασφάλισης. Το συνολικό μηνιαίο εισόδημα που λαμβάνεται από τον ασφαλισμένο αναφέρεται στο άθροισμα του μηνιαίου εισοδήματος που πρέπει να καταβληθεί κατά την περίοδο ισχύος του συμβολαίου του.

Κατά τον υπολογισμό των συνταξιοδοτικών αποδοχών, έχει αυξηθεί η αμοιβή του

ασφαλισμένου για κάθε ημερολογιακό έτος σύμφωνα με τις διατάξεις αυτής της παραγράφου.

Για τον υπολογισμό του μέρους αποζημίωσης της σύνταξης ενός ατόμου στην περίπτωση των παραγράφων β και γ του άρθρου 6, σύμφωνα με την παράγραφο 2 στοιχείο α), λαμβάνοντας υπόψη τις συνταξιοδοτικές αποδοχές, ο μέσος μηνιαίος μισθός είναι σύμφωνος με τις διατάξεις του ίδιου παραγράφου, ισχύει Η κατάσταση εξαρτάται από την κατάσταση, από το έτος ασφάλισης 2002 έως την πληρωμή της σύνταξης του δημοσίου υπαλλήλου ή του στρατιωτικού.

Εάν δεν υπάρχει περίοδος ασφάλισης (πραγματική, εικονική, προαιρετική περίοδος ασφάλισης ή άλλη περίοδος που πρέπει να υπολογίζεται ως σύνταξη), τουλάχιστον πέντε (5) έτη από την 1η Ιανουαρίου 2002 έως την έναρξη πληρωμής των συντάξεων για δημόσιους υπαλλήλους ή στρατιωτικούς αξιωματικοί, Ο υπολογισμός του συνταξιοδοτικού εισοδήματος απαιτεί περίοδο ασφάλισης (πραγματική, εικονική, προαιρετική ή άλλες περιόδους που πρέπει να θεωρηθούν συνταξιοδοτούμενες) και την περίοδο πριν από την 1η Ιανουαρίου 2002, έως την ολοκλήρωση πέντε (5) Έως το έτος ασφάλισης. Για συντάξεις που ξεκινούν από την 1.1.2021, εάν δεν υπάρχει περίοδος ασφάλισης (πραγματική, εικονική, προαιρετική περίοδος ασφάλισης ή άλλες περιόδοι ασφάλισης που πρέπει να θεωρηθούν συνταξιοδοτικές), τότε από την 1η Ιανουαρίου 2002 στους εργαζομένους Αρχίστε να πληρώνετε σύνταξη για τουλάχιστον δέκα) χρόνια-πολιτικοί ή στρατιωτικοί αξιωματούχοι και, στη συνέχεια, επιλέξτε τον χρόνο ασφάλισης (πραγματικός, εικονικός, προαιρετικός χρόνος για τον υπολογισμό του συνταξιοδοτικού εισοδήματος) ή άλλος που λογίζεται ως συντάξιμος) και κατά το πριν την 1.1.2002 χρονικό διάστημα και μέχρι τη συμπλήρωση έως δέκα(10) ετών ασφάλισης.

Εάν η κατάσταση συνταξιοδότησης συμμορφώνεται με τις διατάξεις του άρθρου 1 του διατάγματος αριθ. 169/2007 και του άρθρου 26, παράγραφος 1, εδάφιο α, εδάφιο 4, ή βάσει των διατάξεων που αναφέρονται σε αυτές τις διατάξεις, κάθε φορά που ισχύει, και που φθάνουν συνταξιοδοτούνται σύμφωνα με τους κανονισμούς τους (Ν. 612/1977) ή σύμφωνα με τις διατάξεις που τους αφορούν, και ισχύουν κάθε φορά ή σύμφωνα με τους κανονισμούς τους (Ν. 2084/1992) ως σύνταξη για τον υπολογισμό του ποσοστού αντικατάστασης 35 ετών Ο μισθός λαμβάνει υπόψη τον μέσο μηνιαίο μισθό του ασφαλισμένου καθ 'όλη τη διάρκεια της περιόδου ασφάλισης.

Για την υποθετική επιβεβαιωμένη περίοδο ασφάλισης, μετά την πληρωμή του αναμενόμενου ποσού εξαγοράς, ορίζεται ως συνταξιοδοτικό εισόδημα. Εάν το ποσό εξαργύρωσης για κάθε μήνα ασφάλισης χρησιμοποιείται ως μηνιαία εισφορά, το ποσό θα πρέπει να είναι ένα ασφαλισμένο μηνιαίο εισόδημα.

Μέχρι το 2024, η προσαρμογή του συνταξιοδοτικού εισοδήματος πραγματοποιείται κατά την περίοδο που αλλάζει ο ετήσιος μέσος γενικός δείκτης τιμών καταναλωτή της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας. Σύμφωνα με τον δείκτη αλλαγής μισθών που υπολογίστηκε από το (ΕΛΣΤΑΤ), η συνταξιοδοτική αύξηση μισθού μετά το 2025 σι. Μια κοινή απόφαση των Υπουργών Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και Οικονομικών καθόρισε τις απαραίτητες λεπτομέρειες και διαδικασίες για την εφαρμογή του δείκτη αλλαγής μισθών της ΕΛΣΤΑΤ για την προσαρμογή των συντάξεων. (ΕΛΣΤΑΤ)

Το τελικό ποσό των συνταξιοδοτικών εισφορών υπολογίζεται με βάση το ποσοστό αντικατάστασης στον παρακάτω πίνακα. Αυτό το ποσοστό αντιστοιχεί στη συνολική περίοδο ασφάλισης. Ο πίνακας επισυνάπτεται στο τέλος αυτού του πίνακα και αποτελεί στοιχείο του πίνακα. Το ποσοστό αντικατάστασης της ασφάλισης ετησίως εντός του ετήσιου λόγου αντιστοιχεί στο ποσοστό που φαίνεται στην τρίτη στήλη του πίνακα. Ο παρακάτω πίνακας 1 δείχνει το ποσοστό αντικατάστασης για κάθε περίοδο ασφάλισης έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2020:

ΚΛΙΜΑΚΕΣ ΕΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΠΛΗΡΩΣΗΣ
ΑΠΟ	ΕΩΣ	
0	15	0,77%
15,01	18	0,84%
18,01	21	0,90%
21,01	24	0,96%
24,01	27	1,03%
27,01	30	1,21%
30,01	33	1,42%
33,01	36	1,59%
36,01	39	1,80%
39,01	42	
2.00%		

Από 1-10-2020 τα ποσοστά αναπλήρωσης για κάθε επιμέρους περίοδο ασφάλισης αποτυπώνονται στον ακόλουθο πίνακα 2:

ΚΛΙΜΑΚΕΣ ΕΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ		ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΠΛΗΡΩΣΗΣ
ΑΠΟ	ΕΩΣ	
0	15	0,77%
15,01	18	0,84%
18,01	21	0,90%
21,01	24	0,96%
24,01	27	1,03%
27,01	30	1,21%
30,01	33	1,98%
33,01	36	2,50%
36,01	40	2,55%
40,01		0,50%
ΚΑΙ ΑΝΩ ΚΑΤ ΕΤΟΣ		

Το συνολικό ακαθάριστο ποσό της ανταποδοτικής σύνταξης, όπως αυτό προκύπτει σύμφωνα με το παρόν άρθρο, δεν μπορεί να υπερβαίνει το ακαθάριστο ποσό των συντάξιμων αποδοχών, όπως αυτές ορίζονται στις παραγράφους 2 και 3. 6. Πρόσωπα τα οποία είναι συνταξιούχοι των ενταχθέντων στον Ε.Φ.Κ.Α. φορέων, τομέων και κλάδων, κατά την ημερομηνία ένταξής τους στον Ε.Φ.Κ.Α., εφόσον οι συντάξεις τους είναι της αυτής αιτίας, δικαιούνται από τον Ε.Φ.Κ.Α. σύνταξη ίση με το άθροισμα των καταβαλλόμενων συντάξεων από τους ενταχθέντες στον Ε.Φ.Κ.Α. φορείς, τομείς και κλάδους. Αν οι συντάξεις προέρχονται από διαφορετικές αιτίες, ο Ε.Φ.Κ.Α. εξακολουθεί να καταβάλλει αυτές χωριστά. 7. Οι διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 14 του π.δ/τος 169/2007(Α' 210) και της παραγράφου 5 του άρθρου 55, καθώς και κάθε άλλη διάταξη που παραπέμπει σε αυτές δεν έχουν εφαρμογή για τα πρόσωπα των περιπτώσεων β' και γ' της παραγράφου 1 του άρθρου 6».

4.18.1 ΑΝΑΛΥΣΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Στην παρούσα φάση το μεγαλύτερο μέρος των ασφαλισμένων θα επιλέξει ή θα καταταγεί αυτόματα (δια της μη επιλογής) στην υποχρεωτική 1η ασφαλιστική κατηγορία των 210 ευρώ (+10 ευρώ ΟΑΕΔ). Υπάρχει όμως και μια μερίδα ασφαλισμένων που την απασχολεί ποια ασφαλιστική κατηγορία να επιλέξει.

Ο νόμος δεν αλλάζει το καθεστώς των κυρίων συντάξεων (πλην των ποσοστών αναπλήρωσης) και έτσι η κύρια σύνταξη αποτελείται από το σύνολο δύο τμημάτων, ήτοι της εθνικής (384 ευρώ με 20 έτη ασφάλισης) και της ανταποδοτικής, η οποία υπολογίζεται με βάση τις καταβληθείσες εισφορές από 1.1.2002 έως και την έξοδο από την ασφάλιση, υπολογιζόμενες με ένα ποσοστό αναπλήρωσης το οποίο εξαρτάται από τα έτη ασφάλισης διαμορφώνονται τα ποσοστά αναπλήρωσης με τον νέο Νόμο, σε σχέση με το προηγούμενο καθεστώς:

Πίνακας Α΄
Ποσοστά Αναπλήρωσης πριν και μετά το Σχέδιο Νόμου

ΕΤΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΠΛΗΡΩΣΗΣ % Ν.4387/2016	ΝΕΟ ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΑΠΛΗΡΩΣΗΣ
15	11,55	11,55
16	12,39	12,39
17	13,23	13,23
18	14,07	14,07
19	14,97	14,97
20	15,87	15,87
21	16,77	16,77
22	17,73	17,73
23	18,69	18,69
24	19,65	19,65
25	20,68	20,68
26	21,71	21,71
27	22,74	22,74
28	23,95	23,95
29	25,16	25,16
30	26,37	26,37
31	27,79	28,35
32	29,21	30,33
33	30,63	32,31
34	32,22	34,81
35	33,81	37,31
36	35,4	39,81
37	37,2	42,36
38	39	44,91
39	40,8	47,46
40	42,8	50,01
41	44,8	50,51
42	46,8	51,01
43	48,8	51,51
44	50,8	52,01
45	52,8	52,51
46	54,8	53,01
47	56,8	53,51
48	58,8	54,01
49	60,8	54,51
50	62,8	55,01

Διαπιστώνεται μείωση των ποσοστών αναπλήρωσης και άρα αναδρομική και στο

μέλλον μείωση σύνταξης για όσους έχουν χρόνο ασφάλισης άνω των 45 ετών. Προφανώς η ρύθμιση αυτή δεν αποτελεί συμμόρφωση σε όσα ορίζουν οι πρόσφατες αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας

Όλοι οι ασφαλισμένοι είναι υποχρεωμένοι να επιλέξουμε ασφαλιστικές κατηγορίες, καλό θα είναι να γνωρίζουμε τι επιπτώσεις θα έχει αυτό στην ασφάλισή μας. Για το σκοπό αυτό φτιάξαμε έναν πίνακα που επεξηγεί τι συντάξεις δίνει κάθε ασφαλιστική κατηγορία, ποια η διαφορά στις συντάξεις και τι συνολικό ποσό θα έχουμε εκταμιεύσει κατά το χρόνο υπολογισμού της σύνταξης.

ΠΙΝΑΚΑΣ Β΄

ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ ΑΝΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

(ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΙΚΟ ΠΟΣΟ ΕΙΣΦΟΡΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΛΗΞΗ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ)

ΕΙΣΦΟΡΕΣ /ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΣΥΝΤΑΞΙΜΕΣ ΑΠΟΔΟΧΕΣ	ΣΥΝΤΑΞΗ 20 ΕΤΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΛΗΡΩΜΗ ΕΙΣΦΟΡΩΝ	ΣΥΝΤΑΞΗ 30 ΕΤΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΛΗΡΩΜΗ ΕΙΣΦΟΡΩΝ	ΣΥΝΤΑΞΗ 40 ΕΤΗ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΛΗΡΩΜΗ ΕΙΣΦΟΡΩΝ
210	755	504	50.400	583	75.600	761	100.800
252	930	532 (+28)	60.480	629(+46)	90.720	849(+88)	120.960
302	1180	571(+39)	72.480	695(+66)	108,720	974(+125)	144.960
363	1485	619(+48)	87.120	775(+80)	130,680	1127(+153)	174.240
435	1845	677(+58)	104.400	871(+96)	156,600	1307(+180)	208.800
566	2500	781(+104)	135.840	1043(+172)	203,760	1634(+327)	271.680

Σημ: Οι υπολογισμοί αφορούν ασφαλισμένο που διατηρεί την ίδια ασφαλιστική κατηγορία σε όλη τη διάρκεια της ασφάλισης, ενώ δεν προστίθενται τυχόν αυξήσεις του δείκτη τιμών καταναλωτή. Στο ποσό της σύνταξης περιλαμβάνεται το σύνολο εθνικής και ανταποδοτικής.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 1

Για να δούμε την διαφορά μεταξύ πρώτης και δεύτερης κατηγορίας στα 40 έτη ασφάλισης, παρατηρούμε τα εξής:

Συνολική καταβολή 1ης α.κ. 100.800 και σύνταξη 761 ευρώ

Συνολική καταβολή 2ης α.κ. 120.960 και σύνταξη 849 ευρώ (ήτοι +88).

Διαφορά συνολικών καταβολών $(120.960-100.800)= 20.160$ ευρώ. Διαιρώντας με τη διαφορά των 88 ευρώ, βλέπουμε απόσβεση σε 229 μήνες, ήτοι σε 19 περίπου χρόνια.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 2

Για να δούμε την διαφορά μεταξύ τρίτης και τέταρτης κατηγορίας στα 30 έτη ασφάλισης, παρατηρούμε τα εξής:

Συνολική καταβολή 3ης α.κ. 108.720 και σύνταξη 695 ευρώ

Συνολική καταβολή 2ης α.κ. 130.680 και σύνταξη 775 ευρώ (ήτοι +80).

Διαφορά συνολικών καταβολών $(130.680-108.720)= 21.960$ ευρώ. Διαιρώντας με τη διαφορά των 80 ευρώ, βλέπουμε απόσβεση σε 274,5 μήνες, ήτοι σε 23 περίπου χρόνια.

Κάνοντας αντίστοιχες πράξεις, μπορούμε να εξάγουμε χρήσιμα συμπεράσματα, ως προς τα συνολικά ποσά που θα έχουμε δαπανήσει και τα ποσά της σύνταξης που θα έχουμε λάβει.

Επίσης αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι αυτός που καταβάλλει την κατώτατη εισφορά (έχει δηλαδή συντάξιμες αποδοχές 755 ευρώ), λαμβάνει συνολική σύνταξη με 40 έτη 761 ευρώ, ήτοι λαμβάνει το 100,8% των αποδοχών του ως σύνταξη.

Αντίθετα αυτός που καταβάλλει την ανώτατη εισφορά (έχει δηλαδή συντάξιμες αποδοχές 2.500 ευρώ, λαμβάνει συνολική σύνταξη με 40 έτη 1.634 ευρώ, ήτοι λαμβάνει το 65,36% των αποδοχών του ως σύνταξη.

4.19 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σε ένα περιβάλλον που δεν είναι καθόλου ασφαλές και βέβαιο, καλείται ο ασφαλισμένος και μάλιστα σε σύντομο χρονικό διάστημα να επιλέξει ασφαλιστική κατηγορία, από την οποία θα εξαρτηθεί το ασφαλιστικό του μέλλον. Θυμίζουμε πως το καθεστώς των κυρίων συντάξεων έχει αλλάξει αρκετά τα τελευταία χρόνια (Μνημονιακές περικοπές, νόμοι 3863/2010 και 4387/2016 κλπ.) με αποτέλεσμα οι

ασφαλισμένοι να έχουν απωλέσει την εμπιστοσύνη τους στο σύστημα της Κοινωνικής Ασφάλισης και ιδίως οι νεότερες γενιές.

Από τη δική μας πλευρά θα συνεισφέρουμε στο διάλογο μερικούς βασικούς και απλούς κανόνες, προς διευκόλυνση των ασφαλισμένων:

1. Από την παράθεση των παραδειγμάτων σαφώς προκύπτει ότι δεν υφίσταται αναλογία μεταξύ εισφορών και συντάξεων και τούτο οφείλεται στο πάγιο ποσόν της εθνικής σύνταξης. Έτσι ασφαλισμένοι με χαμηλές εισφορές και λίγα έτη ασφάλισης ευνοούνται αφού λαμβάνουν ολόκληρη την εθνική σύνταξη, η οποία καλύπτει σε μεγάλο μέρος τις συντάξιμες αποδοχές. Αντίθετα ασφαλισμένοι που καταβάλλουν υψηλότερες εισφορές και έχουν αρκετά έτη ασφάλισης, θα χρειαστούν πολλά έτη λήψης σύνταξης, ώστε να αποσβέσουν τις υψηλότερες εισφορές που κατέβαλαν.

2. Ασφαλισμένοι που έχουν λίγα έτη ασφάλισης (ηλικίας 30 έως 45 ετών) δεν έχουν κανένα λόγο στην παρούσα φάση να επιλέξουν άλλη πλην της πρώτης Α.Κ. και αφού παγιωθεί το σύστημα να επιλέξουν, μετά από μελέτη, σταδιακά ανώτερες. Όσοι έχουν φυσικά την οικονομική άνεση, μπορούν να επιλέξουν την 3η ή 4η Α.Κ. προκειμένου να λάβουν μια πιο ικανοποιητική σύνταξη, μειώνοντας παράλληλα τη φορολογία τους, αφού οι ασφαλιστικές εισφορές εκπίπτουν.

3. Οι παλιότεροι ασφαλισμένοι, που διαθέτουν χρόνο ασφάλισης από 1.1.2002 και άρα σ' αυτόν συμπεριλαμβάνονται οι παλιότερες ασφαλιστικές εισφορές, τυχόν κοινωνικοί πόροι ή και άλλες παράμετροι (πχ. ειδική προσαύξηση μηχανικών ή μονοσυνταξιούχοι ΤΣΑΥ ή ακόμη και μισθωτή απασχόληση) θα πρέπει να γνωρίζουν ότι η σύνταξη τους θα υπολογιστεί κατά ένα μέρος με τις παλαιές εισφορές και κατά ένα μέρος με τις νέες. Για παράδειγμα δικηγόρος που θα συνταξιοδοτηθεί το 2030 (ήτοι μετά από 10 έτη), η ανταποδοτική του σύνταξή του θα υπολογιστεί για μεν τα χρόνια 2002-2016 με τις παλαιές εισφορές και για τα χρόνια από 2017 έως 2030 με τις νέες εισφορές (ήτοι 15/29 με τις παλαιές και 14/29 με τις νέες εισφορές). Θεωρούμε πως ασφαλισμένοι που είναι σ' αυτήν την κατηγορία θα πρέπει να μελετήσουν αναλυτικά τον ανωτέρω πίνακα και να επιλέξουν, εφόσον έχουν τη δυνατότητα, μία από τις μεσαίες ασφαλιστικές κατηγορίες. Αυτονόητο είναι να εξετάζονται και παράμετροι, τυχόν αποταμίευση, συμμετοχή σε επαγγελματικά ταμεία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

5.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΩΝ ΠΑΡΟΧΩΝ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Αν κάποιος διαμένει και έχει εργαστεί σε μία ή περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στην Ισλανδία, τη Νορβηγία, το Λιχτενστάιν και την Ελβετία, πρέπει να συνυπολογίσει τις παρακάτω παραμέτρους προκειμένου να υπολογίσει τις συνταξιοδοτικές του παροχές: (Συμβούλιο της Ευρώπης, 1999),

- **Παράμετροι συνταξιοδοτικών παροχών στην ΕΕ**

Ποιοι τύποι συντάξεων καλύπτουν οι κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης; Οι κανόνες της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον συντονισμό της κοινωνικής ασφάλισης καλύπτουν τις συντάξεις γήρατος, αναπηρίας και επιζώντων. Στο σημείο αυτό πρέπει να διασαφηνίσουμε ότι εφαρμόζονται στα κρατικά συνταξιοδοτικά συστήματα και όχι στα ιδιωτικά ή επαγγελματικά συστήματα. Για την άρση των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία που σχετίζονται με τις εν λόγω συμπληρωματικές συντάξεις, εξέδωσε την οδηγία 98/49/ΕΚ το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο που αφορά στην προστασία των δικαιωμάτων συμπληρωματικής συνταξιοδότησης των μισθωτών και των μη μισθωτών που μετακινούνται εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η εν λόγω οδηγία εφαρμόζεται περιορισμένα και σχετίζεται με την καταβολή συντάξεων στις διάφορες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη διατήρηση των δικαιωμάτων των ατόμων που εγκαταλείπουν ένα σύστημα συμπληρωματικής συνταξιοδότησης και τη δυνατότητα να εξακολουθούν να υπάγονται οι αποσπασμένοι εργαζόμενοι στο σύστημα της χώρας που κατάγονται, υπό όρους βέβαια που προβλέπονται από τους ευρωπαϊκούς κανόνες συντονισμού για τα κρατικά συστήματα. (Συμβούλιο της Ευρώπης, 1999)

- Ποιος καταβάλλει τη σύνταξη του εργαζομένου;

Όταν φτάσει την ηλικία συνταξιοδότησης που ορίζεται από την εθνική νομοθεσία, μια χώρα με τουλάχιστον ένα έτος ασφάλισης σε κάθε χώρα θα του καταβάλει σύνταξη. Σε κάθε χώρα, διατηρεί το ιστορικό ασφάλισης έως ότου φτάσει στην ηλικία συνταξιοδότησης. Για παράδειγμα, εάν έχει εργαστεί σε τρεις χώρες, θα λάβει τρεις ξεχωριστές συντάξεις. Πώς να υπολογίσετε τη σύνταξη των εργαζομένων; Η σύνταξη υπολογίζεται με βάση την περίοδο ασφάλισης σε κάθε χώρα. Το ποσό που θα λάβει από καθεμία από αυτές τις χώρες αντιστοιχεί στην περίοδο που καλύπτεται από το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης στη χώρα αυτή. Θα παρασχεθεί μια συνοπτική περιγραφή με τίτλο "Έγγραφο P1", συμπεριλαμβανομένων των αποφάσεων που λαμβάνονται από κάθε χώρα για την εφαρμογή της. (Συμβούλιο της Ευρώπης, 1999)

- **Τι είναι το έγγραφο P1;**

Το έγγραφο περιλαμβάνει συνοπτικά τις αποφάσεις που έλαβε η κάθε χώρα σχετικά με την αίτηση συνταξιοδότησης του εργαζομένου. Ενημερώνει σχετικά με τον τρόπο που χειρίστηκαν οι φορείς τις διάφορες περιόδους ασφάλισης και δίνει τη δυνατότητα για παράδειγμα να διαπιστώσει κάποιος αν υπάρχει σώρευση ορισμένων περιόδων ασφάλισης ή γενικότερα κενά. (Ευρωπαϊκή επιτροπή, 2015). Πού πρέπει να υποβληθεί η αίτηση; Ακόμα και σε περίπτωση που κάποιος έχει εργαστεί σε αρκετές χώρες, πρέπει να υποβάλει αίτηση για σύνταξη στη χώρα όπου διαμένει. Αυτό δεν ισχύει μόνο εάν δεν έχει εργαστεί ποτέ εκεί οπότε πρέπει υποβάλλει την αίτηση στη χώρα όπου εργάστηκε για τελευταία φορά. (Συμβούλιο της Ευρώπης, 1999)

- **Στις συντάξεις επιζώντων ποιοι είναι οι κανόνες που εφαρμόζονται;**

Σε γενικότερο πλαίσιο, οι κανόνες που εφαρμόζονται στις συντάξεις για επιζώντες συζύγους ή ορφανά είναι ακριβώς οι ίδιοι με τους κανόνες που εφαρμόζονται στις συντάξεις γήρατος και αναπηρίας. Οι συντάξεις επιζώντων καταβάλλονται χωρίς καμία μείωση, αναστολή ή τροποποίηση, ανεξάρτητα από τον τόπο διαμονής του επιζώντος συζύγου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, τη Νορβηγία, την Ισλανδία, την Ελβετία ή το Λιχτενστάιν. (Συμβούλιο της Ευρώπης ,1999)

- **Οι κοινοτικοί κανόνες καλύπτουν τα συστήματα πρόωρης συνταξιοδότησης;**

Τα συστήματα πρόωρης συνταξιοδότησης που προβλέπονται από τον νόμο περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής των νέων κανόνων συντονισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με τον τρόπο αυτό, μπορεί να διασφαλιστεί η χορήγηση αυτών των παροχών σε μετανάστες υπό τους ίδιους όρους που ισχύουν για τους ημεδαπούς ενώ δίνεται η δυνατότητα η «εξαγωγή» αυτών των παροχών στην αλλοδαπή κατά τη συνταξιοδότηση. Παρόλα αυτά, η αρχή του συνυπολογισμού των περιόδων ασφάλισης δεν εφαρμόζεται. Πιο συγκεκριμένα, όταν χορηγούνται οι εν λόγω παροχές, οι περίοδοι διαμονής, απασχόλησης και ασφάλισης που έχουν συμπληρωθεί σε άλλες χώρες δεν είναι απαραίτητο να λαμβάνονται υπόψη. (Συμβούλιο της Ευρώπης ,1999), (J.Myles ,2015)

- **Αν κάποιος δε θεμελιώνει το συνταξιοδοτικό δικαίωμα λόγω της μικρής περιόδου απασχόλησης του σε μια χώρα, θα χάσει τις εισφορές του;**

Όταν η περίοδος ασφάλισης σε μια χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την Ελβετία στην Ισλανδία, τη Νορβηγία ή το Λιχτενστάιν, δεν θεμελιώνει το συνταξιοδοτικό δικαίωμα στην χώρα αυτή, υπολογίζονται ταυτόχρονα και οι περίοδοι διαμονής ή ασφάλισης που έχουν συμπληρωθεί σε άλλες χώρες. Στην περίπτωση που η ασφαλιστική κάλυψη του εργαζομένου είχε διάρκεια μικρότερη από ένα έτος, δίνεται η δυνατότητα να εφαρμοστεί ένας ειδικός κανόνας, αφού ορισμένες χώρες δεν παρέχουν σύνταξη για σύντομες περιόδους. Για παράδειγμα, οι μήνες διαμονής ή ασφάλισης ενός ατόμου στη χώρα W, στην οποία εργάστηκε για σύντομο διάστημα δε διαγράφονται, αλλά συνυπολογίζονται στον καθορισμό της σύνταξής από τις χώρες X, Y, Z και άλλες, όπου εργάστηκε για μεγαλύτερο διάστημα(Συμβούλιο της Ευρώπης ,1999) ,(J.Myles ,2015)

5.1.1 Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΟΥ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΕΙ ΚΑΠΟΙΟΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΟΠΟΥ ΕΧΕΙ ΕΡΓΑΣΤΕΙ ΚΑΙ ΠΟΙΑ Η ΗΛΙΚΙΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ

Υπάρχει η πιθανότητα, κάποιος εργαζόμενος να δικαιούται σύνταξη γήρατος στην ηλικία των 55 ετών σε μια χώρα, αλλά να πρέπει να περιμένει σε άλλη χώρα μέχρι την ηλικία των 65 ετών.

- **Τι συμβαίνει στην περίπτωση που κάποιος έχει εργαστεί σε μία χώρα, αλλά δεν είναι υπήκοος της και δεν κατοικεί πλέον εκεί;**

Το ποσό της σύνταξής του υπολογίζεται σύμφωνα με τη νομοθεσία της χώρας όπου έχει εργαστεί, όπως συμβαίνει ακριβώς και με τους υπηκόους της. Θα λάβει σύνταξη ανεξάρτητα από το αν διαμένει ή όχι στη συγκεκριμένη χώρα, κατά τη χρονική περίοδο που θα φτάσει στην ηλικία συνταξιοδότησης. Στην περίπτωση που δεν έχει εργαστεί ποτέ στη χώρα όπου διαμένει τώρα, οφείλει να υποβάλει αίτηση για σύνταξη στη χώρα όπου τελευταία εργαστήκατε . (Συμβούλιο της Ευρώπης ,1999) ,(J.Myles ,2015) (enikonomia .gr)

5.2 ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΧΩΡΩΝ

5.2.1 ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

Το κοινωνικοασφαλιστικό σύστημα της Γερμανίας είναι διαρθρωμένο σε τρεις πυλώνες.

Ο Α΄ πυλώνας: περιλαμβάνει την κύρια σύνταξη των μισθωτών , ελευθέρων επαγγελματιών, αγροτών, ναυτεργατών κ.λπ.

Ο Β΄ πυλώνας: περιλαμβάνει τις συμπληρωματικές ανά επιχείρηση συντάξεις (επιχειρησιακά συνταξιοδοτικά συστήματα)

Ο Γ΄ πυλώνας: περιλαμβάνει την ατομική σύνταξη από την ιδιωτική ασφάλιση.

(Συμβούλιο της Ευρώπης ,1999) ,(J.Myles ,2015) (enikonomia .gr)

5.2.2 Α΄ ΠΥΛΩΝΑΣ

Ο Α΄ πυλώνας είναι διαρθρωμένος κατά το σύστημα Bismark, στηρίζεται σε αναδιανεμητική βάση (pay as you go) και διέπεται από την αρχή της υποχρεωτικότητας και καθολικότητας για τους εργαζόμενους με εξαρτημένη εργασία, εκπαιδευόμενους, αγρότες, ναυτικούς, ορισμένες ομάδες αυτοαπασχολουμένων με χαμηλό εισόδημα (π.χ. που δεν απασχολούν προσωπικό), βιοτέχνες, χειρώνακτες, ελεύθερους επαγγελματίες (υδραυλικοί-ηλεκτρολόγοι), καλλιτέχνες, συγγραφείς, δημοσιογράφους κ.λπ. Στον Α΄ πυλώνα ανήκουν και τα ταμεία των ελευθέρων επαγγελματιών (γιατροί, δικηγόροι, οδοντίατροι, μηχανικοί κ.λπ.) που είναι σωματειακής μορφής και εφόσον τα εισοδήματά τους ανέρχονται μέχρι ένα ορισμένο ποσό (επαγγελματικά ταμεία)

(Συμβούλιο της Ευρώπης ,1999) ,(J.Myles ,2015) (enikonomia .gr)

Καλυπτόμενοι κίνδυνοι

- α. γήρας
- β. αναπηρία
- γ. θάνατος
- δ. ασθένεια,
- ε. μακροχρόνια φροντίδα υγείας
- στ. εργατικό ατύχημα και επαγγελματική νόσος
- ζ. ανεργία.

Ο Α΄ πυλώνας καλύπτεται **το 82%** των απασχολουμένων στη χώρα (33 εκατ.)

(Συμβούλιο της Ευρώπης ,1999) ,(J.Myles ,2015) (enikonomia .gr).

Τα κυριότερα ταμεία συντάξεων :

Μισθωτών (white-collar employees)

Εργατών (manual workers)

Σιδηροδρομικών (railway workers)

Ναυτεργατών (seamen)

Μεταλλωρύχων (miners)

Αγροτών (farmers)

Καλλιτεχνών

Απασχολούμενων στον τύπο

(Συμβούλιο της Ευρώπης ,1999) ,(J.Myles ,2015) (enikonomia .gr)

➤ **Μισθωτοί**

Καταβολή εισφορών από εργαζόμενους και εργοδότες .

Εργαζόμενοι 9.55%

Εργοδότες 9.55%

Συν. 19,1%

Ο κρατικός προϋπολογισμός συνεισφέρει σημαντικά ποσά, σε ποσοστό **36%** περίπου στις δαπάνες των ταμείων συντάξεων καλύπτοντας τα ελλείμματα που προέρχονται από την ασκούμενη κοινωνική πολιτική (π.χ. επιδόματα ασφαλισμένων απασχολούμενων στα πρώην ανατολικά κράτη, αναγνώριση χρόνου ανατροφής παιδιών , οικογενειακά επιδόματα κ.λπ.) Ασφαλιστικές εισφορές καταβάλλονται μέχρι του ποσού των 4.500 Ευρώ για εργαζόμενους της πρώην Δυτικής Γερμανίας μηνιαίως και 3750 Ευρώ για εργαζόμενους της πρώην Ανατολικής Γερμανίας . Τα παραπάνω όρια αναπροσαρμόζονται ετησίως με Υπουργική Απόφαση

(enikonomia .gr) (Συμβούλιο της Ευρώπης ,1999) ,(J.Myles ,2015)

- **Ελεύθεροι επαγγελματίες**

- Γιατροί : καταβάλλουν εισφορές ποσοστό 19,1% επί του πλαφόν των μισθωτών.

Ανά κρατίδιο ποικίλλουν οι εισφορές

Μηχανικοί , κτηνίατροι , φαρμακοποιοί το 60-70% της εισφοράς των μισθωτών

δικηγόροι ,συμβολαιογράφοι το 28-30% της εισφοράς των μισθωτών
τα ποσοστά των εισφορών είναι χαμηλά λόγω της μεγάλης ηλικίας συνταξιοδότησης τους.

Οι **συντάξεις δημοσίων υπαλλήλων** χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από το κράτος (enikonomia .gr)

Ανεργία

Για τους ανέργους οι εισφορές της κρατικής σύνταξης καταβάλλονται από κεφάλαια του ομοσπονδιακού Γραφείου Εργασίας τα οποία προέρχονται από εισφορές του κλάδου ανεργίας. (enikonomia .gr) (Λυμπεράκη,Α., Τήνιος,Π ., Φιλαλήθης ,Α.2009)

1. Κατηγορίες συντάξεων

Βασική σύνταξη γήρατος (standard)

Σύνταξη Γήρατος

Άνδρες – Γυναίκες

65 ετών και 5 έτη ασφάλισης

63 » και 35 »

60 » και 35 » (άνεργοι ανάπηροι)

Γυναίκες

60 ετών και 25 έτη ασφάλισης

Υπάρχουν πολλές άλλες κατηγορίες συντάξεων και μεταβατικά στάδια ωρίμανσης. (enikonomia .gr)

Πρόωρη Σύνταξη

Πρόωρη συνταξιοδότηση πριν από τα 65-60 συνεπάγεται μείωση της σύνταξης κατά 0,3% για κάθε μήνα που υπολείπεται των ανωτέρω ορίων ηλικίας. Για κατηγορίες εργαζομένων που εργάζονται σε βαριές και ανθυγιεινές εργασίες υπάρχει η δυνατότητα πρόωρης συνταξιοδότησης.

(enikonomia .gr) (JJ. Dupeyroux-M. Borgetto-R. Lafore, 2011).

Σύνταξη λόγω ανεργίας και μερικής απασχόλησης (partial)

Στα συντάξιμα χρόνια προσμετράτε η στρατιωτική θητεία , τα 3 χρόνια ανατροφής παιδιών, η εργασία για κάτ. οίκον περίθαλψη ατόμων, μέχρι 14 ώρες την εβδομάδα , έτη σπουδών. Οι συντάξεις αναπροσαρμόζονται από 1^η Ιουλίου κάθε έτους σύμφωνα με τις αυξήσεις των μισθών των εργαζομένων. (enikonomia .gr) (JJ. Dupeyroux-M. Borgetto-R. Lafore, 2011).)(Λυμπεράκη,Α., Τήνιος,Π ., Φιλαλήθης ,Α. ,2009)

2.Ασθένειας

Οι εργαζόμενοι υπάγονται υποχρεωτικά στην ασφάλιση ασθένειας. Στην Γερμανία υπάρχουν 540 ασφαλιστικά ταμεία Υγείας εθνικής και περιφερειακής εμβέλειας τα οποία παρέχουν μεταξύ άλλων νοσοκομειακή και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη καθώς και διάφορα επιδόματα, όπως ασθένειας, μητρότητας. Το ύψος των εισφορών ανέρχεται στο 14 % και επιμερίζεται εξίσου μεταξύ των εργαζομένων και των εργοδοτών και μέχρι του ποσού των 2.345 Ευρώ μηνιαίως από το έτος 2002. Οι ασφαλισμένοι συμμετέχουν στα έξοδα νοσηλείας τους, στην αγορά των φαρμάκων , υγειονομικού υλικού, στις προληπτικές εξετάσεις, κ.λπ. Επίσης τα ταμεία ασθένειας καλύπτουν και τα μέλη της οικογένειας του ασφαλισμένου, υπό προϋποθέσεις. Σημ. : Ισχύουν κλειστοί προϋπολογισμοί γιατρών ταμείων . Σε περίπτωση υπέρβασης χρεώνονται οι γιατροί.

(enikonomia .gr) (JJ. Dupeyroux-M. Borgetto-R. Lafore, 2011).

Μακροχρόνιας Φροντίδα Υγείας

Ο κλάδος της μακροχρόνιας φροντίδας θεσμοθετήθηκε την 1^η Ιανουαρίου 1995. Κάθε ταμείο ασθένειας έχει το δικό του κλάδο. Καταβάλλεται εισφορά που ανέρχεται σε 1,7% επί των αποδοχών εργαζομένων (εργαζ. 0,85%, εργοδ. 0,85%). Η ασφαλιστική κάλυψη των εργαζομένων είναι υποχρεωτική ακόμη και εάν έχουν ιδιωτική ασφάλιση ασθένειας. Το ύψος των εισφορών διαμορφώνεται ανάλογα με τις αποδοχές του κάθε εργαζομένου(JJ. Dupeyroux-M. Borgetto-R. Lafore, 2011).

Εργατικού ατυχήματος

Η ασφάλιση κατά του κινδύνου του ατυχήματος είναι από τους παλαιότερους κλάδους. Ξεκίνησε το έτος 1884 και κάλυπτε όλους τους εργαζόμενους. Ο κλάδος χρηματοδοτείται από εισφορές εργοδοτών και το ύψος των εισφορών ποικίλλει ανάλογα με τους κινδύνους των χώρων εργασίας.

(JJ. Dupeyroux-M. Borgetto-R. Lafore, 2011)(Λυμπεράκη,Α., Τήνιος,Π ., Φιλαλήθης ,Α.2009)

Ανεργίας

Αρμόδια υπηρεσία για τις παροχές ανεργίας είναι το Federal Labour Institution. Γραφεία εργασίας υπάρχουν σε κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Το επίδομα ανεργίας εξαρτάται από το χρόνο απασχόλησης και την ηλικία του ανέργου. (enikonomia .gr)

Δημογραφικές αλλαγές και το σύστημα συντάξεων

Στον Α΄ πίνακα εμφανίζεται η δημογραφική εξέλιξη του πληθυσμού άνω των 65 ετών.

ΠΙΝΑΚΑΣ Α΄

1980	1985	1990	1995
15.5%	15.0%	15.3%	15.6%

Στον Β΄ πίνακα εμφανίζεται η εξέλιξη των δαπανών συντάξεων

ΠΙΝΑΚΑΣ Β΄

1991	1995	2000	2010	2020	2030
34.0%	38.9%	42.5%	44.4%	49.3%	60.6%

5.2.3 Β΄ ΠΥΛΩΝΑΣ

Ο Β΄ Πυλώνας περιλαμβάνει τις συμπληρωματικές συντάξεις ανά επιχείρηση. Στις μεγάλες επιχειρήσεις ή κλάδους επιχειρήσεων που απασχολούν πάνω από 5000 άτομα προσωπικό ασφαλίζεται σχεδόν το 90% των εργαζομένων. Στην Γερμανία προβλέπονται πέντε συστήματα ασφάλισης από τα οποία επιλέγει ο εργοδότης. Όλα στηρίζονται στο κεφαλαιοποιητικό σύστημα. Οι εισφορές καταβάλλονται κυρίως από τον εργοδότη.

(JJ. Dupeyroux-M. Borgetto-R. Lafore, 2011),(enikonomia .gr)

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

COMPANY PENSION SCHEMES

Direct guarantee (direct entitlement)

- κυρίως σε εταιρείες
 - απευθείας καταβολή των παροχών στους εργαζόμενους από τα ίδια κεφάλαια της εταιρείας (του εργοδότη)
 - φορολογικές απαλλαγές στα κέρδη της εταιρείας
 - οι εργαζόμενοι δεν είναι υποχρεωμένοι να καταβάλλουν εισφορές
 - η εταιρεία μπορεί να επενδύσει τα κεφάλαια της όπως αυτή κρίνει
- (JJ. Dupeyroux-M. Borgetto-R. Lafore, 2011),(enikonomia .gr)

Pension Funds

- νομικά κατοχυρωμένο δικαίωμα των ασφαλισμένων
- συγκέντρωση αποθεματικών κεφαλαίου από ένα ή περισσότερους εργοδότες.
- κανόνες λειτουργίας υπό κρατική εποπτεία(έως 35% του κεφαλαίου επενδύεται σε μετοχές
- οι εισφορές καταβάλλονται από τον εργοδότη και θεωρούνται ως έξοδα της επιχείρησης
- σε ορισμένες περιπτώσεις συνεισφέρουν και οι εργαζόμενοι

(JJ. Dupeyroux-M. Borgetto-R. Lafore, 2011).

Direct insurance

- κυρίως σε μικρές εταιρείες
 - ομαδικό συμβόλαιο ασφάλισης
 - κανόνες λειτουργίας με κρατική εποπτεία (Νόμος Πλαίσιο)
 - τα ασφάλιστρα καταβάλλονται από τον εργοδότη και θεωρούνται ως έξοδα επιχείρησης
 - δυνατότητα καταβολής πρόσθετου ασφάλιστρου από τους εργαζόμενους
- (JJ. Dupeyroux-M. Borgetto-R. Lafore, 2011),(enikonomia .gr)

Benevolent funds (support funds)

- οι εργαζόμενοι δεν έχουν νομικό κατοχυρωμένο δικαίωμα
 - η διαχείριση των αποθεματικών γίνεται από την ίδια την εταιρεία αλλά και από κάποιο ανεξάρτητο φορέα χωρίς να υπάρχει κρατική εποπτεία
 - οι εισφορές του εργοδότη δεν θεωρούνται ως έξοδα της επιχείρησης
- (JJ. Dupeyroux-M. Borgetto-R. Lafore, 2011), (enikonomia .gr)

Pension investment funds

- συγκέντρωση αποθεματικών κεφαλαίου από ένα ή περισσότερους εργοδότες
 - νομικά κατοχυρωμένο δικαίωμα των εργαζομένων
 - κανόνες λειτουργίας με κρατική εποπτεία
 - σχετική ελευθερία όσον αφορά την διαχείριση των αποθεματικών
- (JJ. Dupeyroux-M. Borgetto-R. Lafore, 2011)(enikonomia .gr)

5.2.4 Γ' ΠΥΛΩΝΑΣ

Συνταξιοδοτικά προγράμματα σε ιδιωτικές ασφαλιστικές εταιρείες.

Το κράτος παροτρύνει τη συμμετοχή των εργαζομένων σ' αυτά με παροχή κινήτρων (φοροαπαλλαγές).

Διοίκηση –Εποπτεία Ασφαλιστικών Φορέων

Τα ασφαλιστικά ταμεία των μισθωτών στη Γερμανία είναι αυτοδιοικούμενα από τους κοινωνικούς εταίρους. Τα διοικητικά συμβούλια των ταμείων απαρτίζονται από ίσο αριθμό εκπροσώπων των ασφαλισμένων και των εργοδοτών οι οποίοι εκλέγονται από τους ίδιους για 5 χρόνια.

Οι ασφαλιστικοί φορείς έχουν τοπικό και ομοσπονδιακό χαρακτήρα. Ένας ασφαλιστικός φορέας θεωρείται τοπικού χαρακτήρα όταν οι αρμοδιότητές του δεν ξεπερνούν τα όρια του κρατιδίου.

Φορέας του οποίου οι αρμοδιότητες επεκτείνονται πέρα από τα όρια ενός κρατιδίου, αλλά όχι πέραν των ορίων τριών κρατιδίων θεωρείται επίσης τοπικού χαρακτήρα αρκεί τα εν λόγω κρατίδια να καθορίζουν τον εποπτικό φορέα. Στις περιπτώσεις αυτές η εποπτεία ασκείται από το «υψηλότερο» διαχειριστικό συμβούλιο σε επίπεδο κρατιδίου ή από την αρχή που ορίζεται ρητά από την τοπική νομοθεσία.

Σε όλες τις άλλες περιπτώσεις που ο ασφαλιστικός φορέας είναι ομοσπονδιακού χαρακτήρα, όπως για τους υπαλλήλους γραφείου και τους εργάτες των ορυχείων, η εποπτεία ασκείται σε ομοσπονδιακό επίπεδο.

(enikonomia .gr)

Μεγαλύτερα ομοσπονδιακά ταμεία

- Μισθωτών (white collars)
- ναυτικών
- Μεταλλωρύχων

(enikonomia .gr)

Αναλογιστικές Υπηρεσίες

- Οι ασφαλιστικοί φορείς έχουν δικά τους ινστιτούτα ερευνών τόσο για τα ταμεία συντάξεων όσο και τα ταμεία υγείας.

Αναλογιστικές μελέτες διενεργούνται και από τα αρμόδια Υπουργεία.

(enikonomia .gr)

Αποθεματικά

Τα ταμεία συντάξεων και ασθένειας δεν διαθέτουν αποθεματικά. .

Τα κεφάλαια των συμπληρωματικών /επιχειρησιακών συντάξεων και κυρίως του συστήματος που χρηματοδοτείται από εισφορές του εργοδότη και του εργαζόμενου έχουν επενδυτικούς περιορισμούς όσον αφορά την τοποθέτηση στην ίδια την επιχείρηση η επένδυση περιορίζεται στο 10% των κεφαλαίων.

Λαμβάνοντας υπόψη τις δημογραφικές εξελίξεις η Ομοσπονδιακή Κυβέρνηση προέβη τα τελευταία χρόνια σε επανειλημμένες τροποποιήσεις του συστήματος συντάξεων και μέσα στο καλοκαίρι του 2003 θα προβεί και σε νέα μεταρρύθμιση, η οποία έχει προκαλέσει μεγάλες διαμαρτυρίες .

(enikonomia .gr)

Οι μεταρρυθμίσεις ενδεικτικά θα αφορούν

- την αύξηση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης στο 67^ο έτος της ηλικίας
- Τη σταδιακή εξομοίωση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης των γυναικών με αυτό των ανδρών μέχρι το 2009.
- Τροποποίηση των συντάξεων χηρείας
- Διοικητική αναδιοργάνωση των ταμείων συντάξεων και τον περιορισμό τους σε 6-8
- Περιορισμό του αριθμού των ταμείων υγείας
- Τη μείωση του κόστους του Α΄ Πυλώνα (ποσοστό αναπλήρωσης της σύνταξης από το 70% σταδιακά στο 60%) με παράλληλη ενίσχυση του Β΄ Πυλώνα .
- Τροποποίηση της νομοθεσίας που αφορά την επιδότηση ασθένειας.
- Τον τρόπο αναπροσαρμογής των συντάξεων και μια σειρά άλλων αλλαγών στο συνταξιοδοτικό σύστημα με σκοπό την αλληλεγγύη των γενεών, τη σταθερότητα των εισφορών και την εξασφάλιση ικανοποιητικών συντάξεων

(enikonomia .gr)

5.3 ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΙΤΑΛΙΑΣ

5.3.1 ΒΑΣΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΗΚΑ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Το υποχρεωτικό σύστημα ασφάλισης στην Ιταλία έως το 1992 χωριζόταν σε πενήντα διαφορετικά συστήματα. Έκτοτε, για οικονομικούς, δημογραφικούς και εργασιακούς λόγους, πρέπει να γίνουν μεταρρυθμίσεις για τη σταδιακή ενοποίηση των βασικών κανόνων και τα περισσότερα συστήματα διαχειρίζονται η Εθνική Ένωση Κοινωνικής Ασφάλισης, η οποία αντιπροσωπεύει τα δύο τρίτα των δαπανών και διασφαλίζει ότι οι περισσότεροι ιδιωτικοί τομείς και άτομα Χειριστές. Η ασφάλιση για υπαλλήλους στο δημόσιο τομέα καλύπτεται από ξεχωριστή υπηρεσία (INPDAP). Τα πέντε μεγαλύτερα σχέδια καλύπτουν περίπου το 80% των δημοσίων συνταξιοδοτικών δαπανών. (Κοινή έκθεση της Επιτροπής και του Συμβουλίου σχετικά με επαρκείς και βιώσιμες συντάξεις”, REV 2, 6527/2/2003).

Ο πρώτος άξονας – πυλώνας καλύπτει το 100% του εγγεγραμμένου απασχολούμενου πληθυσμού στην Ιταλία και περιλαμβάνει συντάξεις γήρατος – αναπηρίας και επιζώντων (θανάτου). Για το έτος 2000 οι συντάξεις γήρατος αναλογούσαν στο 70% των δημοσίων δαπανών, οι συντάξεις αναπηρίας στο 13% και οι συντάξεις επιζώντων στο υπόλοιπο 17%. Η μεταφορά από το γενικό προϋπολογισμό ανήλθε σε 0,8% επί του ΑΕΠ του 2001. Ένα επιπλέον 2,2% επί του ΑΕΠ χρησιμοποιήθηκε για τη χρηματοδότηση των συνταξιοδοτικών παροχών που αφορούσαν παροχές κοινωνικού χαρακτήρα. Οι συντάξεις και οι παροχές πρόνοιας αποτελούν την πιο σημαντική πηγή εισοδήματος για άτομα μεγαλύτερης ηλικίας. Για τα άτομα άνω των 65 ετών, τα έσοδα από συντάξεις και παροχές πρόνοιας, αντιστοιχούν σε ποσοστό μεταξύ 86,2% και 54,4% του συνολικού τους εισοδήματος.

(Κοινή έκθεση της Επιτροπής και του Συμβουλίου σχετικά με επαρκείς και βιώσιμες συντάξεις”, REV 2, 6527/2/2003).

Τρεις μεταρρυθμίσεις πραγματοποιήθηκαν τη δεκαετία του 1990 για να αντιμετωπιστεί η πρόκληση της εξασφάλισης οικονομικά βιώσιμων και επαρκών συντάξεων και της ενδεδειγμένης μεταρρύθμισης του συνταξιοδοτικού συστήματος της Ιταλίας. (Κοινή έκθεση της Επιτροπής και του Συμβουλίου σχετικά με επαρκείς και βιώσιμες συντάξεις”, REV 2, 6527/2/2003).

Όταν εφαρμόστηκε ένας μηχανισμός μείωσης του κόστους το 1992 και δημιουργήθηκε ένας μηχανισμός μείωσης του κόστους, όπως η κατάργηση των συνταξιοδοτικών προσαρμογών στο εισόδημα, η αύξηση της ηλικίας συνταξιοδότησης, η ενίσχυση των ελάχιστων απαιτήσεων για τη μεταβατική συνταξιοδότηση και η ενίσχυση των συνταξιοδοτικών

εισπράξεων. Και η εφαρμογή κανόνων στο σύστημα του δημόσιου τομέα που αντιστοιχεί στο μεταρρυθμισμένο συνταξιοδοτικό σύστημα του ιδιωτικού τομέα.(Κοινή έκθεση της Επιτροπής και του Συμβουλίου σχετικά με επαρκείς και βιώσιμες συντάξεις”, REV 2, 6527/2/2003).

Στα μέσα της δεκαετίας του 90 ψηφίσθηκε ο νόμος για την αναμόρφωση του συνταξιοδοτικού συστήματος, σκοπός του οποίου ήταν η ενοποίηση νέων δομών μεταξύ γενεών μέσω της «μετάβασης από ένα προκαθορισμένο σύστημα παροχών σε ένα προκαθορισμένο σύστημα πληρωμών». Το σύστημα πρόνοιας ήταν ξεπερασμένο. Η μέση ηλικία του ιταλικού πληθυσμού είχε αυξηθεί και όλο και λιγότεροι νέοι εργαζόμενοι έπρεπε να καλύψουν τη δύναμη των ηλικιωμένων που μεγαλώνουν. Σύμφωνα με το παλιό σύστημα, οι σημερινοί υπάλληλοι δεν είναι πλέον σίγουροι ότι θα λάβουν συντάξεις. Κανείς δεν μπορεί να είναι σίγουρος ότι θα επιστρέψει τα χρήματα που έχει συνεισφέρει στην κοινωνική ασφάλιση όλα αυτά τα χρόνια. (Κοινή έκθεση της Επιτροπής και του Συμβουλίου σχετικά με επαρκείς και βιώσιμες συντάξεις”, REV 2, 6527/2/2003).

Δεν επιτρεπόταν η καθιέρωση μιας σταθερής σχέσης μεταξύ συντάξεων και παραγωγής πλούτου

Οι ανισότητες μεταξύ των αυτοαπασχολούμενων και του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα να παραμένουν για μεγάλο χρονικό διάστημα. Δεν υπάρχει λογική βάση επειδή τα οφέλη διάφορων τύπων εργαζομένων δεν ταιριάζουν με τις πληρωμές κοινωνικής ασφάλισης που καταβάλλονται πραγματικά από κάθε εργαζόμενο. (Κοινή έκθεση της Επιτροπής και του Συμβουλίου σχετικά με επαρκείς και βιώσιμες συντάξεις”, REV 2, 6527/2/2003).

Στη φάση αυτή η μεταρρύθμιση ήταν ένα βήμα στη διαδικασία γενικής αναδιοργάνωσης ολοκλήρου του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, η οποία υπολογίζεται να οδηγήσει σταδιακά στη σταθεροποίηση της αναλογίας μεταξύ δαπανών κοινωνικής ασφάλισης και ΑΕΠ, επανιδρύοντας έτσι τη συμφωνία μεταξύ των γενεών. Το συνταξιοδοτικό σύστημα θα λειτουργεί σαν ένα είδος τραπεζικού λογαριασμού. Κάθε εργαζόμενος με τη βοήθεια του εργοδότη του θα υποχρεούται να κάνει μια μηνιαία κατάθεση. Το κεφάλαιο που θα συσσωρευθεί θα δημιουργήσει ένα «τόκο», που θα συνδέεται με το ύψος του πληθωρισμού και την τάση του ΑΕΠ τα προηγούμενα πέντε (5) χρόνια. Στο τέλος της καριέρας ενός εργαζομένου, οι καταθέσεις και ο προκύπτων τόκος θα πολλαπλασιάζονται με ένα «παράγοντα μετατροπής», καθιερώνοντας μία σχέση μεταξύ της παροχής και της ηλικίας του εργαζόμενου. Το αποτέλεσμα αυτής της μεταρρύθμισης θα είναι η ετήσια μικτή σύνταξη, η οποία για πρώτη φορά θα αναλογεί πραγματικά στο αληθινό «προσδοκώμενο ζωής»

(Κοινή έκθεση της Επιτροπής και του Συμβουλίου σχετικά με επαρκείς και βιώσιμες συντάξεις”, REV 2, 6527/2/2003).

Τέλος η τέταρτη μεταρρύθμιση είναι σε εξέλιξη (έχει προγραμματισθεί να ολοκληρωθεί το 2030), περιλαμβάνει μέτρα για την προώθηση της συνταξιοδοτικής κάλυψης δεύτερου και τρίτου άξονα προκειμένου να αντισταθμίσει τη μείωση των ποσοστών αναπλήρωσης του πρώτου άξονα (υποχρεωτικού). Τα προβλεπόμενα μέτρα περιλαμβάνουν ευνοϊκή μεταχείριση των εν λόγω εισφορών στο δεύτερο και τρίτο άξονα όσον αφορά τη φορολογία εισοδήματος και τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης καθώς και τη δυνατότητα καταβολής των εισφορών από υποχρεωτικά συστήματα αποζημίωσης απόλυσης σε συστήματα επαγγελματικής σύνταξης.

(Κοινή έκθεση της Επιτροπής και του Συμβουλίου σχετικά με επαρκείς και βιώσιμες συντάξεις”, REV 2, 6527/2/2003).

5.3.2 ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ ΠΡΩΤΟΥ ΑΞΟΝΑ-ΠΥΛΩΝΑ

Το Ιταλικό σύστημα κοινωνικής προστασίας, με εξαίρεση την υγειονομική περίθαλψη, δεν είναι οργανωμένο με βάση ένα ενιαίο κριτήριο. Για κάθε τμήμα της κοινωνικής ασφάλισης, κυρίως για τις συντάξεις, υπάρχει και μια ειδική διοίκηση (ένας οργανισμός), η οποία είναι υπεύθυνη για τη συγκέντρωση των εισφορών και την παροχή των επιδομάτων. (Mirko Cardinale, 2002.)

Η εφαρμογή της νομοθεσίας και των εποπτικών δραστηριοτήτων και ενεργειών αποτελούν ευθύνη των Υπουργείων και συγκεκριμένα του Υπουργείου Υγείας για την υγεία, το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Προστασίας για τις παροχές συντάξεων, ασθένειας και μητρότητας, ανεργία και οικογενειακά επιδόματα καθώς και το Υπουργείο Οικονομικών για τα θέματα της χρηματοδότησης του συστήματος.

Ειδικότερα:

Το Υπουργείο Υγείας είναι ο κατ' εξοχήν αρμόδιος οργανισμός για την παροχή της υγειονομικής περίθαλψης. Διαχειρίζεται τους οικονομικούς πόρους και κατανέμει αυτούς στις περιφερειακές και δημοτικές αρχές οι οποίες είναι αρμόδιες για την παροχή των επιδομάτων μέσω των τοπικών υγειονομικών μονάδων. (Mirko Cardinale, 2002.)

Το Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικής Προστασίας είναι αρμόδιο για την κοινωνική ασφάλιση ήτοι για τη συλλογή των εισφορών και την χορήγηση των συνταξιοδοτικών παροχών. Υπό την εποπτεία του λειτουργούν οι κάτωθι οργανισμοί(Mirko Cardinale, 2002.)

5.3.3 ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ ΜΙΣΘΩΤΟΙ ΚΑΙ ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ

Το Εθνικό Ινστιτούτο Κοινωνικής Ασφάλισης (INPS), ως υπεύθυνο για τις **παροχές συντάξεων γήρατος, αναπηρίας και θανάτου**, τις **παροχές ανεργίας** στην κατηγορία αυτή ανήκουν **οι πρόωρες συντάξεις, οι κοινωνικές συντάξεις και τα κατώτατα όρια συντάξεων**. Επίσης διαχειρίζεται ειδικά προγράμματα και **σχήματα παροχών για τους αγρότες, τεχνίτες, βιοτέχνες και άτομα που απασχολούνται ως ελεύθεροι επαγγελματίες και έμποροι**. Για τα επαγγέλματα αυτά υπάρχουν και ιδιωτικά προγράμματα και σχήματα συντάξεων.

Οι οικογενειακές παροχές δηλαδή η συλλογή και η παροχή των οικογενειακών επιδομάτων, έχουν μεταφερθεί σε ένα αυτόνομο σώμα στα πλαίσια του Εθνικού Ινστιτούτου Κοινωνικής Ασφάλισης (INPS). Το κράτος είναι άμεσα υπεύθυνο για την χρηματοδότηση ενός μέρους των παροχών αυτών.

(Mirko Cardinale, 2002.)

Το Εθνικό Ινστιτούτο Κοινωνικής Ασφάλισης Διευθυντικών Στελεχών του Βιομηχανικού Κλάδου (INPDAl) το οποίο είναι αρμόδιο για τα ανώτατα στελέχη στις βιομηχανικές μονάδες της Ιταλίας.

Το Εθνικό Ινστιτούτο Κοινωνικής Ασφάλισης Δημοσιογράφων «INPGI», το οποίο είναι αρμόδιο για τους επαγγελματίες δημοσιογράφους στην Ιταλία. Το σύστημα ασφάλισης της κατηγορίας αυτής, έγινε ιδιωτικό από 1-1-1995.

Το Εθνικό Ινστιτούτο Κοινωνικής Ασφάλισης εργαζομένων σε επιχειρήσεις θεαμάτων (ENPALS), στο οποίο υπάγονται οι καλλιτέχνες και οι ποδοσφαιριστές.

(Mirko Cardinale, 2002.)

5.3.4 ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΤΟΜΕΑΣ

Το Εθνικό Ινστιτούτο Κοινωνικής Ασφάλισης εργαζομένων στον Δημόσιο Τομέα (INPDAP), υπεύθυνο για τις συντάξεις των δημοσίων υπαλλήλων και των εργαζομένων στην τοπική αυτοδιοίκηση.

(Mirko Cardinale, 2002.)

5.3.5 ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ & ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ ΑΣΘΕΝΕΙΕΣ

Το Εθνικό Ινστιτούτο ασφάλισης κατά εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών (INAIL)

Επίσης στα πλαίσια του υποχρεωτικού συστήματος λειτουργούν άλλα **14 Ασφαλιστικά Ταμεία Ν.Π.Ι.Δ.**, αρμόδια για την ασφαλιστική κάλυψη ειδικών κατηγοριών, όπως γιατρών, συμβολαιογράφων, δικηγόρων κ.λπ., τα οποία εποπτεύονται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Προστασίας και ελέγχονται από την Εποπτική Αρχή ως προς την τήρηση των κανόνων ισοζυγίου και αποθεμάτων.

(Mirko Cardinale, 2002.)

5.3.6 ΕΙΣΦΟΡΕΣ

Για την υποχρεωτική ασφάλιση **των μισθωτών**, το ποσοστό εισφοράς ανέρχεται σε **32,7%** επί των καταβαλλομένων αποδοχών τους και αναλύεται **σε 9% σε βάρος του εργαζομένου και 24% σε βάρος του εργοδότη**. Το επιπλέον ποσοστό (24%-23,7%) **0,3%** σε βάρος του εργοδότη, πιστώνεται σε ειδικό λογαριασμό και αποτελεί αποθεματικό υπέρ του εργαζόμενου.

(Mirko Cardinale, 2002.)

Για τους αυτοαπασχολούμενους το ποσοστό της εισφοράς ανέρχεται σε **14%** επί του δηλωθέντος εισοδήματος, το οποίο όμως δεν μπορεί να είναι μικρότερο από ένα ελάχιστο ποσό εισοδήματος, με πρόβλεψη εντός της 5ετίας να ανέλθει στο **19%** και ένα επιπλέον ποσοστό **1%** υπέρ. του ειδικού λογαριασμού.

(Mirko Cardinale, 2002.)

5.3.7 ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΛΟΓΩ ΓΗΡΑΤΟΣ

Τους εργαζόμενους με βάση τις προϋποθέσεις που τίθενται στον νόμο μπορούμε να τους διακρίνουμε σε τέσσερις κατηγορίες

A. Εκείνους οι οποίοι μέχρι την 31.12.1995 είχαν πραγματοποιήσει στο σύστημα που βασιζόνταν στις αποδοχές τουλάχιστον 18 χρόνια εργασίας

B. Εκείνους οι οποίοι μέχρι την ίδια ως άνω ημερομηνία είχαν λιγότερο από 18 χρόνια εργασίας

Γ. Εκείνους οι οποίοι είχαν τουλάχιστον 15 χρόνια εργασίας

Δ. Εκείνους οι οποίοι εντάσσονται για πρώτη φορά στο νέο σύστημα εισφορών από 1.1.96 και μετά .

Για τις τρεις πρώτες κατηγορίες εργαζόμενων τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης είναι διαφοροποιημένα με βάση το φύλο και ανέρχονται σήμερα **στο 60° για τις γυναίκες και το 65° για τους άνδρες** ύστερα από σταδιακή αύξηση ως εξής :

57° για γυναίκες και 62° για άνδρες για την περίοδο 1.7.1995- 31.12.1996

58° για γυναίκες και 63° για άνδρες για την περίοδο 1.1.1997 – 30-6-98

59° για γυναίκες και 64° για άνδρες για την περίοδο 1.7.1998- 31.12.1999

60° για γυναίκες και 65° για άνδρες από 1.1.2000

Τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης και ο κατ' ελάχιστον απαιτούμενος χρόνος για θεμελίωση δικαιώματος στις συνταξιοδοτικές παροχές διαφοροποιούνται κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις, που τίθενται στο νόμο αναμόρφωσης του ασφαλιστικού συστήματος που ψηφίστηκε το 1995.

Ο ελάχιστος χρόνος ασφάλισης για θεμελίωση δικαιώματος σε παροχές ανέρχεται σε **20 έτη**, με εξαίρεση εκείνους οι οποίοι την 31.12.1992 είχαν ασφαλιστεί για τουλάχιστον 15 χρόνια, για τους οποίους παραμένει η 15ετία ως ελάχιστος χρόνος ασφάλισης..

Δυνατότητα συνταξιοδότησης σε μικρότερο όριο ηλικίας (**55^ο**) παρέχεται σε όσους έχουν πραγματοποιήσει τουλάχιστον **35 χρόνια ασφάλισης**. Το ανωτέρω όριο ηλικίας όπως προκύπτει από τα στοιχεία που δόθηκαν **αυξάνεται μετά την 1.1.2008 στο 57^ο**. Παρέχεται επίσης δυνατότητα συνταξιοδότησης **ανεξάρτητα από όριο ηλικίας** στους εργαζόμενους εκείνους, οι οποίοι **πραγματοποιούν 40 χρόνια ασφάλισης**. Ειδικές προβλέψεις υφίστανται και για τις **εργαζόμενες μητέρες** με δυνατότητα αποχώρησης σε μειωμένο όριο ηλικίας (**56^ο**) και μείωσης του απαιτούμενου χρόνου ασφάλισης **κατά 4 μήνες για κάθε παιδί και μέχρι 1 έτος κατ' ανώτατο όριο**.

Για την τέταρτη κατηγορία ασφαλισμένων, δηλαδή για όσους εντάσσονται στο σύστημα από 1.1.1996 και εφεξής, το όριο ηλικίας συνταξιοδότησης είναι κοινό για άνδρες – γυναίκες και ανέρχεται **στο 65^ο έτος**, ο δε ελάχιστος χρόνος ανέρχεται σε **5 τουλάχιστον χρόνια παστωμένων εισφορών**.

(Mirko Cardinale, 2002.)(nstas@naftemporiki.gr)

5.3.8 ΤΡΟΠΟΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Η μέθοδος υπολογισμού της σύνταξης ποικίλλει επίσης ανάλογα με τον τύπο του ασφαλισμένου. Διακρίνουμε τρεις κατηγορίες,

1. Εκείνους που μέχρι το τέλος του 1995 είχαν καταβάλει εισφορές για τουλάχιστον 18 χρόνια .

Για την παραπάνω κατηγορία ασφαλισμένων η σύνταξη υπολογίζεται με βάση το σύστημα των αποδοχών . Ο τύπος βάσει του οποίου προκύπτει το ποσό της σύνταξης είναι ο εξής :

$2\% * (C1 \times W1 + C2 \times W2)$ όπου :

C1 χρόνος ασφάλισης πριν το 1992, **C2** χρόνος ασφάλισης μετά το 1993

W1 : οι αποδοχές για χρόνο ασφάλισης πριν το 1992 . Προκειμένου για δημοσίους υπαλλήλους λαμβάνονται υπόψη αυτές του τελευταίου μήνα, προκειμένου για ιδιωτικούς υπαλλήλους αυτές της τελευταίας 5ετίας ή της τελευταίας 10ετίας προκειμένου για αυτοαπασχολούμενους. (nstas@naftemporiki.gr)

W2 : οι αποδοχές για τον χρόνο ασφάλισης μετά το 1993 . Προκειμένου για δημοσίους υπαλλήλους λαμβάνονται πλέον υπόψη αυτές της τελευταίας 4ετίας, προκειμένου για ιδιωτικούς υπαλλήλους αυτές της τελευταίας 10ετίας και προκειμένου για αυτοαπασχολούμενους αυτές της τελευταίας 13ετίας.

Από το 2006 και μετά ως αποδοχές για τον χρόνο ασφάλισης μετά το 1993 λαμβάνονται υπόψη αυτές των τελευταίων 10 χρόνων προκειμένου για δημοσίους και ιδιωτικούς υπαλλήλους και των τελευταίων 15 ετών προκειμένου για αυτοαπασχολούμενους.

2. Εκείνους οι οποίοι μέχρι το τέλος του 1995 είχαν καταβάλει εισφορές για λιγότερο από 18 χρόνια.

Για την κατηγορία αυτή των εργαζόμενων η σύνταξη είναι **το άθροισμα δύο τμημάτων**. Το ένα τμήμα που αφορά τον χρόνο ασφάλισης μέχρι το 1995 υπολογίζεται με βάση τον τύπο του συστήματος των αποδοχών, που προαναφέρθηκε στην περίπτωση των εργαζόμενων με περισσότερα από 18 χρόνια ασφάλισης και το άλλο με βάση τον τύπο του συστήματος για τις εισφορές που εφαρμόζεται για τους εντασσόμενους για πρώτη φορά στο νέο σύστημα από 1.1.1996 . (περιγράφεται στην περίπτωση 3)

Μ: οι συνολικές εισφορές κατά τη διάρκεια του εργασιακού βίου, οι οποίες κεφαλαιοποιούνται και επανυπολογίζονται στη βάση της μέσης διακύμανσης του Ακαθαρίστου Εθνικού Προϊόντος. τα τελευταία 5 χρόνια.

Για κάθε χρόνο ασφάλισης λαμβάνονται υπόψη ως εισφορές το 33% του ετήσιου φορολογηθέντος μισθού, προκειμένου για ιδιωτικούς και δημοσίους υπαλλήλους και το 20% των δηλωθέντων εσόδων, προκειμένου για αυτοτελώς απασχολούμενους.

(nstas@naftemporiki.gr)

5.3.9 ΚΑΤΩΤΑΤΟ ΟΡΙΟ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Υφίσταται κατώτατο όριο σύνταξης , το οποίο ανέρχεται ως ποσό σήμερα στα 402 Ε και καταβάλλεται για 13 μήνες το χρόνο. Τα άτομα με χαμηλό εισόδημα απολαμβάνουν και άλλων κοινωνικών μη ανταποδοτικών παροχών. Ενδεικτικά αναφέρθηκε ότι περίπου 1.600.000 άτομα ενισχύονται οικονομικά κάθε μήνα με ποσά που φθάνουν έως τα 516 €. Υφίσταται επίσης ειδική πρόβλεψη για άτομα με ειδικές ανάγκες π.χ. οι πάσχοντες από ψυχικά νοσήματα δικαιούνται κατ' έτος σύνταξη ή επιταγή ύψους 4.000 €, ενώ για τους βαριά ανάπηρους το ποσό ανέρχεται περίπου στα 4.800 €. στους οποίους χορηγείται και επίδομα συνοδού ποσού 450 €. Ο αριθμός των δικαιούχων των ανωτέρω παροχών ανέρχεται σύμφωνα με τα στοιχεία που αναφέρθηκαν σε 1.548.000.

Επίσης καταβάλλονται κοινωνικά επιδόματα σε 250.000 άτομα, κοινωνικές συντάξεις σε 704.000 άτομα συνήθως υπερήλικες, σε 1.500.000 άτομα ανέργους ή με ελάχιστο χρόνο ασφάλισης και πολεμικές συντάξεις σε 450.000 δικαιούχους. (nstas@naftemporiki.gr)

5.3.10 ΧΡΟΝΟΣ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Χρειάζονται δύο έως τρεις μήνες για την ανακοίνωση των αποφάσεων συνταξιοδότησης και την καταβολή των συντάξεων.

5.3.11 ΔΙΑΔΟΧΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Σε περίπτωση ασφάλισης σε 2 ή περισσότερους φορείς, ο τελευταίος φορέας είναι υποχρεωμένος να μαζέψει το συνολικό χρόνο ασφάλισης, να κάνει δηλαδή «Επανένωση» και να απονείμει το ποσό της σύνταξης χωρίς μεταφορά ποσών συντάξεων από τους άλλους φορείς (διαδοχική ασφάλιση).

Σήμερα οι ασφαλιστικοί οργανισμοί υποχρεωτικής ασφάλισης δεν διαθέτουν αποθεματικά. Οι εισφορές αποτελούν τα έσοδα σε ετήσια βάση και οι παροχές τα έξοδα αυτών. Τα τυχόν ελλείμματα καλύπτονται από το κράτος. (nstas@naftemporiki.gr)

Στο παρελθόν το κρατικό σύστημα, ιδιωτικό και δημοσίων υπαλλήλων, δεν παρουσίαζε κανένα έλλειμμα. Είχε συγκεντρώσει με την πάροδο του χρόνου μια αξιοσημείωτη περιουσία, η οποία απαρτιζόταν από 70.000 οικοδομές και 100.000 διαμερίσματα. Στη συνέχεια όμως και μετά τις συνεχείς μεταρρυθμίσεις του συστήματος, τα ακίνητα αυτά εκχωρήθηκαν στο κράτος, το οποίο ανέλαβε να καλύπτει τα εμφανιζόμενα ελλείμματα των φορέων αυτών. (nstas@naftemporiki.gr)

Η ετήσια επιχορήγηση του κράτους ανέρχεται στα **64 δις €** εκ των οποίων ποσό **29 δις €** διατίθεται για τις συντάξεις (κοινωνική πολιτική συντάξεων) και με ποσό **12 δις €** επιδοτούνται άλλες παροχές, όπως επιδότηση θέσεων εργασίας. Η διαφορά μεταξύ εισφορών και παροχών ανέρχεται σε ποσοστό 0,8% επί του ΑΕΠ και η συνολική επιβάρυνση για τις συνταξιοδοτικές παροχές σε ποσοστό 2% επί του ΑΕΠ (nstas@naftemporiki.gr)

Για τα υφιστάμενα αποθεματικά των ιδιωτικών ταμείων υποχρεωτικής ασφάλισης παρέχονται οδηγίες από τη Κυβέρνηση σύμφωνα με τις οποίες γίνονται συμφωνίες με επαγγελματικά πρόσωπα, διαχειρίστρια τράπεζα και επενδυτικοί σύμβουλοι, για την αξιοποίηση αυτών. Υφίστανται περιορισμοί στα ανώτατα ποσά, που επιτρέπεται να επενδύονται και στο ποσοστό των μετοχών. Επιτρέπεται η επένδυση σε πολυτομεακές ή μονοτομεακές επενδύσεις, μετοχές ή ομόλογα εγγυημένης απόδοσης. Τελευταία επετράπη και η επένδυση σε προϊόντα με μεγαλύτερη απόδοση και φυσικά «ρίσκο».

(nstas@naftemporiki.gr)

5.3.12 ΑΤΥΠΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

Μέχρι το 1995 οι εργαζόμενοι στην άτυπη οικονομία ήταν ακάλυπτοι ασφαλιστικά. Έκτοτε, δημιουργήθηκε, στα πλαίσια του Εθνικού Ινστιτούτου Κοινωνικής Ασφάλισης νέα Διεύθυνση Διαχείρισης, προκειμένου να καλυφθούν και αυτές οι μορφές απασχόλησης. Η κύρια κατηγορία που διακρίνεται στην περίπτωση αυτή είναι **οι συντονισμένοι συνεργάτες**, οι οποίοι συνδέονται με την επιχείρηση με συμβόλαιο. Αρχικά η εισφορά ήταν σε ποσοστό 10% επί των αποδοχών τους, από το οποίο τα 2/3 βάρυναν τον εργοδότη και το 1/3 τον εργαζόμενο. Σήμερα η εισφορά για την ασφάλιση αυτής της κατηγορίας ανέρχεται σε ποσοστό 14% με προοπτική να φθάσει μέχρι το 19% μέσα στην επόμενη πενταετία. (nstas@naftemporiki.gr)

Επίσης, προωθείται νομοθετική ρύθμιση με σκοπό την επέκταση της ασφαλιστικής κάλυψης που έχει γίνει για τους συντονισμένους συνεργάτες και σε μια νέα μορφή άτυπης απασχόλησης τους **εταίρους και συμμετέχοντες**.

(nstas@naftemporiki.gr)

5.3.13 ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ

Οι αλλοδαποί που διαμένουν νόμιμα στην Ιταλία έχουν τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις με τους Ιταλούς υπηκόους. Για εποχικά απασχολούμενους αλλοδαπούς (συνήθως υπηκόους τρίτων χωρών), καταβάλλεται 14% πληρωμή κοινωνικής ασφάλισης. Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 (συμπεριλαμβανομένου του χρόνου ασφάλισης, της αναλογικής κατανομής), παρόλο που οι συντάξεις εξάγονται σε κοινοτικούς υπηκόους, σύμφωνα με τους ιταλικούς κανονισμούς, εξάγονται σε υπηκόους χωρών όπου η Ιταλία έχει συνάψει διμερείς συμβάσεις κοινωνικής ασφάλισης. Οι διατάξεις αυτών των συμβάσεων. Εάν ένας υπήκοος τρίτης χώρας (με τον οποίο η Ιταλία δεν έχει υπογράψει διμερή σύμβαση) έχει συνάψει ανεξάρτητη σύνταξη, είναι δυνατή η εξαγωγή της σύνταξης σε τρίτη χώρα. (nstas@naftemporiki.gr).

5.3.14 ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ - Β ΑΞΟΝΑΣ -ΠΥΛΩΝΑΣ

Η Ιταλία δεν είχε παράδοση όσον αφορά τον δεύτερο πυλώνα ασφάλισης συγκριτικά με ευρωπαϊκές χώρες, όπως η Αγγλία ή η Ολλανδία. Το ποσοστό εισφοράς του πρώτου πυλώνα που έφτανε το 33% σε συνδυασμό με τις γενναιόδωρες συνταξιοδοτικές παροχές, που πρόσφερε το κράτος δεν άφηνε πολλά περιθώρια συνεισφοράς οικονομικών πόρων και για το δεύτερο πυλώνα. Με στοιχεία του 2001 το 29% των επιχειρήσεων στην Ιταλία πρόσφεραν προγράμματα ιδιωτικής συμπληρωματικής συνταξιοδότησης, ενώ το 58% πρόσφεραν προγράμματα του τρίτου πυλώνα με την μορφή ομαδικών ή ατομικών ασφαλιστηρίων ζωής. Με τις μεταρρυθμίσεις του 1992, 1995 και 1997 ενθαρρύνεται η δημιουργία Συμπληρωματικών Συστημάτων Σύνταξης, τα οποία αποτελούν τον επονομαζόμενο **B πυλώνα της αναθεώρησης**.

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν :

Για κλειστά ταμεία και

Για ανοικτά ταμεία.

Τα κλειστά ταμεία ιδρύονται κυρίως με βάση συλλογικές διαπραγματεύσεις και συμφωνίες που πραγματοποιούνται μεταξύ των σωματείων των εργαζομένων και των εργοδοτών και για αυτό άλλωστε ονομάζονται και διαπραγματευόμενα ταμεία (nstas@naftemporiki.gr).

Τα ανοικτά ταμεία, συναφή σε μεγάλο βαθμό με του τρίτου πυλώνα ιδιωτικά προγράμματα, ιδρύονται και διαχειρίζονται από οικονομικούς διαμεσολαβητές, δηλαδή από υποκείμενα ιδιωτικού δικαίου (τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρείες, εταιρείες διαχείρισης επενδύσεων, χρηματομεσιτικές εταιρείες κ.α.) και δύναται να τα επιλέξουν μόνο οι εργαζόμενοι των οποίων η επιχείρηση δεν έχει ιδρύσει ένα κλειστό ταμείο για την συμπληρωματική ασφάλιση τους, αλλά και τα άτομα τα οποία απολύθηκαν από την επιχείρηση που είχε δικό της κλειστό ταμείο (**μέθοδος «παρκαρίσματος» των εισφορών**) αλλά και οι αυτοαπασχολούμενοι.

(nstas@naftemporiki.gr).

Επισημαίνεται ότι η εισφορά των μελών των ανοικτών ταμείων του δεύτερου πυλώνα και των προγραμμάτων του τρίτου πυλώνα είναι αρκετά υψηλότερη απ' αυτή των κλειστών ταμείων λόγω της έλλειψης των εργοδοτικών εισφορών και του **TFR1** (Trattamento di fine rapporto=επίδομα τέλους υπηρεσίας) ποσοστού **6,91%**, ως χρηματοδοτικών μέσων των ταμείων αυτών. (nstas@naftemporiki.gr)

Στα κλειστά ταμεία το συνολικό ποσοστό που καταβάλλεται για την χρηματοδότηση της συμπληρωματικής ιδιωτικής ασφάλισης στην Ιταλία αποτελεί το 9,25% των ακαθάριστων αποδοχών των εργαζομένων (1,17% εργαζόμενου + 1,17% εργοδότη + 6,91% TFR=9,25%) το οποίο συνυπολογιζόμενο με το 32,7% (8,89% του εργαζομένου και 23,81% του εργοδότη) των εισφορών που καταβάλλονται για την χρηματοδότηση της υποχρεωτικής ασφάλισης φτάνει πλέον το 41,95% για την χρηματοδότηση του πρώτου και δεύτερου πυλώνα ασφάλισης. (nstas@naftemporiki.gr)

Το TFR γίνεται πρόβλεψη να μεταφέρεται στα επαγγελματικά ταμεία με στόχο την ενίσχυση του δεύτερου πυλώνα από πλευράς επάρκειας οικονομικών πόρων. Σε ετήσια βάση το χρηματικό ποσό, κατά μέσο όρο (M.O.), που καταβάλλει ο εργαζόμενος στους συγκεκριμένους τύπους ταμείων αντιστοιχεί σε **1.500 €** για αυτούς που εργάζονται μετά το 1993 και σε **1.200 €** πριν το 1993 (*Βλ σχεδιάγραμμα 2*).

Τα ανοικτά συνταξιοδοτικά ταμεία λαμβάνουν ως εισφορές το ποσοστό του TFR και την εισφορά των εργαζομένων, η οποία προσεγγίζει την ετήσια συνδρομή των **2.300 €**. Η εισφορά των εργαζομένων στα εν λόγω ταμεία μπορεί να είναι υψηλότερη από την αντίστοιχη των κλειστών ταμείων, επειδή οι αυτοαπασχολούμενοι και οι μισθωτοί εργαζόμενοι που δεν απασχολούνται σε κάποια επιχείρηση την συγκεκριμένη χρονική στιγμή, οφείλουν να καταβάλλουν την εισφορά του TFR από δικούς τους οικονομικούς πόρους. (Mirko Cardinale, 2002.)(nstas@naftemporiki.gr)

Στη μεταβατική φάση που δεν περιλαμβάνεται στο κλειστό ταμείο, τα ανοιχτά κεφάλαια έχουν παίξει το ρόλο της «στάθμευσης» των εισφορών που καταβάλλουν οι εργαζόμενοι και είναι δυνατή η μεταφορά ορισμένων εισφορών στις ήδη καταβληθείσες εισφορές όταν ο ασφαλισμένος επανέλθει Κλειστά κεφάλαια. αυτό είναι. (Mirko Cardinale, 2002.) Πριν από την ιταλική μεταρρύθμιση το 1993, υπήρχαν 554 κλειστά συμπληρωματικά κεφάλαια με 680.000 μέλη, κυρίως για συγκεκριμένες επαγγελματικές ομάδες, όπως διευθυντές εμπορίου, βιομηχανίας, μεταφορών και τουρισμού, αλλά χωρίς συντονισμό και ειδικό σύστημα Πλαίσιο, το αποτέλεσμα είναι η πλήρης έλλειψη ρυθμίσεων και προϋποθέσεων χρηματοδοτικής στήριξης, ασυνεπής διάρθρωση και λειτουργία, επειδή ορισμένες από τις μορφές είναι προκαθορισμένες μέθοδοι πληρωμής, ενώ άλλες έχουν προκαθορισμένες μορφές εισοδήματος.. (Mirko Cardinale, 2002.)

Η διαχείριση του αποθεματικού ταμείου πραγματοποιείται εσωτερικά από τα ίδια κεφάλαια χωρίς την ανάγκη διαμεσολάβησης από γνωστά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Το χαρακτηριστικό αυτών των κεφαλαίων είναι ότι τα μέλη τους πρέπει να έχουν προσόντα μέλους, ενώ τα ταμεία που ιδρύθηκαν μετά το 1993 , τα οποία ανέρχονται σε 139 (44 κλειστά και 951[2] ανοικτά ταμεία) και λειτουργούν με βάση την προαιρετική και εθελουσία υπαγωγή των εργαζομένων. (Mirko Cardinale, 2002.)

Αυτά τα ταμεία παρέχουν συμπληρωματικές ασφαλιστικές υπηρεσίες για περίπου 1.700.000 μέλη (συμπεριλαμβανομένων των μελών του τρίτου πυλώνα / 10% του ενεργού πληθυσμού) σύμφωνα με το σύστημα διαχείρισης κεφαλαίων τους και τα συνταξιοδοτικά ταμεία είναι πάντα εθελοντικά. Με λίγες εξαιρέσεις, οι εργαζόμενοι και οι παροχές υπολογίζονται βάσει σταθερών εισφορών.(Mirko Cardinale, 2002).

5.3.15 ΤΡΙΤΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Το 2001, το πρώτο προσωπικό συνταξιοδοτικό πρόγραμμα (PIP) με τη μορφή ιδιωτικής ασφάλισης καταρτίστηκε σύμφωνα με το νόμο του 2000. Την ίδια χρονιά, 63 ασφαλιστικές εταιρείες κατέγραψαν 220.000 συμβόλαια και έλαβαν 335 εκατομμύρια ευρώ τον πρώτο χρόνο λειτουργίας. Κατάθεση σε διάφορα μέρη, το θετικό εισόδημα που λαμβάνει η ασφαλιστική εταιρεία για λογαριασμό του επενδυτικού χαρτοφυλακίου της αυξάνεται (Mirko Cardinale, 2002). Παρόλο που τα κεφάλαια των δύο πυλώνων συνήθως υποβάλλονται σε επεξεργασία βάσει της ίδιας πολιτικής, προκειμένου να επιτευχθεί η ομοιογένεια των δύο πυλώνων, ο νόμος είναι υποχρεωμένος να παρέχει εισόδημα στους συνταξιούχους μέσω ιδιωτικών ατομικών σχεδίων (τρίτος άξονας) ενοίκια με εγγυημένα επιτόκια (1,5% + πληθωρισμός 0,75), όπως ο δεύτερος πυλώνας κεφαλαίων (Mirko Cardinale, 2002).

5.3.16 ΕΦΑΠΑΞ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ (lump sum)

Υπάρχουν δύο τρόποι πληρωμής των σωρευμένων κεφαλαίων στον δεύτερο και τον τρίτο πυλώνα για την αποζημίωση του ασφαλισμένου:

Η εφάπαξ αποζημίωση και η μηνιαία αποζημίωση μέσω σταθερού εισοδήματος.

Πριν από τη μεταρρύθμιση του 1993, οι ασφαλιστές σε υπάρχοντα κεφάλαια κλειστού τύπου και οι ασφαλιστές ασφαλιστικών εταιρειών έτειναν να εξοφλούνται μέσω εφάπαξ πληρωμής κατά τη συνταξιοδότηση. Μέρος του λόγου είναι ότι το κράτος δεν έδωσε προνομιακή φορολογική μεταχείριση στον εφάπαξ νόμο περί αποζημίωσης που σχετίζεται με τον νόμο περί σταθερού μηνιαίου εισοδήματος μέχρι το 1993. Αυτή η κατάσταση άρχισε να αντιστρέφεται σταδιακά το 1993, όταν το κράτος άρχισε να αντιμετωπίζει το νόμο περί μηνιαίων εισοδημάτων. Το εισόδημα είναι πιο ευνοϊκό από την άποψη της φορολογίας. Επιπλέον, τουλάχιστον το 50% του συσσωρευμένου κεφαλαίου του ασφαλισμένου πρέπει να συμπεριληφθεί βίαια μέσω μηνιαίου εισοδήματος και ενοικίου.

5.3.17 ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Μεταξύ των 15 κρατών μελών της ΕΕ της εποχής, η Ιταλία είχε το υψηλότερο ποσοστό ηλικιωμένων: θα υπερβεί το 60% το 2050 και το 26% το 2000. Η κυβέρνηση άρχισε να διαμορφώνει λύσεις τη δεκαετία του 1990 για να εξασφαλίσει τη βιωσιμότητα και τη βιωσιμότητα της οικονομίας. Επάρκεια παροχών. Υπολογίζεται ότι σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία του 1990, λόγω της γήρανσης του πληθυσμού, οι συνταξιοδοτικές δαπάνες θα αντιπροσωπεύουν το 23% του ΑΕΠ έως το 2040.

Οι μεταρρυθμίσεις της δεκαετίας του 1990 έχουν εξαφανιστεί και θα ενοποιήσουν περαιτέρω τη μελλοντική αύξηση των συνταξιοδοτικών δαπανών. Σύμφωνα με την Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής, οι συνταξιοδοτικές δαπάνες αναμένεται να αυξηθούν από 13,8% του ΑΕΠ το 2000 σε 16% του ΑΕΠ το 2033, το οποίο θα είναι το υψηλότερο, και στη συνέχεια θα μειωθεί σταδιακά στο 14,1% το 2050. Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πρόσφατα μεταρρυθμιστικά μέτρα που προτείνονται στην Εθνική Έκθεση Στρατηγικής για τις Συντάξεις και το Σχέδιο Σταθερότητας για το 2020, οι τελευταίες εθνικές προβλέψεις δείχνουν ότι η ανάπτυξη στα ενδιάμεσα έτη είναι ελαφρώς χαμηλότερη: όχι περισσότερο από 0,3 ποσοστιαίες μονάδες το 2020 σε σύγκριση με το 2020 Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής. (nstas@naftemporiki.gr).

Το συνταξιοδοτικό σύστημα ήταν σε έλλειμμα ενώ το 0,8% του ΑΕΠ χρησιμοποιείται μόνο για το ασφαλιστικό σύστημα, αν και το ποσοστό εισφοράς των εργαζομένων είναι υψηλό, αντιπροσωπεύοντας το 32,7% των μισθών (χαμηλότερο, αλλά αυξάνεται στο 19% για τους αυτοαπασχολούμενους) Εάν οι παροχές κοινωνικής πρόνοιας περιλαμβάνονται στις συνταξιοδοτικές δαπάνες, οι πληρωμές μεταφοράς από τον κρατικό προϋπολογισμό θα αντιπροσωπεύουν το 3,0% του ΑΕΠ. ("Κοινωνική ασφάλιση και κοινωνική ένταξη", MISSOC, 2001.) Το γενικά χαμηλό ποσοστό απασχόλησης (55% το 2001), ειδικά για τις γυναίκες (41%) και τους ηλικιωμένους εργαζόμενους (28%), αποτελεί μείζονα πρόκληση, και είναι επίσης μια ευκαιρία να εξασφαλιστεί επαρκής και οικονομική επιβίωση στο μέλλον. Επειδή οι σημερινοί ηλικιωμένοι εργαζόμενοι μπορούν να συνταξιοδοτηθούν νωρίς σύμφωνα με τους παλιούς κανονισμούς, το ανασταλτικό αποτέλεσμα παραμένει ισχυρό.

Το γενικά χαμηλό ποσοστό απασχόλησης (55% το 2001), ειδικά για τις γυναίκες (41%) και τους εργαζόμενους μεγαλύτερης ηλικίας (28%), αποτελεί μείζονα πρόκληση και επίσης να

εξασφαλίσει επαρκείς και οικονομικές ευκαιρίες επιβίωσης στο μέλλον. Επειδή οι σημερινοί ηλικιωμένοι εργαζόμενοι μπορούν να συνταξιοδοτηθούν νωρίς σύμφωνα με τους παλιούς κανονισμούς, το ανασταλτικό αποτέλεσμα παραμένει ισχυρό. Το δημόσιο συνταξιοδοτικό σύστημα συνδέει στενά τις εισφορές και τις παροχές και διαθέτει έναν αναλογικό μηχανισμό προσαρμογής. Ένας υψηλότερος λόγος και διάρκεια απασχόλησης θα κάνει τα άτομα επιλέξιμα για υψηλότερες παροχές και επομένως θα βοηθήσει στην επίλυση πιθανών ζητήματα καταλληλότητας. Πρέπει να καθοριστούν αυστηροί όροι για να αποφευχθούν τα πρόωρη συνταξιοδότηση ως μέσο για τη ρύθμιση της αγοράς εργασίας και τη βελτίωση των ευκαιριών απασχόλησης για τους ηλικιωμένους εργαζόμενους. (“Social Security and Social Integration”, MISSOC, 2001.)

5.3.18 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η Ιταλία κατέβαλε τεράστιες προσπάθειες μεταρρύθμισης τη δεκαετία του 1990, οι οποίες συνέβαλαν στη σταθεροποίηση των δημόσιων συνταξιοδοτικών δαπανών, ελέγχοντας παράλληλα τις μελλοντικές δυνατότητες δαπανών. Η μετάβαση σε ένα προπληρωμένο συνταξιοδοτικό σύστημα με εικονικό χρόνο ασφάλισης είναι ο πρώτος άξονας ολοκληρωμένου εκσυγχρονισμού, ο οποίος είναι κρίσιμος για την οικονομική του βιωσιμότητα. Ωστόσο, το επίπεδο εισφορών του συνταξιοδοτικού συστήματος είναι γενικά υψηλό και η ανάγκη διάθεσης κονδυλίων από τον εθνικό προϋπολογισμό παραμένει σημαντική πρόκληση. Για την επίλυση αυτών των προβλημάτων, είναι σημαντικό να αυξηθεί το ποσοστό απασχόλησης, ειδικά για τις γυναίκες και τους ηλικιωμένους εργαζόμενους. (nstas@naftemporiki.gr), (“Social Security and Social Integration”, MISSOC, 2001.), (www.gad.gov.uk).

Κατά τη μετάβαση στο νέο σύστημα, οι ηλικιωμένοι εργαζόμενοι θα συνεχίσουν να συνταξιοδοτούνται σύμφωνα με τους παλιούς κανονισμούς, οι οποίοι παρέχουν περιορισμένο κίνητρο για παράταση της επαγγελματικής τους ζωής. Για όσους έχουν εισέλθει στην αγορά εργασίας από το 1995, λόγω της αναλογιστικής ουδετερότητας, το νέο συνταξιοδοτικό σύστημα θα παρέχει τα κατάλληλα κίνητρα για εργασία και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να αυξήσει το ποσοστό απασχόλησης. Ταυτόχρονα, η παράταση της επαγγελματικής ζωής θα παρέχει την ευκαιρία να διασφαλιστούν ικανοποιητικά συνταξιοδοτικά δικαιώματα. Η μελλοντική επάρκεια εξαρτάται επίσης από την ανάπτυξη συμπληρωματικών συνταξιοδοτικών προβλέψεων. Η μετατροπή του συστήματος

απολύσεων σε επαγγελματικό συνταξιοδοτικό σύστημα είναι μια σημαντική ευκαιρία. Η εξασφάλιση της επάρκειας απαιτεί επίσης την επίλυση των δικαιωμάτων συνταξιοδότησης των εργαζομένων στο πλαίσιο της άτυπης εργασίας

5.4 ΤΟ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ Η/Β

Το συνταξιοδοτικό σύστημα του Ηνωμένου Βασιλείου συνίσταται σε μία συνεργασία μεταξύ του κράτους (το οποίο παρέχει την βασική κρατική σύνταξη και την κρατική ανάλογη του εισοδήματος σύνταξη- S.E.R.P.S.), των εργοδοτών (οι οποίοι παρέχουν επαγγελματικά συνταξιοδοτικά σχήματα) και των ασφαλιστικών εταιριών (οι οποίες παρέχουν ιδιωτικές συντάξεις). (nstas@naftemporiki.gr), (“Social Security and Social Integration”, MISSOC, 2001.) ,(www.gad.gov.uk),

5.4.1 Α΄ΔΟΜΗ ΤΟΥ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Το συνταξιοδοτικό σύστημα του ΗΒ αποτελείται από τρεις πυλώνες.

Πρώτος πυλώνας:

Βασική κρατική σύνταξη (υποχρεωτική, ανταποδοτική, ενιαία)

Επικουρική κρατική ανάλογη του εισοδήματος σύνταξη (υποχρεωτική, ανταποδοτική)

Δεύτερος πυλώνας:

Επαγγελματικά συνταξιοδοτικά σχήματα (προαιρετική υπαγωγή)

Προσφερόμενα από τον εργοδότη

Τρίτος πυλώνας:

Προσωπικά προγράμματα συνταξιοδότησης

Stakeholder pensions(www.gad.gov.uk),

5.4.2 ΠΡΩΤΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ:

1)ΒΑΣΙΚΗ ΚΡΑΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ (Basic State Pension)

Η κρατική βασική σύνταξη είναι μια αντισταθμιστική και αναδιανεμητική πρόβλεψη, που καταβάλλεται από εργαζομένους, εργοδότες και γενικούς φόρους. Εκτός από τους χαμηλού εισοδήματος, όλοι οι μισθωτοί και οι αυτοαπασχολούμενοι πρέπει επίσης να συνεισφέρουν στο Εθνικό Ταμείο Ασφαλίσεων προκειμένου να λάβουν βασική κρατική σύνταξη. Αυτά τα χρόνια ονομάζονται χρόνια δικαιωμάτων. Για τις γυναίκες, η ηλικία συνταξιοδότησης 60 είναι 39 ετών. Μεταξύ 2010 και 2020, αυξάνοντας την ηλικία συνταξιοδότησης σε 65 και φτάνοντας την πλήρη ηλικία συνταξιοδότησης, οι απαιτήσεις συνταξιοδότησης για άνδρες

και γυναίκες θα είναι ίσες στα 44 ετη (www.gad.gov.uk), (nstas@naftemporiki.gr), (“Social Security and Social Integration”, MISSOC, 2001.)

Η κρατική βασική σύνταξη ανέρχεται συνολικά σε 75,5 λίβρες (109,48 ευρώ) την εβδομάδα. (Μηνιαία: 302 £ ή 437,92 EUR) (Εκπαιδευτικό σεμινάριο της Ελληνικής Αποστολής στο Λονδίνο 15-18 / 05/03. Για την περίοδο 2003-2004, αναμένεται ότι η ετήσια βασική εθνική σύνταξη για κάθε συνταξιούχο θα αυξηθεί κατά 100 ρουπίες και 160.160 ρουπίες για κάθε ζευγάρι. Τα επόμενα χρόνια, η βασική κρατική σύνταξη θα αυξηθεί με ρυθμό 2,5% ετησίως, ή με το ρυθμό αύξησης του δείκτη τιμών καταναλωτή τον Σεπτέμβριο, ανάλογα με το υψηλότερο από τα δύο (MISSOC-Info, 2001). Εάν μειωθεί η εισφορά που καταβάλλει ο ασφαλισμένος, μπορεί να λάβει τη μειωμένη βασική κρατική σύνταξη. Οι λόγοι μπορεί να είναι: α) η περίοδος ασφάλισης είναι μικρή, και β) το εισόδημά τους είναι χαμηλότερο από το ελάχιστο εισόδημα που καθορίστηκε το 2003. Αυτό είναι 3900 λίρες ή 5655 ευρώ ετησίως. Η ελάχιστη περίοδος για τη λήψη της εθνικής βασικής σύνταξης είναι 11 έτη. (MISSOC- Info,2001).

Η κρατική βασική σύνταξη δεν μπορεί να πληρωθεί πριν από την ηλικία συνταξιοδότησης. Από το 2010, η εθνική βασική σύνταξη θα αυξάνεται κατά 10% για κάθε επιπλέον έτος εργασίας μετά την ηλικία συνταξιοδότησης (65 ετών).

2)ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΗ ΚΡΑΤΙΚΗ ΑΝΑΛΟΓΗ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΣΥΝΤΑΞΗ (SERPS- STATE EARNINGS-RELATED PENSION SCHEME, AND STATE SECOND PENSION)

Το Ηνωμένο Βασίλειο εισήγαγε ένα εθνικό σύστημα επικουρικής σύνταξης (συντομογραφία S.E.R.P.S) ή ευθέως ανάλογο με το εισόδημα. Το 1978, υπήρχε υποχρεωτικός μισθός και μικτός χαρακτήρας. Το ποσό της σύνταξης εξαρτάται εξ ολοκλήρου από το εισόδημα κάθε ασφαλισμένου και από το χρόνο πληρωμής των εισφορών, διότι το ποσό της σύνταξης είναι 20% του μέσου προσαρμοσμένου εισοδήματος του ασφαλισμένου καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου εργασίας. Κατά την περίοδο από το 1978 έως το 1986, το σύστημα SERPS ήταν πιο ευνοϊκό επειδή θεωρούσαν τα 20 καλύτερα συνταξιοδοτικά έτη και το ποσοστό υπολογισμού έφτασε το 25%.MISSOC- Info,2001).

Από τότε που η κυβέρνηση εισήγαγε τη μεταρρύθμιση του ασφαλιστικού συστήματος τον Απρίλιο του 2002, το SERPS μετατράπηκε σε δεύτερη κρατική σύνταξη (STATE SECOND PENSION).

Η μεταρρύθμιση τον Απρίλιο του 2002 προσπάθησε να ενισχύσει τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα των εργαζομένων χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος με την εισαγωγή ενός δεύτερου εθνικού συνταξιοδοτικού συστήματος, και για πρώτη φορά οι εργαζόμενοι θα μπορούσαν να θεσπίσουν το δικαίωμα για συμπληρωματικές συντάξεις σε μια περίοδο που δεν μπορούσαν να το αντέξουν οικονομικά όπως στην περίπτωση απουσίας από την εργασία σας λόγω αναπηρίας, ασθένειας ή φροντίδας παιδιού ή ατόμου με ειδικές ανάγκες, εάν έχουν πληρωθεί τα αντίστοιχα τέλη κ.λπ.(MISSOC- Info,2001)

Εξετάστηκε εάν θα μετατραπεί η κρατική συμπληρωματική σύνταξη σε έναν μόνο τύπο πρόνοιας, προκειμένου να ενθαρρύνει τους υψηλόμισθους υπαλλήλους να αποσυρθούν από το κρατικό πρόγραμμα συμπληρωματικής σύνταξης και να γίνουν μέρος ενός ιδιωτικού τύπου προγράμματος πρόνοιας. (MISSOC-Info, 2001), (www.dwp.gov.uk).

Όπως με τις βασικές συντάξεις, οι επιδοτήσεις δεν μπορούν να δοθούν πριν από την ηλικία συνταξιοδότησης, αλλά οι επιδοτήσεις μπορούν να δοθούν μετά την απόκτηση υψηλότερου συνταξιοδοτικού ποσοστού. (MISSOC-Πληροφορίες, 2001).

Οι εργαζόμενοι μπορούν να αποδεσμευτούν από την υποχρεωτική φύση της δεύτερης κρατικής σύνταξης και να γίνετε μέλος του ομαδικού ή ατομικού συνταξιοδοτικού συστήματος που παρέχει τουλάχιστον την ίδια εγγύηση. Περίπου το 60% των υπαλλήλων δεσμεύονται από αυτό το πρόγραμμα συνταξιοδότησης και έχουν δικαίωμα επιστροφής των εισφορών.(MISSOC- Info,2001) ,(www.dwp.gov.uk)

5.4.3 ΜΗ ΑΝΤΑΠΟΔΟΤΙΚΕΣ ΠΑΡΟΧΕΣ

1) ΕΛΑΧΙΣΤΟ ΕΓΓΥΗΜΕΝΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ (MINIMUM INCOME GUARANTEE)

Το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα παρέχει οικονομική υποστήριξη στους ανθρώπους πάνω από 60. (MISSOC- Info,2001) ,(www.dwp.gov.uk)

Αυτό το όφελος εξαρτάται από το εισόδημά τους. Πρόσφατα, το ελάχιστο εισόδημα αυξήθηκε σημαντικά και η κυβέρνηση έχει δεσμευτεί να επεκτείνει την ΕΕ. Κατά τη διάρκεια αυτού του κοινοβουλίου, όλοι οι συνταξιούχοι μπορούν να συμμετάσχουν στη συνεχή ευημερία. Το 2002/2003, άτομα άνω των 60 ετών στην Ευρωπαϊκή Ένωση αξίζουν 5 98,5 ή 142,83 ευρώ την εβδομάδα και ένα ζευγάρι αξίζει 9 149,8 ή 216,05 ευρώ την

εβδομάδα. Το εισόδημα που παρέχει η EUE είναι 30% υψηλότερο από τη βασική κρατική σύνταξη.(MISSOC- Info,2001) ,(www.dwp.gov.uk)

2)ΣΥΝΤΑΞΙΟΛΟΤΙΚΗ ΠΙΣΤΩΣΗ (PENSION CREDIT)

Αυτή η παροχή αντικατάστησε το EEE από τον Οκτώβριο του 2003. Η νέα αυτή παροχή εφτάσε όχι μόνο στα φτωχότερα νοικοκυριά αλλά να καλύψει σχεδόν το ήμισυ των νοικοκυριών άνω των 60 ετών, αφού οι προϋποθέσεις για την λήψη αυτής είναι λιγότερο αυστηρές από ότι ήταν για την λήψη του EEE (αυξάνονται τα ελάχιστα όρια εισοδήματος ή κεφαλαίου(www.dwp.gov.uk)

3) ΑΛΛΑ ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ

Επιπλέον των E.E.E. και Pension Credit, οι συνταξιούχοι μπορούν επίσης να λάβουν τα ακόλουθα επιδόματα:

Επίδομα κατοικίας για χαμηλοσυνταξιούχους (δίδεται βάση εισοδήματος)

Πληρωμές βασισμένες σε ανάγκες συνταξιούχων που χρειάζονται πρόσθετη οικονομική ενίσχυση (ανάπηροι)

Διάφορα επιδόματα όπως επίδομα θέρμανσης και δωρεάν άδειες για χρήση τηλεόρασης για άνω των 75 ετών.

Επίδομα Υγείας: δωρεάν οφθαλμολογικός και οδοντιατρικός έλεγχος και συνταγογράφηση για τους άνω των 60

(www.dwp.gov.uk)

5.4.4 ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ

**ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ
(OCCUPATIONAL PENSION SCHEMES)**

Οι εργοδότες δεν χρειάζεται να παρέχουν συνταξιοδοτικές συντάξεις μέσω προγραμμάτων σταδιοδρομίας ή απαιτούν από τους υπαλλήλους να συμμετέχουν σε προγράμματα σταδιοδρομίας όταν παρέχονται από τον εργοδότη. Ωστόσο, το ποσοστό των συντάξεων που παρέχονται από επαγγελματικά συστήματα και οι παραδοχές τέτοιων συστημάτων είναι ιδιαίτερα υψηλά. Είναι περίπου 10εκ. Εργαζόμενοι με δικαιώματα στο επαγγελματικό σύστημα (περίπου το ήμισυ του εργατικού δυναμικού).. (www.opra.gov.uk)

Υπάρχουν δύο κατηγοριών επαγγελματικά συστήματα:

- Τα καθορισμένων αποδοχών**
- Τα καθορισμένων εισφορών**

Οι περισσότερες επαγγελματικές συντάξεις προέρχονται από επαγγελματικά συνταξιοδοτικά συστήματα σταθερού εισοδήματος. Αυτός ο τύπος επαγγελματικού προγράμματος παρέχει συντάξεις βάσει της διάρκειας υπηρεσίας και του μισθού των τελευταίων 5 ετών (συνήθως, το ποσό της σύνταξης φτάνει ½ από τα 2/3 του τελικού μισθού. (www.opra.gov.uk)

Ενα χρηματοδοτούμενο συνταξιοδοτικό σύστημα, το οποίο είναι απαραίτητο για τους εργοδότες να διασφαλίζουν ότι επενδύουν αρκετά κεφάλαια για να εξασφαλίσουν την παροχή συντάξεων. Η συνεισφορά του εργοδότη του Μ.Ο. φτάνει το 9,9%. Εάν υπάρχει πιθανό έλλειμμα, ο εργοδότης έχει την ευθύνη να το καλύψει. (www.opra.gov.uk)

Πολλά επαγγελματικά συστήματα σταθερού εισοδήματος μετατράπηκαν σε επαγγελματικά συστήματα σταθερού εισοδήματος μετά την κρίση. Σε τέτοια κεφάλαια που ιδρύθηκαν το 1988, οι εργαζόμενοι πληρώνουν συγκεκριμένες δωρεές χωρίς εγγυημένες αποδόσεις. Εάν η επένδυση δεν είναι καλή, ο κίνδυνος θα μεταφερθεί στους εργαζομένους, επειδή η Μ.Ο μειώνει την εισφορά κεφαλαίου του εργοδότη στο 4,3%..(Σ,Σουλής ,1999).

Νομοθετικά εναπόκειται αποκλειστικά στον εργοδότη (ή πιο σπάνια σε μια ομάδα εργοδοτών) να καθορίσει την κατάρτιση ενός επαγγελματικού προγράμματος, τον τρόπο πληρωμής και το ποσό, καθώς και τον τύπο των παροχών. (www.opra.gov.uk)

5.4.5 ΤΡΙΤΟΣ ΠΥΛΩΝΑΣ

1) ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ (PERSONAL PENSIONS)

Εισήχθησαν το 1988. Προσφέρουν μία 2^η ιδιωτική σύνταξη στους εργαζόμενους, των οποίων ο εργοδότης **δεν** παρέχει επαγγελματικό σχήμα ή σε αυτούς **που αλλάζουν συχνά δουλειά**. (www.opra.gov.uk)

Οι αυτοαπασχολούμενοι δικαιούνται προσθετής σύνταξης. Πολλοί υπάλληλοι έχουν δημιουργήσει ομαδικές προσωπικές συντάξεις (GPP), οι οποίες δεν διαχειρίζονται το ίδιο το ταμείο, αλλά από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Ωστόσο, αυτό το είδος προσωπικού συνταξιοδοτικού προγράμματος είναι περιορισμένο. Μόνο το 12% των εργαζομένων (εργαζόμενοι) συνεισφέρουν στο πρόγραμμα. Όσο για τους αυτοαπασχολούμενους, το 44% περιλαμβάνονται στο προσωπικό πρόγραμμα συνταξιοδότησης. Το πρόγραμμα προσωπικής σύνταξης που ξεκίνησε τον Απρίλιο του 2001 ενθαρρύνει την παροχή ενός δεύτερου τύπου ιδιωτικής σύνταξης “stakeholder” (www.opra.gov.uk)

2) ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ STAKEHOLDER

Αυτός ο νέος τύπος λογαριασμού συνταξιοδότησης ελέγχει αυστηρά τα έξοδα και παρέχει καλύτερες αποδόσεις για προσωπικές αποταμιεύσεις. Αυτό που έχει σχεδιαστεί για να καταστήσει το δεύτερο είδος σύνταξης πιο ελκυστικό είναι ότι τα προσωπικά έξοδα είναι πολύ χαμηλότερα από τις προσωπικές συντάξεις, τα οποία περιορίζονται στο 1% της αξίας του συνταξιοδοτικού ταμείου και οι παροχές καθορίζονται από την κυβέρνηση. (www.opra.gov.uk) Σε περίπτωση μεταφοράς χρημάτων ή διακοπής, οι συντάξεις των ενδιαφερομένων είναι επίσης πιο ευέλικτες από τις προσωπικές συντάξεις, καθώς δεν χρεώνουν τέλη. Από το Δεκέμβριο του 2002, είχαν εφαρμοστεί 1,25 εκατομμύρια συνταξιοδοτικά προγράμματα "ενδιαφερομένων" και οι εισφορές από το 2001 έως το 2002 έφτασαν τα 880 εκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ λίβρες Παρά τις επιπτώσεις του προγράμματος, οι ασφαλιστικές εταιρείες εξακολουθούν να διαμαρτύρονται για το πολύ χαμηλό όριο πληρωμής (1%). (www.opra.gov.uk)

Β) ΟΡΓΑΝΩΣΗ- ΕΠΟΠΤΕΙΑ- ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Ο σχεδιασμός και η οργάνωση των συνταξιοδοτικών πολιτικών εποπτεύονται από το Υπουργείο Εργασίας και Συντάξεων, το οποίο δημιουργήθηκε με τη συγχώνευση του Υπουργείου Κοινωνικής Ασφάλισης και του Υπουργείου Παιδείας και Απασχόλησης τον Ιούνιο του 2001 για την παροχή υψηλής ποιότητας ανεξάρτητων αναλογιστικών συμβουλευτικών υπηρεσιών για το κοινό πελάτες του τομέα. (www.opra.gov.uk)

Το Η.Β. διαθέτει αρκετές θεσμοθετημένες αρχές ρύθμισης και ελέγχου του ασφαλιστικού συστήματος και ενημέρωσης και προστασίας του ασφαλισμένου.

A) Εθνική Αναλογιστική Αρχή (Government Actuary's Department)

B) Ρυθμιστική Αρχή Επαγγελματικών Συντάξεων (OPRA- Occupational Pensions Regulatory Authority)

Η OPRA (ιδρύθηκε το 1995) είναι ο θεσμικός ρυθμιστής των επαγγελματικών συνταξιοδοτικών προγραμμάτων. Έχει δύο γραφεία, ένα στο Μπράιτον, υπεύθυνο για τον επιχειρησιακό έλεγχο και τον έλεγχο του επαγγελματικού συστήματος, και το άλλο στο Νιουκάσλ Απόν Τάιν, υπεύθυνο για την αρχειοθέτηση του επαγγελματικού συστήματος. (OPRA) θα εξετάσει την υπόθεση και θα λάβει μέτρα εάν υπάρχει αμέλεια ή αμέλεια ή μια κατάσταση που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη σύνταξη. Η δυνατότητα επιβολής κυρώσεων και μεταφοράς υποθέσεων σε εισαγγελείς, διευθύνεται από ένα 11μελές διοικητικό συμβούλιο και συνεργάζεται στενά με το Εθνικό Αναλογιστικό Γραφείο. (www.opra.gov.uk)

Σκοπός της είναι:

1. Να διερευνήσει περιπτώσεις επαγγελματικών προγραμμάτων που παραβιάζουν το συνταξιοδοτικό νόμο,
2. Την επικοινωνία με το σύστημα ασφαλισμένων και χάσετε την ασφάλιση για κάποιο λόγο ·
- 3 Το κόστος προστασίας της σύνταξης ·
4. Συνεχής εκπαίδευση του προσωπικού της για τη βελτίωση της ποιότητας της εργασίας τους.

Αυτό το πρόγραμμα σταδιοδρομίας χρηματοδοτείται από τον Συνήγορο Διαμεσολαβητή και τη Συμβουλευτική Υπηρεσία Συντάξεων (OPAS), εκτός από αυτόν τον οργανισμό.)

(www.opra.gov.uk)

Γ) Διαμεσολαβητής των συντάξεων (*Pensions Ombudsman*)

Σε σύγκριση με την (OPRA) ανάληψη περιπτώσεων κακής διαχείρισης ολόκληρου του επαγγελματικού συστήματος, ο χειρισμός περιπτώσεων κακής διαχείρισης του επαγγελματικού συστήματος βλάπτει τα συμφέροντα των ασφαλισμένων.

(www.opra.gov.uk) ,(www.fsa.gov.uk)

Δ) Συμβουλευτική Υπηρεσία Συντάξεων (*OPAS*)

Συμβουλευτικές υπηρεσίες μπορούν να παρέχονται σε οποιονδήποτε πολίτη έχει ερωτήσεις σχετικά με την επαγγελματική σύνταξη ή τα προσωπικά συνταξιοδοτικά του προγράμματα.(Green Book, “Simplicity, Security and Choice. Working and saving for retirement” 2002 Department of Work and Pensions. (www.opra.gov.uk) ,(www.fsa.gov.uk)

Ε) *Financial Services Authority (FSA)*

Η Financial Services Authority (FSA) είναι ανεξάρτητο μη κυβερνητικό σώμα, το οποίο έχουν δοθεί εξουσίες από την πράξη των οικονομικών υπηρεσιών και αγορών του 2000. (www.opra.gov.uk)

Η Διοίκηση Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών (FSA) είναι μια εταιρεία περιορισμένης ευθύνης που χρηματοδοτείται από τον κλάδο των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών. Ο, το οποίο καθορίζει τη συνολική πολιτική βάσει:

εμπιστοσύνης στο χρηματοπιστωτικό σύστημα του Ηνωμένου Βασιλείου. Βελτίωση της κατανόησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος από το κοινό. Εξασφαλίζει την προστασία των καταναλωτών. Μειώνει το οικονομικό έγκλημα . Η σχέση μεταξύ αυτής της υπηρεσίας και του ασφαλιστικού συστήματος έχει ως εξής: Επιβλέπει την κανονική λειτουργία των ασφαλιστικών εταιρειών, οι οποίες υπόσχονται να επενδύσουν στα κεφάλαια των ασφαλισμένων που υπόκεινται σε οποιοδήποτε ιδιωτικό πρόγραμμα ασφάλισης.

(www.opra.gov.uk) , (www.fsa.gov.uk)

Γ) ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ, ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Επί του παρόντος στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ο αριθμός των συνταξιούχων αντιπροσώπευε το 19% του συνολικού πληθυσμού ή 11 εκατομμύρια άτομα (άνδρες άνω των 65 ετών και γυναίκες άνω των 60 ετών). Το ένα τέταρτο είναι άνω των 80 ετών. Κατά μέσο όρο, οι άνδρες αναμένεται να ζήσουν 16 χρόνια μετά τα 65, ενώ οι γυναίκες αναμένεται να ζήσουν κατά μέσο όρο μετά τα 60..(www.fsa.gov.uk)

Το προσδόκιμο ζωής έχει αυξηθεί σημαντικά επειδή το 1960 οι άντρες ζούσαν κατά μέσο όρο 68 χρόνια. Σήμερα, ζουν κατά μέσο όρο 76 χρόνια. Μέχρι το 2020, οι άνθρωποι αναμένεται να ζήσουν κατά μέσο όρο 78 χρόνια. Το μέσο προσδόκιμο ζωής των γυναικών σε διάφορες περιόδους είναι 74, 80 και 83 ετών.

(www.fsa.gov.uk)

Παράλληλα με την επιμήκυνση του προσδόκιμου επιβίωσης παρατηρείται αύξηση της αναλογίας: **Πληθυσμός άνω των 65 ετών**

Πληθυσμός μεταξύ 15 και 64 χρόνων

Επομένως, παρόλο που παρέμεινε σχετικά σταθερό τα τελευταία χρόνια περίπου στο 29%, αναμένεται να φθάσει το 39,2% έως το 2050, γεγονός που δείχνει ότι ο πληθυσμός γερνά. Όσον αφορά τον παραπάνω δείκτη, το Ηνωμένο Βασίλειο έχει πλεονεκτήματα στην Ιαπωνία και σε πολλές χώρες της ΕΕ, αλλά υστερεί έναντι των ΗΠΑ (Πίνακας 1). Η τάση της γήρανσης του πληθυσμού συνοδεύεται από την τάση της πρόωρης συνταξιοδότησης από το εργατικό δυναμικό (Πίνακας 2). Αυτές οι δημογραφικές προκλήσεις περιλαμβάνουν την αύξηση του προσδόκιμου ζωής, τη μείωση του αριθμού των γεννήσεων και την κοινωνική τάση της πρόωρης συνταξιοδότησης και τη ζήτηση για καλύτερες συνθήκες διαβίωσης. Αυτό σημαίνει αύξηση του χρόνου συνταξιοδότησης για κάθε ασφαλιστικό σύστημα, το οποίο οδηγεί σε αύξηση του αριθμού των ατόμων. Χρηματοδότηση δαπανών.

(www.opas.org.uk)

Στο πίνακα 3 φαίνεται ότι ενώ σε όλες τις χώρες της ΕΕ αναμένεται από μικρή έως μεγάλη αύξηση των δημοσίων δαπανών για τις συντάξεις ως ποσοστό του ΑΕΠ, στο Η.Β. προβλέπεται αυτές να κρατηθούν στο **5% του ΑΕΠ μέχρι το 2050**. Αυτή η πρόβλεψη οφείλεται στο γεγονός ότι το ΗΒ ευνοεί τα ιδιωτικά συνταξιοδοτικά προγράμματα ωθώντας τους εργαζόμενους στην αποταμίευση με δική τους μέριμνα. Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφερθεί ο τίτλος της «Πράσινης Βίβλου»: «**Απλοποίηση, Ασφάλεια, Επιλογή: Δουλεύοντας και Αποταμιεύοντας για την Σύνταξη**»

(Green Book, “Simplicity, Security and Choice. Working and saving for retirement”).

ΠΙΝΑΚΑΣ:1

Αναλογία των άνω των 65 ετών προς τον αριθμό αυτών που βρίσκονται μεταξύ 15-64.(εκατοστιαία αναλογία- %)				
	1975	2000	2025	2050
ΓΑΛΛΙΑ	21,5	24,5	36,2	46,7
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	23,5	24,1	39	54,7
ΙΤΑΛΙΑ	18,9	26,7	40	68,1
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	16,9	20,1	34,3	45
ΙΣΠΑΝΙΑ	16,1	24,8	36,1	73,8
ΣΟΥΗΔΙΑ	23,5	27,1	41,5	54,5
Μ. ΒΡΕΤΑΝΙΑ	22,6	24,4	32,8	39,2
Ε.Ε. ΣΤΑΘΜ. ΜΟ	20,7	24,5	37,1	54,7
ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ	13,6	18,2	29,2	37,5
ΚΑΝΑΔΑΣ	12,9	18,5	32,6	40,9
ΙΑΠΩΝΙΑ	11,6	25,2	49	71,3
ΗΠΑ	16,3	18,6	29,3	34,9

Πηγές: Ηνωμένα Έθνη, Ηλικιακά δεδομένα του Παγκόσμιου Πληθυσμού 1950-2050. Η.Β. στοιχεία της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής.

ΠΗΓΗ: ΟΑΣΑ,1999

ΠΙΝΑΚΑΣ :2

ΜΟ ηλικίας αποχώρησης από το εργατικό δυναμικό σε επιλεγμένες χώρες του ΟΑΣΑ το		
ΧΩΡΕΣ	ΑΝΔΡΕΣ	ΓΥΝΑΙΚΕΣ
ΚΑΝΑΔΑΣ	62,4	60,8
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	60,3	60,1
ΙΤΑΛΙΑ	58,8	57,9
ΙΑΠΩΝΙΑ	68,5	64,7
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	60,4	59,8
ΣΟΥΗΔΙΑ	63,7	62,7
Η.Β.	62,6	60,4
ΗΠΑ	64,6	63,4
Μ.Ο.	62,3	61,1

ΠΙΝΑΚΑΣ::3

ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΑΠΑΝΗ ΓΙΑ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΩΣ % ΤΟΥ ΑΕΠ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΕΕ						
	2000	2010	2020	2030	204	2050
ΒΕΛΓΙΟ	10	9,9	11,4	13,3	13,7	13,3
ΔΑΝΙΑ	10,5	12,5	13,8	14,5	14	13,3
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	11,8	11,2	13,8	15,5	16,6	16,9
ΕΛΛΑΔΑ	12,6	12,6	15,4	19,6	23,8	24,8
ΙΣΠΑΝΙΑ	9,4	8,9	9,9	12,6	16	17,3
ΓΑΛΛΙΑ	12,1	13,1	15	16	15,8	
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	4,6	5	6,7	7,6	8,3	9
ΙΤΑΛΙΑ	13,8	13,9	14,8	15,7	15,7	14,1
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	7,4	7,5	8,2	9,2	9,5	9,3
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	7,9	9,1	11,1	13,1	14,1	13,6
ΑΥΣΤΡΙΑ	14,5	14,9	16	18,1	18,3	17
ΦΙΛΑΝΔΙΑ	11,3	11,6	12,9	14,9	16	15,9
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	9,8	11,8	13,1	13,6	13,8	13,2
ΝΟΡΒΗΓΙΑ	9	9,6	10,7	11,4	11,4	10,7
Η.Β.	5,5	5,1	4,9	5,2	5	5
Ε.Ε.	10,4	10,4	11,5	13	13,6	13,3

ΠΗΓΗ: Έκθεση επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής και της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας για την επάρκεια και την βιωσιμότητα των συντάξεων.

5.5 ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΔΑΝΕΙΑΣ

Πάνω από 80% των πλήρως απασχολούμενων μισθωτών, ασφαλίζονται στα επαγγελματικά Ταμεία.

Οι εισφορές από το 2004 διαμορφώνονται από 8-16% του μισθού του εργαζόμενου.

Αποθεματικά των Ταμείων : 83.780.000.000 ΕΥΡΩ

Ατομικές συντάξεις από ιδιωτική ασφάλιση

Περίπου 1.000.000 άτομα είναι ασφαλισμένα σε ιδιωτικά σχήματα.

Αποθεματικά των σχημάτων : 74.320.000.000 ΕΥΡΩ

(Χ. Γαλέμη, 2005) ,

Α. Οι τρεις συνταξιοδοτικοί πυλώνες

	1 ^{ος} πυλώνας	2 ^{ος} πυλώνας	3 ^{ος} πυλώνας
	Δημόσιο σύστημα ασφάλισης. Υποχρεωτικό	Ιδιωτικό σύστημα ασφάλισης. Υποχρεωτικό ή προαιρετικό.	Ιδιωτικό σύστημα ασφάλισης. Προαιρετικό.
Σκοπός	Αναδιανομή, πρόληψη φτώχειας.	Αποταμίευση και ανταποδοτική παροχή.	Αποταμίευση και ευελιξία.
Μέθοδοι	Ίδιες παροχές σε όλους τους πολίτες ή παροχές με βάση το εισόδημα ή κατώτατη εγγυημένη σύνταξη.	Προσωπικές συντάξεις ή συνταξιοδοτικά συστήματα με βάση την εργασία.	Προσωπικές συντάξεις ή συνταξιοδοτικά συστήματα με βάση την εργασία.
Το Δανικό σύστημα.	Δημόσια σύνταξη γήρατος.	Συντάξεις επαγγελματικών Ταμείων.	Ατομικές συντάξεις από προσωπικές αποταμιεύσεις. Ιδιωτική ασφάλιση.
	Επικουρικές συντάξεις (ΑΤΡ, ΣΡ, ΣΑΡ). Συντάξεις δημοσίων υπαλλήλων.		

5.5.1 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Ο ρόλος του κράτους συνίσταται

- Στη θέσπιση γενικών αρχών για όλο το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης (προϋποθέσεις, ύψος παροχών, χρηματοδότηση).
- Στη θέσπιση κανόνων που αφορούν τα επιδόματα (Υπάρχει αυστηρή κρατική νομοθεσία ως προς τις κατηγορίες των επιδομάτων, το ύψος τους και τις προϋποθέσεις χορήγησης τους).

Τη δημιουργία περιφερειακών και τοπικών υποκαταστημάτων σε όλη τη χώρα για την επίλυση των υποθέσεων των πολιτών.

- Την κατανομή των κονδυλίων της Κρατικής επιχορήγησης στους δήμους.

Ο ρόλος της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (275 Ο.Τ.Α.) είναι:

- Η μέριμνα για τα παιδιά και την οικογένεια (παιδικοί σταθμοί, οικογενειακός προγραμματισμός, κλπ.)
- Η φροντίδα για ηλικιωμένους

Η χορήγηση όλων των κρατικών συντάξεων και των κάθε μορφής επιδομάτων (ασθένειας, μητρότητας, στέγασης, κλπ.) (Γ. Βακαλόπουλου, 1990) , (Χ. Γαλέμη ,2005)

Ο ρόλος της περιφέρειας (14) συνίσταται:

- Στη μέριμνα για στέγαση των ατόμων με ειδικές ανάγκες, των κοινωνικά αποκλεισμένων, κλπ.

Στην παροχή υγειονομικής περίθαλψης και τη χρηματοδότηση και καλή λειτουργία των νοσοκομείων

(Γ. Βακαλόπουλου, 1990) , (Χ. Γαλέμη ,2005)

5.5.2 ΔΗΜΟΣΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗ ΓΗΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΗΡΙΑΣ (1 ΠΥΛΩΝΑΣ)

1.Συναίνεση

Η κυβέρνηση κατέληξε σε συμφωνία με τα πολιτικά κόμματα της χώρας για τη διασφάλιση δημόσιων συντάξεων για όλους τους σημερινούς και μελλοντικούς συνταξιούχους.
(Χ. Γαλέμη ,2005)

2.Καθολικότητα

Όλοι οι πολίτες της χώρας δικαιούνται σύνταξης στην ηλικία των 65 (/67) ανεξάρτητα από περιόδους εργασίας.

- Από το 2004 η ηλικία συνταξιοδότησης μειώνεται από το 67ο έτος στο 65ο για όσους έχουν γεννηθεί από 1/7/1939 και μετά. (Χ. Γαλέμη ,2005)

3. Χρηματοδότηση μέσω φορολογίας

Η δημόσια σύνταξη γήρατος χρηματοδοτείται στο σύνολό της από τη φορολογία.

4. Ισότητα φύλων.

Η δημόσια σύνταξη γήρατος καταβάλλεται σε όλους ανεξαρτήτως φύλου.

5.Αποκεντρωμένο διοικητικό σχήμα.

- Οι δήμοι είναι υπεύθυνοι για τη χορήγηση των συντάξεων. (Χ. Γαλέμη ,2005)

6. Ποσά της πλήρους σύνταξης

- Το ποσό της πλήρους σύνταξης το 2002 ήταν 14,190 ΕΥΡΩ για κάθε συνταξιούχο που ζει μόνος του. Ο παντρεμένος ή αυτός που συζεί, λαμβάνει 10,390 ΕΥΡΩ. (Χ. Γαλέμη ,2005)

Η σύνταξη γήρατος για κάθε συνταξιούχο που ζει μόνος του και δεν έχει άλλα εισοδήματα, *αντιστοιχεί περίπου στο 50% του μέσου μισθού εργαζόμενου* (μετά τους φόρους).

- Ο συνταξιούχος δικαιούται και άλλων ειδικών επιδομάτων και δωρεάν υπηρεσιών, όπως νοσοκομειακή περίθαλψη, επίδομα θέρμανσης κ.ά. (Χ. Γαλέμη ,2005)

7. Διαμονή

Για να δικαιωθεί κάποιος πλήρη σύνταξη, πρέπει να έχει μόνιμη παραμονή στη Δανία, όχι λιγότερο από 40 χρόνια.

Αν η παραμονή είναι μικρότερη, η σύνταξη μειώνεται ανάλογα.

(Χ. Γαλέμη ,2005)

8. Περιορισμός ανάλογα με το εισόδημα.

Η σύνταξη αποτελείται από βασικές και συμπληρωματικές. Ανεξάρτητα από το εισόδημα, το βασικό ποσό είναι 50% του συνόλου. Αντιθέτως, σύμφωνα με το εισόδημα του συνταξιούχου, το επιπλέον ποσό θα μειωθεί έως ότου φτάσει στο μηδέν. Σήμερα, το 99% των Δανών άνω των 67 λαμβάνουν βασική διατροφή, ενώ το 64% λαμβάνουν συμπληρώματα διατροφής. (Χ. Γαλέμη ,2005)

9. Αναπροσαρμογή της σύνταξης.

Οι συντάξεις προσαρμόζονται ετησίως σύμφωνα με το ρυθμό αύξησης των μισθών του ιδιωτικού τομέα. Εάν η αύξηση δεν υπερβαίνει το 2%, η αύξηση συμφωνείται πλήρως. Για υψηλότερα ποσοστά άνω του 2%, ο ρυθμός ανάπτυξης θα μειωθεί κατά 30%..(Χ. Γαλέμη ,2005)

10. Κοινωνική σύνταξη και σύνταξη αναπηρίας.

Το δημόσιο σύστημα χορηγεί συντάξεις σε άτομα ηλικίας 50 έως 67 ετών για κοινωνικούς λόγους ή για λόγους υγείας. Οι κοινωνικοί λόγοι είναι η μακροχρόνια ανεργία, το χαμηλό εισόδημα και η περιορισμένη ικανότητα εργασίας λόγω έλλειψης εκπαίδευσης. Η σύνταξη αναπηρίας βασίζεται σε ποσοστό αναπηρίας τουλάχιστον 50%. Από την 1η Ιανουαρίου 2001, οι κανονισμοί αναθεωρήθηκαν. (Χ. Γαλέμη ,2005)

5.5.3 ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΕΣ ΣΤΟΥΣ ΗΛΙΚΙΩΜΕΝΟΥΣ

Το Κράτος στους συνταξιούχους της δημόσιας σύνταξης και με σκοπό τη μεγαλύτερη αναπλήρωση του εισοδήματός τους, χορηγεί συμπληρωματικά και πάντα με κριτήρια τις εξής **Παροχές και επιδόματα**

- Επιδόματα θέρμανσης
- Επιδόματα υγείας για αγορά φαρμάκων ώστε να καλύπτονται τα έξοδα του συνταξιούχου για φάρμακα σε ποσοστό πάνω από 85%.
- Δωρεάν υγειονομική και νοσοκομειακή περίθαλψη
- Μείωση φόρου σε όσους έχουν δικό τους σπίτι
- Επιδοτήσεις για στέγαση
- Προσωπικά επιδόματα ανάλογα με τις ανάγκες τους.
- Δωρεάν κατ' οίκον βοήθεια και υπηρεσίες στο σπίτι με γιατρό και νοσοκόμα.
- Διανομή τροφίμων στο σπίτι, προληπτική ιατρική κατ' οίκον, 24ωρη φροντίδα στο σπίτι. Περίπου το 50% των ηλικιωμένων πάνω από 80 ετών έχουν βοήθεια στο σπίτι προσωπική και πρακτική. (Χ. Γαλέμη ,2005)

5.5.4 ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ

Κρατικές επικουρικές συντάξεις (ΑΤΡ, SP, SAP)

Καθιερώθηκε με νόμο το 1964 και κάλυπτε μόνο μισθωτούς. Το 1990 επεκτάθηκε και σε άλλες κατηγορίες πολιτών όπως ανέργους, επιδοματούχους, καταρτιζόμενους, αυτοαπασχολούμενους και από το 2003 σε συντ/χους αναπηρίας και συντ/χους πρόωρης συνταξιοδότησης. Σήμερα καλύπτει σχεδόν το σύνολο του ενεργού πληθυσμού της χώρας. (Χ. Γαλέμη ,2005)

Λειτουργεί σε ανταποδοτική βάση με στοιχεία αναδιανομής. Από 1/1/02 άλλαξε ο τρόπος υπολογισμού της σύνταξης στην κατεύθυνση της πλήρους ανταπόδοσης.

Η εισφορά εξαρτάται από τον αριθμό των ωρών εργασίας.

Όλοι οι εργαζόμενοι στη Δανία από 16-64 ετών που εργάζονται πλέον των 9 ωρών την εβδομάδα ασφαλίζονται υποχρεωτικά στο ΑΤΡ και καταβάλλουν εισφορές στο Ταμείο μαζί με τους εργοδότες τους.

(Χ. Γαλέμη ,2005)

Οι ασφαλισμένοι πληρώνουν το 1/3 των εισφορών και οι εργοδότες τα 2/3. Οι επιδοματούχοι και συνταξιούχοι λόγω αναπηρίας καταβάλλουν οι ίδιοι το 1/3 των εισφορών και τα 2/3 καταβάλλει το κράτος.

Οι δημόσιοι υπάλληλοι καταβάλλουν μικρότερες εισφορές γιατί πληρώνουν υψηλές εισφορές στα επαγγελματικά τους Ταμεία.

Οι αυτοαπασχολούμενοι ασφαλιζονται προαιρετικά και καταβάλλουν μόνοι τους τις εισφορές. (nstas@naftemporiki.gr)

Το Δ.Σ. του Ταμείου απαρτίζεται στην πλειοψηφία του από τους κοινωνικούς εταίρους οι οποίοι και αποφασίζουν κάθε χρόνο για το ύψος των εισφορών που είναι συγκεκριμένα ποσά ανάλογα με τις ώρες εργασίας τους και με το μισθό τους.

Η σύνταξη χορηγείται στην ηλικία των 65 (/67) ετών.

Έγινε ίδια ρύθμιση στο όριο ηλικίας όπως και στην κύρια σύνταξη.

Σύνταξη χορηγείται και στους επιζώντες. (nstas@naftemporiki.gr), (Χ. Γαλέμη, 2005)

Το Ταμείο εγγυάται τη σύνταξη όλων των μελλοντικών συνταξιούχων.

Σήμερα έχει 4.300.000 ασφαλισμένους και 500.000 συνταξιούχους.

Τα αποθεματικά ανέρχονται σε 33.380.000.000 ΕΥΡΩ.

Η μέση ετήσια εισφορά ανέρχεται σε 400 ΕΥΡΩ και η μέση ετήσια σύνταξη σε 1200 ΕΥΡΩ. Η μεγαλύτερη σύνταξη για έναν ασφαλισμένο πλήρως απασχολούμενο ανέρχεται στο ποσό των 3.000 ΕΥΡΩ πάνω από το 20% της δημόσιας κρατικής σύνταξης. Το σύστημα δεν έχει ωριμάσει ακόμα αφού συνέχεια εντάσσονται νέες κατηγορίες ασφαλισμένων.

(Χ. Γαλέμη, 2005)

2.Ειδική επικουρική σύνταξη (SP)

Ιδρύθηκε με νόμο το 1998 και άρχισε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 1999. Ο σκοπός είναι να αυξηθούν οι κρατικές αποταμιεύσεις ενώ παράλληλα αυξάνεται η συνολική σύνταξη των εργαζομένων.

Πρόκειται για ένα νέο κρατικό Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης. Οι συντάξεις χορηγούνται στο 65ο έτος της ηλικίας ή στο 67ο για όσους γεννηθεί πριν από την 1/7/1939. Σε περίπτωση θανάτου το αποταμιευθέν ποσό προστίθεται στην κληρονομιά περιουσία. Η σύνταξη χορηγείται για 10 χρόνια μετά τη συνταξιοδότηση από το δημόσιο σύστημα .

Η εισφορά ανέρχεται στο 1% του εισοδήματος από εργασία.

Η ασφάλιση είναι υποχρεωτική για όλους τους μισθωτούς και επιδοματούχους και προαιρετική για τους αυτοαπασχολούμενους.

Από το 2002 λειτουργεί σε καθαρά κεφαλαιοποιητική βάση χωρίς αναδιανεμητικά στοιχεία με αναλυτικές μερίδες των ασφαλισμένων.

Σήμερα έχει 3.300.000 ασφαλισμένους και ελάχιστους συνταξιούχους.

Δημιουργημένο Κεφάλαιο : 3.784.000.000 ΕΥΡΩ.(nstas@naftemporiki.gr),(Χ. Γαλέμη ,2005)

Καθιερώθηκε το 2003. Σκοπός είναι η χορήγηση επικουρικής σύνταξης σε όσους παίρνουν ή πρόκειται να πάρουν αναπηρική σύνταξη από 1/1/2003 από το δημόσιο σύστημα.

Το σχήμα αυτό ιδρύθηκε στα πλαίσια της μεταρρύθμισης που έγινε το 2002 στις συντάξεις αναπηρίας ώστε να δοθούν κίνητρα στους ανάπηρους συνταξιούχους να εργάζονται και παράλληλα να ασφαρίζονται ώστε να αυξήσουν την κρατική σύνταξη που παίρνουν. Το κράτος βοηθά στην εύρεση εργασίας.

Το σύστημα λειτουργεί σε κεφαλαιοποιητική βάση και χρηματοδοτείται από εισφορές. Η σύνταξη υπολογίζεται ανάλογα με το κεφάλαιο που έχει σχηματιστεί για κάθε ασφαλισμένο.

Το κράτος καταβάλλει τα 2/3 των εισφορών και ο ανάπηρος συνταξιούχος το 1/3. Η συνολική εισφορά είναι 581 ΕΥΡΩ που αντιστοιχεί περίπου στο 2,8% του ποσού της δημόσιας σύνταξης γήρατος.

Το σύστημα διοικείται από το Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης (ΑΤΡ).

(nstas@naftemporiki.gr),(Χ. Γαλέμη ,2005)

5.5.5 ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΑ ΤΑΜΕΙΑ (2ο ΠΥΛΩΝΑΣ)

Τα επαγγελματικά Ταμεία έχουν ως στόχο την εξασφάλιση μεγαλύτερου ποσοστού ανταπόδοσης μετά την αποχώρηση από την εργασία.

Στην πλειοψηφία τους χορηγούν συντάξεις γήρατος και αναπηρίας, και πολλά και παροχές υγείας.

Τα Ταμεία διακρίνονται :

Σε Ταμεία που ασφαλίζουν δημοσίους υπαλλήλους. Το πρώτο ιδρύθηκε το 1849. Η μεγαλύτερη σύνταξη που χορηγούν είναι το 59% του μισθού του εργαζόμενου.

Σε Ταμεία που ασφαλίζουν κλάδους εργαζόμενων ή το προσωπικό μιας μόνον επιχείρησης. Χρηματοδοτούνται αποκλειστικά από εισφορές και λειτουργούν σε αμιγώς ανταποδοτική βάση. Οι εισφορές ανέρχονται σε ποσοστό 9-16% στο μισθό του εργαζόμενου. Τα πρώτα Ταμεία ιδρύθηκαν τη δεκαετία του 1870.

Το ασφάλιστρο δεν διαφοροποιείται σε σχέση με την υγεία του ασφαλισμένου και αυτό αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα έναντι των ιδιωτικών σχημάτων. Επιπλέον υπάρχει δυνατότητα μεταφοράς δικαιωμάτων από Ταμείο σε Ταμείο γεγονός που διευκολύνει στην εργασιακή κινητικότητα.

Τα Ταμεία συστήνονται στα πλαίσια συλλογικών συμβάσεων. Διαφοροποίηση μπορεί να γίνει μεταξύ ταμείων που συστήνονται είτε από ενώσεις εργοδοτών και εργαζόμενων είτε από μεμονωμένες επιχειρήσεις. Επαγγελματικά Ταμεία μπορεί να λειτουργούν στα πλαίσια ιδιωτικής ασφαλιστικής εταιρείας.

Το 1980 περίπου το 30% των εργαζόμενων, ήταν ασφαλισμένοι σε επαγγελματικά Ταμεία. Σήμερα ασφαλίζεται περίπου το 90% των εργαζόμενων.

Η ασφάλιση είναι υποχρεωτική για όλους τους εργαζόμενους της εταιρείας ή του κλάδου. Η υποχρεωτικότητα εξασφαλίζει την υψηλή συμμετοχή στην επαγγελματική ασφάλιση.

Το ύψος των συντάξεων εξαρτάται από το ύψος των εισφορών και τις αποδόσεις των αποθεματικών. Η πλήρης σύνταξη ανέρχεται περίπου στο 20% του μισθού.

Αποθεματικά: 83.780.000.000 ΕΥΡΩ.

(nstas@naftemporiki.gr),(Χ. Γαλέμη ,2005)

5.5.6 ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ (3ο ΠΥΛΩΝΑΣ)

Πρόκειται για συνταξιοδοτικά σχήματα που λειτουργούν σε Τράπεζες και ασφαλιστικές εταιρείες.

Κατά την επέλευση του ασφαλιστικού κινδύνου μπορεί να χορηγούν είτε μηνιαία ποσά, είτε ετήσια ή ένα εφάπαξ ποσό ως αποζημίωση. Ειδικότερα τα σχήματα που λειτουργούν στις Τράπεζες χορηγούν εφάπαξ ποσά ή ετήσια για ορισμένα χρόνια ανάλογα με το συμβόλαιο.

Σήμερα πάνω από 1.000.000 άτομα είναι ενταγμένοι σε τέτοια σχήματα.

Ο ρόλος αυτών των σχημάτων είναι να εξασφαλίζουν σύνταξη κυρίως σε εργαζόμενους που δεν είναι ασφαλισμένοι σε επαγγελματικά Ταμεία ή σε όσους επιδιώκουν μεγαλύτερη αναπλήρωση του εισοδήματός τους. Παράλληλα θεωρείται ότι δημιουργούν ευελιξία στη συνταξιοδοτική προστασία. Ο λόγος είναι ότι ο καθένας μπορεί να επιλέξει όποιο πρόγραμμα κρίνει κατάλληλο γι' αυτόν.

Δημιουργημένο κεφάλαιο: 74.320.000.000 ευρώ

(nstas@naftemporiki.gr),(Χ. Γαλέμη ,2005)

5.5.7 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ

Οι γυναίκες διαθέτουν μεγαλύτερο μέρος του εισοδήματός για καταβολή εισφορών σε συνταξιοδοτικά σχήματα από τους άνδρες. Παρόλα αυτά το μέσο ύψος των εισφορών τους, είναι χαμηλότερο των ανδρών επειδή το μέσο εισόδημά τους είναι μικρότερο.

Αυτό υποδεικνύει ότι :

Στο μέλλον οι συντάξεις θα εξακολουθούν να είναι μικρότερες των ανδρών.

- Το ποσοστό αναπλήρωσης του μισθού, θα είναι μεγαλύτερο για τις γυναίκες από τους άνδρες.

(nstas@naftemporiki.gr) (www.opra.gov.uk).

5.5.8 ΕΘΝΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΔΑΝΙΑΣ

Το Δανέζικο συνταξιοδοτικό σύστημα λειτουργεί στο πλαίσιο των 11 αρχών που ενέκρινε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο LAACEN τον Δεκέμβριο του 2001. Η εφαρμογή αυτών των αρχών είναι μια ανοιχτή και συντονισμένη προσέγγιση που υιοθετήθηκε για τη διατήρηση και υποστήριξη του ευρωπαϊκού συνταξιοδοτικού συστήματος.

Καθώς το σύστημα είναι βιώσιμο, δεν έχουν προγραμματιστεί μεγάλες παρεμβάσεις. Εάν το δημόσιο χρέος μειωθεί, ακόμη και αν ο πληθυσμός γερνώ, μπορεί να εξασφαλίσει μελλοντικά οφέλη. Πρόσφατα, έγιναν ορισμένες αλλαγές στο σύστημα για να καταστεί πιο προσαρμόσιμο στις δημογραφικές προκλήσεις.

Για παράδειγμα :

α) Έγινε επέκταση της υποχρεωτικής κρατικής επικουρικής ασφάλισης σε όλες τις κατηγορίες εργαζόμενων

β) τα επαγγελματικά Ταμεία απέκτησαν πιο κυρίαρχο ρόλο και

γ) το σύστημα προ συνταξιοδότησης και αναπηρίας άλλαξε, έτσι ώστε οι μεγαλύτεροι σε ηλικία εργαζόμενοι να έχουν σημαντικότερα κίνητρα παραμονής στην αγορά εργασίας με πρόσθετη ασφάλιση στο κρατικό επικουρικό Ταμείο και φοροαπαλλαγές.

δ) Το καθεστώς που προηγείτο της προσυνταξιοδότησης, το οποίο ήταν ένα επίδομα για άτομα ηλικίας 50- 59 ετών που έμειναν άνεργα και είχαν καταβάλει εισφορές για τουλάχιστον 30 χρόνια σταμάτησε να δέχεται νέα άτομα από το 1996 και πρόκειται να καταργηθεί πλήρως το 2006.

Το συνταξιοδοτικό σύστημα και η φορολογική πολιτική δεν μπορούν να αξιολογηθούν μεμονωμένα. Το βιοτικό επίπεδο και το ποσοστό αντικατάστασης εισοδήματος πρέπει να ληφθούν υπόψη σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η δημόσια κατανάλωση των ηλικιωμένων.

Μακροπρόθεσμα, το δημόσιο χρέος πρέπει να συνεχίσει να μειώνεται στα τρέχοντα επίπεδα και το συνταξιοδοτικό σύστημα πρέπει να είναι οικονομικά βιώσιμο. Η κυβέρνηση προσπαθεί να διατηρήσει ένα ετήσιο πλεόνασμα 1,5-2,5% του ΑΕΠ. Εξόφληση χρεών έως το 2010, αύξηση της κατά κεφαλήν δημόσιας κατανάλωσης και προσθήκη 100.000 θέσεων εργασίας μεταξύ 2000 και 2010.

Το πρόγραμμα εργασίας και το συνταξιοδοτικό πρόγραμμα θα πρέπει να ενθαρρύνουν τους ηλικιωμένους να συνεχίσουν να εργάζονται χωρίς να προκαλούν πρόωρη συνταξιοδότηση ή σύνταξη αναπηρίας. Αντιμετωπίζει επίσης τις πρόσφατες μεταρρυθμίσεις για την επέκταση της εθνικής συμπληρωματικής ασφάλισης σε αυτούς τους τύπους συνταξιούχων, την εφαρμογή φορολογικών ελαφρύνσεων στους μισθούς τους και την τροποποίηση της νομοθεσίας στο σύστημα πρόωρης συνταξιοδότησης.

Το συνταξιοδοτικό σύστημα της Δανίας όπως προαναφέρθηκε βασίζεται σε τρεις πυλώνες ο καθένας από τους οποίους έχει τους δικούς του στόχους.

Ο πρώτος (δημόσια σύνταξη κύρια και επικουρική) είναι η διασφάλιση ενός αξιοπρεπούς κατωτάτου ορίου διαβίωσης για όλους τους πολίτες.

Ο δεύτερος στόχος (επαγγελματικά Ταμεία) η διασφάλιση ενός λογικού ποσοστού αναπλήρωσης εισοδήματος κατά τη συνταξιοδότηση.

Ο τρίτος στόχος (ιδιωτικά ασφαλιστικά σχήματα) είναι η διασφάλιση της ευελιξίας ανάλογα με τις ατομικές απαιτήσεις.

Εάν διατηρηθεί το σημερινό καθεστώς οι μελλοντικοί συνταξιούχοι θα πρέπει να προσδοκούν σε σημαντική αύξηση των εισοδημάτων διότι αφενός οι βασικές συντάξεις προσδιορίζονται από την αυξητική τάση των μισθών και αφετέρου διότι τα εισοδήματα των επαγγελματικών ομάδων θα αυξηθούν λόγω της εξάπλωσης και της επικράτησης των συμπληρωματικών συνταξιοδοτικών σχημάτων.

Μέχρι το 2045, η βασική σύνταξη θα εξακολουθήσει να αντιπροσωπεύει το ήμισυ του κύριου εισοδήματος των συνταξιούχων, αλλά το ποσοστό αντικατάστασης εισοδήματος θα είναι χαμηλότερο από σήμερα. Στην τρέχουσα κατάσταση, το υψηλότερο προσδόκιμο ζωής σημαίνει ότι οι πολίτες θα λάβουν περισσότερα χρήματα συνολικά, αυξάνοντας έτσι το συνολικό χρέος της χώρας, επειδή εκτιμάται ότι η ηλικία συνταξιοδότησης δεν μπορεί να αυξηθεί. Στο μέλλον, το συνολικό ποσοστό αντικατάστασης των επαγγελματικών

συντάξεων θα είναι υψηλότερο. Το ποσοστό αντικατάστασης εισοδήματος εκτιμάται ότι θα αυξηθεί από 74% από 20% σε 90% το 2045. Που είσαι σήμερα. Αυτό θα έχει μεγαλύτερο αντίκτυπο στις ομάδες χαμηλού και μεσαίου εισοδήματος.

Ο στόχος είναι να καταστεί το σύστημα πιο διαφανές και ευέλικτο ώστε να αυξηθεί το εύρος επιλογών για τους ασφαλισμένους. Σήμερα, υπάρχουν περιορισμοί στις επιλογές και τις ευκαιρίες που επηρεάζουν τα συνταξιοδοτικά προγράμματα. Η κυβέρνηση προσπαθεί να κάνει τα άτομα πιο επιρροή στην επένδυση και τη διαχείριση αποταμιεύσεων συνταξιοδότησης. Προς το παρόν μόνο ιδιωτική ασφάλιση μπορεί να επιτευχθεί. Οι συντάξεις του δεύτερου και του τρίτου πυλώνα έχουν μεγάλη ασφάλεια επειδή βασίζονται στη συσσώρευση εισφορών (κεφαλαιοποίηση) διαφόρων τμημάτων και υπόκεινται σε αυστηρούς επενδυτικούς κανόνες και αυστηρό έλεγχο από ανεξάρτητους ρυθμιστικούς οργανισμούς. Τα περισσότερα πολιτικά κόμματα συμφώνησαν το 2000 ότι η βασική εθνική σύνταξη θα είναι το βασικό συμφέρον των σημερινών και των μελλοντικών συνταξιούχων.

(nstas@naftemporiki.gr), ([enikonomia .gr](http://enikonomia.gr))

5.5.9 ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

Μετά τις αλλαγές τις τελευταίες δεκαετίες, το συνταξιοδοτικό σύστημα φαίνεται να είναι οικονομικά βιώσιμο μακροπρόθεσμα και είναι δίκαιο να μοιράζεσαι το βάρος μεταξύ των γενεών. Δεν υπάρχουν σχέδια για ουσιαστική παρέμβαση τα επόμενα χρόνια.

(nstas@naftemporiki.gr) ([enikonomia .gr](http://enikonomia.gr))

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

6.1 ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΧΩΡΩΝ

Οι μεταρρυθμίσεις που προωθεί η ελληνική κυβέρνηση στον ασφαλιστικό κλάδο προκάλεσαν έντονες αντιδράσεις από την αντιπολίτευση και τα κοινωνικά ιδρύματα, και αυτό είναι το υψηλότερο σημείο διαπραγματεύσεων με τους πιστωτές. Από τη μείωση των συντάξεων στα ασφάλιστρα για αυτοαπασχολούμενους, πονάει πολύ. Ωστόσο, εάν υπάρχει, όλοι συμφωνούν ότι το τρέχον σύστημα δεν είναι εφικτό και πρέπει να αλλάξει.

(nstas@naftemporiki.gr) (enikonomia .gr)

Όπως και η Ελλάδα, γερνούν γρήγορα άλλες χώρες στην Ευρώπη; Έχει πραγματοποιηθεί κάποια μεταρρύθμιση και προς ποια κατεύθυνση; Θα προσπαθήσουμε να δώσουμε μια ιδέα για το τι είναι το κόστος ασφάλισης άλλων κρατών μελών, οι περιορισμοί που ισχύουν για την ηλικία συνταξιοδότησης, το ποσό των συντάξεων και των ασφαλιστρών. Καταλήγουμε να είμαστε πιο «γενναιόδωροι» στην Ελλάδα ή υπάρχουν προβλήματα αλλού;

(nstas@naftemporiki.gr) (enikonomia .gr)

6.2 ΠΩΣ ΟΙ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ «ΓΕΝΝΟΥΝ» ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Σύμφωνα με στοιχεία του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ, 9 από τις 10 χώρες με το υψηλότερο ποσοστό πολιτών άνω των 60 είναι Ευρωπαίοι. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το προσδόκιμο ζωής στον Παλαιό Κόσμο αυξάνεται, αλλά ο αριθμός των γεννήσεων μειώνεται. Μετά την Ιαπωνία (30%), βρήκαμε αμέσως την Ιταλία (27%), τη Γερμανία (26%) και τη Φινλανδία (25%). Η Ελλάδα κατατάσσεται στην έκτη θέση με τη Βουλγαρία και την Πορτογαλία (25%). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εκτίμησε στην έκθεσή της το 2015 σχετικά με τη γήρανση του πληθυσμού (έκθεση γήρανσης) ότι λόγω αυτών των δημογραφικών τάσεων, η αναλογία των εργαζομένων στην ΕΕ προς τους συνταξιούχους θα αυξηθεί από 2 σε 1 έως το 2060. Σε χώρες με υψηλό βαθμό γήρανσης και υψηλή ανεργία, η κατάσταση είναι ήδη σοβαρή.

Η Κομισιόν υπολογίζει ότι ο αριθμός των απασχολούμενων (ηλικίας 20-64 ετών) στην Ε.Ε. θα κορυφωθεί στα 215 εκατ. το 2022, αλλά στη συνέχεια θα μειώνεται, υποχωρώντας στα 202 εκατ. το 2060. Εκείνη τη χρονιά οι εργαζόμενοι στην Ένωση θα είναι δηλαδή 9 εκατ. λιγότεροι σε σχέση με το 2013. (Eurostat , 2013)

6.3 ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ;

Η ασφάλιση της ΕΕ βασίζεται σε τρεις πυλώνες: ο πρώτος είναι το εθνικό συνταξιοδοτικό πρόγραμμα, το οποίο στις περισσότερες περιπτώσεις είναι το pay-as-you-go, δηλαδή η ανακατανομή (οι πόροι αναδιανέμονται από τον ενεργό πληθυσμό και πληρώνονται από συνταξιούχους). Ο δεύτερος πυλώνας είναι το επαγγελματικό συνταξιοδοτικό πρόγραμμα, το οποίο περιλαμβάνει τη σχέση μεταξύ του εργαζομένου και του εργοδότη και αντισταθμίζει το κεφάλαιο. Το κράτος συνήθως συνεισφέρει σε αυτά παρέχοντας φορολογικά κίνητρα ή άλλες επιδοτήσεις και συχνά συμμετέχει στην εποπτεία του σε κάποιο βαθμό. Ο τρίτος πυλώνας είναι το ιδιωτικό σύστημα. Ο πρώτος πυλώνας κυριαρχεί σε ολόκληρη την ευρωπαϊκή ήπειρο, ειδικά σε χώρες όπως η Γαλλία, η Ιταλία και η Ισπανία, οι οποίες αντιπροσωπεύουν περισσότερο από το 75% των εισοδημάτων των συνταξιούχων. (Eurostat, 2012).

6.4 ΠΟΣΟ ΣΤΟΙΧΙΖΕΙ ΤΟ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΟ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ Ε.Ε.;

Η δημογραφική γήρανση έχει άμεσο αντίκτυπο στις συνταξιοδοτικές δαπάνες. Στις αρχές της δεκαετίας του 2000 τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. δαπανούσαν περίπου 10,1% του ΑΕΠ για τις δημόσιες συντάξεις. Τις υψηλότερες δαπάνες συναντούσαμε τότε σε Αυστρία (14,5%), Ιταλία (13,8%), Ελλάδα (12,5%) και Γαλλία (12,1%), χώρες με αναδιανεμητικά συστήματα καθορισμένων παροχών. Το 2012, σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της Eurostat, οι δαπάνες είχαν αυξηθεί στο 17,5% του ΑΕΠ στην Ελλάδα, στο 16,5% στην Ιταλία, ενώ ο μέσος όρος στην Ε.Ε. ήταν σχεδόν 14%. Το χαμηλότερο ποσοστό (7,5%) καταγράφεται στην Ιρλανδία (από 4,5% το 2000), χώρα με καθολικό συνταξιοδοτικό σύστημα, στο οποίο ένα υψηλό ποσοστό των συντάξεων παρέχεται από τα συνταξιοδοτικά κεφάλαια προσδιορισμένης εισφοράς. Δεδομένων των δεσμεύσεων για μεταρρυθμίσεις, η Eurostat υπολογίζει ότι σε 15 κράτη-μέλη, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας, οι συνταξιοδοτικές δαπάνες ως ποσοστό του ΑΕΠ θα έχουν μειωθεί έως το 2060 έως και 4 ποσοστιαίες μονάδες. Σε περίπτωση μη εφαρμογής μεταρρυθμίσεων, θα είχαμε αυξήσεις ακόμη και σε διψήφιο ποσοστό.

(Eurostat, 2012).

6.5 ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΠΡΩΡΕΣ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ;

Σε καμία περίπτωση. Σχήματα πρόωρης συνταξιοδότησης υπάρχουν στο σύνολο των μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αν και διαφέρουν σημαντικά από χώρα σε χώρα. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της Eurostat, το 2012 το 43,1% των συντάξεων γήρατος στην Ε.Ε. εδόθη σε άτομα που συμμετείχαν σε προγράμματα πρόωρης συνταξιοδότησης, με τη μέση ηλικία να είναι τα 58 έτη. Τα υψηλότερα ποσοστά κατεγράφησαν σε Ιταλία (73,9%), Ιρλανδία (68,5%) και Ισπανία (59,9%). Τα χαμηλότερα σε Βουλγαρία (5,2%), Τσεχία (5,3%). Το 12,6% των πρόωρα συνταξιοδοτούμενων συνέχισαν κάποια μορφής εργασία. Η διαφορά στην ηλικία πρόωρα και κανονικά συνταξιοδοτούμενων είναι μεγαλύτερη στην Ιταλία (4,7 έτη), την Ιρλανδία (4,6 έτη) και την Ισπανία (4,3).

(Eurostat, 2012).

6.6 ΤΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΕΧΟΥΝ ΓΙΝΕΙ;

Τα περισσότερα κράτη μέλη εστίασαν στα όρια συνταξιοδότησης και αύξησαν τα όρια βάσει του προσδόκιμου ζωής. Καταβλήθηκαν επίσης προσπάθειες για τη μείωση των πρόωρων συντάξεων και την εξίσωση των ορίων ηλικίας για άνδρες και γυναίκες. Σε ορισμένες χώρες, η ελάχιστη περίοδος πληρωμής έχει παραταθεί και σε ορισμένους μηχανισμούς παροχής κινήτρων, η διάρκεια ζωής της έχει παραταθεί. Το πάγωμα ή η κατάργηση του συνταξιοδοτικού δείκτη, η ενοποίηση κεφαλαίων και τα κίνητρα για ενθάρρυνση της εθελοντικής επαγγελματικής ή ιδιωτικής ασφάλισης είναι επίσης μέτρα που λαμβάνονται για τη βιωσιμότητα του ταμείου.

(*T. Γιαννίτση*, 2015).

Η Ελλάδα πρωτοστατεί στις δαπάνες, κυρίως λόγω του υψηλού ποσοστού των πολιτών άνω των 65 ετών, καθώς και παραμέτρων όπως οι πρώιμες και ευρύτερες συντάξεις ή άλλες θεσμικές στρεβλώσεις. Τουλάχιστον για τους περισσότερους ανθρώπους, δεν πρέπει να μιλάμε για τη «γενναιοδωρία» των συντάξεων. Όπως φαίνεται στο γράφημα 1, σε άλλες χώρες, η μέση δαπάνη των συνταξιούχων άνω των 65 ετών είναι πολύ υψηλότερη.

(Eurostat, 2013)

6.7 ΠΟΙΕΣ ΧΩΡΕΣ ΔΙΝΟΥΝ «ΥΨΗΛΕΣ» ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ

Γράφημα 1

Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat για το 2013, η μέση σύνταξη στα 28 κράτη-μέλη κυμαίνεται από 250 έως 1.500 ευρώ μηνιαίως, με το 12,6% των συνταξιούχων να ζει κάτω από το όριο της φτώχειας. Η Ελλάδα εκείνη τη χρονιά είχε 2,6 εκατ. συνταξιούχους, που ελάμβαναν κατά μέσο όρο 882 εκατ. ευρώ μηνιαίως (άθροισμα κύριας και επικουρικής σύνταξης).

Στην Πορτογαλία, 2,5 εκατομμύρια συνταξιούχοι λαμβάνουν κατά μέσο όρο 833 ευρώ το μήνα, και στην Ισπανία, υπάρχουν 5,6 εκατομμύρια συνταξιούχοι για 1.021 ευρώ. Η μέση σύνταξη για τους Γάλλους είναι 1.032 ευρώ και ο μέσος όρος για τους Γερμανούς είναι 760,43 ευρώ (από τη χώρα), αλλά ο εργοδότης παρέχει συμπληρωματικές συντάξεις (Eurostat, 2013). Η μέση σύνταξη στη Δυτική Γερμανία είναι 1.576 ευρώ για τους άνδρες και 1.302 ευρώ για τις γυναίκες. Είναι περίπου 200 ευρώ χαμηλότερα στα ανατολικά. Η μέση σύνταξη για τους Πολωνούς είναι 504 ευρώ, οι Σλοβάκοι είναι 408 ευρώ και οι Λιθουανοί μόνο 242 ευρώ. (Eurostat, 2013).

Αξίζει να σημειωθεί ότι υπάρχουν μεγάλες διαφορές στο ποσοστό αναπλήρωσης του τελευταίου μισθού, που δίνεται ως σύνταξη. Στη Γερμανία η αναπλήρωση είναι μέσο όρο στο 77,2% του μισθού. Στην Ιρλανδία αντιστοιχεί στο 116% του μισθού (με το 73% να προέρχεται από το κράτος), στην Ολλανδία στο 94% (με το 59% να καλύπτεται από το κράτος και 35% από τα επαγγελματικά ταμεία), ενώ στη Σουηδία το ποσοστό αναπλήρωσης είναι μόλις 64%, με το 49% αυτού να καλύπτεται από το κράτος. Στην Ελλάδα το ποσοστό αναπλήρωσης είναι στο 75% και καλύπτεται από το κράτος.

6.8 ΠΟΙΑ ΕΙΝΑΙ ΤΑ ΟΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗΣ

Τα επίσημα όρια συνταξιοδότησης στα κράτη-μέλη της Ε.Ε.

Χώρα	Ανδρες	Γυναίκες	Παρατηρήσεις
Ιρλανδία	66	66	
Ιταλία	66	64	
Πορτογαλία	66	66	
Ισπανία	65 +3μ	65 +3μ	Σταδιακή αύξηση στα 67 έως το 2027
Γερμανία	65 +3μ	65 +3μ	Σταδιακή αύξηση στα 67 έως το 2029
Γαλλία	65	65	Σταδιακή αύξηση στα 67 έως το 2023
Ολλανδία	65 +3μ	65 +3μ	Σταδιακή αύξηση στα 67 έως το 2024
Πολωνία	65 +7μ	60 +7μ	67 για άνδρες έως το 2020 και εξίσωση ορίων γυναικών έως το 2040
Βέλγιο	65	65	
Βρετανία	65	62 +4μ	65 για γυναίκες έως το 2018. 68 έως το 2046 και για τα δύο φύλα
Κύπρος	65	65	
Δανία	65	65	
Αυστρία	65	60	
Λουξεμβούργο	65	65	
Ρουμανία	65	60	
Βουλγαρία	64 +4μ	61 +4μ	
Σλοβενία	64 +4μ	64 +4μ	
Φινλανδία	62-68	62-68	Ανάλογα με επάγγελμα-ταμείο. Εθνική κατώτατη σύνταξη στα 65 έτη.
Σουηδία	61-67	61-67	
Εσθονία	63	63	Σταδιακή αύξηση στα 65 έως το 2023
Λιθουανία	63,2	61,4	Σταδιακή αύξηση στα 65 έως το 2026
Μάλτα	62	62	

Τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία του ΟΟΣΑ (2012) αποκαλύπτουν ότι η μέση πραγματική ηλικία συνταξιοδότησης στην Ελλάδα ήταν 61,9 έτη, όσο δηλαδή περίπου και στη Γερμανία (62 έτη). Κάτω από τα 60 έτη ήταν σε χώρες όπως η Γαλλία, η Ιταλία και το Βέλγιο. Έκτοτε επίσημα και πραγματικά όρια (αυτά συνυπολογίζουν τις πρόωρες συντάξεις) συνταξιοδότησης έχουν αυξηθεί. Στον πίνακα επάνω αναφέρονται τα επίσημα όρια στα κράτη-μέλη της Ε.Ε.

(ΟΟΣΑ, 2012)

6.9 ΤΙ ΙΣΧΥΕΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ - Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΥΤΟΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ

Στην Ελλάδα μία μέση οικογένεια σηκώνει το βαρύτερο φορολογικό και ασφαλιστικό φορτίο. Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, ο Έλληνας εργαζόμενος με δύο παιδιά χάνει το 43,4% του μισθού σε φόρους και ασφαλιστικές εισφορές, όταν ο μέσος όρος στα κράτη μέλη του Οργανισμού είναι 26,9%. Βέλγιο (40,6%) και Γαλλία (40,5%) παρουσιάζουν επίσης υψηλά ποσοστά(nstas@naftemporiki.gr)

Στο σύνολο σχεδόν των αυτοαπασχολούμενων οι εισφορές εξαρτώνται από το ετήσιο εισόδημα του εργαζόμενου και όχι κάποιον γενικό εισοδηματικό μέσο όρο. Στις περισσότερες περιπτώσεις προβλέπεται ένα ελάχιστο επίπεδο εισφορών, ενώ σε ορισμένες χώρες οι αυτοαπασχολούμενοι μικρών εισοδημάτων απαλλάσσονται τελείως από τις εισφορές (nstas@naftemporiki.gr).

Ενδεικτικά αναφέρουμε τα ετήσια όρια απαλλαγής εισφορών σε τέσσερις χώρες της Ευρωζώνης: Γαλλία: 6.965 ευρώ, Ιρλανδία: 5.000 ευρώ, Λουξεμβούργο: 7.500 ευρώ και Πορτογαλία: 3.390 ευρώ (nstas@naftemporiki.gr).

Στη Γερμανία από το 2009 η ασφάλεια υγείας έχει καταστεί υποχρεωτική για όλους τους αυτοαπασχολούμενους, που καλύπτονται είτε από θεσμοθετημένη δημόσια ασφάλεια υγείας είτε από ιδιωτική. Όσον αφορά τις συντάξεις freelancers με μπλοκάκι, όπως εκπαιδευτικοί, δημοσιογράφοι, καλλιτέχνες, οικιακοί βοηθοί και ορισμένες επαγγελματικές τάξεις ακόμη, είναι υποχρεωμένοι να καταβάλλουν εισφορές στο δημόσιο ταμείο συντάξεων, οι οποίες κατά μέσο όρο ανέρχονται κοντά στο 19% του εισοδήματός τους. Η ελάχιστη εισφορά είναι 79,60 ευρώ μηνιαίως και η μέγιστη 1.094,50 ευρώ μηνιαίως (nstas@naftemporiki.gr).

Στη Γαλλία οι αυτοαπασχολούμενοι καταβάλλουν περίπου το 40% των καθαρών κερδών τους (εισόδημα πλην τα έξοδα) για συνταξιοδοτικές εισφορές.(nstas@naftemporiki.gr)

6.10 ΤΑ ΚΑΛΥΤΕΡΑ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΑ ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ MERCER ΑΠΟ ΤΗ ΜΕΛΒΟΥΡΝΗ.

Η Mercer κυκλοφόρησε τα αποτελέσματα των σχετικών δεικτών το 2015, συμπεριλαμβανομένων 25 χωρών με διαφορετικά στάδια ωριμότητας των συνταξιοδοτικών συστημάτων (φυσικά δεν περιλαμβάνεται η Ελλάδα) - ορισμένες χώρες έχουν δημιουργήσει, ενώ άλλες (ειδικά η Ασία) αναπτύσσονται . Για την κατάταξη των παγκόσμιων συνταξιοδοτικών συστημάτων, το "Melbourne Mercer Global Pension Index 2015" αξιολογεί αντικειμενικά τις κρατικές δαπάνες και την ιδιωτική συμμετοχή σε κάθε σύστημα και τυχόν ξεχωριστά εργαλεία εκτός του συστήματος. Παρακολούθηση 25 συνταξιοδοτικών προγραμμάτων βάσει περισσότερων από 50 δεικτών που σχετίζονται με τις γενικές κατηγορίες επάρκειας, βιωσιμότητας και πληρότητας.

(www.mercer.com.au).

ΔΑΝΙΑ

Η Δανία κατέλαβε την πρώτη θέση για τέταρτη συνεχόμενη χρονιά. Σύμφωνα με τη Mercer, η Δανία δεν υστερεί σε κανέναν, κυρίως επειδή το συνταξιοδοτικό της σύστημα διαθέτει επαρκή κεφάλαια και κάλυψη, υψηλά περιουσιακά στοιχεία και επίπεδα εισφορών, επαρκείς παροχές και ένα ιδιωτικό συνταξιοδοτικό σύστημα με ένα ανεπτυγμένο ρυθμιστικό πλαίσιο.

(www.mercer.com.au).

ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Το ολλανδικό συνταξιοδοτικό σύστημα περιλαμβάνει συντάξεις ενός κράτους και σχεδόν υποχρεωτικές επαγγελματικές συντάξεις βάσει εισοδήματος που σχετίζονται με τομεακές συμφωνίες. Οι περισσότεροι υπάλληλοι ανήκουν σε αυτά τα επαγγελματικά προγράμματα, τα οποία είναι προγράμματα τμηματικών παροχών, σύμφωνα με το <https://www.mercer.com.au/our-thinking/global-pension-index.html> το μέσο εισόδημα του ασφαλισμένου

(www.mercer.com.au).

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Η Mercer περιγράφει το συνταξιοδοτικό σύστημα της Αυστραλίας ως ένα σύστημα που περιλαμβάνει «σύνταξη γήρατος με βάση τους πόρους (που καταβάλλονται από τα έσοδα της γενικής κυβέρνησης), υποχρεωτικές εργοδοτικές εισφορές που καταβάλλονται μέσω ιδιωτικών προγραμμάτων και επιπρόσθετες εθελοντικές εισφορές από εργοδότες, εργαζόμενους ή αυτοαπασχολούμενους που καταβάλλονται σε αυτά τα ιδιωτικά προγράμματα» (www.mercer.com.au).

ΣΟΥΗΔΙΑ

Το συνταξιοδοτικό σύστημα της Σουηδίας μεταρρυθμίστηκε το 1999. Το νέο σύστημα είναι ένα σύστημα με βάση τις αποδοχές με ονομαστικούς λογαριασμούς, σύμφωνα με την Mercer. Γενικά το σύστημα αποτελεί μία μετάβαση από ένα διανεμητικό σύστημα σε μία πιο χρηματοδοτούμενη εκδοχή. Επίσης, υπάρχει και πρόβλεψη για την εξασφάλιση κατώτατης εγγυημένης σύνταξης (www.mercer.com.au).

ΕΛΒΕΤΙΑ

Η Mercer περιγράφει το συνταξιοδοτικό σύστημα της Ελβετίας ως ένα «σύστημα κρατικής σύνταξης με βάση τις αποδοχές και καταβολή ελάχιστης σύνταξης, ένα υποχρεωτικό ασφαλιστικό σύστημα όπου το ποσοστό των εισφορών αυξάνεται με την ηλικία, και εθελοντικά συνταξιοδοτικά προγράμματα που διατίθενται από ασφαλιστικές εταιρείες και συγκεκριμένα τραπεζικά ιδρύματα»(www.mercer.com.au).

ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ

Το συνταξιοδοτικό σύστημα της Φινλανδίας χρησιμοποιεί μία βασική κρατική σύνταξη με βάση το εισόδημα και μία σειρά από θεσμοθετημένα προγράμματα με βάση τις αποδοχές, σύμφωνα με την Mercer (www.mercer.com.au).

ΚΑΝΑΔΑΣ

Το συνταξιοδοτικό σύστημα του Καναδά αποτελείται από μία γενική σύνταξη, που υποστηρίζεται από ένα συμπληρωματικό εισόδημα με βάση τους πόρους, μία σύνταξη με βάση το εισόδημα, εθελοντικά επαγγελματικά συνταξιοδοτικά προγράμματα και εθελοντικά ιδιωτικά συνταξιοδοτικά προγράμματα (www.mercer.com.au).

ΧΙΛΗ

Σύμφωνα με την Mercer, το συνταξιοδοτικό σύστημα της Χιλής περιλαμβάνει ένα κοινωνικό επίδομα με βάση τους πόρους, ένα ιδιωτικά διαχειριζόμενο υποχρεωτικό σύστημα προκαθορισμένων εισφορών που βασίζεται στις εισφορές με προσωπικούς λογαριασμούς που τους διαχειρίζονται ειδικοί. Υπάρχει επίσης ένα πλαίσιο για συμπληρωματικά προγράμματα που πριμοδοτούν οι εργοδότες (www.mercer.com.au).

M.ΒΡΕΤΑΝΙΑ

Το συνταξιοδοτικό σύστημα της Μ. Βρετανίας περιλαμβάνει μία ενιαία κρατική σύνταξη που υποστηρίζεται από ένα επίδομα με βάση το εισόδημα, μία σύνταξη με βάση τις αποδοχές που υπολογίζεται με βάση τον αναπροσαρμοσμένο μέσο μισθό και εθελοντικά ιδιωτικά προγράμματα που μπορεί να είναι είτε επαγγελματικά είτε ιδιωτικά (www.mercer.com.au).

ΣΙΓΚΑΠΟΥΡΗ

Το συνταξιοδοτικό σύστημα της Σιγκαπούρης βασίζεται στο Κεντρικό Ταμείο Πρόνοιας (CPF) που καλύπτει όλους τους εργαζόμενους πολίτες της Σιγκαπούρης. «Με βάση το CPF, ορισμένα από τα επιδόματα μπορούν να χρησιμοποιηθούν οποιαδήποτε στιγμή για συγκεκριμένες ανάγκες στέγασης και περίθαλψης, σύμφωνα με την Mercer. «Ένα καθορισμένο ποσό απαιτείται κατά την ηλικία συνταξιοδότησης υπό τη μορφή ισόβιου εισοδήματος» (www.mercer.com.au).

ΙΡΛΑΝΔΙΑ

Περιλαμβάνει ένα πρόγραμμα ενιαίας σύνταξης και συμπλήρωμα με εισοδηματικά κριτήρια. Σύμφωνα με την Mercer, τα εθελοντικά επαγγελματικά προγράμματα προσφέρουν περιορισμένη κάλυψη (www.mercer.com.au).

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Η Mercer περιγράφει το συνταξιοδοτικό σύστημα της Γερμανίας ως ένα «διανεμητικό σύστημα που σχετίζεται με το εισόδημα και βασίζεται στον αριθμό των συνταξιοδοτικών βαθμών που κερδίζει ο ασφαλισμένος κατά τη διάρκεια της σταδιοδρομίας του, ένα δίκτυ ασφαλείας (ανάλογα με το εισόδημα) και συμπληρωματικά συνταξιοδοτικά προγράμματα που συνηθίζουν να διαθέτουν οι εργοδότες»(www.mercer.com.au).

ΓΑΛΛΙΑ

Το συνταξιοδοτικό σύστημα της Γαλλίας περιλαμβάνει μία κρατική σύνταξη με βάση τις αποδοχές και ελάχιστο όριο, δύο υποχρεωτικά επαγγελματικά προγράμματα καθώς και εθελοντικά επαγγελματικά προγράμματα(www.mercer.com.au).

ΗΠΑ

Το αμερικανικό σύστημα υποχώρησε από την 13η στη 14η θέση, συνεχίζοντας την πτωτική πορεία, αφού το 2013 βρισκόταν στην 11η θέση. Η Mercer περιγράφει το συνταξιοδοτικό σύστημα των ΗΠΑ ως ένα «σύστημα κοινωνικής ασφάλισης με μία φόρμουλα υπολογισμού των παροχών που βασίζεται στα εισοδήματα κατά τη διάρκεια της ζωής του ασφαλισμένου, προσαρμοσμένα ως προς τη σημερινή αξία του δολαρίου, σε συνδυασμό με παροχές με βάση την οικονομική κατάσταση καθ' εθελοντικά ιδιωτικά προγράμματα που είναι είτε επαγγελματικά είτε προσωπικά» (www.mercer.com.au).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

7.1 Η ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ: από τον αδύνατο διάλογο στην βίαιη μεταβολή

Όπως υπογραμμίστηκε, η επισήμανση νέων αναγκών, η προσαρμογή του τρόπου κάλυψης παλαιότερων, η ανίχνευση νέων τεχνικών κατά την προστασία των γηρατειών θα πρέπει να αποτελεί διαρκές μέλημα (Γ. Βακαλόπουλου, 1990). Το κεντρικό ερώτημα είναι αν αυτές οι επιλογές έγιναν μονομερώς από την κυβέρνηση ή έληξαν σε μια μακρά διαδικασία που περιλάμβανε πληροφορίες, διαπραγματεύσεις και δημόσια συζήτηση. Το δεύτερο παρατηρείται στις δυτικές δημοκρατικές κοινωνίες (E. Reynaud, 1999), η οποία μας παρέχει παρόμοια παραδείγματα (Ιταλία, Σουηδία, Ισπανία). Συνήθως, δεν υπάρχει απλή απαίτηση ότι η ένωση αποδέχεται ή απορρίπτει την προδιαγεγραμμένη λύση. Φυσικά, όταν φτάσουν, είναι έτοιμοι να συνομιλήσουν. (E. Reynaud, 1999) Σε γενικές γραμμές, όχι μόνο είναι σημαντικό να αλλάξετε το σύστημα, αλλά και πώς να αλλάξετε το σύστημα είναι επίσης καθοριστικό. Αυτό δεν είναι μια απλή πτυχή του προγράμματος, αλλά απαραίτητη

προϋπόθεση για μια λύση. Η επιτυχία της ίδιας της μεταρρύθμισης εξαρτάται από τον διάλογο (E. Reynaud, 1999). Ο κοινωνικός διάλογος δεν μπορεί να προσαρμοστεί στην Ελλάδα.

Το μέλλον των συντάξεων είναι ένα από τα κεντρικά ζητήματα της κοινωνίας μας, και είναι εντελώς εκτός σοβαρής δημόσιας συζήτησης και διαλόγου. Εάν κοιτάξουμε πίσω ολόκληρη τη δεκαετία του 1990, όταν μπήκαμε επίσημα σε μια μακρά περίοδο μεταρρύθμισης της κρίσης, σχεδόν αναπόφευκτα καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι είναι αδύνατο να δημιουργηθεί ένα δίκαιο και βιώσιμο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και ότι είναι αδύνατο να ξεκινήσουμε έναν κοινωνικό διάλογο (E. Reynaud, 1999). (E. Reynaud, 1999). Επειδή δεν υπήρχε σοβαρή συζήτηση, υπήρχε ελεύθερος χώρος για τους πελάτες να επιβλέψουν το πρόβλημα (E. Reynaud, 1999).

Η πρώτη σοβαρή και συνεσταλμένη προσπάθεια έγινε το 1990 για την εξάλειψη του αδιεξόδου (Νόμος 1901/90). Το 1992 (Ν. 2084/92), η τότε κυβέρνηση έκανε σημαντικές αλλαγές, αλλά κυρίως για να βλάψει τις μελλοντικές γενιές. Οι εργαζόμενοι κυρίως στο ΔΕΚΟ απάντησαν επεκτείνοντας τη θυσία σε όσους έχουν ήδη ασφαλιστεί. Η πρόταση εκσυγχρονισμού του 2001 δεν υλοποιήθηκε (Τ. Γιαννίτση 2005). Η ένωση κέρδισε την αντιπαράθεση. Ο νόμος του 2002 ήταν αποτέλεσμα συμβιβασμού μεταξύ του κόμματος και του συνδικάτου. Τα επόμενα χρόνια, η ασφάλιση τέθηκε στο ράφι. Το 2008 (Νόμος 3655/08) έθεσε το ζήτημα της εκτεταμένης (ειδικής) ενοποίησης ιδρυμάτων. Από το 2010, οι λύσεις που εφαρμόστηκαν έχουν δείξει οικονομικές ελλείψεις χωρίς μακρόπνοες προοπτικές.

7.2 Η ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΙΚΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

Τα περισσότερα συνταξιοδοτικά συστήματα εγκαθιδρύθηκαν μεταπολεμικά στις ανεπτυγμένες χώρες ως στατικά διανεμητικά συστήματα (τα γνωστά PAYG συστήματα) προκαθορισμένης παροχής ένας αριστοτεχνικός τρόπος σύνδεσης του ατομικισμού με την αλληλεγγύη. Στα συστήματα αυτά, οι αναγκαίοι για τη χρηματοδότηση των συντάξεων πόροι αντλούνται από τις εισφορές των σημερινών εργαζομένων, στο πλαίσιο μιας αλληλεγγύης γενεών. (G. Bonoli - T. Shinkawa 2005).

Αυτά τα συστήματα δημιουργούν έναν ιδανικό κόσμο για τους ηλικιωμένους, επειδή εξασφαλίζουν μεγάλες διακοπές και υψηλά ποσοστά αντικατάστασης μισθών. Η

γενναιοδωρία του συστήματος διανομής έφτασε στο αποκορύφωμά της στις δεκαετίες του 1960 και του 1970 (les Trente Glorieuses). Το σύστημα διανομής μπορεί να παρέχει γενναιόδωρες δεσμεύσεις στην αρχή της ίδρυσής του, επειδή δεν υπάρχει προϊόν προηγούμενης γενιάς (G. Bonoli-T. Shinkawa 2005). Οι συντάξεις ανήκουν κυρίως στο δημόσιο τομέα και οι ιδιωτικές επαγγελματικές συντάξεις διαδραματίζουν μικρό (συμπληρωματικό) ρόλο στο εισόδημα των ηλικιωμένων. Σε γενικές γραμμές, σε χώρες όπου το δημόσιο σύστημα είναι πιο γενναιόδωρο, τα ιδιωτικά προγράμματα είναι λιγότερο ανεπτυγμένα. (G. Bonoli-T. Shinkawa 2005).

Τα τελευταία χρόνια, επικρατούσε η ιδέα των συστημικών προσωρινών ρυθμίσεων, αντί να ενθαρρύνει τις προσδοκίες για τα πρότυπα ακινήτων. Η μεταρρύθμιση δεν μπορεί να λύσει το πρόβλημα μια για πάντα. Στην πραγματικότητα, δεν πρόκειται για μεταρρύθμιση, αλλά για συνεχή πλοήγηση για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος (G. Bonoli-T. Shinkawa 2005)

Τα PAYG συνταξιοδοτικά συστήματα, όπως το ελληνικό, απεδείχθη ότι φέρουν μια ενδογενή αδυναμία, εσωτερικεύουν τις κρίσεις που συμβαίνουν εκτός αυτών. Έτσι, η δημογραφική και οικονομική κρίση, η κρίση και η αποσταθεροποίηση της πλήρους απασχόλησης, η δημοσιονομική αστάθεια και πρόσφατα η κατρακύλα των χρηματαγορών ασκούν σοβαρές πιέσεις σε αυτά. Από τη δεκαετία του 1990 πλανάται πλέον το ερώτημα κατά πόσο τα διανεμητικά συστήματα είναι βιώσιμα (G. Bonoli - T. Shinkawa 2005).

Μήπως άγγιξαν τα όρια ανάπτυξής τους; Απ' ό,τι φαίνεται, τα θεμέλια της οικονομικής ισχύος των συστημάτων PAYG έχουν ήδη διαρραγεί ανεπανόρθωτα, αφού έχει ανακοπεί η υψηλή γεννητικότητα, η αύξηση του εργατικού δυναμικού, καθώς και η αύξηση της μισθολογικής μάζας. Ο αποσταθεροποιητικός ρόλος της δημογραφικής γήρανσης, σε συνδυασμό με τα φαινόμενα οικονομικής ύφεσης, δημιουργούν ένα εκρηκτικό μείγμα (G. Bonoli - T. Shinkawa 2005).

Τα διανεμητικά συστήματα έχουν φθάσει σ' ένα στάδιο ωρίμανσης και κατηγορούνται ως ένα «δαπανηρό σφάλμα». Ένα είναι σίγουρο ότι η διατήρησή τους δεν είναι αδύνατη, προϋποθέτει όμως βαθιές αναδιανεμητικές πολιτικές. Απαιτείται ένα μεγάλο κομμάτι του εθνικού πλούτου να αφιερώνεται στις συντάξεις -να σημειώσουμε ότι τα συνταξιοδοτικά συστήματα αντιπροσωπεύουν στις χώρες του ΟΟΣΑ περίπου το 10 με 15% του ΑΕΠ. Για το σκοπό αυτό, πέρα από τη διαγενεακή αλληλεγγύη είναι αναγκαία μια μεγάλη δόση ενδογενεακής δικαιοσύνης. Το πρόβλημα βιωσιμότητας των συντάξεων επέβαλε επιτακτικά την ανάγκη επίλυσής το (www.oecd.org).

Το σχετικό εγχείρημα είναι γνωστό ως μεταρρύθμιση των συνταξιοδοτικών συστημάτων. Βέβαια, η έννοια της μεταρρύθμισης έλαβε παντού την ίδια αρνητική χροιά της μείωσης του προβλεπόμενου επιπέδου προστασίας, καθώς και της αυστηροποίησης των όρων πρόσβασης στις παροχές (www.oecd.org).

Σε γενικές γραμμές, οι δημόσιες συντάξεις έχουν εισέλθει σε περίοδο μειωμένης ή ελεγχόμενης ανάπτυξης στην καλύτερη περίπτωση. Πίσω από κάθε μεταρρύθμιση βρίσκεται η εξέλιξη του ίδιου του καπιταλισμού, που αναπαράγει όλες τις συγκρούσεις και αντιφάσεις. Σήμερα, η μοίρα του συνταξιοδοτικού συστήματος φαίνεται να εξαρτάται από τις επιδόσεις της παγκόσμιας οικονομίας. Όπως και ο ίδιος ο καπιταλισμός, η χρηματοπιστωτική αγορά αντιμετωπίζει επίσης μια σειρά κρίσεων, οι οποίες με τη σειρά τους συγκλόνισαν οποιοδήποτε συνταξιοδοτικό σύστημα. Ο μοιρασμός, η απαισιοδοξία και ο πραγματισμός είναι όλοι οι εκδότες του συστήματος διανομής (www.oecd.org)

Όσο παραμένουμε εντός του τρέχοντος οικονομικού συστήματος, οι προσπάθειές μας θα επικεντρωθούν στη χρήση όλων των δυνατών μέσων. Αποδείξτε πειστικά ότι δεν υπάρχει ούτε ένα καλύτερο σύστημα. Υπάρχουν πολλοί τύποι, από το σύστημα της Σιγκαπούρης (σύστημα δημόσιας κεφαλαιοποίησης) έως το σύστημα της Νέας Ζηλανδίας (ομοιόμορφο δημόσιο σύστημα μη επιστροφής χρημάτων). Αυτό συμβαίνει επειδή κάθε σύστημα ανταποκρίνεται συνήθως σε έναν στόχο, ή είναι πιο κατάλληλο για έναν στόχο, ενώ το συνταξιοδοτικό σύστημα εξυπηρετεί πολλαπλούς στόχους. Εν όψει της οικονομικής αβεβαιότητας, συνιστάται ο συνδυασμός κεφαλαίων και παραγόντων διανομής (PAYG) να είναι η καλύτερη επιλογή. Ως εκ τούτου, έχουν χρησιμοποιηθεί όλες οι λύσεις και το δημόσιο σύστημα διανομής τίθεται στη βάση. Τα συνταξιοδοτικά συστήματα δεν πρέπει να είναι μόνο οικονομικά βιώσιμα, αλλά και κοινωνικά αποδεκτά (www.oecd.org).

Η κρίσιμη πάντως επιλογή των σημερινών συστημάτων είναι αν θα διατηρήσουν τα διανεμητικά συστήματα, οπότε το κόστος της γήρανσης θα επωμιστούν οι εργαζόμενοι, ή θα προχωρήσουν σε συστήματα καθορισμένων εισφορών, οπότε το βάρος της βιωσιμότητας θα μεταφερθεί στους ίδιους τους ηλικιωμένους (*GEsping-Andersen, 2006.*)

Αν ανατρέξουμε σε μελέτες του ΟΟΣΑ που καταγράφουν πώς τα διανεμητικά συστήματα απάντησαν στις σύγχρονες δημογραφικές και οικονομικές προκλήσεις (www.oecd.org), θα διαπιστώσουμε τις εξής γενικές τάσεις: επιτάχυνση των μεταρρυθμιστικών προσπαθειών για τον περιορισμό των ελλειμμάτων και ειδικότερα υψηλότερες εισφορές για μεγαλύτερο διάστημα, αύξηση των ορίων ηλικίας, μείωση των ποσοστών αναπλήρωσης, διαχωρισμό των ανταποδοτικών (εισφορών) από τα αλληλέγγυα (φόροι) στοιχεία στο εσωτερικό των συστημάτων, αυξημένη διαφάνεια, επιμερισμό του προβλήματος, σε μια ευρύτερη βάση εσόδων, ενίσχυση των συμπληρωματικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης (*Clark N. Whiteside, 2003*)

7.3 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΣΤΗΝ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

Ενώ η περίοδος ανάπτυξης των δημοσίων συστημάτων χαρακτηρίστηκε από διαφορετικότητα, η κρίση προκάλεσε πριν λίγο-πολύ μια σύγκλιση προς κοινές απαντήσεις. Κι αυτό συνέβη υπό την πίεση της παγκοσμιοποίησης, καθώς και συγκεκριμένων πολιτικών που προώθησαν διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί (η Παγκόσμια Τράπεζα, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, ο ΟΟΣΑ). Η οικονομική ορθοδοξία των τελευταίων επικεντρώθηκε στον περιορισμό των δημόσιων ελλειμμάτων και των δημόσιων (κοινωνικών) δαπανών. Γενικά, ο κλασικός φιλελευθερισμός που συνδέεται με την ελεύθερη αγορά νιώθει άβολα με την κοινωνική αλληλεγγύη που με τη σειρά της θεμελίωσε το κοινωνικό κράτος. (www.oecd.org)

Η νεοφιλεύθερη παγκοσμιοποίηση (αυτοαποκαλούμενη «Washington consensus») τιμωρεί όσες χώρες δεν λειτουργούν με τους κανόνες της οικονομίας της αγοράς. Για το σκοπό αυτό, η ανάπτυξη ιδιωτικών συντάξεων (ιδιωτικοποίηση) (καθορισμένο σύστημα πληρωμών) έχει

σχεδιαστεί ως ο μόνος τρόπος για να ξεφύγετε από την κρίση του συστήματος διανομής (σύστημα pay-as-you-go).

Μάλιστα, οι ιδέες αυτές εμφανίστηκαν ως αναπόφευκτα γεγονότα, αφαιρώντας χώρο από τις δημοκρατικές διαδικασίες. Το μεταπολεμικό κοινωνικό κράτος αφήνει τη Θέση του σε σχήματα προστασίας όπου κυριαρχούν πλέον τα υπολειμματικά στοιχεία. Κύριο μέλημα η αύξηση της αποταμίευσης και η απόσυρση του κράτους. Οι μεταρρυθμιστές εστιάζουν στις οικονομικές επιπτώσεις των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης και ειδικότερα στις επιπτώσεις στο δημόσιο χρέος, ενώ παραβλέπουν τις κοινωνικές τους λειτουργίες. Ειδικότερα, ο ρόλος της Παγκόσμιας Τράπεζας συνίσταται σαφώς στην προώθηση των νεοφιλελεύθερων ιδεών που διακονούν τη μείωση του ρολόι του κράτους στην κοινωνική ασφάλιση. Οι αντιλήψεις της Παγκόσμιας Τράπεζας διατυπώθηκαν για πρώτη φορά, με ολοκληρωμένο τρόπο, στο γνωστό «Averting the Old-age Crisis: policies to protect the old and promote growth" (World Bank 1994) . Ο νεοφιλελευθερισμός εμμένοντας στην υπεροχή των δυνάμενων της αγοράς καταδικάζει την παρέμβαση του κράτους στην οικονομία. Τις αντιλήψεις της Παγκόσμιας Τράπεζας, παρά την αντίθετη ρητορική, φαίνεται να υιοθετεί και η Ευρωπαϊκή Ένωση. Παρόλα αυτά, κάποιοι διεθνείς οργανισμοί καταλήγουν στην επισήμανση ότι η διανομή του πλούτου δεν πρέπει να γίνει με άνισο τρόπο, ικανό να διαρρήξει τον ιστό της κοινωνίας. Έτσι, ο ΟΟΣΑ, παρά τις νεοφιλελεύθερες αντιλήψεις του, ανησυχεί για την αύξηση των ανισοτήτων (www.oecd.org). Ως κύριο αντίβαρο στους διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς εμφανίζεται η παρέμβαση της Διεθνούς Οργάνωσης της Εργασίας. (www.oecd.org)

7.4 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ενώ στο κεφαλαιοποιητικό σύστημα Οι εισφορές του κάθε εργαζόμενου επενδύονται σε κάποιον λογαριασμό και όταν αποχωρεί από την εργασία έχει προκύψει ένα συνολικό ποσό. Βάσει αυτού και του προσδόκιμου ζωής του θα Τα διανεμητικά συστήματα δουλεύουν καλά όταν υπάρχουν πολλοί εργαζόμενοι και λίγοι συνταξιούχοι.

Όταν αυτό αντιστρέφεται, όπως συνέβη στη χώρα μας, παρουσιάζουν μεγάλα προβλήματα και χρειάζονται προσαρμογές, όπως αύξηση των ορίων ηλικίας, για να κλείσουν οι οικονομικές «τρύπες».

Στο διανεμητικό σύστημα όμως το ρίσκο αναλαμβάνει πρωτίστως η κοινωνία, όχι το άτομο. ο κίνδυνος βαρύνει κυρίως την κοινωνία και όχι τα άτομα. Επειδή η κοινωνία θα πρέπει να πληρώνει περισσότερα: οι σημερινοί εργαζόμενοι "προσαρμόζονται" σε δημογραφικούς παράγοντες και ο γερασμένος πληθυσμός είναι ο πιο σημαντικός λόγος για την κρίση στο σύστημα ασφάλισης διανομής.

Στο κεφαλαιοποιητικό σύστημα το ρίσκο αναλαμβάνει ο κάθε ασφαλισμένος γιατί τα χρήματά του επενδύονται σε χρηματοοικονομικά προϊόντα, η απόδοση των οποίων όμως κάνει κύκλου.

Το διανεμητικό λειτουργεί όταν η εργατική δύναμη αυξάνεται με ικανοποιητικούς ρυθμούς έναντι των ροών συνταξιοδότησης.

Το κεφαλαιοποιητικό όσο οι αποδόσεις των επενδύσεων που έχουν γίνει με τα χρήματα των ασφαλιστικών εισφορών παραμένουν υψηλές

Σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες το κράτος παρέχει μια εθνική σύνταξη, συνήθως σχετικά χαμηλή και χρηματοδοτούμενη και από τον κρατικό προϋπολογισμό, όπως στην περίπτωση του **Ηνωμένου Βασιλείου**. Όμως, σε αυτή την κύρια σύνταξη προσθέτει μια δεύτερη, που προκύπτει κεφαλαιοποιητικά (ή διανεμητικά). **Οι περισσότερες λοιπόν χώρες έχουν μια μίξη αυτών των δύο συστημάτων.**

Δεδομένου ότι η γήρανση του πανευρωπαϊκού πληθυσμού επηρεάζει κυρίως το σύστημα διανομής, πολλές χώρες έχουν εφαρμόσει σταδιακά ένα σύστημα «ψυχολογικής κεφαλαιοποίησης» τις τελευταίες δεκαετίες: προσπάθησαν να διατηρήσουν σαφώς καθορισμένες εισφορές και «κανόνες», αλλά εισήγαγαν την κοινωνική ασφάλιση, επενδυτικά.

Στην Ολλανδία η εθνική σύνταξη είναι αρκετά χαμηλή, αλλά οι εισφορές των εργαζομένων επενδύονται και υπάρχει ένα σύστημα κεφαλαιοποίησης, το οποίο αυξάνει σημαντικά το τελικό ποσό των συντάξεων. Στη Γερμανία, το σύστημα διανομής λειτουργεί και χωρίζεται σε διάφορα κεφάλαια, τα οποία συνήθως έχουν τουλάχιστον πολλές ομοιότητες με τα χρήματά μας. Κατ'εξίαιρεση, η Δανία παρέχει μια πολύ υψηλή κρατική σύνταξη, η οποία χρηματοδοτείται από τον προϋπολογισμό και όχι από την ασφάλιση.

Οι συνταξιούχοι διαμαρτυρήθηκαν επειδή αυτά τα αποθεματικά δημιουργήθηκαν σε μια περίοδο που υπήρχαν περισσότεροι υπάλληλοι από τους συνταξιούχους, και είχαν κατατεθεί σε ελληνικές τράπεζες για μεγάλο χρονικό διάστημα, με σχεδόν μηδενικό επιτόκιο. Με αυτόν τον τρόπο, η αξία των κεφαλαίων κεφαλαίων μειώνεται σημαντικά. Ωστόσο, κάθε εκβιομηχάνιση στην Ελλάδα βασίζεται σε αυτά τα κεφάλαια: οι τράπεζες μπορούν να αποκτήσουν φθηνά κεφάλαια από σχετικά φθηνά δάνεια. Αυτό δημιούργησε ένα περιβάλλον ταχείας οικονομικής ανάπτυξης: περισσότεροι άνθρωποι πήραν θέσεις εργασίας, αυξήθηκαν οι μισθοί και το ίδιο συνέβη και με τις εισφορές στο ασφαλιστικό σύστημα. Λίγοι άνθρωποι αναφέρουν αυτό το έμμεσο θετικό αποτέλεσμα.

Σε κάθε διανεμητικό σύστημα ο συνταξιούχος θα πάρει όσα το κράτος μαζέψει από τις εισφορές των εργαζομένων. Όταν οι μισθοί πέφτουν και η ανεργία αυξάνεται, για να παραμείνουν οι συντάξεις ακλόνητες θα πρέπει να πληρώσει τη διαφορά ο Έλληνας φορολογούμενος. Τα λεφτά δεν πέφτουν από τον ουρανό

Η **Ελλάδα** έχει ακόμα μια μέση σύνταξη λίγο κατώτερη από την **Ιρλανδία**, όπου οι μισθοί είναι αισθητά μεγαλύτεροι, ή ελάχιστα κατώτερη από την **Ισπανία**, όπου κι εκεί παρά την κρίση οι εργαζόμενοι αμείβονται καλύτερα. Ακόμα και από την **Γερμανία**, αποκλίνουμε λίγο προς τα κάτω. Διευκρινίζω ότι αναφέρομαι στο δημόσιο «κομμάτι» της σύνταξης. Στην **Ιρλανδία**, π.χ., η ιδιωτική ασφάλιση είναι πολύ διαδεδομένη.. Πάντως πριν την κρίση σχεδόν όλες οι συντάξεις στην Ελλάδα ήταν υπέρ-ανταποδοτικές, αναντιστοιχίες των εισφορών των εργαζομένων.

Αυτό που μπορεί να παρατηρηθεί συνολικά είναι ότι λόγω της δημογραφικής γήρανσης το ποσοστό των συντάξεων στο ΑΕΠ των Ευρωπαϊκών χωρών αυξάνεται. Όμως, σε αυτό το σημείο έχουμε μια πολύ μεγάλη διαφορά μεταξύ Ελλάδας και της ΕΕ των «28». Στην Ελλάδα το ποσοστό των συντάξεων στο ΑΕΠ, από το 9% περίπου στα μέσα της δεκαετίας του 1990, διπλασιάστηκε στο 18% στα χρόνια της κρίσης. Σήμερα είναι μακράν το υψηλότερο στην Ε.Ε., όπου ο μέσος όρος είναι 12.5%. Αυτή η κατάσταση δεν είναι βιώσιμη.

Αν δεν γίνουν αλλαγές φέτος το κενό του συνταξιοδοτικού συστήματος που καλείται να καλύψει το κράτος θα κυμανθεί στο 7- 8% του ΑΕΠ. Το ελληνικό Ασφαλιστικό Σύστημα βρίσκεται από στρεβλώσεις. Αυτές αποτελούν τις μακροπρόθεσμες αιτίες της κατάρρευσής του.

Για παράδειγμα, η μέση ηλικία συνταξιοδότησης για το ελληνικό και το γερμανικό "ΙΚΑ" είναι περίπου η ίδια. Ωστόσο, οι εργαζόμενοι που αποσύρθηκαν από το ΙΚΑ στην Ελλάδα έχουν 23 χρόνια εισφορών, ενώ οι εργαζόμενοι που αποσύρθηκαν από το ΙΚΑ στη Γερμανία έχουν 36 χρόνια εισφορών. Σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες, θα λάβετε την ίδια σύνταξη ανεξάρτητα από το αν έχετε εργαστεί για 15 ή 21 χρόνια. Τα άτομα που δικαιούνται το ΕΚΑΣ μπορούν τελικά να λάβουν την ίδια σύνταξη για 15 χρόνια εργασίας μαζί με εκείνα που έχουν εργαστεί για 31 χρόνια ... Εάν ο μισθός σας είναι ο χαμηλότερος, το πιο προσωπικό πράγμα που πρέπει να κάνετε είναι να του πείτε στον εργοδότη σας (ή να σας πω)): «Πήρα» το «Σε αυτά τα 15 χρόνια, δεν θα συνταξιοδοτηθώ, επιτρέψτε μου να

δουλέψω», «Μαύρο», μοιραστήκαμε τα κέρδη από τα χρήματα της ασφάλισης που δεν μπορούσαν να καταβληθούν.

Ο αντίκτυπος της χρηματοπιστωτικής κρίσης είναι επίσης πραγματικός. Το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε και οι μισθοί μειώθηκαν. Επομένως, συνολικά, οι δωρεές έχουν μειωθεί. Υπάρχουν επίσης τύποι εργαζομένων, όπως αυτοαπασχολούμενοι εργαζόμενοι. Όταν η επιχείρησή τους κινδυνεύει, η πρώτη τους αντίδραση δεν είναι να πληρώσουν χρήματα ασφάλισης. Κάθε φορά που ανακοινώνεται η συνταξιοδοτική μεταρρύθμιση, ειδικά κατά τη διάρκεια της χρηματοπιστωτικής κρίσης, τα άτομα που πλησιάζουν τη συνταξιοδότηση θα εγκαταλείψουν τη δουλειά τους σε μεγάλο αριθμό. Ωστόσο, καμία χώρα δεν βρίσκεται πάντα σε κρίση. Μια μέρα, θα τελειώσει και στην Ελλάδα. Το τεράστιο ποσοστό ανεργίας θα μειωθεί, οι μισθοί θα σταματήσουν να πέφτουν και θα αρχίσουν να αυξάνονται σταδιακά. Οι εισφορές των αυτοαπασχολούμενων θα εξομαλυνθούν και η ροή εισοδήματος στο ταμείο θα αυξηθεί. Επιπλέον, καθώς πολλοί εργαζόμενοι αποχώρησαν κατά τη διάρκεια της κρίσης, η ροή των συντάξεων θα μειωθεί σημαντικά τα επόμενα χρόνια.

Μόνο στις πρώην κομμουνιστικές χώρες που εισήλθαν στην οικονομία της αγοράς από το κομμουνιστικό σύστημα. Το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης πρέπει να σχεδιαστεί από το μηδέν. Σε άλλες χώρες, η αλλαγή είναι σταδιακή και όχι ολοκληρωμένη. Απολύσεις, αλλά δεν πραγματοποιούνται διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις πουθενά.

Οι μεταρρυθμίσεις του '92 -'93 στην Ελλάδα είναι πραγματικά σοβαρές μεταρρυθμίσεις που έχουν επενδύσει το σύστημα για πολλά χρόνια. Ο Γιαννιτσης έχει χάσει μια τεράστια ευκαιρία για βιώσιμη ασφάλιση εδώ και αρκετά χρόνια. Ο Λοβέρδος πραγματοποίησε δραστηκές μεταρρυθμίσεις - Κουτρομάνης (Κουτρομάνης), το 2010 - άλλαξε τη "δομή" του συστήματος και το έθεσε σε μια λογική τάση. Οι αντισυνταγματικές μεταρρυθμίσεις πραγματοποιήθηκαν το 2016, αναγκάζοντας τους συνταξιούχους και τους συνταξιούχους να αναπροσαρμόσουν και αναδρομικά να πληρώσουν. Πρόσφατα, εγκρίθηκε ένα νέο καθεστώς αποπληρωμής και αντικατάστασης συντάξεων.

Τα πραγματικά οφέλη ενός βιώσιμου συστήματος ασφάλισης βρίσκονται κυρίως σε αυτές τις γενιές. Εάν η κρίση τελειώσει αύριο, θα γίνουμε μια χώρα που γερνάει γρήγορα. Για αυτό, η ελληνική κυβέρνηση να επενδύσει στην εκπαίδευση, την έρευνα και τις υποδομές μακροπρόθεσμα, κάθε μέτρο που μπορεί να αυξήσει την παραγωγικότητα. Εάν οι φορολογικές επιβαρύνσεις και τα ασφάλιστρα είναι πειστικά, ένα μεγάλο μέρος της νεότερης γενιάς θα μεταναστεύσει, ειδικά η πιο παραγωγική γενιά.

Είναι emphaticά ευρέως αποδεκτό ότι χωρίς ισχυρή δυναμική απασχόλησης της νέας γενιάς καταρτισμένων στελεχών όλων των βαθμίδων που συνδέετε άμεσα με την αναδιάρθρωση των οικονομικών πόρων στους τομείς που συνδέονται με την αειφορία και τις τεχνολογικές υποδομές, και στους τρεις τομείς της οικονομικής παραγωγής το συνταξιοδοτικό θα παραμένει δισεπίλυτο για πολλά χρόνια ακόμα.

8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Σ.Σούλης (2015).Εφαρμοσμένη Κοινωνική Πολιτική .Εκδόσεις Παπαζήση ,Αθηνά
- Θεοδώρου .Μ, Σαρρής.Μ, Σούλης ,Σ(2001).Συστήματα Υγείας . Εκδόσεις Παπαζήση,Αθηνά.
- P. Krause,(1981), Die Entwicklung der sozialen Grundrechte, in G. Birtsch (Hrsg.),
- Σούλης ,Σ. (1999).Οικονομική της υγείας .Εκδόσεις Παπαζήση ,Αθηνά.
- Τσάτσου, Δ.(1988)Συνταγματικό Δίκαιο, τ. Γ, Αθήνα – Κομοτηνή, 1988, σελ. 82.
- Α. Σβώλου- Γ. Βλάχου, (1939).Le travail dans les Constitutions contemporaines, 1939 σελ. 91-94.
- Σ.Σουλής (1987).Εισαγωγή στην Οικονομική της Υγείας ,Πρακτικά του προσυνεδριακού Σεμιναρίου του ΙΠανελληνίου Συνέδριου Οικονομικών της Υγείας 28 Νοέμβριου 1987 ,Αθηνά
- Χρ. Αδαλοπούλου, (1955) . Κοινωνικά Ασφαλίσεις, Αθήναι. σελ. 17.
- J. Muller,(1981),, Soziale Grundrechte in der Verfassung?, 2. Aufl., σελ. 285.
- Σούλης ,Σ.(1990).Βασικές κοινωνικό οικονομικές ανάγκες και το φαινόμενο της κοινωνικής ασφάλειας ,ΤΕΙ -Αθηνων
- W. Rujner, (1991) Einfuhrung in daw Sozialrecht, 2. Aufl., Munchen, σελ. 27
- Α. Παντελίδη(1983), Ομοσπονδιακά Συντάγματα και η κατανομή των εξουσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Ομοσπονδίας και Πολιτειων, Αθηνά, σελ. 122
- R. U. Schlenker, (1986), Soziales Ruckschritts-verbot and Grundgesetz, Berlin, σελ. 68-70
- W. Gitter(1990) Grund- und- Freiheitsrechte im Wandel von Gesellechaft und Geschichte, Gottingen, σελ. 402
- Τήνος ,Π(2003).Ανάπτυξη με Αλληλεγγύη Ένα Πλαίσιο για τις Συντάξεις του νέου Αιώνα Εκδόσεις Παπαζήσης,Αθηνά
- T. Simons,(1983) Italien als Sozialstaat, SF σελ. 202
- D. Beland,(2005).History and politics from the New Deal to privatization debate
- E. Jong. (1984)Droits aquis en securite sociale, Rev. belge de sec. soe. , σελ.764
- Υ. Suini-Jours.(1884).Le droit de securite sociale, in Traite de sociale, t. I. LGDJ, Paris, σελ. 18
- J. Rivero et G. Vedel,(1988). Les principes economiques et spciaux de la constitution. Le preambule, in Pages de doctrine, LGDJ, Paris, 1980, σελ. 139. X. Pretol, Les grands arrest du droit de la Securite Sociale, Sirey , Paris, σελ.55
- Υ. Gaudemet,(1991). Droit public et droit sociai – rapport de synthese, Dr. soc. σελ. 243.

- K. Μαυριά - Α. Παντελή(1990). Συνταγματικά κείμενα. Ελληνικά και ξένα, 2^η εκδ., Αθηνάς – Κομοτηνή σελ. 688.
- H-J. Reinhard(1988). Sozialstaatsprinzip und soziale Grundrechte in Spanien, ZIAS 19, σελ. 174-176.
- K-P. Sommermann,(1984) .Der Schutz der Grundrechte in Spanien nach der Verfassung von 1978, Berlin, σελ. 183.
- J. F. Charles,(1984) .La securite sociale en Suisse. Traits essentiels et problemes actuels, RISS σελ. 199
- C. Bergh,(1980). Grundrechtsschutz im schwedischen Verfassungsrecht, EuGRZ σελ. 586 και 58
- M. Voirin,(1993). La securite sociale dans les pays d' Europe centrale et orientale. Reformes et continuite, RISS σελ. 29
- Σούλης ,Σ.(1993).Δημογραφικές ανακατατάξεις και διλήμματα πολιτικής .Περιοδικό Κοινωνικής Εργασίας .Τεύχος 29,σελ 12
- Α. Στεργίου,(1994).Η συνταγματική κατοχύρωση της κοινωνικής ασφάλισης.σελ. 93.
- Γ. Ρωμανιά,(2007) Ελληνικοί και Ευρωπαϊκοί μύθοι για το ασφαλιστικό σελ. 29.
- J-P. Laborde(2005)Droit de la securite sociale, σελ. 9
- D. Pieters(2006). Social security: an introduction to the basic principles, 2006 σελ. 2.
- Ξ. Κοντιάδη,(2008) Εισαγωγή στην κοινωνική διοίκηση και τους θεσμούς κοινωνικής ασφάλειας
- Χρ. Αγαλλόπουλου,(1955), Κοινωνικά Ασφαλίσεις, σελ. 269.
- Σ . Σούλης (1990).Βασικές κοινωνικοοικονομικές ανάγκες και το φαινόμενο της κοινωνικής ασφαλείας .Τει-Αθηνων.
- Χρ. Αγαλλόπουλου,(2008) Αι συνταγματικά βάσεις της κοινωνικής ασφαλίσεως, ΕΔΚΑ Αθηνά, σελ. 446
- Λυμπεράκη,Α., Τήνιος,Π ., Φιλαλήθης ,Α.(2009) Ζωή 50+ Υγεία Γήρανση και Συνταξιοδότηση στη Ελλάδα και στην Ευρώπη, Κριτική .Εκδόσεις Παπαζήσης,Αθηνά.
- R. Walker,(2005) .Social security and Welfare. Concepts and Comparisons, σελ. 13
- Κ. Κρεμελή,(2016) ,Δυνατές επιδράσεις του διεθνούς και συγκριτικού δικαίου στην κοινωνικό-ασφαλιστική μεταρρύθμιση, ΕΔΚΑ σελ. 37.
- Σούλης Σ (1984-2014),Μαθήματα Κοινωνικής Πολιτικής και Σχεδιασμός Υπηρεσιών Υγείας ,Τμήμα Διοίκησης Μονάδων Υγείας και Προνοίας ,ΤΕΙ Αθηνών

Χ. Γαλέμη, (2002) Μεταρρύθμιση των ευρωπαϊκών συνταξιοδοτικών συστημάτων Αθήνα

Χ. Δεληγιάννη-Δημητράτου, (1998) Trust και καταπίστευση. Συγκριτική θεώρηση. σελ. 305.

JJ. Dupeyroux-M. Borgetto-R. Lafore,(2011) Droit de la securite sociale, 17 ed., σελ. 25.

Χ. Μορφακίδη , (2016). Το δημόσιο σύστημα συνταξιοδότησης στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας

Α. Στεργίου(2009). Η συμπράξει δημόσιου και ιδιωτικούς Τομέα στα δημόσια συνταξιοδοτικά συστήματα. Η διείσδυση της αγοράς στο κράτος. ΕΕργΔ 2009, σελ. 1321

Μ. Μπάκαβου,(2015) .κοινωνική ασφάλιση μισθωτών. Συμπληρωματικές μορφές, Αθήνα, , σελ. 28

G. Bonoli - D.Natali(2012).The politics of the new welfare state, σελ. 192.

D. Beland,(2005) .History and politics from the New Deal to privatization debate.

Σούλης Σ(2006).Νέες προκλήσεις των πολιτικών απασχόλησης στην Κύπρο

,Επιστημονική ημερίδα του Υπουργείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων ,12 Μαΐου, Λευκωσία

G. Amitsis(2015).Cyprus, Kluwer

Τήνιος ,Π(2010) .Ασφαλιστικό μια Μέθοδος Ανάγνωσης, Κριτική .Εκδόσεις Παπαζήση ,Αθηνά

Χρ. Αγαλλόπουλου,(1955) Κοινωνικά Ασφαλίσεις, Αθηνά σελ. 52.

Τσουκαλά,Κ (1986). Κράτος, κοινωνία, εργασία στην μεταπολεμική Ελλάδα, Αθήνα, σελ. 33

Ο. Αγγελοπούλου(1955), Διαστρέβλωση των βασικών εννοιών της κοινωνικής ασφάλισης στην εποχή της κρίσης

Κ. Κρεμαλή,(2016). Επίκαιρα ζητήματα δικαίου κοινωνικής προστασίας, σελ. 23 και 124.

Ν. 3029/2002, άρθρα 7 και 8 (ΦΕΚ 160 Α)

Ν. 3385/2005, άρθρο 12 (ΦΕΚ 210 Α)

Υ.Α. Φ. επαγγ.ασφ./οικ.16/09.04.2003 (ΦΕΚ 462 Β), για τους όρους λειτουργίας των Ταμείων Επαγγελματικής Ασφάλισης

Υ.Α. Φ. επαγγ. ασφ./43/13.11.2003 (ΦΕΚ 1703 Β), για τη διαδοχική ασφάλιση στα Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης

Υ.Α. Φ. 51010 /1821/16/16.02.2004 (ΦΕΚ 370 Β), για την επιβολή διοικητικών κυρώσεων Οδηγίες 96/97/ΕΚ και 86/378/ΕΟΚ, όπως ενσωματώθηκαν στην ελληνική έννομη τάξη με το π.δ. 87/2002 (ΦΕΚ 66 Α)

Οδηγία 98/49/ΕΚ, όπως ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με το π.δ. 227/2004 (ΦΕΚ 212 Α)

Οδηγία 41/2003/ΕΚ

ΕΛΣυν 33/00 Ολομ., ΔΕΝ 2001, σελ. 488.

ΔιοικΕφαθ 2527/08, ΔιΔικ 2010, σελ. 191 192.

Zacher, Η(1991), *Alterssicherung imn Recrctsvergieich*, Baden-Baden, ι, σελ. 49.

άρθρο 2, παρ. 3 ν. 4387/16

Χατζηδημητρίου Φ(2016) .Η προβληματική της Ελληνικής κοινωνικής ασφάλισης. ΕΔΚΑ σελ2

Τήνιος ,Π(2010) .Ασφαλιστικό μια Μέθοδος Ανάγνωσης, Κριτική .Εκδόσεις Παπαζήση ,Αθίνα.

Μ . Ματσαγγάνη,(1999) . Προοπτικές του κοινωνικού κράτους στη νότια Ευρώπη. Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, σελ. 22

Μ. Matsaganis, Μ. Ferrera, L. Capucha, L. Moreno,(2004) Mend ing nets in the South: a nti- poverty policies in Greece, Italy, Portugal and Spain, in P. Taylor-Gooby, Making a European Welfa re State?, σελ. 102.

Α. Πετρόγλου(2001). Η Αναγκαιότητα μεταρρύθμισης του Ελληνικοί συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, ΕΔΚΑ σελ. 241

Αριστοτέλης, Ηθικά Νικομάχεια Ε'

Χρ. Αγαλλόπουλου,(1955). Κοινωνικά Ασφαλίσεις, Αθίνα. Αθίνα.

σελ. 52

ΕφΠειρ 611/1 5, Η μη ενημέρωση ότι συνταξιοδοτήθηκε δεν συνιστά αδικοπραξία.

Εφαθ 1 124/06, ΔΕΕ 2006, σελ. 1069.

(άρθρο 8 ν. 3198/55) 28

Εφαθ 1 124/06, ΔΕΕ 2006 σελ1069

άρθρο 155 ΥΚ

άρθρο 8 εδ. β' ν. 3198/55

Ε-Ε. Γαληνού - Σ. Πετροπουλάκος(2015). Τα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης μετά το ν. 4336/15, ΕΔΚΑ σελ. 740 επ
άρθρα 241 και 242 ΑΚ
ΓΕΣ40/276/6.12.2013, ΔΕΝ 2014,
ΔιοικΕφαθ 3677/12, ΔιΔικ 2013, σελ. 728
άρθρου 2 του ν. 4336/15
άρθρου 40 ν. 3996/11
άρθρου 40 ν. 2084/92
Ο. Αγγελοπούλου(2013). Οι νέες ρυθμίσεις του ν. 4093/12 για τα όρια ηλικίας, ΕΔΚΑ σελ. 8 και 9.
Δ. Μπούρλου, (2015). Προϋποθέσεις συνταξιοδότησεως στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για παλαιούς ασφαλισμένους, ΔΕΝ σελ. 133.
ν.4093/12
άρθρο 10, παρ. 11 του ν. 3863/10
Υ.Α.Α.Π.Φ.11321/οικ.47523/23.1 Ο.2015,Εγγρ.ΓΓΚΑΦ.80000/54411 /1797/30.11.2015, ΕΔΚΑ 2015, σελ. 849.
Κ. Λαναρά(2017).Η ασφάλιση στο ΙΚΑ -ΕΤΑΜ για παλιούς ασφαλισμένους ,ΔΕΝ2015 σελ133
ν. 4336/15, Εγκ.ΙΚΑ-ΕΤΑΜ 52/2015.
Δ. Μπούρλου(2013) .ΕΔΚΑ σελ. 11. Οι ρυθμίσεις του άρθρου 10 ν. 3863/10 .
Π. Τήνιου(2010). Οι γρίφοι του ασφαλιστικού μετά το Μνημόνιο, ΕΔΚΑ σελ. 872,
Π. Παπαρρηγοπούλου-Πεχλιβανίδη(2010). Η διάκριση της βασικής από την ανταποδοτική σύνταξη, ΕΔΚΑ 2010, σελ. 896
Ο. Αγγελοπούλου(2010). Το νέο ασφαλιστικό σύστημα, ΕφημΔΔ 5/2010, σελ. 606 επ.
ΣτΕ 24/17, τυπ. ΝΟΜΟΣ
άρθρο 40 ν. 2084/92
Γνμδ ΝΣΚ 35/2016, τυπ ΝΟΜΟΣ
άρθρο 145 παρ. 3 ν. 3655/08
Εγκ. Φ. 80000/54411/1797/30-11-2015, ΔΕΝ 2015, σελ. 1557
ν. 4093/12
άρθρο 8 παρ. 3 ν. 1035/82
ΔΕΚ Απόφ. 2.12.1997

Ευθαλία Δαφέκη, C-336/94, Συλλ. 1-6761, Απόφ. 14.3.2000,
Kocak, C-102/98 και C-21 1/98, Συλλ. 1-1287.
Y. Struillou, (2003). Penibilite et reforme des retraites: rendez-vous manque ou premier pas?, Dr.soc. 954
v. 4093/12.
άρθρο 2 παρ. Ε, υποπαρ. Ε3, περ. 4 v. 4336/15
άρθρου 31 του v. 4075/12
v. 4336/15 (ΓΕ Σ42/8/30-8-2016, ΔΕΝ 2016). σελ. 109
άρθρο 1Ο, παρ. 1 v. 825/78, όπως ισχύει μετά την τροποποίηση του από την παρ.1 του άρθρου 143 v. 3655/08, την παρ. 2 του άρθρου 1Ο v. 3863/1Ο και το v. 4093/12
ΔιοικΕφΑ0619/13, ΔιΔικ 2015 σελ. 110
ΣτΕ 5/07, ΔιΔικ 2008, σελ. 1262
άρθρο 26 παρ. 8 του Α.Ν. 1846/51
ΣτΕ 2723/09, 3492/05 σελ.160
ΣτΕ 1221/04, ΣτΕ 666/08 σελ. 100
ΣτΕ 1221/04, ΣτΕ 666/08. ΣτΕ 2723/09, 3492/05 ΣτΕ 4233/15, με παρατηρήσεις Αγγελουπούλου, ΔιΔικ 2017, σελ. 440.
άρθρο 32 v. 1902/90
Πόρισμα της Επιτροπής 2008 www.ggk.gr ανακτήθηκε 15/10/2020
Κ. Γκανιάτσου, (1989). Κωδικοποίηση διατάξεων και οδηγιών εφαρμογής του Κανονισμού των βαρέων και ανθυγιεινών επαγγελματιών του ΙΚΑ, Αθήνα.
ΕΛΙΝΥΑΕ(2008). Πολιτικές κάλυψης του Επαγγελματικού Κινδύνου στην Ε.Ε και στην Ελλάδα με έμφαση στα βαρεα και ανθυγιεινά ,Αθηνά
ΔιοικΕφαθ 619/13, ΔιΔικ 2015 σελ. 271
ΤριμΔιοικΠρωτΑΘ 3528/16, ΔΕΝ 2017, σελ. 203
άρθρα 12 παρ. 4 v. 1469/8 και 27 παρ. 3 v. 1902/90
ΓΕ Α32/150/6/14.1.2013, ΔΕΝ 2013, σελ. 34.
Φ. Χατζηδημητρίου - Γ. Ψηλού (1996). Εξαγορά χρόνου εργασίας στα βαρέα επαγγέλματα, ΔΕΝ 52/1996, σελ. 263.
ΣτΕ 1221/04, ΔιΔικ 2006, σελ. 162,
ΣτΕ 666/08, ΔΕΝ 2009, σελ. 1
άρθρα 17 παρ. 1 v. 3863/10 και 31 v. 4075/12

άρθρο 5 ν. 4225/14

άρθρο 20 παρ. 1 ν. 997/79,

άρθρο 48, παρ. 2 ν. 2084/92

άρθρου 13, παρ. 2 ν. 2335/95

ν. 4336/15

άρθρο 144, παρ. 1 ν. 3655/08 και παρ. 6 άρθρου 24 ν. 2084/92 σε συνδυασμό με το τελευταίο εδάφιο της παρ. 17ε του άρθρου 10 ν. 3863/10). άρθρο 20 παρ. 1 ν. 997/79, άρθρο 48, παρ. 2 ν. 2084/92

άρθρο 1 παρ. 1Α4, περ. 1-3 ν. 4093/12

ΝΣΚ 414/2012, ΕΔΚΑ 2016, σελ. 735.

ν. 612/77

άρθρο 2, παρ. 2 ν. 3075/02

ΔιοικΕφΑθ 1397/15, ΔιΔικ 2016, σελ. 116

άρθρο 5 παρ. 1 ν. 3232/04

άρθρο 5 παρ. 1 ν. 3232/04

άρθρο 37 παρ. 4 ν. 3996/11

ΣτΕ 4033/10, ΘΠΔΔ 4/2011, σελ. 410

ΣτΕ 4267/11, ΔιΔικ 2013, σελ. 450

άρθρο 42 παρ. 5 ν. 3996/11,

Φ. Χατζηδημητρίου - Γ. Ψηλού(1993). Το νέο δίκαιο των κοινωνικών ασφαλίσεων, 271 Φ.80000/οικ.27040/1798 (21.11.2012.)

ν. 4093/12, άρθρο 10 παρ. 10 ν. 3863/10

ΓΕ Σ86/7/12- 6-2015, ΔΕΝ 2015, σελ. 854.

άρθρο 24, παρ. 5 ν. 2084/92

O. Pieters (2006), Social security: an introduction to the basic principles, σελ. 51.

P. Bourdelais,(1993). L'age de la vieillesse, Paris, σελ. 386.

G. Espirig-Andersen, (2006). Γιατί χρειαζόμαστε ένα νέο κοινωνικό κράτος, Αθήνα, σελ. 233

A. Πίντενς(1994) Πέραν της αριστεράς και της δεξιάς, σελ. 268.

Δ. Κρεμαλή,(2008). Θεσμικό πλαίσιο υιοθέτησης ευέλικτων μορφών της σχέσης απασχόλησης - συνταξιοδότησης, ΕΔΚΑ, σελ. 777

C. Euzeby,(2008). L'emploi des seniors en Europe: un def difficile a relever, Revue du Marche commun de l'Union europeenne, No 523, , 645.

B.I.T.(1984), La securite sociale a l'horizon 2000, Geneve, σελ. 61

E. Ebbinghaus,(2011). «Eu rope's tra nsformations towa rds a renewed pension system», i n G. Bonolisel σελ. 98

D.Natali,(2012), The politics of the new welfa re state σελ. 192

A. Πούλλος, (2012). Εθελούσιες έξοδοι και ζητήματα θέσπισης στον δημόσιο τομέα (άρθρο 26 ν. 3863/201 Ο), ΕΕργΔ σελ. 1496,

A. Στεργίου,(2017). Τα προγράμματα εθελουσίας εξόδου ως ανεπίτρεπτη προσβολή κοινωνικοασφαλιστικών σκοπών,(Γνμδ.), ΔΕΝ σελ. 337 επ.

άρθρο 63 ν. 3371 /05

άρθρο 74 ν. 3371/05

άρθρο 34 ν. 3762/09

ν. 371 7/08

άρθρου 26 ν. 3863/1 Ο

παρ. 6 του άρθρου 1 του ν.1256/82

άρθρο 69 του ν. 3371 /05

άρθρου 146 ν. 3655/08

παρ. 4 άρθρου 15 ν. 3863/1 Ο

άρθρο 10, παρ. 6 του ν. 3620/07

άρθρο 15 ν. 3863/1 Ο

άρθρο 69 ν. 3371 /05

άρθρο 63 ν. 3371 /05

Απόφ. της 12.10.201Ο, C-45/09 Rosenbladt

Απόφ. 6.11.2012, C-286/12, Επιτροπή κατά Ουγγαρίας

ΔιοικΕφθεσ 63/14, Αρμ. 2014, σελ. 1041, ΔιοικΠρωτΚερκ 66/14.

H. Creutz,(2016). Les prestations de deces-survivants: realites et perspectives d'avenir, RISS

1-2/91, σελ. 107 επ.

Ε. Σπηλιωτόπουλου,(2014), Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, σελ. 104.

Εγκ.ΙΚΑ-ΕΤΑΜ 46/37-6-2014, ΔΕΝ 2014, σελ. 944.

ΣτΕ 1435/11

ΣτΕ 1294/04, ΕΔΚΑ 2005, σελ. 365

ΣτΕ 333/88, ΕΔΚΑ Λ; σελ. 294

Κ. Κρεμαλή(2014) Η κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, σελ. 268 και 269

Εγκ. Φ80/2013 Εγγρ. ΓΓΚΑ 25.2.2013, Περί του χρόνου υποβολής αίτησης ανα- γνώρισης πλασματικών χρόνων ασφάλισης βάσει του Ν. 3996/2011.

ΣτΕ 3625/03 με μειοψ., ΔιοικΠρωτΑΘ 239/2007. Δεν επιβάλλεται η ενημέρωση του ασφαλισμένου αυτό τον εκάστοτε υπάλληλο του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για το οποιοδήποτε δικαίωμα που έχει κάθε φορά, αλλά θα πρέπει οι ίδιοι οι διοικούμενοι να ενδιαφέρονται και να έχουν γνώση των δικαιωμάτων τους

ΣτΕ 462/15, ΕΔΚΑ 2015, σελ. 173.

Κανονισμός ΕΚ 987/2009

ΣτΕ 408/09, ΔΕΝ 2009, σελ. 1313

Αποφ. ΔΕΚ 24.10.1996, υποθ. C-335/95, Michel Picard, ΕΔΚΑ 1997, σελ. 154

Πρβλ. ΕλΣυν 228/99 Ολομ., ΕΔΚΑ ΜΑ; σελ. 297.

άρθρο 29, παρ. 5 Α.Ν. 1846/51

ΣτΕ 408/09, ΔΕΝ 2009, σελ. 1313

άρθρο 31 ν. 1027/80

Γ. Ψηλού(2001), Η κοινωνική ασφάλιση ενώπιον της οικονομικής κρίσεως, ΔΕΝ 2001, 1192. Η καταβολή της σύνταξης αναστέλλεται για το συνταξιούχο.

ΓΕ Σ82/2/28

άρθρο 38 ν. 3996/1 1

άρθρου 8 ν. 1599/86

ν. 612/77

Γ. Ψηλού, (2001.)Το απαράγραπτο του δικαιώματος στη σύνταξη και την εφάπαξ αποζημίωση, ΔΕΝ 2001, σελ. 1285.

άρθρο 29 ν. 4387/16,

Εγκ. ΙΚΑ 84/207

άρθρο 27 ν. 4488/17

ΔιοικΕφΑθ 2527/08, Δίδικ 2010, σελ. 191. Πρβλ. ΕλΣυν Ολομ 477/14, ΘΠΔΔ 2/2014, σελ. 182. Βλ. επιφυλάξεις Επιστημονικής Υπηρεσίας της Βουλής (ν. 4488/17).

άρθρο 29 παρ. 3 ΑΝ 1846/51, όπως αντικαταστάθηκε από το άρθρο 9 ν. 4476/55

άρθρο 20 ν. 4387/16

Πρβλ. ΕλΣυν 33/00 Ολομ., ΔΕΝ 2001, σελ. 487.

άρθρο 40 παρ. 3 Α.Ν. 1846/57

άρθρο 40 παρ. 3 ΑΝ 1846/51

Αποφ. Πολ. 1222/2015 Υπ. Οικονομικών, ΔΕΝ 2015, σελ. 1336

Εγκ. 41/26.5.2014 (ΚΕΑΟ), ΔΕΝ 2014, σελ. 763.

ΣτΕ 542/99 Ολομ. (σχόλιο Γ. Αμίτση), ΔτΑ 4/1999, σελ. 951 επ.,

Α. Πετρόγλου(1980), Η κατάργηση της παραγραφής των παροχών κοινωνικής ασφάλισης, ΕΔΚΑ 1980, σελ. 388,

Εγκ. ΙΚΑ 29/2016.

Φ. Χατζηδημητρίου Πολίτη - Γ. Ψηλού (1991), Ασφαλιστική Νομοθεσία, 2η εκδ., σελ. 750.

Πρβλ. ΔιοικΕφΑθ 5378/13, ΕΔΚΑ 2014, σελ. 713.

ΔιοικΕφΑθ 5378/13, ΕΔΚΑ 2014, σελ. 713

Συνήγορος του ΑΠ 151191/30134/2012, 209740/37466/2016.

Γ.Ε. Ε57/22/3.7.2014, ΔΕΝ 2014, σελ. 1010.

Εγκ. ΙΚΑ 12/2016.

ΣτΕ 142/08, Δίδικ 2009, σελ. 683

περ. 8 της υποπαραγρ. ΙΑ.6 του πρώτου άρθρου ν. 4093/12

άρθρο 18 ν. 4144/13

άρθρο, 34, παρ. 7 του ν. 4111/13, άρθρο 57 του ν. 4144/13

Εγγρ. Φ.80000/οικ.48653/1856/30-11-2016, ΔΕΝ 2017, σελ. 301.

άρθρο 13 ν. 4387/16

Γ. Ψηλού(2012), Συρροή συντάξεων και ανώτατο όριο του ποσού αυτών, ΔΕΝ , 641 επ.

ν. 4024/11 (άρθρο 2, παρ. 1-20)

ν. 4051/12 (άρθρο 6 παρ. 1)

ν. 4093/12 (άρθρο πρώτο παρ. ΙΑ υποπαρ. ΙΑ5 περ. 1 και παρ. Β υποπαρ. 83 περ. α).

v. 4052/12 (άρθρο 42, παρ. 1),
ΣτΕ 3125/92, ΕΔΚΑ 1994, σελ. 145 (147)
Πρβλ. ΣτΕ (Ολ.) 2263/82, ΕΔΚΑ 1983, σελ. 74
ΣτΕ 4427/84 (Ολ.), ΕΔΚΑ 1985, σελ. 92
ΕΔΔΑ υποθ. Mateus και Ja n u a r i o κατά Πορ τογαλίας, απόφ. 8.10.2013, προσφυγές
62235/12 και 57725/12, ΕΔΚΑ 2013, σελ. 793.
N. Barr - P. Diamon(2008). Reforming pensions. Principles and policy choices ,σελ.
26
ΣτΕ 317/09, ΕΔΚΑ 2009, σελ. 194
ΣτΕ (2287/15, 2288/15, 2289/15, 2290/15)
v. 2084/92,
A. Στεργίου,(2006). Οι θεμελιώδεις αξίες της κοινωνικής ασφάλισης, ΕΔΚΑ σελ.919,
Γ. Βακαλόπουλου(1992). Χάσμα των γενεών και στην κοινωνική ασφάλιση, ΕΔΚΑ σελ 606
v. 4387/16
v. 3863/10
A. Στεργίου - Θ. Σακελλαρόπουλου,(2010). Ασφαλιστική μεταρρύθμιση
M. Ματσαγγάνη, (2010) . Η μεταρρύθμιση των συντάξεων και το μέλλον του κοινωνικού
κράτους στην Ελλάδα, ΕΔΚΑ, σελ. 859.
v. 3863/10
Π. Τήνιου, (2010) Οι γρίφοι του ασφαλιστικού μετά το Μνημόνιο, ΕΔΚΑ σελ. 872,
Π. Παπαρηγοπούλου-Πεχλιβανίδη(2010) Η διάκριση της βασικής από την ανταποδοτική
σύνταξη, ΕΔΚΑ, σελ. 896 επ.,
Ο. Αγγελοπούλου, Το νέο ασφαλιστικό σύστημα, ΕφημΔΔ 5/2010, σελ. 606 επ.
J. Myles(2002). Προς ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο για τους ηλικιω μένους σελ100
G. Esping-Andersen, 2002. Γιατί χρειαζόμαστε ένα νέο κοινωνικό κράτος, σελ. 249
Πρβλ. ΕλΣυν 592/02, ΕΔΚΑ 2003, σελ. 123.
Ρομπόλης και Β. Μπέτσης ,(2016) .Η Οδύσσεια του ασφαλιστικού, σελ. 125.
άρθρο 27 παρ. 2α σε συνδυασμό με το άρθρο 7 παρ. 4
Πρβλ. ΕΔΔΑ υποθ. Κουφάκη και ΑΔΕΔΥ κατά Ελλάδα, αποφ. 7.5.2013, προσφυγές
57665/12, 57657/12, ΕΔΚΑ 2013, σελ. 780.
A. Στεργίου, (2012). Η συνταγματική κατοχύρωση της κοινωνικής ασφάλισης, ΕΔΚΑ

σελ. 60,

Σ. Κτιστάκη,(2012).Η επίδραση της οικονομικής κρίσης στα κοινωνικά δικαιώματα, ΕΔΚΑ 2012, σελ. 504

Π. Παπαρρηγοπούλου-Πεχλιβανίδη,(2004) . Η εξέλιξη στο δίκαιο κοινωνικής ασφαλίσεως, σελ. 21 7 επ

ν. 1136/81

ν. 3863/1

άρθρο 96, παρ. 5 ν. 4387/16

ν. 3869/10

Βενιέρη - Θ. Κατσά, ,(2013). Εφαρμογή του ν. 3869/10 για τα υπερχρεωμένα φυσικά πρόσωπα, Αθήνα. σελ. 363 επ.

άρθρου 2, παρ. 3 του ν. 4387/16

άρθρο 96, παρ. 5 ν. 4387/16.

Φ.80000/οικ.60271 /2195.

Φ.80000/οικ.60271 /21 95/23-1 2-2016

άρθρο 10 ν. 4387/16

άρθρο 27, παρ. 3 ν. 4387/16

άρθρο 28 ν. 4387/16

ν. 612/77

Γ. Ψηλού, (2011).Απασχόληση συνταξιούχων, ΔΕΝ 2011, σελ. 290

άρθρο 16 ν. 3863/10 (την από 31.12.2012 ΠΝΠ, Εγκ. ΙΚΑ 36/2013)

Εγκ. ΕΦΚΑ 33/2017

ν. 2676/99,

ν. 3863/10

άρθρο 16 ν. 3863/10 (την από 31.12.2012 ΠΝΠ, Εγκ. ΙΚΑ 36/2013

άρθρου 2 του ν. 3232/2004.

Η. Κουβαρά, 2015. Η απαγόρευση υποκατάστασης του δικαστή στο έργο της Διοίκησης ως είδωλο της διοικητικής δικαιοσύνης, ΕΚΔΑ

ΣτΕ 1344/09

Χρ. Αγαλλόπουλο, (1955). Κοινωνικοί Ασφαλίσεις, Αθήναι. σελ. 241.

Σαρρής Μ.(2001),Κοινωνιολογία της Υγείας και Ποιότητα Ζωής ,εκδόσεις Παπαζηση ,Αθη
να

ν. 3996/11

Ο. Κουτσο σίμου(2000). Απασχόληση συνταξιούχων, ΕΔΚΑ, σελ. 816 επ.

άρθρο 76 παρ. 1 ν.3863/10

Εγκ. ΙΚΑ-ΕΤΑΜ 35/17.6.2013, ΔΕΝ 2013, σελ. 1549.

Εγκ.ΙΚΑ-ΕΤΑΜ 13/2015.

ΣτΕ 1910/05, ΔΕΝ 2006, σελ. 227.

ΣτΕ 3/07, ΘΠΔΔ 2008, σελ. 344.

άρθρο 138, παρ. 1 ν. 4052/12

ενδεικτικά ΣτΕ 1344/09.

πρ άρθρο 103 ν. 4387/16.

Α Μ ατθαίου,(1996) Αλληλεπίδραση κανόνων δικαίου κοινωνικής ασφάλισης και
πρόνοιας στους κλάδους αναπηρίας, γήρατος και οικογενειακών βαρών,σελ 128.

άρθρο 42 παρ., 3 ν, 1140/81.

άρθρο 6, παρ., 6 ν, 4051/12

άρθρο 26 παρ. 1, 2 ν. 4075/12

άρθρο 44 ν. 3986/11

ΣτΕ 236/17

ΣτΕ 3847/04.

ΣτΕ 151/90 Ολομ.,ΔΕΝ 46, σελ. 1127.

Α.Π. 163/12, ΝοΒ 2012, σελ. 1407.

ΣτΕ 1435/2011, ΣτΕ 3619/92, ΕΔΚΑ ΛΕ; 774, ΣτΕ 2960/90, ΕΔΚΑ ΛΓ; 232.

ΔιοικΕφθεσ 63/14, Αρμ. 2014, σελ. 1041, ΔιοικΠρωτΚερκ 66/14

άρθρο 6, παρ. 6 ν. 4051 /12

άρθρο 2 ν. 4024/11

άρθρο 7 ν. 4331/15

Η. Creutz (2016) .Les prestations de deces-survivants: realites et perspectives d'avenir, RISS

1-2/91, σελ. 107 επ

άρθρο 16 του ν. 4387/16

άρθρο 29, παρ. 5 Α.Ν. 1846/51

άρθρο 95, παρ. 2 ν. 4387/16

άρθρο 95, παρ. 2 ν. 4387/16.Πόρισμα Συνηγόρου, ΕΔΚΑ 2004, σελ. 796.

άρθρο 29, παρ. 5 του Α.Ν. 1846/51

ΣτΕ 953/05, ΔιΔικ 2005, σελ. 1027,

Σ. Κουρνιανου(2008) Η κήρυξη σε αφάνεια συνταξιούχου κοινωνικοασφαλιστικά, ΕΔΚΑ σελ. 782.

Γ. Ψηλού, (201 Ο) Η κοινωνική ασφάλιση ενώπιον της οικονομικής κρίσεως, ΔΕΝ 201

άρθρο 28 παρ. 13 Α.Ν. 1846/51

άρθρο 31, παρ. 2 του ν. 4387/16

Α. Στεργίου, 2002. Επιμερισμός των συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων σε περίπτωση διαζυγίου, ΕΔΚΑ σελ. 578

5 του άρθρου 8 του ν. 4387/2016 <http://www.opengov.gr> ανακτήθηκε 15/11/2020

ν. 612/1977 <http://www.opengov.gr> ανακτήθηκε 15/11/2020

Πόρισμα Συνηγόρου, ΕΔΚΑ 2004, σελ. 796

άρθρο 9, παρ. 1 Α.Ν. 1846/51

ν. 2084/1992. <http://www.opengov.gr> ανακτήθηκε 15/11/2020

ΕΛΣΤΑΤ <https://www.statistics.gr> ανακτήθηκε 15/11/2020

ν3863/2010 <http://www.opengov.gr> ανακτήθηκε 15/11/2020

ν 4387/2016 <http://www.opengov.gr> ανακτήθηκε 15/11/2020

Συμβούλιο της Ευρώπης (1999),Ευρώπης Κοινωνικός Χάρτης -Το Θεσμικό Πλαίσιο ,επιμέλεια Αμιστης Γ. Εκδόσεις Παπαζηση ,Αθηνά

J.Myles (2015)Προς ένα κοινωνικό συμβόλαιο για τους ηλικιωμένους . Εκδόσεις

Σακούλα ,Αθηνά -Θεσσαλονίκη

X. Μορφακίδη (2016.) Το δημόσιο σύστημα συνταξιοδότησης στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας
[enikonomia .gr](http://enikonomia.gr) ανακτήθηκε 18/9/2020

JJ. Dupeyroux-M. Borgetto-R. Lafore, (2011) .Droit de la securite sociale, 17 ed., , σελ. 25

Κοινή έκθεση της Επιτροπής και του Συμβουλίου σχετικά με επαρκείς και βιώσιμες συντάξεις”,
REV 2, 6527/2/2003

Mirko Cardinale, (2002).Watson Wyatt technical report, Annuities in Italy.

nstas@naftemporiki.gr ανακτήθηκε 18/11/2020

Social Security and Social Integration”, MISSOC, 2001

www.opengov.gr ανακτήθηκε 15/11/2020

www.gad.gov.uk ανακτήθηκε 18/11/2020

MISSOC- Info,2001

www.dwp.gov.uk ανακτήθηκε 18/11/2020

www.opra.gov.uk ανακτήθηκε 18/11/2020

www.fsa.gov.uk. ανακτήθηκε 18/11/2020

Green Book, “Simplicity, Security and Choice. Working and saving for retirement.

ΟΑΣΑ,(1999) .Έκθεση επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής και της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας για την επάρκεια και την βιωσιμότητα των συντάξεων .Ανακτήθηκε 20/11/2020

Γ. Βακαλόπουλου, (1990) .Προσαρμογή των παροχών γήρατος στις οικονομικές και κοινωνικές εξελίξεις, ΕΔΚΑ σελ. 1 επ

X. Γαλέμη (2005) , Μεταρρύθμιση των ευρωπαϊκών συνταξιοδοτικών συστημάτων Αθήνα
ΟΟΣΑ (2012) ανακτήθηκε 20/11/2020

Eurostat, (2012) ανακτήθηκε 20/11/2020

Eurostat (2013) ανακτήθηκε 20/11/2020

T. Γιαννίτση, (2005). Το ασφαλιστικό (ως ορφανό πολιτικής) και μια διέξοδος .Εκδόσεις Σακούλα ,Αθηνά -Θεσσαλονίκη

<https://www.mercer.com.au/our-thinking/global-pension-index.html> ανακτήθηκε 25/11/2020

E. Reynaud, (1999). Reformes des retraites et concertation sociale, BIT, Geneve.

ν. 1901/90 <http://www.opengov.gr> ανακτήθηκε 25/11/2020

ν. 2084/92 <http://www.opengov.gr> ανακτήθηκε 25/11/2020

ν. 3655/08 <http://www.opengov.gr> ανακτήθηκε 25/11/2020

G. Bonoli - T. Shinkawa (ed.), (2005) Ageing and pension reform around the world.

<http://www.oecd.org/social/> ανακτήθηκε 25/11/2020

World Bank (1994) .Averting the Old-age Crisis: policies to protect the old and promote growth